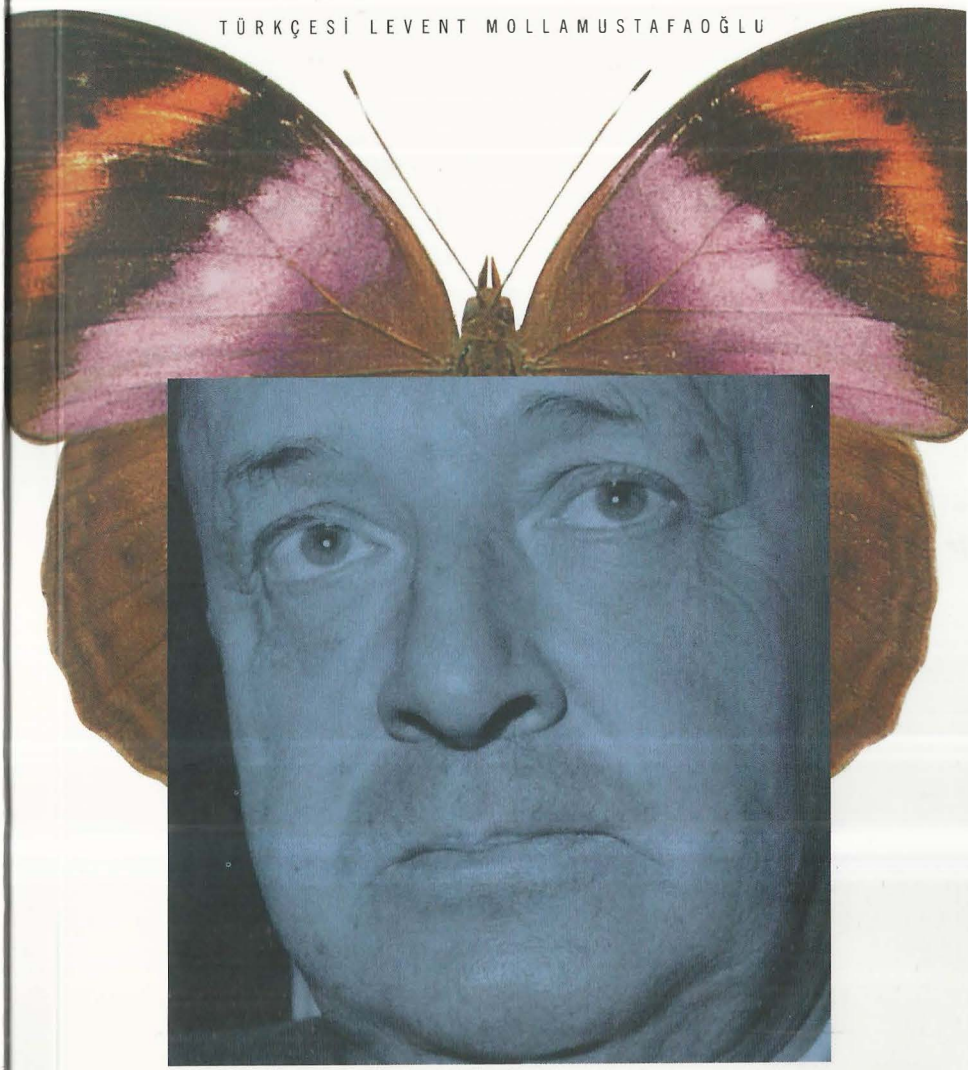
BÜTÜN ESERLERİ

VLADIMIR NABOKOV

ÇARPIK DÜNYA

TÜRKÇESİ LEVENT MOLLAMUSTAFAOĞLU

iletişim

NABOKOV
ÇARPIK DÜNYA

VLADIMIR NABOKOV • **Çarpık Dünya**

Kelebek: African Leaf
Fotoğraf: 1959, Keystone-France / Gamma-Keystone / Getty Images

Bend Sinister
© 1947 Vladimir Nabokov
Bu kitabın yayın hakları The Wylie Agency'den alınmıştır.

İletişim Yayınları 2784 • Dünya Edebiyatı 257
ISBN-13: 978-975-05-2704-3
© 2019 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM
1. Baskı 2019, İstanbul

DİZİ YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge
YAYINA HAZIRLAYAN Barış Özkul
DİZİ KAPAK TASARIMI Bülent Erkmen
KAPAK UYGULAMA Çağan Karaağaç, BEK
UYGULAMA Hüsnü Abbas
DÜZELTİ Emre Bayın

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 22749
Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul
Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 11935
Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,
Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387
Binbirdirek Meydanı Sokak, İletişim Han 3, Fatih 34122 İstanbul
Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58
e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

VLADIMIR NABOKOV

Çarpık Dünya

Bend Sinister

ÇEVİREN

Levent Mollamustafaoğlu

iletişim

VLADIMIR NABOKOV 1899'da St. Petersburg'da doğdu. Varlıklı, liberal bir ailenin en büyük oğluydu. Bolşevikler iktidara geldiğinde aile Rusya'dan ayrılarak önce Londra'ya, sonra Berlin'e gitti. Nabokov, öğrenimini Cambridge, Trinity College'da tamamladı. 1923 ile 1940 arasında anadilinde romanlar, hikâyeler, oyunlar, şiirler yazdı ve kuşağının seçkin Rus göçmen yazarlarından biri olarak ün kazandı. 1940 yılında karısı ve oğluyla ABD'ye göç etti, 1941'den 1948'e kadar Wellesley College'da dersler verdi. 1955'te yayımlanan *Lolita*'nın (İletişim, 1999) dünya çapındaki başarısından sonra, 1959'da Cornell Üniversitesi Rus Edebiyatı profesörlüğünden emekli olarak İsviçre'ye yerleşti. Nabokov, İngilizce yazdığı ilk romanı *The Real Life of Sebastian Knight*'ı (*Sebastian Knight'in Gerçek Yaşamı*, İletişim, 2003) 1941'de yayımladı ve ondan sonra bu dili şaşırtıcı bir yaratıcılıkla kullanarak eserlerini İngilizce yazmaya devam etti. Vladimir Nabokov 1977'de, İsviçre'nin Montreux kentinde öldü. *Lolita* dışında, önemli romanları arasında, fantastik bir aile romanı parodisi olan *Ada or the Ardor* (*Ada ya da Arzu*, İletişim, 2002) sayılmalıdır. İletişim Yayınları'ndan çıkan diğer kitapları: *Karanlıkta Kahkaha* (1993), *Pnin* (1999), *Bir Günbatımının Ayrıntıları* (1999), *Rua, Dam, Vale* (2000), *Lujin Savunması* (2001), *Cinnet* (2003), *Göz* (2005), *İnfaza Çağrı* (2007), *Saydam Şeyler* (2010), *Konuş, Hafıza* (2011), *Nikolay Gogol* (2012), *Maşenka* (2012), *Laura'nın Aslı* (2012), *Rus Edebiyatı Dersleri* (2013), *Solgun Ateş* (2013), *Edebiyat Dersleri* (2014), *Don Quijote Dersleri* (2016) ve *Yetenek* (2016).

Bu kitaptaki tüm dipnotlar çevirmene aittir.

Önsöz

Çarpık Dünya Amerika'da yazdığım ilk romandı ve bu Amerika'yla birbirimizi evlat edindikten birkaç yıl sonra olmuştu. Kitabın büyük kısmı 1945-1946'nın kış ve baharında oluşturulmuştu, yaşamımın özellikle bulutsuz ve görkemli bir döneminde. Sağlığım mükemmeldi. Günlük sigara tüketimim dört paket düzeyine ulaşmıştı. En az dört beş saat uyuyor, gecenin geri kalanında elimde bir kalemle Cambridge Massachusetts'te Craigie Meydanı'ndaki küçük, pis apartmanda dolaşıyordum. Üst katımda taştan ayakları olan yaşlı bir hanım, alt katımda ise aşırı duyarlı işitme duyusu olan genç bir kadın yaşıyordu. Pazar dahil her gün Harvard Karşılaştırmalı Zooloji Müzesi'nin laboratuvar cennetinde bazı kelebeklerin yapısını incelerken 10 saat kadar zaman geçiriyordum; ama haftada üç kere orada yalnızca öğleye kadar kalıyor, sonra da kendimi mikroskop ve *camera lucida*'dan koparark Wellesley'ye (tramvay ve otobüs ya da metro ve tren kullanarak) gidip üniversite kızlarına Rusça dilbilgisi ve edebiyat dersleri veriyordum.

Kitap sıcak, yağmurlu bir gecede bitmişti, hemen hemen

On Sekizinci Bölüm'de anlatıldığı gibi. Nazik bir arkadaşım, Edmund Wilson taslağı okudu ve kitabı Allen Tate'e önerdi, o da 1947'de Holt'un yayımlamasını sağladı. Ben dibine kadar başka işlere gömülmüştüm, yine de kitabın kopardığı kuru gürültüyü duymayı başardım. Hatırlayabildiğim kadarıyla övgüler yalnızca haftalık iki dergide –sanırım TIME ve *The New Yorker*– yayımlanmıştı.

"Bend Sinister" armalarda kullanılan ve sol taraftan çekilen bir çubuk ya da çizgiye verilen addır (çoğunluğun yanlış olarak bildiği de gayrimeşruluğu simgelediğidir). Bu başlık seçimi kırınımla bozulmuş bir siluet, varlık aynasında bir bozulma, çarpık ve ürkütücü bir dünyayı önerme denemesiydi. Başlığın sakıncası, bir romanda "genel geçer fikirler" ya da "insan ilgisi" arayan (bu ikisi ne de olsa aynı şey sayılır) ciddi bir okurun bu romanda da bunları arayabileceğidir.

Dünyada bir yazarın ya da okurun kurgusal bir yapıta bulaştırdığı genel geçer fikirlerin tartışılmasından daha sıkıcı az şey vardır. Bu önsözün amacı *Çarpık Dünya*'nın "ciddi edebiyata" (ki bu terimin kendisi de boş derinlik ve her zaman kabul gören sıradanlık için bir dolaylamadır) dahil olduğunu ya da olmadığını göstermek değildir. Hiçbir zaman toplumsal yorum edebiyatı (gazetecilik ve ticaretin dilinde: "büyük kitaplar") denen şeyle ilgilenmedim. Ben "dürüst" değilim, "kışkırtıcı" değilim, "hicivci" değilim. Ne didaktiğim ne de kinayeci. Siyaset ve ekonomi, atom bombaları, ilkel ve soyut sanat biçimleri, Doğu'nun bütünü, Sovyet Rusya'da "yumuşama" sinyalleri, İnsanlığın Geleceği vesaire, benim son derece kayıtsız kalmama yol açıyor. Kitabım *İnfaza Çağrı*'da olduğu gibi –ki bu kitapla yakınlıkları aşikârdır– *Çarpık Dünya* ile Kafka'nın yaratımları ya da Orwell'in klişeleri arasında otomatik karşılaştırmalar yalnızca robotun ne büyük Alman yazarını ne de orta karar İngiliz yazarını okuduğunu kanıtlamaktan öteye geçemez.

Yine benzeri şekilde, şu anki kitabımın üzerine yaşadığım çağın etkisi benim kitaplarımın, ya da en azından bu kitabın çağıma etkisi kadar ihmal edilebilecek düzeydedir. Kuşkusuz ki hepimizin bildiği ve yaşamım boyunca bana sürtünüp duran geri zekâlı ve tiksindirici rejimlerin yol açmış olduğu cam üstü yansımaları ayırt edilebilir: Faşistler ve Bolşeviklerin, cahil ve zevksiz düşünürlerin ve dize ulaşan askerî bot giyen maymunların tiranlık ve işkence dünyaları. Yine kuşkusuz ki bu meşhur örnekler olmadan bu fanteziyi Lenin'in konuşmalarından parçalarla ve Sovyet anayasasının bir bölümüyle ve Nazi sözde verimliliğinden parçalarla süsleyemezdim.

İnsanları rehine olarak tutma sistemi en eski savaşlar kadar eski olsa da baskıcı rejimler kendi tebaalarıyla savaş halinde olduklarında taze bir nota çalınmış olur, onlar da bunu kısıtlayacak herhangi bir yasa olmadan herhangi bir vatandaşlarını rehine olarak tutabilirler. Daha da yeni bir gelişme de benim "sevgi kulpu" dediğim şeyin zekice kullanımı – bir asinin sefil ülkesine en hassas noktasından bağlanması şeklindeki (Sovyetler'ce son derece başarılı olarak uygulanan) şeytani yöntem. Yine de *Çarpık Dünya*'da Paduk'un hâlâ genç polis devleti (ki o devlette bir tür kıt-akıllılık insanların ulusal özelliğidir ve böylece Tanrı'ya şükür ki bütün zorba yönetimlerin en tipik özelliği olan beceriksizlik ve yüzüne gözüne bulaştırmaya destektir) bu sevgi kulpunu başarılı olarak kullanmada gerçek rejimlere göre geride kalıyor, önce rastgele kulpu yakalamaya çalışıyor, Krug'un arkadaşlarına gereksiz yere eziyet ederek zaman kaybediyor sonra da sadece şans eseri (On Beşinci Bölüm'de) küçük çocuğunu kaçırarak ona her istediklerinin yaptırabileceklerini keşfediyor.

Çarpık Dünya'daki öykü aslında gülünç bir polis devletinde hayat ve ölüm üzerine değil. Karakterlerim "tipler" de-

ğil, şu ya da bu "fikrin" taşıyıcısı da değiller. Sefil diktatör ve Krug'un eski okul arkadaşı (çocuklar tarafından düzenli olarak işkence edilen, okulun hademesi tarafından da düzenli olarak okşanan) Paduk; Hükümetin casusu Doktor Alexander; Tarifsiz Hustav; buz gibi Crystalsen ve bahtsız Kolokololiteishchikov; Bachofen kız kardeşler (her üçü); hicivci polis Mac; acımasız ve embesil askerler – hepsi de yalnızca Krug'un kısa varlık deneyimi sırasında ona baskı uygulayan ama kadroyu dağıttığımda zararsızca solup giden saçma seraplar ve hayaller.

O halde *Çarpık Dünya*'nın ana teması Krug'un seven yüreğinin atışı, yoğun bir yumuşaklığa uygulanan işkence – ve kitap David ile babasıyla ilgili sayfaların hatırına yazıldı ve okunmalı. Ana temaya iki başka tema eşlik ediyor: doğru çocuğu yok ederek ve yanlış olanı elde tutarak kendi amacını önleyen kalın kafalı vahşilik ve Krug'un birdenbire nesnelerin basit gerçekliğini kavradığı ve kendisinin ve oğlunun ve karısının ve diğer herkesin yalnızca benim kapris ve bunalımlarım olduğu gerçeğini gördüğü ama dünyasının sözcükleriyle ifade edemediği andaki kutsal deliliği.

Benim açımdan herhangi bir yargı yerine getiriliyor, herhangi bir hüküm ilan ediliyor, ahlaki duygu tatmin ediliyor mu? Eğer embesiller ve zalimler diğer embesilleri ve zalimleri cezalandırabiliyorsa ve suç Paduk'un anlamsız dünyasında hâlâ nesnel bir anlam taşıyabiliyorsa (hepsi de kuşkulu), üniformalı balmumu heykeller gerçekten yaralandıklarında ve kuklalar sonunda dayanılmaz bir acı çektiklerinde ve sevimli Mariette kırk askerin ihtirasıyla kazığa bağlanıp parçalanmış, yavaşça kanarken kitabın sonunda suçun gerçekten cezalandırıldığını doğrulayabiliriz.

Kitabın konusu bir yağmur birikintisinin parlak et suyunda oluşmaya başlar. Su birikintisi Krug tarafından karısının ölmekte olduğu bir hastanenin penceresinden gözlenir.

Dikdörtgenimsi, bölünmeye hazırlanan bir hücreye benzeyen su birikintisi roman boyunca bir alt tema olarak sürekli karşımıza çıkar, Dördüncü Bölüm'de kurutulmuş bir mürekkep izi, Beşinci Bölüm'de bir mürekkep lekesi, On Birinci Bölüm'de dökülmüş süt, On İkinci Bölüm'de kirpikli düşüncenin tekhücreli hayvana benzeyen imgesi, On Sekizinci Bölüm'de bir ada sakininin parıldayan ayak izi ve son paragrafta bir ruhun uzayın yakın dokusunda bıraktığı iz olarak. Böylece Krug'un zihninde canlandırılan ve yeniden canlandırılan su birikintisi yalnızca Krug karısının ölüm döşeğinde güneş batımını düşündüğü için değil ama bu küçük su birikintisi Krug'da benimle arasındaki bağlantıyı belli belirsiz uyandırdığı için karısının imgesiyle bağlantılı kalır: dünyasındaki yarık, hassaslık, parlaklık ve güzellikten oluşan bir dünyaya açılır.

Yukarıdakine eşlik eden ve Olga'yı daha da anlamlı bir şekilde anlatan imge onun çok parlak bir aynanın önünde kendini kendinden, mücevherlerinden, dünyasal yaşamının gerdanlık ve tacından ayırdığı görüntüdür. Bir düşün içinde, Krug'un akıcı, düşlerde kırınıma uğramış çocukluk anılarının arasında altı kez ortaya çıkan bu görüntüdür (Beşinci Bölüm).

Paronomasya[1] bir tür sözel vebadır, sözcükler dünyasında bulaşıcı bir hastalıktır; tevekkeli değil herkesin yalnızca bir başkasının anagramı olduğu Padukgrad'da sözcükler canavarca ve beceriksizce çarpıtılır. Kitap stilize çarpıtmalarla doludur, sözcük oyunlarının anagramlarla birleşmesi gibi (İkinci Bölüm'de Rusça çevre, *krug*, bir Alman salatalığına, *gurk*, dönüşürken, Krug'un köprüdeki yolculuğunu gerisin geriye yinelemesine ek bir kinaye yapılır); imalı yeni sözcükler (*amorandola*, yerel bir gitar); anlatım klişelerinin pa-

1 Sesçe benzeyen ama değişik anlamlara gelen sözcükleri kullanarak kelime oyunu yapma.

rodileri ("son sözleri duymuştu" ve "grubun lideri gibi görünüyordu"', İkinci Bölüm); komik dil sürçmeleri (On Yedinci Bölüm'de "sessizlik" ve "temizlik" birdirbir oynar); ve tabii ki dillerin melezleştirilmesi.

Ülkenin Padukgrad ve Omigod'da, aynı zamanda da Kur Vadisi'nde, Sakra Dağları'nda ve Malheur Gölü bölgesinde konuşulan dili, içinden (özellikle üzülme ünlemlerinde ön plana çıkan) eski Kur dilinin güçlü bir türü geçen Slav ve Alman dillerinin melez bir karışımıdır; ama Rusça ve Almanca konuşma dili de en kaba Ortalamacı askerden seçici aydınlara kadar her grubun temsilcilerince kullanılır. Örneğin Yedinci Bölüm'de Ember arkadaşına Hamlet'in monoloğunun (3. Perde, 1. Sahne) ilk üç satırının argoya çevrilmiş halinden (ilk cümlenin Claudius'u öldürme planlarına değindiğini varsayan yarı-akademik bir yorumla, yani "cinayet olmalı mı olmamalı mı?") bir örnek verir. Buna 4. Perde, 7. Sahne'den Kraliçe'nin konuşmasının (içinde notları eksik olmayan) bir parçasının Rusça versiyonuyla ve 3. Perde 2. Sahne'de "Bu, Bayım ve bir tüy ormanı" ile başlayan düzyazı parçasının mükemmel bir Rusça çevirisiyle devam eder. Çeviri sorunları, bir dilden diğerine akıcı geçişler, gerileyip ilerleyen duyu katmanları getiren anlamsal saydamlıklar Sinisterbad'ın özelliğidir, tıpkı daha geleneksel tiranlıkların parasal sorunları gibi.

Bu çılgın terör ve sanat aynasında belirsiz Shakespeare'ciliklerden oluşan bir sözde alıntı, doğrudan anlamı olmamasına rağmen nasılsa akrobatik gösterinin bulanık, minik bir imgesini oluşturuyor, bu da bir sonraki bölümün marifetli bölüm sonunu görkemle destekliyor. *Moby Dick*'in metninden üretilmiş rastgele bir dizi hece ölçüsüne uygun olay "ünlü bir Amerikan şiiri" kılığında görünüyor (On İkinci Bölüm). Eğer bayat bir resmî konuşmadaki (Dördüncü Bölüm) "Amiral" ve "filosu" dulumuz tarafından önce "amir" ve "finosu" olarak yanlış duyuluyorsa bunun nedeni tam

öncesindeki karısını kaybeden bir adama rastgele referansın bir sonraki cümleyi çarpıtmasıdır. Üçüncü Bölüm'de Ember en iyi satan dört romanı anımsadığında uyanık tren yolcumuz üç tanesinin adının, yaklaşık olarak, tren kasabalar ve köylerden geçerken tuvaletlerde sifonu çekmemekle ilgili uyarıyı oluşturduğunu, dördüncünün ise Werfel'in değersiz, yarısı ayin ekmeği, yarısı da bonbon şekeri olan *Bernadette'in Şarkısı*'nı ima ettiğini kaçırmayacaktır. Benzer şekilde, Altıncı Bölüm'ün başında dönemin başka popüler romanlarından bahsedildiğinde anlamın spektrumundaki hafif bir değişme (Dowson'un *Cynara*'sından yürütülmüş) *Rüzgâr Gibi Geçti*'yi (aynı şiirden yürütülmüş) *Atılmış Güller*'le değiştiriyor ve (Remarque ve Şolohov tarafından yazılmış) iki ucuz romanın füzyonu da zeki *Don Kıyısında Yeni Bir Şey Yok* başlığını oluşturuyor.

Stephane Mallarmé üç ya da dört ölümsüz kısa şiir bırakmıştır, bunlardan biri de *L'Après-Midi d'un Faune*'dur (ilk taslağı 1865'te yazılmıştır).[2] Bu şehvetli eglogun[3] bir bölümünde orman tanrısının su perisini kendini onun kucaklamasından *Sans pitié du sanglot dont j'étais encore ivre* ("hâlâ sarhoş olduğum spazmı hiçe sayarak") kaçmakla suçladığı bölümü Krug'un aklından çıkmaz. Bu satırın kırılmış parçaları kitabın tümünde yankılanır, örneğin Dr. Azureus'un kederli feryadındaki *malarma ne donje* (Dördüncü Bölüm) ve yine aynı bölümde Krug'un üniversite öğrencisi ve (Mariette'i önceden haber veren) küçük Carmen'inin öpücüğünü kestiği için özür dilemesindeki *donje te zankoriv* gibi. Ölüm de acımasız bir kesintidir: dulun ağır duygusallığı Mariette'de acınası bir çıkış arar ama o heyecanla bu tesadüfi su perisinin kalçalarını tutarken kapıdaki sağır edici gürültü, zonklayan ritmi sonsuza dek durdurur.

2 (Fr.) Bir Orman Tanrısının Akşamüstüsü.

3 Kısa bir şiir, özellikle pastoral bir konuşma.

Bir yazarın doğaları gereği çok bariz olmamaları gereken bu işaretleri icat edip kitaba serpmesinin gerçekten değip değmediğini sorabilirsiniz. (On Üçüncü Bölüm'deki) Hırpani yaşlı katliamcı Pankrat Tzikutin'in Sokrates Baldıranotu olduğunu; (On Sekizinci Bölüm'de) Göçmenliğe kinaye edilen bölümdeki "çocuk cesur" cümlesinin Amerikalı olmaya çalışan çocuğun okuma becerisini sınayan bir beylik söz olduğunu; (Onuncu Bölüm'ün başında) Linda'nın aslında o porselen baykuşu çalmadığını; (Yedinci Bölüm'de) Bahçedeki sokak çocuklarını Saul Steinberg'in çizdiğini; (Yedinci Bölüm'de) "diğer nehir kızının babası"nın *Winnipeg Gölü*'nü yazan James Joyce olduğunu;[4] kitabın son kelimesinin (geçmişte en azından bir düzeltmen tarafından varsayıldığı gibi) bir baskı hatası olmadığını fark etmek kimin umurunda ki? Birçok insan bunları kaçırdıklarını dert bile etmeyeceklerdir; sempatizanlar benim küçük partime kendi simgelerini ve rüzgâr oyuncaklarını ve taşınabilir radyolarını getireceklerdir; alaycılar benim bu önsözdeki açıklamalarımın ölümcül saçmalığına işaret edecek ve bana gelecek sefer dipnot kullanmamı tavsiye edecekler (dipnotlar belli bir çeşit akıla hep komik gelmiştir). Ama uzun vadede tek önemli şey yazarın kendi tatminidir. Kendi kitaplarımı çok nadiren yeniden okurum ve bunu yalnızca bir çeviriyi kontrol etmek ya da yeni bir baskıyı gözden geçirmek gibi faydacı bir nedenle yaparım; ama yeniden okuduğumda beni en çok memnun eden şu ya da bu gizli temanın yol kenarından gelen mırıldanmasıdır.

Bu yüzden, Beşinci Bölüm'ün ikinci paragrafında ilk kez "bilen biri" ima edilir – Krug'un rüyasını kendi şifreli mesajını iletmek için kötüye kullanan gizemli bir işgalci. Bu işgalci Viyanalı Sahte Doktor değildir (bütün kitaplarıma

4 Burada Nabokov *Winnipeg Lake* ile *Finnegan's Wake* arasındaki ses benzeşmesini kullanarak kelime oyunu yapıyor.

Freud'cular Uzak Durun! damgası vurulmalı), benim tarafımdan oynanan insan biçiminde bir tanrıdır. Kitabın son bölümünde bu tanrı bu yaratığa bir an için acıma dolu bir sızı duyar ve el koymak için harekete geçer. Krug ani bir ay patlaması deliliğiyle iyi ellerde olduğunu anlar: dünyadaki hiçbir şeyin önemi yoktur, korkacak hiçbir şey yoktur, ölüm yalnızca bir stil sorunu, bir edebiyat mekanizması, bir müzikal karar noktasıdır. Olga'nın gül gibi ruhu, önceki bir bölümde (Dokuz) sembolleştirildiği gibi odamın parlak penceresindeki nemli karanlıkta vızıldarken Krug Yaratıcı'sının kucağına döner.

VLADIMIR NABOKOV
9 Eylül 1963, Montreux

1

Kaba asfalta gömülmüş gibi duran oval bir su birikintisi; sanki sınırlarına kadar cıvayla doldurulmuş süslü bir ayak izi gibi; sanki içinden cehennemsi gökyüzünü görebileceğiniz kaşığa benzer bir delik gibi. Çevrilmiş. Fark ediyorum ki bazı sıkıcı, boz, ölü yaprakların sıkıştığı dağınık, dokunaçlı kara ıslaklık tarafından. Boğulmuş demem gerek, su birikintisi küçülüp şu anki boyutuna gelmeden önce.

Gölgede yatıyor ama ötesindeki parlaklığın bir örneğini taşıyor, ağaçlar ve iki ev görünüyor. Daha dikkatli bak. Evet, hafif, çocuksu bir tondaki açık mavi göğün bir kısmını yansıtıyor, ağzımda süt tadı var, çünkü otuz beş yıl önce o renkte bir fincanım vardı. Ayrıca çıplak dalların kısa arapsaçını ve sınırından kesilmiş daha kalın bir dalın kahverengi oyuğunu ve enine çekilmiş parlak krem renkli bir şeridi de yansıtıyor. Bir şey düşürdün, bu senin, ötedeki gün ışığındaki kaymak gibi ev senin.

Kasım rüzgârı tekrarlayan buz gibi kasılmalarına başlayınca dalgalardan oluşan ilkel bir girdap, su birikintisinin parlaklığında kırışıklıklara yol açıyor.

İki yaprak, iki üçlü helezon, tıpkı bir dereye yüzmeye gelen iki üç-ayaklı yüzücü gibi kendi hızlarıyla tam ortaya sürükleniyor, sonra da ani bir yavaşlamayla son derece düz olarak yüzüp duruyorlar. Dördü yirmi geçe. Hastane penceresinden görünüş.

Kasım ağaçları, kavak sanırım, ikisi doğrudan asfaltın içinden büyüyerek yükseliyor: hepsi de soğuk, parlak güneşin altında; parlak, zengin çizgili kabukları ve sayısız, cilalanmış gibi duran çıplak, ince dalların yakın erimi, eskimiş altın – çünkü sahte yumuşaklıktaki güneşin daha büyük bir kısmını daha yükseklerde alabiliyorlar. Hareketsizlikleri gömülü yansımanın kasılarak dalgalanmasıyla karşıtlık içinde – çünkü bir ağacın görülebilir duygusu yapraklarının kütlesidir ve orada burada ağacın bir tarafında en fazla otuz yedi yaprak kalmış. Biraz titreşiyorlar, nötr bir tonda ama güneş onları trilyonlarca yapışık dalla aynı ikon rengine cilalamış. Göğün bayıltıcı mavisinin üstünden solgun hareketsiz üst üste binmiş bulut tutamları geçiyor.

Ameliyat başarısız oldu ve karım ölüyor.

Alçak bir çitin arkasında, güneşte, parlak çıplaklıkta, evin kayrak taşlı ön yüzünde çerçeve olarak iki tane krem renkli, yanal sütun ve geniş, boş, düşünmeyen bir pervaz: dükkânda eskimiş bir pastanın üstündeki şekerleme. Pencereler gündüz vakti siyah görünüyor. On üç tane pencere; beyaz kafesli, yeşil kepenkler. Hepsi gayet açık; ama gün devam etmeyecek. Pencerelerden birinin siyahlığında bir şey hareket ediyor: yaşı belirsiz bir ev kadını –süt dişi günlerimde dişçimin (Dr. Wollison) söylediği gibi, "aç"– pencereyi açıyor, bir şey silkeliyor ve şimdi kapatabilirsin.

Diğer ev (sağda, öne çıkıntılı bir garajın arkasında) oldukça altınımsı şimdi. Çok dallı kavaklar imbik gibi yükselen gölge şeritlerini evin üstüne düşürüyorlar, kendi cilalı, kara gölgeli, yayılan ve kıvrılan dallarının arasından. Ama hep-

si soluyor, soluyor, bir tarlada otururdu eskiden, hiç kalmayacak bir günbatımının resmini yapardı ve çok küçük, sessiz ve ürkek inadına rağmen utangaç bir köylü çocuğu hemen yanında durur ve tuvale, boyalara, yılanın dili gibi uzamış suluboya fırçasına bakardı – ama günbatımı gitmiş, geride yalnızca günün morumsu kalıntılarının bir yığınını bırakmıştı, rastgele yığılmıştı üst üste – harabeler, çöplük.

Diğer evin benekli yüzeyi dıştan yapılmış bir merdivenle kesilmiş ve bu merdivenin ulaştığı çatı penceresi şimdi su birikintisinin daha önce olduğundan daha parlak – çünkü su birikintisi şimdi ölü siyahın geçtiği sıkıcı, sıvı beyaza dönüşmüş, öyle ki daha önce görülen resmin renksemez[1] bir kopyasına benziyor.

İlk evin önündeki dar çayırın sıkıcı yeşilini büyük ihtimalle hiç unutmayacağım (benekli olan buna yandan bakıyor). Hem darmadağınık hem de kelleşmiş, ortada asfaltla ayrılmış bir bölüm ve hepsi de soluk boz yapraklarla çakılmış. Renkleri soluyor. Günün merdiveninin halen ulaştığı pencerede son bir parıltı var. Ama pencere açık ve eğer içeride ışıklar açık olsaydı dışarıda günden kalanları yok ederdi. Bulut kümeleri et pembesiyle kızarmış ve trilyonlarca dal son derece belirgin hale dönüşüyor; şimdi de aşağıda hiç renk yok: evler, çayır, çit, aradaki manzaralar, bir tür kumral-griye dönüşmüş tonlarda. Ah, su birikintisinin camı parlak leylak rengi.

İçinde olduğum evde ışıkları açtılar, penceredeki görüntü de yok oldu. Şimdi hepsi açık mavi mürekkebimsi bir gökle mürekkebimsi siyah – "mavi görünür, siyah yazar" o mürekkep şişesinin dediği gibi, ama öyle olmadı, gök de yapmadı ama ağaçlar trilyonlarca dallarıyla denileni yaptılar.

---

1 Renksemez: Akromatik (*achromatic*).

2

Krug kapı aralığında durdu ve kadının yukarıya dönmüş yüzüne baktı. Yüzünün hatlarının (buruşuk dalgaların) hareketi (atışı, ışıması) konuştuğu için oluyordu, bu hareketin bir süredir devam ettiğini fark etti. Belki de hastane merdivenleri boyunca aşağıya inerken devam etmişti. Solmuş mavi gözleri ve uzun, kırışmış üst dudağıyla yıllardır bildiği ama tanıyamadığı birisine benziyordu – komikti. Yandaki bir kayıtsız biliş çizgisi onun başhemşire olduğunu anımsamasına yardım etti. Sesinin devamı sanki bir iğne plakta oyuğunu bulurmuş gibi geldi. Aklının plağındaki oyuğunu. Kapı aralığında durup kadının yukarıya çevrilmiş yüzüne baktığında dönmeye başlayan aklının. Yüz hatlarının hareketi şimdi duyulabiliyordu.

"Savaşıyorlar" anlamına gelen sözcüğü kuzeyli aksanıyla söylüyordu: "savvaşıyorlar" yerine "savışıyorlar" Kadının benzediği kişi (adam?) sislerin arasından başını uzattı ve Krug onu (kadını ya da erkeği) tanımlayamadan yok oldu.

"Hâlâ savaşıyorlar," dedi kadın. "...karanlık ve tehlikeli. Kasaba karanlık, sokaklar tehlikeli. Gerçekten, bu geceyi

burada geçirseniz iyi olur... Hastane yatağında" (*gospitalisha kruvka* – yine o bataklık bölgesi aksanı, kendini günbatımına karşı kanat çırpan şişman bir karga gibi hissediyordu – *kruv*). "Lütfen! Ya da en azından arabası olan Dr. Krug'u bekleyin."

"Akrabam değil," dedi Krug. "Tamamen rastlantı."

"Biliyorum," dedi hemşire, "ama yine de yapmamalı malı malı malı" – (anlamını yitirmiş de olsa dünya dönmeye devam ediyordu).

"Geçiş belgem var," dedi Krug. Sonra da cüzdanını ve bahsettiği kâğıdı titreyen parmaklarıyla açtı. Kalın (bir bakayım), beceriksiz (işte) ve sürekli hafifçe titreyen parmakları vardı. Bir şeyi açma eylemindeyken yanaklarını sistematik bir şekilde içine çekiyor ve şapırdatıyordu. Krug –çünkü bu oydu– kadına bulanık kâğıdı gösterdi. Dev gibi, yorgun, kamburu çıkmış bir adamdı.

Kadın "Ama işe yaramayabilir," diye sızlandı, "serseri bir kurşun vurabilir sizi."

(Gördüğünüz gibi, iyi kadın kurşunların gecede hâlâ *uçuyor* durumda olduklarını sanıyordu, çoktan sona ermiş ateşlemelerin göktaşımsı bir kalıntısı olarak.)

"Siyasetle ilgilenmiyorum," dedi Krug. "Yalnızca nehri geçmem gerekiyor. Bir arkadaşım yarın sabah gelip her şeyi halledecek."

Kadının dirseğine sevecen bir dokunuşla oradan ayrıldı.

O eylemde ne kadar zevk alınabiliyorsa artık, gözyaşlarının yumuşak, sıcak basıncına teslim oldu. Rahatlama duygusu uzun sürmedi, çünkü gözyaşlarını serbest bırakır bırakmaz görmesine ve nefes almasına engel olacak derecede inanılmaz derecede ısındılar ve çoğaldılar. Arnavut kaldırımlı Omigod yolundan sete doğru titreşen bir sisin içinden yürüdü. Boğazını temizlemeye çalıştı ama bu yalnızca nefesini ke-

sen bir hıçkırığa dönüştü. Şimdi şeytana uyduğuna pişman olmuştu çünkü teslim olmayı durduramıyordu ve içindeki her yanı titreyen adam gözyaşından sırılsıklam olmuştu. Her zamanki gibi titreyenle bakmayı sürdüren arasında ayrım yapıyordu: endişeyle, sempatiyle, iç çekerek ya da yumuşak bir şaşırma haliyle bakmaya devam ediyordu. Bu nefret ettiği ikiciliğin son kalesiydi. "Ben"in kare kökü yine "Ben"dir. Dipnotlar, "unutma-beni"ler. Yerel keder sağanağını soyut bir kıyıdan sessizce seyreden yabancı. Tanıdık biri ama aynı zamanda isimsiz ve ilgisiz. On yaşında beni ağlarken gördü ve (köşesinde boş bir papağan kafesi olan) kullanılmayan bir odaya götürdü ki eriyen yüzümü seyredebileyim. Üstüme vazife olmayan şeyleri söylediğimde kalkık kaşlarla beni dinledi. Denediğim her maskede onun gözleri için delikler vardı. Erkeklerin en çok değer verdiği kasılmayla sarsıldığımda bile. Kurtarıcım. Tanığım. Krug şimdi de kendi şahsi gecesinin derinliklerinde bir yerlerde soluk beyaz bir leke halinde duran mendiline uzandı. Ceplerden oluşan bir labirentten sonunda sürünerek çıkarken kara gökyüzünü ve şekilsiz evleri sildi; sonra köprüye yaklaşmakta olduğunu gördü.

Başka gecelerde belirgin bir kıvraklığı olan bir dizi ışık, karanlık, yılanımsı sudaki yansımalarla her adımı yeniden taranan ve uzatılan metrik bir parlaklıktı. Bu gece granitten yapılan bir Neptün'ün kare şeklinde kayasının üzerine oturduğu, kayanın bir korkuluk olarak devam ettiği, korkuluğun siste kaybolduğu dağılmış bir parıltı vardı. Krug düzenli olarak ayağını sürüyerek yaklaşırken iki Ortalamacı asker yolunu kesti. Daha fazla asker etrafta geziniyordu, bir fener şövalye gibi onu kontrol etmek üzere hareket ettiğinde bir *meschaniner* (küçük burjuva) gibi giyinmiş, kollarını kavuşturmuş ve hastalıklı gibi gülümseyen küçük bir adam gördü. Krug iki askerin (ikisinin de, gariptir ki, çiçek bozuğu yüzleri vardı) kendisine izin kâğıdını sorduklarını anladı. Geçiş

iznini beceriksizce ararken acele etmesini istediler ve annesiyle yaşadıkları ya da yaşamak istedikleri ya da Krug'u yaşamaya davet ettikleri aşk ilişkisinden bahsettiler.

Krug ceplerini karıştırırken "Eski tabulardan," dedi "kurtçuklar gibi üreyen bu fantezilerin gerçekten eyleme dönüşebileceğinden kuşkuluyum – bunun da çeşitli nedenleri var. İşte buldum." (yetimle, pardon hemşireyle – konuşurken az kalsın kaçıp gidecekti).

Onu 100 krunluk bir banknotmuş gibi elinden kaptılar. Geçiş iznini yoğun bir incelemeye tâbi tutarlarken Krug burnunu sildi ve mendilini yavaşça paltosunun sol cebine soktu; ama daha sonra fikrini değiştirerek mendili sağdaki pantolon cebine aktardı.

"Bu nedir?" dedi iki askerden daha şişman olanı, kâğıdın üzerine bastırdığı başparmağının tırnağıyla bir sözcüğü işaret ediyordu. Krug okuma gözlüklerini gözüne tutarak adamın elinin üzerinden baktı. "Üniversite," dedi. "Bir şeylerin öğretildiği yer – pek önemli şeyler değil."

"Hayır, bu," dedi asker.

"Ha, o mu, 'felsefe'. Biliyorsunuz tabii ki. Hani küçük bir *mirok* [küçük pembe patates] hayal ederken daha önce yediğiniz ya da ileride yiyeceğiniz herhangi bir patatese hiç referans vermeden bunu hayal etmeye çalıştığınız durum." Gözlükleriyle belli belirsiz bir hareket yaptı, sonra gözlüklerini dershane kuytusuna (yelek cebine) soktu.

"Ne işin var burada? Neden köprünün etrafında boş boş dolaşıyorsun?" diye sordu şişman asker, arkadaşı izin kâğıdını kendince çözmeye çalışırken.

"Her şey açıklanabilir," dedi Krug. "Son on gündür her sabah Prinzin Hastanesi'ne gidiyorum. Şahsi bir mesele. Dün arkadaşlarım bana bu belgeyi aldılar, çünkü hava kararduğında köprüde nöbetçi olacağını öngördüler. Evim güney tarafında. Her zamankinden daha geç dönüyorum bu gece."

"Hasta mısın yoksa doktor mu?" dedi daha zayıf olan asker.

"Size bu küçük kâğıdın aktarmaya çalıştığını okuyayım," dedi Krug yardım etmeye çalışırken elini uzatmıştı.

"Ben tutarken oku," dedi zayıf asker, kâğıdı ters tutuyordu.

"Ters çevirmeye itirazım yok," dedi Krug, "ama gözlüklerime ihtiyacım var." Alışıldık palto-ceket-pantolon cepleri kâbusunu sırasıyla uyguladı ve boş bir gözlük kabı buldu. Aramasına devam edecekti.

"Eller yukarı," dedi daha şişman olan asker, isteriye çalan bir acelecilikle.

Krug gözlük kabını göğe doğru tutarak emre uydu.

Ayın sol tarafı o kadar koyu gölgeliydi ki üzerinden hızla yüzerek geçtiği açık ama karanlık gökyüzünde neredeyse görünmez gibiydi, bu bazı küçük çinçilya bulutlarının aya doğru hareketinden kaynaklanan görsel bir yanılsamaydı; sağ tarafına gelince; biraz gözenekli ama iyice pudralanmış kenar ya da yanak görünmez bir güneşin yapay gibi görünen parıltısıyla son derece canlı bir şekilde aydınlatılmıştı. Bütün efekt son derece olağanüstüydü.

Askerler üzerini aradılar. Yakın zamana kadar bir büyük bardağı dolduracak brendi dolu olan boş bir matara buldular. Krug iri yarı bir adam olmasına karşın gıdıklanıyordu ve askerler kaba bir şekilde kaburgalarını incelerken hafif homurtular çıkarıyor ve hafifçe kıvranıyordu. Bir şey sıçrayıp bir çekirge tıkırtısıyla yere düştü. Gözlükleri bulmuşlardı.

"Tamam," dedi şişman asker. "Al şunları, salak ihtiyar."

Krug eğildi, el yordamıyla aradı, yana doğru bir adım attı – birden ağır ayakkabısının altında korkunç bir çatırtı duyuldu.

"Hay aksi," dedi Krug, "bu gerçekten de daha önce görülmemiş bir durum. Şu an için benim fiziksel cehaletimle sizin akli cehaletiniz arasında pek fark görünmüyor doğrusu."

"Tutuklayacağız seni," dedi şişman asker. "Bu senin yap-

tığın şu şaklabanlığa son verecek yaşlı sarhoş. Başında nöbet tutmaktan bıktığımızda da seni suya atıp boğulmanı seyrederken üzerinde atış talimi yapacağız."

Bir başka asker elinde bir el feneriyle tembelce hokkabazlık yaparak geldi ve Krug kenarda durup gülümseyen soluk benizli küçük adamı bir an da olsa görebildi.

"Ben de eğlenmek istiyorum." dedi üçüncü asker.

"Bak şu işe," dedi Krug. "Seni burada göreceğimi ummazdım. Kuzenin bahçıvan nasıl?"

Yeni gelen çirkin, kırmızı yanaklı bir köylü çocuğuydu, Krug'a boş gözlerle baktı, sonra şişman askeri işaret etti.

"Onun kuzeni, benimki değil."

"Tabii, doğru," dedi Krug çabucak. "Benim kastettiğim de buydu. Eee, kibar bahçıvanımız nasıl? Sol bacağı tekrar çalışmaya başladı mı?"

Şişman asker dalgın dalgın "Bir süredir birbirimizi görmedik," diye yanıtladı. "Bervok'ta yaşıyor."

"İyi biri o," dedi Krug. "O çakıl ocağına düştüğünde hepimiz çok üzüldük. Onu görürsen, varolduğuna göre, Prof. Krug'un bir sürahi elma şarabı eşliğinde yaptığımız sohbetleri sık sık hatırladığını söyle. Herkes geleceği yaratabilir ama ancak bilge bir adam geçmişi yaratabilir. Bervok'taki elmalar çok büyük."

"Geçiş izni bu," dedi şişman, dalgın asker kırmızı yanaklı köylü askere, o da izin kâğıdını temkinli bir şekilde alıp hemen geri verdi.

"Şu *ved' min syn*'i [cadı çocuğu] çağırsan iyi olur," dedi.

İşte o anda küçük adamı öne doğru getirdiler. Krug'un askerlere kıyasla daha üstün biri olduğuna kanaat getirmiş olmalı ki ince, neredeyse dişi bir sesle şikâyet etmeye başladı. Kardeşiyle beraber diğer tarafta bir bakkal dükkanları vardı, her ikisi de ayın o kutsal onyedisinden bu yana Lider'lerine hürmet gösteriyorlardı. Tanrı'ya şükür asiler ezilmişti, o da

Muzaffer Halkımız sağır kardeşiyle birlikte sattığı lezzetli yiyecekleri alabilsin diye karşıya geçip kardeşinin yanına gitmek istiyordu.

"Kes şamatayı," dedi şişman asker, "şunu oku."

Solgun bakkal emre uydu. Kamu Yararı Komitesi tarafından Profesör Krug'a gün batımından sonra tam dolaşma hakkı verilmişti. Şehrin güneyinden kuzeyine geçme. Ve geri gelme. Okuyucu neden onun da profesöre köprüyü geçerken eşlik edemediğini soruyordu. Çevik adımlarla, tekmelenerek karanlığa doğru götürüldü. Krug siyah nehri geçmek üzere hareketlendi.

Bu perde arası, seli durdurmuştu: şimdi karanlık bir duvarın arkasında görünmeden akıyordu. Olga'yla incelediği diğer embesilleri hatırladı, gizlice sevinç duyulan entelektüel bir mide bulantısı içinde tamamlamışlardı o çalışmayı. Pasaklı barlarda birayla sarhoş olan adamlar, düşünce sürecinin domuz tonlarında çalınan radyo müziğiyle tatmin edici şekilde yer değiştirmesi. Katiller. Kodaman bir işadamının memleketinde gördüğü saygı. Arkadaşlarının ya da yandaşlarının kitaplarını öven edebiyat eleştirmenleri. Flaubert usülü fars oynayan tiyatrocular. Kardeşlikler, tarikatlar. Eğitilmiş hayvanları komik bulan insanlar. Kitap kulüplerinin üyeleri. *Düşünmedikleri* için *var olan* ve böylece Descartes'ı çürüten herkes. Cimri köylüler. Yıldızı parlayan politikacılar. Olga'nın akrabaları – onun korkunç, mizah yoksunu ailesi. Birdenbire, tam uykudan önceki bir imgenin ya da boyalı bardak üzerindeki parlak elbiseli kadının canlılığıyla Olga retinasının önünden geçti, profilden görünüyordu, bir şey taşıyordu – bir kitap, bir bebek ya da yalnızca parmağına sürdüğü kiraz renkli ojenin kurumasını bekliyordu – ve duvar eridi, sel yine serbest kaldı. Krug durdu, kendini denetlemeye çalıştı, eldivensiz elinin ayası tıpkı eski günlerde fraklı adamların eski ustaların resimlerine benzer pozlar ve-

rerek fotoğraf çektirmeleri gibi korkuluğun üstünde duruyordu – el kitabın üstünde, sandalyenin arkasında, kürenin üstünde – ama kameraya basıldıktan sonra her şey hareket etmeye, taşmaya başladı, o da yürümeye devam etti – biraz sarsılarak, çünkü hıçkırıkları eldivensiz ruhunu sarsıyordu. Öte yanın ışıkları titreşen ortak merkezli, dikenli, yanardöner çemberler halinde yakınlaşıyor, göz kırptığınızda yeniden bulanık bir parıltıya indirgeniyor ve hemen arkasından da birdenbire ölçüsüzce genişliyordu. İri, ağır bir adamdı. Köprünün taş kemerlerinin altında tur atan ve kabaran siyah lake dalgalarla yakın bir bağlantısı olduğunu hissediyordu.

Şimdi yine durdu. Şuna dokunalım ve şuna bakalım. Solgun ışıkta (ayın ışığı mı? Göz yaşlarının ışığı mı? Kentin ölmekte olan babalarının mekanik bir görev duygusuyla yaktıkları bir iki lambanın ışığı mı?) eli bir tür pürüzlü desen keşfetti: korkuluğun taşında bir çizgi ve içinde nem olan bir kulp ve bir delik – hepsi de gururlu ay haritacısının genç karısına gösterdiği büyük parlak posterin üzerindeki plastik ayın kabuğundaki 30,000 krater gibi oldukça büyütülmüştü. Bahis konusu gecede bana Olga'nın cüzdanını, tarağını, sigara ağızlığını vermeye çalışmalarından sonra bunu bulup dokundum – seçilmiş bir kombinasyon, yarım kabartmanın ayrıntıları. Bu kulpa daha önce dokunmamıştım ve artık onu bir daha bulamayacağım. Bu bilinçli temas anı bir nebze de olsa teselli içeriyor. Zamanın acil durum freni. Şu an her neyse onu durdurdum. Çok geç. Hayatımızın birlikte geçen on iki yıllık, dur bakayım, on iki yıl ve üç aylık döneminde, bu basit yöntemle milyonlarca anı durdurmalıydım; belki müthiş cezalar öderdim ama treni durdururdum. Söyle bakalım neden yaptın, diye sorabilirdi şaşı kondüktör. Çünkü manzarayı sevmiştim. Çünkü hızla gelip geçen o ağaçları ve aralarında kıvrılıp giden yolu durdurmak istiyordum. Uzaklaşan kuyruğuna basarak. Belki o zaman onun başına gelen

şey gerçekleşmezdi, eğer ortak yaşamımızın şu ya da bu parçasını durdurmaya alışmış olsaydım, koruyucu bir şekilde ve bir kahin gibi, bu anın ya da şunun dinlenmesine ve barış içinde soluklanmasına izin verseydim. Zamanı evcilleştirebilseydim. Nabzına soluklanma şansı verseydim. Hayatı, hayatı – hastamızı şımartabilseydim.

Krug –çünkü hâlâ oydu– yürümeye devam etti, pürüzlü desenin baskısı halen karıncalanıyor ve başparmağının topuna yapışıyordu. Köprünün bu ucu daha parlaktı. Onu durduran askerler daha canlı, daha iyi tıraşlıydılar ve daha derli toplu üniformaları vardı. Sayıları da daha fazlaydı, daha fazla gece yolcusunu durdurmuşlardı: bisikletli iki yaşlı adam ve beyefendi diye adlandırılabilecek birisi (paltonun kadife yakası kaldırılmış, eller cebe sokulmuş) ve kızı, bakımsız bir cennet kuşu.

Pietro –ya da en azından Üniversite Kulübü'ndeki başgarson Pietro'ya benzeyen asker– Krug'un geçiş iznini inceledi ve eğitimli olduğu belli olan bir aksanla:

"Profesör," dedi, "doğrusu sizi köprüyü geçmeye ne teşvik etti anlamıyorum. Bunu yapmaya hiç hakkınız yoktu, çünkü geçiş belgeniz köprünün kuzey tarafındaki meslektaşlarım tarafından imzalanmamış. Korkarım ki geri gidip olağanüstü hal kurallarına göre bu belgeyi onlara imzalatmanız gerekiyor. Aksi takdirde şehrin güney kısmına girmenize izin veremem. *Je regrette*,[2] ama yasa yasadır."

"Gerçekten de öyle," dedi Krug. "Ama diğer taraftaki askerler yazmayı bırakın, okuma da bilmiyorlar."

"Bu bizi ilgilendirmez," dedi kibar, büyük, yakışıklı Pietro – arkadaşları da ciddi, makul bir onaylamayla başlarını salladılar. "Tekrar ediyorum, eğer kimliğiniz ve masumiyetiniz diğer taraftaki nöbetçinin imzasıyla onaylanmazsa geçmenize izin veremem."

2 (Fr.) Üzgünüm.

"Peki ama mesela köprüyü tersine çeviremez miyiz?" dedi Krug. "Yani, demek istiyorum ki, tam 180 derece çevirelim. Siz normalde güneyden kuzeye geçenlerin belgelerini imzalamıyor musunuz? Şimdi süreci tam tersine çevirelim. Bu değerli kâğıdı imzalayın, ben de Peregolm Sokağı'ndaki evime gidip yatağıma kavuşayım."

Pietro başını salladı: "Sizi takip edemiyorum Profesör. Düşmanı yok ettik – evet, onu ayaklarımızın altında ezdik. Ama hidranın bir iki başı hâlâ canlı, riske giremeyiz. Profesör, sizi temin ederim ki bir iki haftaya kadar şehirde her şey eski durumuna dönecek. Öyle değil mi çocuklar?" Diğer askerlere döndü, onlar da hevesle onayladılar, dürüst, zeki yüzleri en vasat insanı bile dönüştüren o kentsel heyecanla ışıldadı.

"Hayal gücünüze sığınıyorum," dedi Krug. "Varsayalım ki diğer yöne gidiyorum. Gerçekten de bu sabah, köprüde henüz nöbet tutulmuyorken *diğer yöne* geçtim. Yalnızca geceleri nöbetçi koymak son derece geleneksel bir kavram, ama artık bırakın bunu. Beni de bırakın geçeyim."

"Bu kâğıt imzalanmazsa olmaz," dedi Pietro ve arkasını döndü.

"İnsan beyninin işlevini –eğer varsa tabii– değerlendirmekte kulanılan standartları son derece düşürmüş olmuyor musunuz?" diye gürledi Krug.

"Kes sesini," dedi başka bir asker, parmağını tavşan dudağına koydu, sonra hızla Pietro'nun geniş sırtını işaret etti. "Sus. Pietro son derece haklı. Git."

"Evet, gidin," dedi *son sözleri duyan* Pietro. "Kâğıtlarınızı imzalatıp, her şeyi yoluna koyup yeniden geldiğinizde ve biz de kâğıdı imzaladığımızda duyacağınız içsel hazzı düşünün. Bizim için de bir zevk olacak bu tabii. Saat henüz erken, ayrıca Liderimize layık olmak istiyorsak biraz fiziksel çabadan kaçınmamamız gerekir. Gidin Profesör."

Pietro bisiklet gidonlarını sabırla tutan, parmak boğumları lambanın ışığında beyaz, kaybolmuş köpeklerinki gibi gözleri onu dikkatle izleyen, sakallı iki yaşlı adama baktı. Cömert adam, "Siz de gidebilirsiniz," dedi.

Sakallılar ilerlemiş yaşları ve çırpı bacaklarıyla garip bir karşıtlık oluşturan bir hevesle bisikletlerine atlayıp pedalları hızla çevirmeye başladılar, bir an önce uzaklaşma istekleri nedeniyle sallanıyor ve genizden gelen seslerle hızlı sözcük alışverişinde bulunuyorlardı. Neydi tartıştıkları? Bisikletlerinin soyağacı mı? Özel yapım bir bisikletin fiyatı mı? Yarış pistinin durumu mu? Bağrışmaları birbirlerine cesaret vermek için miydi? Dostça takılmalar mı? *Simplizissimus* ya da *Strekoza*'da yıllar önce gördükleri bir fıkranın vurucu noktasını mı anlatıyorlardı? İnsan her zaman yanından geçenlerin birbirlerine neler söylediklerini merak eder.

Krug yürüyebildiği kadar hızlı yürüyordu. Bulutlar silisli uydumuzu gizlemişti. Köprünün ortalarına yakın bir yerde kır saçlı bisikletlileri geçti. İkisi de bisikletlerden birinin arkasındaki yakutu inceliyordu. Diğer bisiklet yan olarak yere yatırılmış, üzgün başını yerden yarı kaldırmış yaralı bir at gibiydi. Krug hızla yürüyor, geçiş iznini avucunda tutuyordu. Bunu Kur Nehri'ne atarsam ne olur? Her iki kıyı da gerçekte ulaşılmaz olduğu için köprü olmaktan çıkan bir köprüde ileri geri yürümeye mahkûm mu olurdu? Bir köprü değil de birinin içinde beni akıcı, ince kum gibi sürekli çevirip durduğu bir kum saati. Ya da belki üzerinde yukarıya doğru yürüyen bir karınca olan otu karınca tam uca ulaştığında tepetaklak ettiğimizde uç çukur olur ve zavallı aptal performansını yineler. Yaşlı adamlar biraz sonra onu yeniden geçtiler, siste hızlıca, takırdayarak, yaşlı siyah atlarını kandan kızarmış mahmuzlarla dürterek, cesurca, dörtnala gidiyorlardı.

"İşte yine ben," dedi Krug pasaklı arkadaşları etrafına toplanınca. "Geçiş iznimi imzalamayı unuttunuz. İşte burada. Çabucak bitirelim şu işi. Bir haç çizin ya da telefon kulübesinin kıvrımlı çizgisini ya da bir gamalı haç ya da ne olursa. Şu mühür aletlerinden birinin elinizde olduğunu ümit etmeye cesaret edemiyorum ama..."

Konuşmaya devam ederken fark etti ki aslında onu hiç hatırlamıyorlardı. Geçiş iznine baktılar. Bilginin yükünü üzerlerinden atar gibi omuz silktiler. Kafalarını bile kaşıdılar, ki bu o ülkede kullanılan antika bir alışkanlıktı, çünkü düşünme hücrelerine daha fazla kan dolmasına yol açtığı varsayılıyordu.

"Köprüde mi yaşıyorsun?" dedi şişman asker.

"Hayır," dedi Krug. "Anlamaya çalışın. *C'est simple comme bonjour*,[3] Pietro'nun diyeceği gibi. Beni geri gönderdiler, çünkü benim geçmeme izin verdiğinize dair bir kanıt yok. Resmî bir bakış açısından köprüde değilim bile."

"Belki de bir salla gelip tırmanmıştır köprüye," dedi kuşkulu bir ses.

"Hayır, hayır," dedi Krug. "salcı değilim. Hâlâ anlamıyorsunuz. Mümkün olduğunca basit anlatacağım. Siz dünya tarafındakilerin dünya merkezli gördüğünüzü güneş tarafındakiler güneş merkezli görüyorlar ve bu iki görüş bir şekilde birleştirilmezse, görünen nesne olan ben evrensel gecede sürekli gidip gelmeye mahkûm olacağım."

"Gurk'un kuzenini tanıyan adam bu," diye aniden tanıyarak bağırdı askerlerden biri.

"O, harika," dedi Krug rahatlayarak. "Kibar bahçıvanı unutuyordum neredeyse. En azından sorunlardan biri çözüldü. Haydi ama, bir şeyler yapın."

Solgun bakkal öne çıkıp "Bir önerim var," dedi. "Ben onun kâğıdını imzalayayım, o da benimkini, ikimiz de geçelim."

3 (Fr.) Merhaba demek kadar basit.

Birisi ona kelepçe takmaya yeltendi ama *grubun lideriymiş gibi görünen* şişman asker müdahale etti ve mantıklı bir fikir olduğunu söyledi.

"Dön sırtını," dedi bakkal Krug'a, sonra da aceleyle dolmakaleminin kapağını açtı ve kâğıdı Krug'un sol kürek kemiğine dayadı. "Ne isim yazayım, kardeşler?" diye sordu askerlere.

Askerler ayaklarını sürüdüler, birbirlerini dürttüler, hiçbiri aziz bir bilinmeyeni açıklamak istemiyordu.

"Gurk yaz," dedi en cesur olanı sonunda, şişman askeri işaret ederek.

'Yazayım mı?" dedi bakkal çabucak Gurk'a dönerek.

Biraz dil dökerek onayını aldılar. Krug'un geçiş iznini halleden bakkal şimdi sırtını dönüp Krug'un önünde durdu. Birdirbir ya da eğri şapkasını takmış amiral teleskobu genç denizcinin omuzuna yaslıyor (gri ufuk tahterevalli gibi, beyaz bir martı yön değiştiriyor ama görünürde kara yok).

"Umarım," dedi Krug, "gözlüğüm olmadığı halde gözlükle yapabileceğim kadar iyi becerebilirim."

Noktalı çizgiye imzalamıyorsun. Kalemin sert. Sırtın yumuşak. Salatalık. Dağlama demiriyle siliver.

İki kâğıt da elden ele dolaştırıldı ve utangaççа onaylandı.

Krug ve bakkal köprüde yürümeye başladılar; en azından Krug yürüyordu: küçük arkadaşı çılgınca sevincini Krug'un etrafında çemberler çizerek koşmakla ifade ediyordu, gittikçe büyüyen çemberler çiziyor ve bir lokomotifi taklit ediyordu: çuf çuf, dirseklerini kaburgalarına bastırıyor, ayakları neredeyse birlikte hareket ediyor, dizlerini hafifçe eğerek küçük, sıkı, kesik adımlar atıyordu. Bir çocuğun parodisiydi – *benim* çocuğumun.

"*Stoy, chort* [dur, lanet olsun]," diye bağırdı Krug, o gece ilk kez kendi sesini kullanıyordu.

Bakkal dönmelerini onu yeniden Krug'un yörüngesine so-

kacak bir helezonla bitirdi ve sonra Krug'un temposuna uydu ve yanında, uçarıca sohbet ederek yürümeye başladı.

"Özür dilerim davranışım için," dedi. "Ama sanırım siz de benim gibi hissediyorsunuzdur. Bu tam bir macera oldu. Hiç geçmeme izin vermeyecekler sandım – şu boğma ve boğulma imaları da biraz patavatsızcaydı. Aslında iyi çocuklar, kabul ediyorum, altın kalpleri var ama biraz yontulmamışlar – tek hataları doğrusu. Onun dışında sizinle aynı fikirdeyim, çok iyiler. Ben orada dururken–"

Bu dördüncü lamba direği, köprünün de onda biri. Çok azında ışık yanıyor.

tam anlamıyla küp gibi sağır olan kardeşimin Theod – affedersiniz, Emrald Caddesi'nde bir dükkânı var. Aslında ortağız ama benim kendi işim var ve çoğunlukla onunla meşgul olduğumdan hep dışarda oluyorum. Son zamanlardaki olayların ışığında benim yardımıma ihtiyacı var, hepimizin olduğu gibi. Şöyle düşünebilirsiniz–"

On numaralı direk.

ama ben şöyle bakıyorum. Tabii ki Liderimiz büyük bir adam, bir dahi, yüzyılda bir gelecek bir insan. Senle ben gibi patron olanlar her zaman bir şeyler ister. Ama o küskün. O küskün çünkü son on yılda o kendine liberal diyen hükümet onun sürekli peşine düştü, işkence yaptı, söylediği her söz için onu hapse tıktı. Godeon'daki büyük toplantıda onu yakaladıkları zaman söylediklerini her zaman hatırlayacağım ve torunlarıma da aktaracağım: "Ben," dedi, "bir kuşun doğal olarak uçması gibi, lider olmak için doğmuşum" Herhangi bir dilde ifade edilmiş en büyük düşüncenin bu olduğunu düşünüyorum, hem de en şairane olanın da. Buna uzaktan da olsa yaklaşan bir şey söylemiş herhangi bir yazarın ismini ver bana. Hatta daha ileri gidip–"

Bu on beşinci. On altıncı mı yoksa?

bir başka açıdan bakarsak. Biz sessiz insanlarız, ses-

siz bir yaşam istiyoruz, işimizin aksamadan gitmesini istiyoruz. Hayatın sessiz zevklerini istiyoruz. Örneğin herkes günün en iyi anının birinin işten geldiği, yeleğinin düğmelerini açarak çıkardığı, hafif bir müzik açtığı, en sevdiği koltuğunda oturduğu, akşam gazetesindeki fıkraları okuyup güldüğü ya da komşularının dedikodusunu kadıncağızla yaptığı anlar olduğunu biliyor. Gerçek kültür, gerçek insan uygarlığından kastettiğimiz bu, eski Roma ya da Mısır'da uğruna çok kan ve mürekkep dökülmüş olan şey. Ama bu günlerde birçok aptalın sürekli seninle benim gibiler için o tür hayatın bittiğini söylediklerini duyuyoruz. Onlara inanma, bitmedi. Bitmediği gibi–"

Kırktan fazla mı var? Köprünün en azından yarısına gelmiş olmalıyız.

"... sana bütün bu yıllar boyunca aslında neler olup bittiğini anlatayım mı? Öncelikle imkânsız vergiler ödememiz istendi; sonra kendilerini hiçbir zaman görüp duymadığımız o Parlamento üyeleri ve Bakanlar her geçen gün daha fazla şampanya içip her geçen gün daha da şişman fahişelerle yatmaya başladılar. Buna da özgürlük diyorlar! Peki bu arada ne oldu? Ormanın derinliklerinde bir yerde, tahta bir kulübede, Lider tıpkı izlenen bir hayvan gibi oturmuş manifestolarını yazıyordu. Ya takipçilerine yaptıkları şeyler! İsa aşkına! Gençliğinden beri parti üyesi olan kayınbiraderimden korkunç hikâyeler duydum. Tanıdığım en akıllı insan o. Yani anlayacağın–"

Hayır, yarıdan az.

anladığım kadarıyla sen bir profesörsün. Peki Profesör, bundan sonra önünde büyük bir gelecek uzanıyor. Şimdi cahilleri, huysuzları, kötüleri eğitmemiz gerekiyor – ama yeni bir şekilde eğitmeliyiz. Düşün bir bize öğrettikleri onca işe yaramaz şeyi... Kütüphanelerde biriken milyonlarca gereksiz kitabı düşün. Bastıkları kitapları! Biliyor musun –bu-

na hiç inanmayacaksın– güvenilir birisi bana bir kitapçıda en az yüz sayfadan oluşan ve tümüyle tahtakurularının anatomisine ayrılmış bir kitap olduğunu söyledi. Ya da kimsenin okuyamadığı yabancı dillerde kitaplar. Ya o saçmalıklara harcanan onca para. Bütün o dev müzeler, hepsi büyük bir aldatmacanın parçası. Birinin arka bahçesinde bulduğu bir taşa bakıp duruyorsun. Benim sloganım şu – daha az kitap, daha fazla sağduyu. İnsanların birlikte yaşaması, birlikte iş yapması, birlikte konuşup şarkı söylemesi, kulüplerde ve dükkanlarda, sokak köşelerinde –Pazar günleri de kiliselerde ve stadlarda– toplanması gerek, tek başına oturup tehlikeli düşüncelere dalması değil. Karımın bir kiracısı vardı–"

Kadife yakalı adam ve kızı yanlarından çabucak, kaçak ayak sesleriyle geçip gittiler ve hiç geriye dönüp bakmadılar.

hepsini değiştirebilirsin. Genç insanlara saymayı, hecelemeyi, paket yapmayı, düzenli ve kibar olmayı, her Cumartesi banyo yapmayı, potansiyel alıcılarla konuşmayı öğretmen gerekiyor – binlerce gerekli şeyi, tüm insanlara aynı şekilde anlamlı gelen her şeyi. Keşke ben de öğretmen olsaydım. Çünkü bana göre her insan, ne kadar alçakgönüllü olursa olsun, son salak, son–"

Bütün lambalar yansa bu kadar kafam karışmazdı.

onun için son derece yüksek bir ceza ödedim. Ya şimdi? Şimdi Devlet bana işimde yardım edecek. Kazancımı denetlemek için orada olacak – peki bu ne anlama geliyor? Şu anlama geliyor, partili olup şu anda büyük bir ofiste, büyük bir cam masanın önünde oturan kayınbiraderim bana hesaplarımı yoluna koymam için her şekilde yardım edecek: şu ana kadar kazandığımdan çok daha fazla para kazanacağım, çünkü şu andan itibaren hepimiz mutlu bir topluluğun üyeleriyiz. Artık hepsi aile içinde, kocaman bir aile, herkes birbirine bağlı, yakın ve hiç soru sorulmuyor. Çünkü herkesin partide bir akrabası var. Kızkardeşim yaşlı babamız hayatta

olmadığı için üzülüyor – o ki kan dökülmesinden çok korkardı. Aşırı abartılmış. Bana sorarsan birkaç pis Ortalamacılık karşıtı hak ettiklerini bulduğu için kıyameti koparan ukalaları ne kadar çabuk vurup gebertirsek–"

Köprünün sonu burası. Ve – bizi karşılayan kimse yok.

Krug kesinlikle haklıydı. Güney tarafın nöbetçileri yerlerini terk etmişlerdi ve gidenleri hatırlatacak tek şey bir nöbetçiye benzeyen ama nöbetçi olmayan sıkıştırılmış bir gölge, Neptün'ün ikiz kardeşinin gölgesiydi. Doğru. Birkaç adım ötede, setin üzerinde üç ya da dört, büyük ihtimalle üniformalı adam vardı, iki ya da üç parlayan sigara içiliyordu, bir bankta gevşemiş otururken yedi telli bir amorandola ihtiyatlı, romantik bir şekilde çalınıyordu ama Krug ve harika arkadaşını rahatsız etmediler, ikisi geçerken onlara bakmadılar bile.

3

Bildiği hafif sesle –yarı ayak sesi, yarı titreme– onu karşılayan asansöre girdi, asansörün yüzü ışıldadı. Üçüncü düğmeye bastı. Kırılgan, ince duvarlı, eski moda küçük oda göz kırptı ama kımıldamadı. Yeniden bastı. Yine göz kırpma, huzursuz durağanlık, çalışmayan ve çalışmayacağını bilen bir şeyin anlaşılmaz bakışı. Dışarıya çıktı. Birdenbire, bir tür optik fotoğraf sesiyle asansör parlak kahverengi gözlerini kapadı. İhmal edilmiş ama gururlu merdivenlerden çıktı.

An itibarıyla bir kambur olan Krug kapı anahtarını taktı ve yavaşça eski duruşuna dönerek apartmanının boş, uğuldayan, guruldayan, yuvarlanan, kükreyen sessizliğine adım attı. Da Vinci mucizesinin bakır klişe bir kopyasının yalnız başına, ilgisiz durduğu uzun koridordan yürüdü – o kadar dar bir masada on üç kişi, çanak çömlek de Dominikan rahiplerden ödünç alınmış. Olga'nın güdük, kaplumbağa kabuğuyla kaplı sapı olan şemsiyesi Krug'un kendi işe yaramaz şemsiyesinden uzağa doğru uzanırken yıldırım çarptı, Krug'unkine bir şey olmadı. Tek eldivenini çıkardı, paltosunu çıkarıp geniş kenarlı siyah fötr şapkasını astı. Geniş ke-

narlı siyah şapkası artık kendini evde hissetmiyordu, askıdan düştü ve orada yerde yatar durumda bırakıldı.

Duvarlarındaki çalışma odasına fazla gelen siyah yağlıboya tablolar körü körüne yansıyan ışıkta yalnızca çatlakları gösteren uzun koridordan yürüdü. Büyük bir portakal boyutundaki lastik bir top yerde uyuyordu.

Yemek odasına girdi. Salatalık dilimleriyle süslenmiş bir tabak soğuk meze ve peynirin boyalı yanağı sessizce onu bekliyordu.

Kadının inanılmaz bir kulağı vardı. Çocuk odasının yanındaki odasından sessizce çıkıp Krug'un yanına geldi. Adı Claudina'ydı ve son bir haftadır Krug'un evindeki tek hizmetkârdı: erkek aşçı son derece dikkatle tarif ettiği "huzur bozucu atmosfer"i onaylamadığı için gitmişti.

"Tanrı'ya şükür," dedi Claudina, "eve sağ salim gelebildiniz. Biraz sıcak çay ister misiniz?"

Krug başını salladı, arkasını ona döndü, bir şeye bakıyor gibi büfenin yakınlarını el yordamıyla aradı.

"Hanımefendi nasıl bu gece?" diye sordu kadın.

Krug ona cevap vermeden, aynı yavaş sakar tavırla kimsenin kullanmadığı Türk usulü oturma odasına yöneldi ve onu geçerek koridorun bir başka kıvrımına ulaştı. Orada bir dolabı açtı, boş bir sandığın kapağını açtı, içine baktı ve geri geldi.

Claudina onu bıraktığı yemek odasının ortasında oldukça hareketsiz duruyordu. Yıllardır aile için çalışıyordu ve bu tür durumlarda kolaylıkla olduğu gibi yumuşak ve tombul, orta yaşlı ve hassastı. Orada durup kara ıslak gözlerle Krug'a baktı, ağzı bir altın dişi göstererek biraz açıldı, mercan küpeleri de bakıyordu, bir elini şekilsiz gri dokuma göğsüne bastırmıştı.

"Benim için bir şey yapmanı istiyorum," dedi Krug. "Yarın çocuğu birkaç günlüğüne köye götürüyorum, ben yok-

ken Olga'nın giysilerinin hepsini toplayıp boş siyah sandığa doldurur musun? Ayrıca şahsi eşyasını, şemsiye ve ona benzer şeyleri. Lütfen hepsini dolaba koyup kilitle. Ne bulursan. Sandık çok küçük olabilir–"

Krug kadına bakmadan odadan çıktı, bir başka dolabı inceleyecekti ama vazgeçti, topuklarının üzerinde geri döndü ve çocuk odasına yaklaşırken otomatik olarak ayaklarının ucuna basmaya başladı. Beyaz kapıya geldiğinde durdu, kalbinin atışı birdenbire küçük oğlunun bağımsız ve nazik, son derece hassasiyetle anne babasına (örneğin şehirde bir yemekten döndükleri zaman) halen uyanık olduğunu ve ona ikinci kez iyi geceler diyecek herhangi birini kabul etmeye hazır olduğunu göstermek için kullandığı özel yatak odası sesiyle kesintiye uğradı.

Bunun olması kaçınılmazdı. Daha onu çeyrek geçiyor. Gecenin neredeyse bittiğini düşünmüştüm. Krug bir an için gözlerini kapadı, sonra içeriye girdi.

Yatak örtülerinin yuvarlanan hızlı kısık hareketini ayırt edebildi; yatağın başucundaki lambanın anahtarının sesi duyuldu ve çocuk gözlerini eliyle ışıktan koruyarak kalktı. O yaştaki (sekiz) çocukların herhangi bir yerleşik şekilde gülümsedikleri söylenemez. Gülümseme yerel değildir; bütün gövdeye yayılmıştır – çocuk mutluysa, doğal olarak. Bu çocuk hâlâ mutlu bir çocuktu. Krug zaman ve uyku ile ilgili geleneksel şeyleri söyledi. Söyler söylemez de göğsünün altından bastıran iri gözyaşları aniden döküldü, boğazına doğru hareket etti, daha zayıf kuvvetler tarafından durduruldu, beklemeye geçti, kapkara derinliklerde manevra yaparak bir başka sıçramaya hazırlandı. *Pourvu qu'il ne pose la question atroce.*[4] Sana yalvarıyorum, yerel tanrı.

"Sana ateş mi ediyorlardı?" diye sordu David.

"Ne saçmalık," dedi Krug. "Kimse geceleri ateş etmez."

4 (Fr.) Uygunsuz soruyu sormadığı sürece.

"Ama ettiler. Patlamaları duydum. Bak, pijama giymenin yeni bir şekli!"

Çevikçe ayağa kalktı, kollarını yana açtı, kırışmış gıcırdayan çarşafın üzerine maymun gibi yapışıyormuşa benzeyen küçük pudra beyazı, mavi damarlı ayaklarıyla kendini dengeledi. Mavi pijama altı, açık yeşil üst (kadın renk körü olmalı).

"Doğru olanları küvetin içine düşürdüm," diye açıkladı David neşeyle.

Kaldırma kuvveti birden çekim gücünü kullandı ve ateş seslerinin de eşliğiyle zıpladı, bir, iki, üç kere, daha yükseğe, daha yükseğe – sonra baş döndürücü bir köprüden dizlerinin üstüne düştü, yuvarlandı, dağılmış yatağın üstünde sendeleyerek, sallanarak yeniden ayağa kalktı.

"Yat, yat," dedi Krug, "çok geç oldu artık. Şimdi gitmem lazım. Haydi yat artık. Çabuk."

(Sormayabilir.)

David bu sefer poposunun üstüne düştü ve içedönük ayak parmaklarıyla oynayarak onları battaniyenin altına soktu, battaniyeyle çarşafın arasına, güldü, bu sefer doğrusunu yaptı, Krug da hızlıca üstünü örttü.

"Bu gece masal okumadın," dedi David, oldukça düz yatıyordu, kendi uzun üst kirpikleri yukarıya doğru uzanıyordu, dirsekleri geriye atılmıştı ve yastığın üzerindeki kafasının iki yanında kanatlar gibi yatıyordu.

"Yarın iki tane anlatırım."

Krug çocuğun üstüne eğilirken bir an için bir kol uzunluğunda durdu, ikisi de birbirlerinin yüzüne bakıyordu: çocuk aceleyle düşünüp zaman kazanmak için soracağı bir şey bulmaya çalışıyor, baba çılgınca o bir tek sorunun sorulamaması için dua ediyordu. Yatak zamanı ihtişamında deri ne yumuşak görünüyordu, gözlerin üstünde en uçuğundan mordan bir dokunuş ve alında, kalın, dağınık, kızıl kahverengi

saçların sınırının altında altın rengi açan çiçeğiyle. İnsan dışındaki yaratıkların –kuşlar, genç köpekler, uyuyan güveler, taylar ve bu küçük memelilerin– mükemmelliği. Burnun yanındaki hafif kızarmış yanaktaki üç minik kahverengi nokta bileşiminden oluşan doğum izleri Krug'a yakın zamanda gördüğü, dokunduğu, benimsediği bir kombinasyonu hatırlatıyordu – neydi o? Korkuluk.

O noktaları çabucak öptü, ışığı söndürdü ve odadan çıktı. Tanrı'ya şükür sorulmadı diye düşündü kapıyı kapatırken. Ama kapı kolunu nazikçe bırakırken geldi soru, tiz sesli, akıllıca hatırlanmış soru.

"Yakında," diye yanıtladı. "Doktor çıkabileceğini söyler söylemez. Uyu. Yalvarıyorum."

En azından onunla aramızda merhametli bir kapı var.

Yemek odasında büfenin yanındaki bir sandalyede Claudina kâğıt bir peçeteye bir tür şehvetle ağlıyordu. Krug oturup aceleyle yemeğini yedi, gereksiz biber ve tuzu çabucak halledip boğazını temizledi, tabakları yerinden oynattı, bir çatalı düşürüp ayağıyla yakaladı, bu arada Claudina kesik kesik ağlıyordu.

"Lütfen odana git," dedi Krug en sonunda. "Çocuk uyumadı. Yarın beni saat yedide ara. Bay Ember büyük ihtimalle yarın gerekli işlemleri yapacak. Ben çocukla birlikte sabah mümkün olduğunca erken çıkacağım."

"Ama o kadar ani ki bu!" diye inledi Claudina. "Dün dediniz ki – ah, böyle olmamalıydı!"

"Ben de boynunu kırarım," dedi Krug, "eğer çocuğa bir tek söz bile söylersen."

Tabağını itti, çalışma odasına gidip kapıyı kilitledi.

Ember dışarıda olabilir. Telefon çalışmayabilir. Ama ahizeyi kaldırır kaldırmaz verdiği hisse bakarak vefalı aygıtın canlı olduğunu anladı. Ember'in numarasını hiçbir zaman hatırlayamıyorum. İşte arkasına isimleri ve numaraları, elle-

rimiz birbirine karışıp ters yönlere doğru eğilip akarken yazdığımız telefon rehberi. Onun içbükeyliği benim dışbükeyliğime tam olarak uyardı. Olağandışı – çocuğun yanağında kirpiklerin gölgesini görebiliyorum ama kendi el yazımı çözemiyorum. Yedek gözlüklerini buldu, sonra ortasında Ember'in Acem burnuna benzeyen altı rakamı olan tanıdık telefon numarasını buldu, Ember de kalemini yere koydu, kalın dudaklarından uzun amber sigara tutacağını çıkarıp dinledi.

"Krug beni arayıp korkunç bir şey söylediğinde bu mektubun yarısına gelmiştim. Zavallı Olga yok artık. Bugün bir böbrek ameliyatından sonra öldü. Geçen Salı hastaneye onu görmeye gitmiştim, her zamanki gibi çok tatlıydı ve ona götürdüğüm güzel orkideler gerçekten hoşuna gitti; görünürde herhangi bir tehlike yoktu, varsa da doktorlar Adam'a bir şey söylememişlerdi. Şoku atlattım ama henüz haberin etkisini analiz edemiyorum. Herhalde birkaç gece uyuyamam. Kendi sıkıntılarım, bütün o anlattığım küçük tiyatro entrikaları korkarım ki sana da şu anda bana olduğu gibi çok basit gelecek.

Önce affedilmez bir duyguyla Adam'ın tıpkı uzay hakkındaki o dersi sondan başa okuyup öğrencilerinin herhangi bir şekilde tepki verip vermeyeceklerini keşfetmeye çalıştığı zamanki gibi kötü bir şaka yaptığı fikrine kapılmıştım. O zaman öğrenciler tepki göstermemişti, ben de şimdi göstermiyorum. Sen belki bu karışık mektubu almadan onu göreceksin: yarın zavallı küçük oğluyla beraber Göller Bölgesi'ne gidiyor. Akıllıca bir karar. Gelecek pek açık değil ama sanırım Üniversite yakın zamanda yeniden işlevine dönecek, ama tabii kimse ne tür ani değişiklikler olabileceğini bilmiyor. Son zamanlarda bazı şaşırtıcı dedikodular dolaşıyor etrafta; okuduğum tek gazete en az on beş gündür gelmiyor. Yarın yakılma işlemini benim halletmemi istedi. Kendi gelmediği zaman insanlar ne düşünecek merak ediyorum. Ama tabii ki

ölüme karşı olan bakışı onun törene gitmesine engel, halbuki tören –eğer Olga'nın ailesi müdahale etmezse– elimden geldiğince kısa ve resmî olacak. Sevgili, zavallı arkadaşım. Olga onun parlak kariyerinde ona parlak bir yardımcıydı. Normal bir dönemde sanırım ki Amerikan gazetecilerine Olga'nın resmini veriyor olurdum."

Ember kalemi yeniden yere koydu ve düşüncelerde kayboldu. O da o parlak kariyerde yer almıştı. Tanınmamış bir akademisyen, çalışkan gençliğini yeşil, ıslak ülkesinde geçirdiği Shakespeare'in çevirmeniydi – bir yayıncı *Koparatiwn Stuhdar en Sophistat tuen Pekrekh* ya da Amerikan baskısının biraz daha kısa başlığında kullanıldığı gibi *Günahın Felsefesi*'ne (dört eyalette yasaklanmış ve diğerlerinde en çok satan listesine girmiş) ters süreci uygulamasını istediğinde sahne ışıklarına ayaklarını sürüyerek girmişti. Nasıl bir şanstı bu – gizli düşüncelerin bu başyapıtı çabucak orta-sınıf okuyucuların gözdesi olmuş ve bir sezon boyunca o güçlü hiciv eseri *Sifonu Çek* ile, bir sonraki yıl boyunca Elisabeth Ducharme'ın Dixieland aşk romanı *Tren Geçerken* ve yirmi dokuz gün boyunca (artık yıldı) kitap kulübü seçimi *Kentlerin ve Köylerin İçinden*'le, sonra da iki yıl boyunca gofretle lolipop arası inanılmaz bir karışım olan ve St. Bartelemi Mağaraları'nda o kadar iyi başlayıp çizgi roman düzeyinde biten Louis Sontag'ın *Annunciata*'sıyla birinciliği almak üzere rekabet etmişti.

Başlangıçta, Krug, eğlendiğini kabul etmekle birlikte bütün bu olanlardan gerçekten rahatsız olmuştu, Ember ise utanmış ve özür dilemek zorunda hissediyordu kendini; bir yandan da içten içe belki de bu beklenmedik heyecana kendi zengin yapay İngilizcesinin yabancı bir malzeme, korkunç bir ek baharat içermesinin yol açtığını düşünüyordu. Ama Olga her iki kafası karışık akademisyenden çok daha iyi bir kavrayışla çok özel noktalarını fani eleştirmenlerden çok

daha iyi bildiği bir eserin başarısını yıllar boyunca sonuna kadar yaşamaya kendini hazırladı. Dehşete düşen Ember'i, Krug'u o Amerika seminer turuna çıkmaya ikna etmeye zorlayan Olga'ydı, sanki turun inleyen yankılarının Krug'a eserinin yerli kıyafetleri içinde ne akademik vurdumduymazlıktan sökerek alabildiği, ne de komaya girmiş şekilsiz okuyucu yığınına aşılayabildiği saygıyı kendi evinde kazanabileceğini önceden görmüş gibiydi. Yolculuğun kendisi hoşlanılmaz olmamıştı. Tam tersine. Eğer aklın alüvyonlarında sessizce pupa olmaya bırakılırsa kestirilemez dönüşümlerden geçebilecek bu tür deneyimlerden boş boş bahsetmek konusunda her zamanki gibi temkinli olan Krug turdan çok az bahsetse de Olga turu tümüyle yeniden keşfederek belli belirsiz iğneleyici bir iğrenme bekleyen Ember'a neşeyle anlatmıştı. "İğrenme mi?" diye bağırdı. "Burada onu yeterince gördü zaten. İğrenmeymiş! Sevinç, keyif, imgelemin hızlanması, aklın enfeksiyonlardan arınması, *togliwn ochnat divodiv*! [uyanmanın her günkü sürprizleri]"

"Henüz geleneksel şiirle kirletilmemiş manzaralar ve hayatın, o kendi bilincinde yabancının sırtının sıvazlanıp gevşemesinin söylenmesi." Krug bunu döndüğünde yazmıştı ve Olga şeytani bir zevkle sahtiyan bir albüme günümüzün en özgün düşünürüne yerli imalar yapıştırmıştı. Ember Olga'nın zengin varlığını, otuz yedi şaşaalı yılını, parlak saçını, dolgun dudaklarını, mırıldanan sesinin alt tonlarıyla son derece iyi giden kaba hatlı çenesini hatırladı – onda vantrilokumsu bir şey, konuşmasının kıvrımlarını söğütlerin gölgesinde takip eden sürekli bir monolog vardı. O düşünceli, kepekli maestroyu, Krug'u gördü, orada büyük yanık tenli (engebeli özellikleri Beethoven'ı andıran) yüzünde memnun ve muzip bir gülümsemeyle oturuyordu – evet, Olga bütün neşesiyle konuşmanın yönetimini eline geçirirken Krug o eski gül pembesi koltukta tembelce oturuyordu – insan Olga'nın

o elinde tuttuğu üzümlü kekten üç ısırık alırken bir cümlenin yansıyıp dalgalanmasına izin vermesini ve kekin kırıntılarını çırparken tombul elinin aniden uzanan kucağında üç kez çevikçe gidip gelmesini ve sonra hikâyesine devam etmesini ne kadar canlı hatırlayabiliyordu. Neredeyse aşırı sağlıklı, normal bir *radabarbára* [tam gelişmiş güzel kadın]: o geniş parlak gözler, elinin serin arkasını yasladığı yanan yanağı, o parlayan beyaz alnı ve daha da beyaz yara izi – kasvetli, efsane olmuş ünlü Lagoda dağlarında geçirdiği bir araba kazasının sonucu. Ember insanın böyle bir hayatın hatıralarından, bu tür bir dulluğun isyanından nasıl kurtulabileceğini göremiyordu. Şimdi Olga küçük ayakları ve geniş kalçalarıyla, genç kız gibi konuşmasıyla ve anaç göğsüyle, parlak zekâsıyla ve o gece arabanın köreltici ışıklarına doğru koşan ve sakatlanan, ağlayan geyiğe bakarak, kendisi de kanarken döktüğü gözyaşı sağanaklarıyla, bütün bunlar ve Ember'in bilmemesi gerektiğini bildiği bir sürü şeyle soğuk güvercinliğinde bir tutam mavi toza dönüşerek yatacaktı.

Onu çok sevmişti, Krug'u da seviyordu, sanki büyük, şık, uzun dudaklı bir av köpeğinin, kırmızı ateşe doğru uzanırken bataklık kokan uzun çizmeli bir avcıya duyduğu tutku gibi. Krug en sevilen ve yüce insan düşüncelerinden oluşan bir sürüye nişan alır ve her zaman bir yaban kazını indirebilirdi. Ama ölümü öldüremezdi.

Ember durakladı, sonra hızlıca telefonu çevirdi. Hat meşguldü. O küçük çubuk şeklindeki sinyal dizisi bir şiir antolojisinde, ilk satıra göre sıralanmış bir fihristte üst üste binmiş Ben'lerden oluşan uzun, dikey satıra benziyordu. Ben bir gölüm. Ben bir dilim. Ben bir ruhum. Ben ateşlendim. Ben açgözlü değilim. Ben Kara Şövalye'yim. Ben meşaleyim. Ben yükselirim. Ben sorarım. Ben üflerim. Ben getiririm. Ben değişemem. Ben bakamam. Ben tepeye tırmanırım. Ben gelirim. Ben düş görürüm. Ben imrenirim. Ben buldum. Ben

duydum. Ben bir Kaside hedefledim. Ben bilirim. Ben severim. Ben yas tutmamalıyım sevgilim. Ben hiçbir zaman. Ben solurum. Ben hatırlarım. Seni bir kez gördüm. Ben seyahat ettim. Ben gezdim. Ben yapacağım. Ben yapacağım. Ben yapacağım. Ben yapacağım.

Bekarların gece on bir sularında yaptığı gibi dışarıya çıkıp mektubunu postaya vermeyi düşündü. Zamanında içtiği bir aspirin tabletinin soğuk algınlığını çok ilerlemeden durdurduğunu umuyordu. Shakespeare'in en büyük oyunundaki en sevdiği dizelerin bitmemiş çevirisi–

olmak ya da dudaklarından öpüp
bir ata krallığımı vermek[5]

geçici olarak öne çıkıyordu ama tam olamıyordu çünkü ana dilinde "krallığımı" feilün tef'ilesindeydi.[6] Büyük bir piyanoyu kapıdan çekip çıkarırmış gibi. Onu parçalara ayırmak gibi. Bir sonraki kuyruğa köşeyi dönerek ulaşmak gibi. Ama oradaki ranza doluydu, masa rezerve edilmişti, hat meşguldü.

Şimdi değildi.

"Belki gelmemi istersin diye düşündüm. Satranç ya da onun gibi bir şey oynayabiliriz. Yani, bana açıkça söyle-"

"Oynayabilirdim. Ama beklenmeyen bir telefon geldi, şeyden – beklenmedik bir telefon. Hemen gelmemi istiyorlar. Acil bir toplantı diyorlar –bilmiyorum– önemli diyorlar. Hepsi saçmalık tabii ki, ama ne çalışabiliyorum, ne de uyuyabiliyorum, ben de gideyim diye düşündüm."

"Eve gelirken zorluk çektin mi bu gece?"

"Maalesef sarhoştum. Gözlüğümü kırdım. Yedeğini–"

"Geçen gün ima ettiğin bu muydu?"

---

5 Burada Nabokov Shakespeare'in çeşitli oyunlarından sözcükleri bir araya getirerek hayali bir pasaj oluşturuyor. Aynısını Türkçe'de yaptım.

6 *Anapaestic*, iki kısa bir uzun heceden oluşan vezin, divan edebiyatındaki karşılığı *feilün*.

"Hayır. Evet. Hayır – hatırlamıyorum. *Ce sont mes collègues et le vieux et tout le trimbala.*[7] Bir kaç dakika içinde bana bir araba gönderiyorlar."

"Anlıyorum. Sence–"

"Hastanede mümkün olduğunca erken olacaksın, değil mi – dokuzda, sekizde, hatta daha erken–"

"Evet, tabii ki."

"Hizmetçiye dedim ki –umarım ben yokken bununla da ilgilenebilirsin– ona dedim ki –"

Krug korkunç bir şekilde sarsıldı, konuşmasını bitiremedi – telefonun ahizesini çarparcasına yerine koydu. Çalışma odası alışılmadık derecede soğuktu. Hepsi o kadar kör ve isliydi, kitaplığın raflarından o kadar yükseğe asılmışlardı ki ilkel bir halenin altındaki yukarıya dönmüş bir yüzün çatlamış yüzeyini ya da bir şehidin kirli karanlığa karışıp eriyen parşömenimsi giysisinin yapboz dişlerini zor seçebiliyordu. Bir köşedeki masa bir sürü ikinci el alınmış, darmadağın, 1879 tombul 1880'e dönüşmüş, ölü yapraktan kapakları yıpranmış ya da kenarları buruşmuş ve neredeyse tozlu gövdelerini çapraz sicim kesip geçmiş *Revue de Psychologie* ciltlerini destekliyordu. Hiçbir zaman toz almamaya, odayı hiçbir zaman bozmamaya dayalı anlaşmanın bir sonucu bu. Rahat ama iğrenç, bronz damarlar arasında asimetrik boşluklarla oluşturulmuş, topaklı lal ve ametist parçalarından kalın camdan kafasıyla bronz bir masa lambası kocaman bir sarmaşık gibi Krug'un bu gece yatacağı çizgili koltuğun yanındaki eski mavi halıdan büyüyerek büyük bir yüksekliğe ulaşmıştı. Cevaplanmamış mektupların, yeniden basımların, üniversite bültenlerinin, bağırsakları deşilmiş zarfların, ataşların, gelişmesinin çeşitli evrelerindeki kurşun kalemlerin kendi kendine üremesi sonucu masa darmadağınıktı. Büyükbabası tarafından (parlak çeneleriyle aç bir vaziyette ya-

7 (Fr.). Bunlar arkadaşlarım, yaşlı adam ve bütün o ıvır zıvır.

kalayarak) önce bir çizmeyi, sonra da diğerini topuktan yakalayarak çıkarmak için kullanılmış olan, dökme demirden dev bir geyik böceği, Gregoire, deriden bir koltuğun deriden saçağından bakıyor, sevilmediği anlaşılıyordu. Odadaki tek saf şey Olga'nın bir zamanlar şömine rafının üzerine koyduğu (senin korkunç inini havalandırmak için, demişti) Chardin'in "İskambilden Ev" kopyasıydı – bariz kartları, kızarmış yüzleri, sevimli kahverengi arka planıyla.

Koridordan aşağıya yürüdü yeniden, çocuk odasındaki ritmik sessizliği dinledi – Claudina yine yandaki odadan çıktı. Krug ona dışarı çıktığını söyledi ve yatağını çalışma odasındaki divana yapmasını istedi. Sonra yerden şapkasını aldı ve aşağıya inip arabayı beklemeye başladı.

Dışarısı soğuktu, matarasını günü atlatmasına yardım eden o brendiyle doldurmamış olduğuna pişman oldu. Dışarısı ayrıca çok sessizdi – her zamankinden daha sessiz. Arnavut kaldırımlı yolun üzerindeki eski moda kibar ev yüzleri şimdi ışıklarının çoğunu söndürmüştü. Eskiden tanıdığı, parlamentonun eski bir üyesi, geceleri iki kibar soluk torbalı daksundu[8] dışarı çıkaran biraz sıkıcı bir adam birkaç gün önce elli numaralı evden ağzına kadar diğer mahkûmlarla dolu bir motorlu kamyonla çıkarılmıştı. Belli ki Kurbağa devrimini mümkün olduğunca geleneksel yapmaya karar vermişti. Araba geç kalmıştı.

Üniversite'nin Rektörü Azureus onu almaya daha önce hiç tanışmadığı, Biyodinamik alanında Yardımcı Eğitmen Dr. Alexander'ın geleceğini bildirmişti. Alexander bütün akşam boyunca insanları toplamıştı ve Rektör de akşamüstünden beri Krug'la temas kurmaya çalışıyordu. Hevesli, dinamik, verimli bir beyefendiydi Dr. Alexander – felaket olduğunda birdenbire izinler, geçiş kartları, kuponlar, arabalar, bağlantılar, adres listeleriyle sıkıcı tanınmazlıktan gelip çiçek

8 Dachsund: Kısa bacaklı, uzun gövdeli bir köpek türü.

açan o insanlardan biriydi. Üniversite'nin ağır topları çaresizce çökmüşlerdi, tabii ki bu tür bir toplantı mümkün olamazdı, eğer neredeyse metafizik bir gücün sessiz müdahalesi olduğunu ima eden mutlu bir mutasyon sonucu mükemmel bir organizatör türlerinin çevresinden bir yerden evrilerek gelmeseydi. İçimizdeki büyücünün ayarladığı resmî araba kaldırıma yanaşıp amacı olan bir tekerlekle kaldırımı sıyırıp orada durduğunda belirsiz ışıkta boneye tutturulmuş küçük kırmızı bayrağın üzerinde yeni hükümetin (yerinden edilmiş ama hâlâ kıpırdanan örümceğe inanılmaz bir benzerliği olan) amblemi görülebiliyordu.

Krug şoförün yanına oturdu. Şoför pembe yüzlü, son derece sarışın, otuz yaşlarında, düzgün tıraşlı bir adamdı, güzel yeşil şapkasının üzerinde bir tavuskuşu tüyü, dördüncü parmağında opal bir yüzük vardı ve bu Dr. Alexander'dan başkası değildi. Elleri son derece beyaz ve yumuşaktı ve direksiyonun üzerinde hafifçe duruyordu. Krug arkadaki iki (?) kişiden Fransız Edebiyatı Profesörü Edmond Beuret'yi tanıyordu.

"*Bonsoir, cher collègue*," dedi Beuret. "*On m'a tiré du lit au grand deséspoir de ma femme. Comment va la vôtre?*"[9]

"Birkaç gün önce," dedi Krug, "sizin makalenizi okuma zevkine nail oldum, hani–" (Krug müfteri politikacılar tarafından intihara sürüklenen şu dürüst ama biraz sınırlı bir tarihî karakter olan Fransız generalinin adını hatırlayamadı).

"Evet," dedi Beuret, "yazmak iyi geldi bana. '*Les mors, ses pauvres morts ont de grandes douleurs. Et quand Octobre souffle*'–"[10]

Dr. Alexander direksiyonu son derece nazikçe çevirdi ve Krug'a bakmadan konuştu, sonra Krug'a hızlı bir bakış attı, sonra yeniden önüne, ta ileriye gözünü dikti:

---

9 (Fr.) İyi geceler sevgili meslektaşım. Eşimin üzüntüsünden yatağa düştüm. Sizinki nasıl?

10 (Fr.) Ölüler, zavallı ölüler büyük acılar içinde. Ve Ekim ayı nefes aldığında.

"Anladığım kadarıyla Profesör, bu gece kurtarıcımız siz olacaksınız. Okulumuzun kaderi sizin elinizde."

Krug kayıtsızca homurdandı. Hiç fikri yoktu – ya da bu Lider'in, ya da günlük dilde bilindiği şekliyle Kurbağa'nın okul arkadaşı olduğuna üstü kapalı bir gönderme miydi – ama bu çok aptalca olurdu.

Araba Skotoma (önceki adı Özgürlük, daha önceki adı İmparatorluk) Meydanı'nın ortasında üç asker tarafından durduruldu. İki polis ve sürekli otostop yapmaya çalışan ya da daha küçük bir yere gitmeye çalışan (öğretmenim!) Üçüncü Theodor'un kalkık eli; ama Dr. Alexander onları küçük kırmızı-siyah bayrağa bakmaları için zorladı, onlar da bayrağı selamlayıp karanlığın içinde kayboldular.

Caddeler çoğu zaman tarihin boşluklarında, zamanın boş topraklarında olduğu gibi boştu. Baktığınızda rastlanabilen tek canlı yaratık kötü zamanda olan ve anlaşılan kötü şekilde yarıda kalan bir fantazi partiden dönen genç bir adamdı: bir Rus köylüsü gibi giyinmişti – işlemeli gömleği püsküllü bir kuşağın altında serbestçe yayılıyordu, *culotte buffante*,[11] yumuşak kızıl çizmeler ve kol saati vardı.

"*On va lui torcher le derrière, à ce gaillard-là*"[12] dedi Profesör Beuret suratsızca. Arka koltukta oturan diğer –kimliği belirsiz– kişi belli belirsiz bir şey mırıldandı ve kendi kendine olumlu ama aynı derecede duyulmaz bir şekilde cevap verdi.

"Daha hızlı süremem," dedi Dr. Alexander sürekli öne bakarak, "çünkü alt şase parçasının döner kapağı şişmiş.[13] Eğer elinizi sağ cebime sokarsanız Profesör, orada sigara bulacaksınız."

"Sigara içmiyorum," dedi Krug. "Zaten orada sigara olduğuna da inanmıyorum."

---

11 (Fr.) Eşofman.

12 (Fr.) Poposunu yakacağız o hergelenin.

13 Burada Alexander uydurma araba parçalarından bahsediyor.

Bir süre sessizlikte yollarına devam ettiler.

"Neden?" diye sordu Dr. Alexander, yavaşça basıp, yavaşça bırakıyordu.

"Öylesine bir düşünce," dedi Krug.

Kibar sürücü ihtiyatla bir elin direksiyonu bırakıp aramasına izin verdi, sonra diğerinin. Sonra bir an sonra sağ eli bir kez daha.

"Yanlış yere koymuş olmalıyım," dedi bir dakika daha sessizlikten sonra. "Ve siz Profesör, sadece sigara içmemekle kalmıyorsunuz, sadece dahi biri değilsiniz, onu herkes biliyor ama ayrıca (çabuk bir bakış) inanılmaz derecede şanslı bir kumarbazsınız."

"Doğğu mu bu?" dedi Beuret birdenbire Krug'un anladığını bildiği İngilizceye döndü ve İngilizce bir kitaptaki Fransız asıllı biri gibi konuşuyordu, "güveniliğ kaynaklağdan öğğendiğime göğe, devğilen devlet başkanı biğ kaç diğeğ heğifle beğabeğ (yazar süreçten sıkılınca – ya da unutunca) tepelerde bir yerde yakalanmış ve kurşuna dizilmiş (yazar yeniden hatırladığında) – doğğu mu bu? Ama hayığ, bunu doğğulayamam – çok koğkunç"

"Büyük ihtimalle hafif bir abartma", dedi Dr. Alexander günlük dile dönerek. "Bugünlerde bir sürü çirkin dedikodu yayılıyor ve her ne kadar tabii ki *domusta barbarn kapusta* [en çirkin kadınlar en doğru söyleyenlerdir], yine de bu özel durumda," hoş bir gülüşle konuşmasını kesti ve bir sessizlik daha oldu.

Ah benim garip memleketim! Romalıların bir zamanlar geceleri şu anda senin taşlarında dolaşan fani yaratıklardan farklı şeyleri düşledikleri dar yolların. Ah sen garip şehir! Her taşında toz tanelerinin sayısı kadar eski hatıra var. Gri, sessiz taşlarının her biri bir cadının uzun saçlarının yandığını, solgun bir astronomun linç edildiğini, bir dilencinin bir başka dilenci tarafından tekmelendiğini – ve Kral'ın at-

larının kıvılcımlar çıkardığını ve sen "çöp geliyor!" uyarısının neşeli yankılarıyla damlayan çöp suları altındayken kahverengi giysili züppelerin ve siyah giysili şairlerin kahvehanelere çekildiğini görmüştür. Rüyalar şehri, değişen bir rüya. Ah, kurbağadan prense dönüşen taştan şehir! Temiz gecede hepsi kepenkli küçük dükkânlar, zayıf duvarlar, heykel gibi bir kilise adamıyla evsiz bir güvercinin paylaştığı taştan niş, pembe pencere, terleyen çirkin heykel, İsa'yı tokatlayan soytarı – cansız heykeller ve tüylerini karıştıran soluk hayatlar... Senin dar ve kaba sokakların benzin çılgını makinelerin tekerlekleri için tasarlanmamıştı – ve araba sonunda durup iri yapılı Beuret sakalının izinde arabadan indiğinde yanında oturan kimliği belirsiz düşünür birden ikiye bölünerek ani bir filizlenmeyle Ortaçağ Şiiri profesörü çelimsiz Gleeman ve Slav vezni dersi veren aynı derecede ufak tefek Yanovsky'yi üretti – iki yeni doğmuş cüce şimdi Paleolitik kaldırımda kuruyorlardı.

"Ben arabayı kilitleyip hemen geleceğim," dedi Dr. Alexander küçük bir öksürükle.

Resmedilmeye değer paçavralar içinde, aslında hiç olmaması gereken bir yerde –yüksek beklentili şapkasının en altında– özellikle fazla dramatik bir delik koyarak gerçekten abartmış olan İtalyan tarzı bir dilenci ön kapıdaki lambanın ışığı altında bir sıtma nöbetiyle özenle titriyordu. Arka arkaya üç bakır para düştü – hâlâ da düşüyor. Dört sessiz profesör rokoko merdivenlere üşüştü.

Ama zili çalmaları ya da kapıya vurmaları gerekmedi, çünkü en üst kattaki kapı, belki özel bir arka merdivenden ya da benim Keeweenawatin[14] ikiz gecesinden ve Laurentiyen Devri'nin dehşetinden kalktığımda, hayalet dolu Perm böl-

14 Jeolojik dönemler için kullanılan *Keewatin* (Pleistosen döneminde Kuzey Amerika'daki dört ana buzul akışından biri) ve *Keweenawan* (1.1 milyar yıl önce Kuzey Amerika'da oluşan büyük bir yarık sistemi) kelimelerinden oluşan bir kolaj.

gesinden geçerek Erken Azönce, Biraz Azönce, Pek Azönce Değil, Epeyce Azönce, En Azönce'den geçerek –sıcak, sıcak!– uzak bir ülkede *benim* otel katımda *benim* oda numarama çıkarak, yukarı, yukarı, düz göbekleri ve yükselen kalpleriyle siyah derili adamların hassas elleri –resmin negatifinde benim ellerim– tarafından yönetilen şu ekspres asansörlerden birini kullanarak, hiçbir zaman Cennet'e –çatı bahçesi değildir o– ulaşamadan geldiğim zamanlardaki gibi şu hiç durmayan şeyler aracılığıyla çoktan yukarıya çıkmış olan şaşılacak Dr. Alexander tarafından hızla açılarak onları karşıladı: geyik başı asılı koridorun derinliklerinden yaşlı Rektör Azureus kolları iki yana açık, solmuş mavi gözleri şimdiden gülümseyerek, uzun kırışmış üst dudağı titreyerek hızlı adımlarla geldi.

"Evet, tabii ki – ne kadar aptalım!" diye düşündü Krug, Krug'daki çember, bir Krug'un içinde bir başka Krug.

4

Yaşlı Azureus'un insanları karşılama tarzı sessiz bir rapsodiydi. Mest olmuş bir şekilde sırıtırken yavaşça, yumuşak bir biçimde elinizi yumuşak avuçlarının arasına alıyor, orada sanki uzun zamandır aranan bir hazine ya da tüy ve kalpten oluşan bir serçe gibi nemli bir sessizlikle tutuyor, o süre zarfında size gözleri yerine gülümseyen kırışıklarıyla bakıyordu, sonra da çok yavaşça gümüşümsü gülümseme erimeye başlıyor, yaşlı, yumuşak eller yavaşça ellerinizi bırakıyor, soluk kırılgan yüzünün ateşli ışığının yerine boş bir ifade geliyordu, o zaman sanki bir hata yapmış, sanki aslında siz o sevilen değilmişsiniz gibi yanınızdan ayrılıyordu – bir saniye sonra da sevileni bir başka köşede fark ediyor, gülümseme yeniden doğuyor, eller yine serçeyi çevreliyor, hepsi yine eriyordu.

Üniversite'nin –bazıları Azureus'un arabadaki yolcuları olan– yirmi civarında temsilcisi geniş, parlak sayılabilecek (odanın tavanının yeşil kümülüs bulutları ve meleklerinin altındaki bütün lambalar yakılmamıştı) kabul salonunda oturuyorlar ya da ayakta duruyorlardı, belki de yarım dü-

zine kadarı hemen yandaki *mussikisha*'da [müzik odası] var oluyorlardı, çünkü yaşlı beyefendi *à ses heures*[15] orta karar bir arpçıydı ve kendisi hipotenüs olmak üzere üçlüler ayarlıyordu, ya da çok büyük bir piyanist piyanoda bir şeyler yaptıktan sonra küçük ve az miktarda sandviç ve birkaç üçgen *bouchées*[16] –ki ona göre bunların yalnızca şekillerinden dolayı özel bir çekiciliği vardı– iki hizmetçi ve beyefendinin belli belirsiz kolonya ve oldukça belirgin şekilde ter kokan evlenmemiş kızı tarafından servis ediliyordu. Bu gece bu leziz şeylerin yerine çay ve sert bisküviler vardı; kaplumbağa kabuğu tüylü bir kedi (sırayla Kimya Profesörü ve Matematikçi Hedron tarafından tüyleri okşanıyordu) siyah parlak Bechstein'ın üzerinde yatıyordu. Gleeman'ın elektrikli elinin yaprak kurusu dokunuşuyla kedi kaynayan süt gibi kabardı ve yoğun bir mırıldanma başlattı; ama küçük Ortaçağ tarihçisi dalgındı ve yürüyüp gitti. Ekonomi, İlahiyat ve Modern Tarih kalın perdeli pencerelerden birinin önünde durup konuşuyorlardı. Perdelere rağmen hafif ama etkili bir esinti hissedilebiliyordu. Dr. Alexander küçük bir sırada oturmuştu, üzerindeki malzemeyi (cam bir küllük, porselenden yapılmış ve küfelerinde kibrit olan eşek, kitaba benzetilmiş bir kutu) sıranın kuzeybatı köşesine toplamıştı, bir isim listesinin üstünden geçiyor, bazı isimlerin üstünü inanılmaz derecede sivri bir kalemle çiziyordu. Rektör onun tepesinde merak ve endişe karışımı bir durumda dolanıyordu. Arada bir Dr. Alexander durup düşünüyor, boşta kalan eli dikkatle kafasının arka tarafındaki parlak açık renk saçları okşuyordu.

"Ya Rufel?" (Siyasal Bilimler) diye sordu Rektör. "Onu bulamadın mı?"

"Ortada yok," diye yanıtladı Dr. Alexander. "Anlaşılan tutuklanmış. Kendi güvenliği için dendi bana."

15 (Fr.) Zamanında.

16 (Fr.) Lokma.

"Umalım öyle olsun," dedi yaşlı Azureus düşünceyle. "Her neyse. Sanırım başlayabiliriz."

Edmund Beuret büyük kahverengi gözlerini devirerek ağırlandı, şişman birine (Tiyatro) tanık olduğu tuhaf bir görüntüyü anlatıyordu.

"Oh evet," dedi Tiyatro. "Resim öğrencileri. Çok iyi biliyorum."

"*Ils ont du toupet pourtant*,"[17] dedi Beuret.

"Ya da sadece inatçılıktan. Genç insanlar gelenekselliğe tutunduklarında bunu daha olgun birinin gelenekselliği yıkarken kullandığına yakın bir tutkuyla yaparlar. Bütün dans salonları kapalı olduğu için Klumba tiyatrosuna [Güvercin Yuvası – iyi bilinen bir tiyatro salonu] zorla girdiler. Azme bak!"

"Duyduğum kadarıyla *Parlamint* ve *Zud* [Adalet Sarayı] halen yanıyormuş," dedi bir başka profesör.

"Yanlış duymuşsun," dedi Tiyatro. "Çünkü bahsettiğimiz bu değil, tarihin acıklı tezahürünün geleneksel bir balo üzerindeki etkisi. Depoda mum bulup sahnede dans ettiler," diye devam etti, yeniden göbeğini öne çıkarıp her iki elini de cebinin derinliklerine sokmuş olan Beuret'ye doğru döndü. "Boş bir salona karşı. Birkaç güzel gölgesi olan bir resim."

"Sanırım başlayabiliriz," dedi onlara doğru gelip sonra Beuret'nin içinden ayışığı gibi geçip başka bir gruba bilgi vermek için giden Rektör.

"O zaman hayranlık duymak gerekir," dedi Beuret, birden her şeyi başka bir ışıkla görmeye başlamıştı. "Umarım ki *pauvres gosses*[18] eğlenmişlerdir."

"Polis," dedi Tiyatro, "bir saat kadar önce onları dağıtmış. Ama sanırım bitene kadar heyecanlı olmuştur."

"Az sonra başlayabiliriz sanırım," dedi Rektör önlerin-

17 (Fr.) Hâlâ cesaretleri var.

18 (Fr.) Zavallı çocuklar - *gosse* sözcüğü kız ya da erkek için kullanılabilir.

den yine geçip giderken güvenle. Gülümsemesi epeyce önce kaybolmuştu, ayakkabıları hafifçe gıcırdıyordu, Yanovsky ile Latinceci arasına kayıp kapı aralığından ona gizlice bir tas dolusu elma göstermekte olan kızına başıyla evet işareti yaptı.

"İki farklı kaynaktan duyduğuma göre (biri Beuret'ydi, diğeri ise Beuret'nin varsayılan muhbiri)," dedi Yanovsky – sonra sesini o kadar alçalttı ki Latinceci beyaz tüylü kulağını indirip ona doğru uzatmak zorunda kaldı.

"Ben başka bir versiyonunu duydum," dedi Latinceci, yavaşça doğrularak. "Sınırı geçmeye çalışırken yakalanmışlar. Bakanlardan kimliği kesinleşmeyen birisi oracıkta idam edilmiş, ama (eski Devlet Başkanı'nın adını söylerken sesini azalttı) ... geri getirilip hapse atılmış."

"Hayır, hayır," dedi Yanovsky. "Bak-an değil. Yalnızca o, tek başına. Kral Lear gibi."

"Evet, sanırım bu yeterli," dedi Dr. Azureus bazı sandalyelerin yerini değiştirip birkaç sandalye daha getirmiş olan Dr. Alexander'a samimi bir memnuniyetle. Bu sihir sayesinde oda gerekli dengeye ulaşmıştı.

Kedi yavaşça piyanodan aşağıya kaydı ve yavaşça odadan çıktı, giderken de bir çılgın an için o anda koyu kırmızı bir Bervok elmasını soymakla meşgul olan Gleeman'ın kurşun kalem gibi çizgili pantolonunun paçasına sürtünerek geçti.

Zoolog Orlik piyanonun arkasındaki raflardaki kitapların sırtlarını çeşitli düzeylerde ve çeşitli açılardan dikkatle incelerken topluluğa arkasını dönmüştü, arada bir sırtında herhangi bir isim gözükmeyen bir kitabı yerinden çıkarıyor – ve aceleyle yerine geri koyuyordu: hepsi de peksimet gibiydiler, hepsi Almancaydı – Alman şiiri. Sıkılmıştı ve evde kalabalık, gürültücü bir ailesi vardı.

"Orada size katılmıyorum – ikinize de," diyordu Çağdaş Tarih Profesörü. "Müvekkilim hiçbir zaman kendini yinele-

mez. En azından bütün insanlar yinelemeyi görmek için can atarken. Aslında Clio kendini ancak bilinçsiz olarak yineleyebilir. Çünkü onun hafızası çok kısa dönemlidir. Birçok zaman fenomeni gibi yinelenen kombinasyonlar ancak bizi etkileyemedikleri zaman algılanabilir – başka bir deyişle geçmişe hapsoldukları zaman; geçmiş *geçmiştir*, çünkü dezenfekte edilmiştir. Yarınlarımızı dünlerimizden gelen verilerle planlamak geleceğin en önemli özelliği olan var olmadığı gerçeğini göz ardı etmektir. Şimdiki zamanın bu boşluğa baş döndürücü bir şekilde hücum etmesi bize rasyonel bir davranış gibi geliyor."

Ekonomi Profesörü, "Tam bir Krug'culuk," diye mırıldandı.

"Bir örnek vermek gerekirse," dedi bu yorumu fark etmeyen Tarihçi. "Kuşkusuz ki geçmişte şu anki dönemimizle paralellik gösteren olayları saptayabiliriz, bir fikrin kartopu okul çocuklarının kırmızı elleriyle yuvarlanır, yuvarlanır, gitgide daha büyür, daha büyür, ta ki kafasına çarpık takılmış, buruşuk bir şapkası ve koltuk altına formalite icabı tıkıştırılmış süpürgesiyle bir kardan adama dönüşene kadar – sonra birdenbire hayaletimsi gözler kırpılmaya başlar, kar ete dönüşür, süpürge bir silaha dönüşür ve tam teşekküllü bir Tiran çocukların kellesini uçurur. Ah, evet, bir parlamento ya da senatonun daha önce devrildiği oldu ama tanınmayan ve sevilemez ama inanılmaz derecede inatçı bir adamın bir ülkenin bağırsaklarına kemirerek girmesi ilk defa oluyor. Ama bu olayları izleyip onlardan korunmak isteyenlere geçmiş hiçbir ipucu, hiçbir *modus vivendi*[19] sunmaz – bunun nedeni basittir, çünkü şimdiki zamanın ucundan en sonunda doldurduğu boşluğa doğru devrilirken onda bunlar zaten yoktur."

"Eğer bu öyleyse," dedi İlahiyat Profesörü, "o zaman baya-

19 (Lat.) Yaşama biçimi.

ğı milletlerin kaderciliğine geri döneriz ve düşünme ve ona uygun hareket etme kapasitesinin şüphecilik ve teslimiyetçilikten daha yararlı olduğunun kanıtlandığı binlerce örneği inkâr etmiş oluruz. Uygulamalı tarihe karşı olan tiksintin bir anlamda onun kaba bir şekilde kullanıldığını ima ediyor, dostum."

"Ah, teslimiyetçilik ya da ona benzer bir şeyden bahsetmiyordum. İnsanın kendi vicdanının çözümlemesi gereken ahlaki bir soru bu. Yalnızca senin tarihin Paduk'un yarın ne söyleyip yapacağını tahmin edebileceğiyle ilgili iddianı çürütüyordum. Teslimiyetçilik söz konusu olamaz – çünkü bu konuları tartışıyor olduğumuz gerçeği bile meraklı olduğumuzu gösterir, merak da her zaman itaatsizliğin saf şeklidir. Meraktan bahsederken, Rektörümüzün şuradaki pembe yüzlü beyefendiye –bizi buraya getiren nazik beyefendiye– gösterdiği garip sevdayı açıklayabilir misiniz? Adı nedir, kim o?"

"Maler'in yardımcılarından biri sanırım," dedi Ekonomi. "Laboratuvar çalışanı ya da öyle biri."

"Geçen dönem," dedi Tarihçi, "kekeleyen bir embesilin vazgeçilemez kontrbası çalabildiği için esrarengiz bir şekilde Pedoloji Bölüm Başkanlığı'na atandığını gördük. Her neyse, adam Krug'u buraya gelmeye ikna etmeyi becerdiğine göre ikna konusunda şeytan tüyü var demektir."

"O kullanmamış mıydı," diye sordu İlahiyat Profesörü biraz sinsice, "o kullanmamış mıydı kartopu ve kardan adamın süpürgesi benzetmesini?"

"Kim?" diye sordu Tarihçi. "Kim kullandı? Şu adam mı?"

"Hayır," dedi İlahiyat Profesörü. "Diğeri. Buraya getirmesi zor olan. Garip olan şey, on yıl önce dile getirdiği fikirlerin–"

Odanın ortasında durup dikkatlerini isteyen ve ellerini hafifçe çırpan Rektör sözlerini kesmelerine sebep oldu.

İsmi az önce zikredilen kişi, Profesör ve filozof Adam Krug diğerlerinden biraz ayrı, kalın pamuklu kumaşla kaplanmış bir koltukta oturuyordu, kıllı elleri koltuğun kolçaklarının üstündeydi. Uzun, ağır, kırk yaşlarının başlarında biriydi, düzensiz, tozlu ya da hafif kırlaşmış lüle saçları ve kaba hatlarla örülmüş, görgüsüz bir satranç ustasını ya da suratsız bir besteciyi andıran ama daha zeki bir yüzü vardı. Güçlü, sıkı, esmer alnının o garip, düşünürlerin kaşlarına özgü anlaşılması zor bir özelliği vardı (kasa gibi kapalı mı? Hapishane duvarı gibi mi?) Beyin sudan, çeşitli kimyasal bileşimlerden ve bir grup oldukça özel yağlardan oluşuyordu. Soluk, çeliksi gözler bir zamanlar kendilerini soyu tükenmiş kuşların zehirli pisliklerinden korumuş olan –Schneider'in hipotezi– kaba tüylü kaşların altındaki karemsi yörüngelerinde yarı kapalıydı. Kulaklar uygun boyutta ve içleri kıllıydı. Burundan büyük yanaklar boyunca iki derin et kıvrımı ayrılıyordu. Sabah tıraşsız geçmişti. Kötü kırışmış koyu renk bir takım elbise giymişti ve papyon takıyordu, her zaman aynısıydı, çördük otu[20] moru, sinirler arası renk değişimi ve sakatlanmış bir arka sol kanat. Oldukça eskimiş yaka düşük ve açık takılmıştı, yani ismine karşılık gelen elmayı gösteren uygun üçgen bir boşluğu vardı. Kalın tabanlı ayakkabılar ve eski moda siyah tozluklar ayaklarının belirleyici özellikleriydi. Başka? Ah, evet – işaret parmağının dalgın bir şekilde koltuğunun koluna ritmik vuruşu.

Bu görünür yüzeyin altında ipek bir gömlek güçlü gövdesini ve yorgun kalçalarını sarıyordu. Gömleği uzun iç donunun içine, iç donu da çoraplarının içine sokulmuştu: dedikoduya göre –o da farkındaydı– çorap giymiyordu (tozluklar bu yüzdendi), ama bu doğru değildi; aslında oldukça güzel, pahalı, lavanta rengi ipek çoraplardı.

20 İncil'de çördük otu ölülerle temas eden birinin ellerini temizlemesi için kullanıldığı gibi İsa'nın kanını da simgeleyebilir.

Onun da altında sıcak beyaz deri vardı. Karanlıktan gelen bir karınca sürüsü, dar bir damar kervanı kasığının ortasından göbeğinin sınırına kadar gidiyordu; göğsünde ise daha siyah ve kalın bir filiz vardı ve tüm göğsüne yayılmıştı.

Onun da altında ölü bir eş ve uyuyan bir çocuk vardı.

Rektör başını yardımcısı tarafından dikkat çekici bir noktaya çekilmiş olan gül ağacından yapılmış kürsüye eğmişti. Bir eliyle gözlüklerini takarken gümüş rengi kafasını sallayarak gözlüklerin oturmasını sağladı, sonra saymakta olduğu kâğıtları toplamaya, eşitlemeye, pat pat vurarak düzeltmeye devam etti. Dr. Alexander parmak uçlarında uzak bir köşeye yürüdü ve orada sunulan bir sandalyeye oturdu. Rektör elindeki kalın, düzenli, daktilo edilmiş kâğıt tomarını bıraktı, gözlüklerini çıkardı ve gözlüklerini sağ kulağından uzakta tutarak açılış konuşmasına başladı. Krug kısa zamanda bu Argus gözlü[21] odaya göre kendisinin bir odak merkezi olduğunun farkına vardı. Dinleyiciler arasında sadece iki kişi, yani Hedron ile belki Orlik dışında kimsenin onu sevmediğini biliyordu. Meslektaşlarının her birine ya da her biri hakkında belirli bir zamanda bir şey... Her seferinde hatırlaması imkânsız olan ya da genel terimlerle tanımlaması çok zor olan bir şey – dikkatsizce söylenen, parlak ve sert, bedenin bir bölgesini sıyıran bir şey söylemişti. Tombul, soluk, sivilceli bir ergen herhangi bir engel görmeden ve çağrılmadan loş bir odaya girdi ve Adam'a baktı, o da başını çevirdi.

"Sayın baylar, bugün sizi çok vahim bazı durumları –görmezlikten gelmenin aptallık olacağı durumları– aktarmak için çağırdım. Bildiğiniz gibi Üniversitemiz geçen ayın sonundan beri kapalı sayılır. Bana söylenene göre, eğer amaçlarımız, programımız ve davranış kurallarımız Lider'e açıkça belirtilmezse, bu kurum, bu eski ve sevdiğimiz kurum tümüyle devreden çıkacak ve onun yerini –kendi elemanlarıy-

21 Yunan mitolojisinde 100 gözü olan bir nöbetçi.

la birlikte– bir başka kurum alacak. Bir başka deyişle, yüzyıllar boyunca Fen Bilimleri ve İdari Bilimlerden oluşan duvarcıların tek tek, tuğla tuğla kurdukları bu şanlı yapı çökecek... Bizim önayak olmamamız ve incelik göstermememiz yüzünden yıkılacak. Son anda yeni bir eylem planı hazırlandı ve umarım bu bahsettiğim felaketi engelleyebilir. Yarın çok geç olabilir yoksa.

"Hepiniz benim için taviz verme ruhunun ne kadar tatsız olduğunu biliyorsunuz. Ama hepimizin birleşeceği cesur çabaya bu iğrenç terimin yakıştırılabileceğini düşünmüyorum. Baylar! Bir adam çok sevdiği karısını kaybettiğinde, bir amir yaşlanan okyanusta finosunu kaybettiğinde, büyük bir yönetici tüm hayatının paramparça olduğunu gördüğünde pişman olur. Pişmanlık hep geç gelir. O zaman, hata yapıp kendimizi yaslı aşık, öfkeli dalgalar arasında filosunu kaybetmiş amiral, iflas etmiş yönetici yerine koymayalım – kaderimize yanan bir meşale gibi iki elle sarılalım.

"Öncelikle size kısa bir bildiri okuyacağım –bir tür manifesto da diyebilirsiniz isterseniz– bu bildiri Hükümet'e sunulacak ve zamanı gelince de yayımlanacak... işte şimdi de bahsetmek istediğim ikinci konuya geliyoruz – bir çoğunuzun şimdiden tahmin ettiği bir konu. Aramızda bir adam var... Büyük bir adam olduğunu eklemeliyim, bu kişi büyük bir tesadüf eseri geçmişte bir başka büyük adamın, şu anda Devletimizi yöneten kişinin okul arkadaşıydı. Siyasal görüşümüz ne olursa olsun –ki uzun yaşamım boyunca bir çok siyasal görüşü paylaşmışımdır– bir hükümetin *hükümet* olduğu ve bu nedenle kendiliğinden oluşan muhalefetin ya da kayıtsızlığın fütursuzca sergilenmesine izin vermesinin beklenemeyeceği açıktır. Bize son derece önemsiz gelen, geçici bir siyasal görüşün yosun tutmayan kartopu inanılmaz boyutlara ulaştı ve biz kendi kocaman kütüphanelerimizin ve pahalı laboratuvarlarımızın güvencesinde uyuklarken alev-

ler içinde yanan bir pankart haline geldi. Şimdi uyandık. Kabul etmeliyim ki bu uyanış biraz sert oldu ama bu belki de yalnızca kalk borusu çalanın kabahati değil. Eminim ki bunu... hazırlanan bu şeyi... bu hepimizin çabucak imzalayacağı tarihî bildiriyi kelimeye dökme gibi hassas bir görev, bu görevin içerdiği büyük önem göz önüne alınarak yerine getirilmiştir. Yine eminim ki Adam Krug mutlu okul günlerini hatırlayacak ve bu bildiriyi şahsen Liderimize sunacak, o da bu sevilen ve dünyaca ünlü eski oyun arkadaşının ziyaretine büyük değer vererek bizim üzücü durumumuza ve iyi çözümlerimize bu mucizevi tesadüf bize sunulmasaydı olacağından çok daha şefkatli yaklaşacaktır. Adam Krug, bizi kurtarır mısın?"

Yaşlı adamın gözlerinde yaşlar vardı ve sesi bu dramatik çağrıyı yaparken titremişti. Bir büyük boy kâğıt sıradan kayıp, halının yeşil güllerinin üstünde yavaşça yerleşti. Dr. Alexander hiç ses çıkarmadan kâğıdın yanına gidip onu yeniden kürsünün üstüne koydu. Yaşlı zoolog Orlik yanında duran küçük bir kitabı açtı ve onun dibinde tek başına pembe bir nane şekeri olan boş bir kutu olduğunu keşfetti.

"Duygusal bir yanılsamanın kurbanısın sevgili Azureus," dedi Krug. "Benimle Kurbağa'nın *en fait de souvenirs d'enfance*[22] paylaştığımız tek şey benim onun suratına oturma alışkanlığımdır."

Birden iki tahtanın birbirine vurmasından oluşan büyük bir gürültü duyuldu. Zoolog yukarıya bakarken aynı anda *Buxum biblioformis*'i[23] çok fazla güçle yerine koymuştu. Bir sessizlik oldu. Dr. Azureus yavaşça yerine oturdu ve değişmiş bir sesle "Sizi takip edemiyorum Profesör," dedi. "Kimi... kullandığınız sözcük ya da isimle kimi kastettiğinizi

22 (Fr.) Özünde çocukluk anıları.

23 Burada yazar Latince *buxum* (kutu) ve *biblio* (kütüphane) kelimelerini kullanarak bir kelime oyunu yapıyor.

bilmiyorum – özellikle o oyunu – belki de çocukça bir cebelleşmeyi – tenis ya da ona benzer bir şeyi – hatırlatmakla ne demek istediğinizi de."

"Onun lakabı Kurbağa'ydı," dedi Krug. "Tenis diyebileceğiniz biraz kuşkulu – birdirbir bile denmez. *O* demezdi en azından. Maalesef ben bir tür zorbaydım ve ona çelme takar, sonra suratının üstüne otururdum – bir tür dinlenme terapisi."

"Lütfen sevgili Krug, lütfen," dedi Rektör irkilerek. "Bu gerçekten de hoş değil. Siz öğrenciydiniz, çocuklar çocukluk ederler, eminim ki ortak bir sürü güzel anınız da vardır – derslerden bahsederken ya da küçük çocukların yaptığı gibi gelecekteki büyük planlarınızı anlatırken–"

"Beş yıl boyunca," dedi Krug kayıtsızca, "her kutsanmış gün suratına oturdum – sanırım bin kere civarında olmalı."

Bazıları ayaklarına, bazıları da ellerine bakıyordu, yine bazıları sigaralarıyla meşgul oluyorlardı. Zoolog olan bitene anlık bir ilgi gösterdikten sonra dönüp yeni bulduğu bir kitaplık ile ilgilenmeye başladı. Dr. Alexander anlaşılan bu beklenmedik bölgede yardım arayan yaşlı Azureus'un etrafı süzen gözlerinden umursamazlıkla kaçınıyordu.

"Bu törenin ayrıntılarına gelirsek," diye devam etti Krug ama yaşlı adamın çaresiz elinin çalışma masası üzerinde bulduğu küçük bir İsviçre çıngırağının sesiyle sözü kesildi.

"Bütün bunlar son derece önemsiz," diye bağırdı Rektör. "Sevgili meslektaşım, sizi gerçekten düzene davet etmeliyim. Ana konumuzdan sapmış–"

"Ama şimdi," dedi Krug, "gerçekten korkunç bir şey söylemedim, değil mi? Mesela Kurbağa'nın şu andaki yüzünün yirmi beş yıl sonra benim ağırlığımın ölümsüz izini falan taşıdığını iddia etmiyorum. O zamanlar, şu andakinden daha zayıf da olsam–"

Rektör sandalyesinden kalkmış ve yavaşça Krug'a doğru koşuyordu.

"Sana söylemem gereken bir şey hatırladım," dedi sesinde bir tutuklukla, "çok önemli –*sub rosa*–[24] bir iki dakikalığına yan odaya gelebilir misin benimle?"

"Peki," dedi Krug koltuktan kalkarken.

Yan oda Rektör'ün çalışma odasıydı. Uzun duvar saati altıyı çeyrek geçe durmuştu. Krug çabucak hesap yaptı ve içindeki karanlık, kalbini emmeye başladı. Niçin buradayım? Eve mi gitsem? Kalsam mı?"

"...Sevgili dostum, sana olan saygımı biliyorsun. Ama sen bir hayalperest, bir düşünürsün. Durumun farkında değilsin. İmkânsız olan, söylenemez şeyler söylüyorsun. O kişi hakkında ne düşünürsek düşünelim, bunu kendimize saklamalıyız. Ölüm tehlikesi içindeyiz. Her şeyi tehlikeye atıyorsun..."

Nezaketi, yardımseverliği ve *savoir vivre*'i[25] gerçekten üstün olan Dr. Alexander bir kül tablasıyla gelip tablayı Krug'un dirseğinin yanına koydu.

"O halde," dedi Krug, "belirttiğin gerçeğin yalnızca kendisinin silik bir gölgesi olduğunu söylemeliyim – yalnızca bir düşünce. Biliyorsun ki beni önceden uyarman gerekirdi, hâlâ anlayamadığım bazı nedenlerden dolayı onu ziyaret etmemi isteyeceğini–"

"Evet, Lider'i ziyaret etmeni isteyecektim," diye aceleyle tamamladı Azureus. "Okunması beklenmeyen şekilde geciken manifestonun anlamını kavradığında eminim ki–"

Saat çalmaya başladı. Çünkü bu tür konularda bir uzman ve metodik bir insan olan Dr. Alexander merakını yenememiş ve şimdi bir sandalyenin üzerinde durup sarkanları ve çıplak yüzü elliyordu. Kulağı ve yüzünün hareketli yan tarafı saatin açılmış cam kapısının önünde pembe pastel renklerle yansıyordu.

---

24 (Lat.) Gizlice.

25 (Fr.) Görgü.

"Sanırım eve gitmeyi tercih edeceğim," dedi Krug.

"Kal, yalvarıyorum sana. Şimdi o gerçekten tarihî belgeyi çabucak okuyup imzalayacağız. Ayrıca kabul etmelisin, mesajı sen götürmelisin, barış güvercini olmalısın–"

"Kahretsin şu saati!" dedi Krug. "Durduramaz mısın çalmasını arkadaş?" Yine Rektör'e dönerek devam etti. "Zeytin dalı ile incir yaprağını karıştırıyor olmalısın. Ama bu her iki tarafı da memnun etmez, çünkü bunu yapmaktansa–"

"Sadece acele bir karara varmadan önce biraz düşünmeni rica ediyorum. Bu okul anıları bir anlamda eğlenceli sayılabilir – küçük didişmeler, zararsız bir lakap, ama şimdi ciddileşmemiz gerekiyor. Haydi, meslektaşlarımızın yanına gidip görevimizi yerine getirelim."

Hatiplikten aldığı zevk azalmış gibi görünen Dr. Azureus dinleyicilerine herkesin okuyup imzalaması gereken bildiriden imza sayısı kadar kopya olduğu bilgisini verdi. Anladığı kadarıyla bunu yapmak her kopyaya bir nebze bireysellik verecekti. Bu düzenlemenin asıl nedeninin ne olduğunu açıklamadı ve umalım ki bilmiyordu, ama Krug prosedürün görünürdeki embesilliğinden Kurbağa'nın garip yöntemlerinin devrede olduğunu sezmişti. İyi doktorlar Azureus ve Alexander kâğıtları bir hokkabaz ve yardımcısının çok yakından incelenmemesi gereken nesneleri incelenmeleri için verirken gösterdikleri hızla dağıttılar.

"Sen de al bir tane," dedi daha yaşlı olan doktor genç olana.

"Hayır, gerçekten," diye itiraz etti Dr. Alexander. Yakışıklı yüzünde pembe bir şaşkınlık olduğunu herkes görebiliyordu. "Gerçekten, hayır. Buna cesaret edemem. Benim alçakgönüllü imzam, bu seçkin topluluğun imzalarıyla samimiyet kurmamalı. Ben hiçbir şey değilim."

"İşte seninki burada," dedi Dr. Azureus garip bir sabırsızlık patlamasıyla.

Zoolog kâğıdı okuma gereği duymadı, ödünç aldığı bir kalemle imzaladı, kalemi omuzunun üstünden geri verdi ve şu ana kadar bulabildiği tek incelenebilir şeye odaklandı – Üzerinde Mısır manzaraları ve çöl gemilerinin silüetleri olan eski bir Baedeker. Koleksiyon yapmak için pek iyi bir yer değildi – belki yalnızca Ortopteristler[26] için olabilir.

Dr. Alexander gül ağacından yapılmış sıraya gidip oturdu, ceketinin düğmelerini açtı, kol düğmelerini çıkardı, sandalyeyi yandan görünecek şekilde ayarladı, bir piyanistin yaptığı gibi yerini kontrol etti; sonra yelek cebinden kristal ve altından yapılmış güzel, parlak bir aygıtı çıkardı; kalem ucunu kontrol etti; ucu bir parça kâğıt üzerinde denedi; sonra nefesini tutarak, yavaşça isminin kıvrımlarını serbest bıraktı. Karmaşık kuyruğunun süslemesini bitirdiği için kalemi kaldırdı ve işlediği göz kamaştırıcılığı inceledi. Maalesef tam o anda altın asası (belki de sahibinin tüm akşam boyunca ona gönderdiği bir sürü uğraşın sarsıntısına içerlemişti) değerli yazının üzerine büyük siyah bir gözyaşı bıraktı.

Dr. Alexander, bu kez gerçekten kızararak, alnındaki V damarını şişirerek sülüğü uyguladı. Kurutma kâğıdının köşesi kendi hakkını dibine dokunmadan bitirdiğinde talihsiz doktor temkinle kalanları kuruttu. Adam Krug yakın bir yerdeki stratejik noktadan o mavi kalıntıları gördü: süslü bir ayak izi ya da bir su birikintisinin spatulaya benzer konturu.

Gleeman dokümanı iki kez yeniden okudu, iki kez kaşını çattı, bursu hatırladı, sonra cam cephesindeki vitrayı, sonra seçmiş olduğu çok özel çeşidi, sonra da 306. sayfada harap bir duvarın tam yaşıyla ilgili rakip bir teoriyi parçalayacağı dipnotu hatırladı, sonra da zarif ama garip bir şekilde okunmaz imzasını iliştirdi.

Korunmuş bir koltukta hoş bir şekerlemeden kabaca uyandırılan Beuret okudu, burnunu sildi, vatandaşlığını de-

26 Düzkanatlılar üzerine uzmanlığı olan kişi.

ğiştirdiği güne lanet okudu – sonra da kendi kendine ne de olsa egzotik politikalarla savaşmanın kendi sorunu olmadığını telkin etti, mendilini katladı ve başkalarının da imzaladığını görünce imzaladı.

Ekonomi ve Tarih kısa bir konsültasyon yaptılar, bu sırada ikincinin yüzünde şüpheci ama biraz rahatsız bir gülümseme belirdi. İmzalarını aynı anda attılar ve hemen sonra notlarını karşılaştırırken bir şekilde kopyaların karıştığını dehşetle keşfettiler, çünkü her kopyanın sol köşesinde potansiyel imzacının adı ve adresi daktiloyla yazılıydı.

Diğerleri iç çektiler ve imzaladılar, ya da iç çekmediler ve imzaladılar, ya da imzaladılar ve sonra iç çektiler, ya da ne birini ne de ötekini yaptılar, ama sonra yeniden düşününce en iyisinin bu olduğunu görüp imzaladılar. Adam Krug da, o da, o da, eskimiş titrek dolmakaleminin kapağını çıkardı. Yan odada telefon çaldı.

Dr. Azureus ona dokümanı bizzat teslim etmiş, sonra Krug yavaşça gözlüğünü takıp okumaya başladığında, başını arkaya atıp koltuk örtüsünde dinlendirdiğinde ve kâğıtları hafifçe titreyen kalın parmaklarıyla oldukça yukarıda tutarken etrafında dolanmıştı. Parmakları her zamankinden daha fazla titriyordu çünkü gece yarısını geçmişti ve anlatılamayacak kadar yorgundu. Dr. Azureus dolaşmayı bıraktı ve Krug manifestonun sonuna yaklaşıp (üç buçuk sayfa, dikişli) göğüs cebindeki dolmakalemi çıkardığında yaşlı kalbinin oluklu mumuyla üst kata çıkarken (metaforik olarak) tökezlediğini hissetti. Yaşlı Azureus Krug'un son sayfayı kalın pamuklu kumaşlı koltuğun düz tahta koluna serip dolmakaleminin ağız kısmını bir şapkaya çevirdiğini gördüğünde duyduğu yoğun rahatlamanın tatlı atmosferi mumun alevini canlandırdı.

Krug iri yarı yapısından beklenmeyecek derecede hızlı bir fiske gibi son derece kesin bir darbeyle dördüncü sa-

tıra bir virgül ekledi. Sonra (*klik*) dolmakaleminin ağızlığını taktı, yerine taktı (*klik*), dokümanı kafası karışmış Rektöre geri verdi.

"İmzala," dedi Rektör komik, otomatik bir sesle.

"Yasal belgeler dışında," diye yanıtladı Krug, "onların da hepsi değil, kendi yazmadığım hiçbir şeyi imzalamadım, hiçbir zaman da imzalamam."

Yaşlı Azureus etrafa bakındı, kolları yavaşça kalkıyordu. Her nedense sıska, "Britanyalı" denilen bıyığı olan ve elinde bir pipo tutan matematikçi Hedron dışında kimse ona bakmıyordu. Dr. Alexander yan odada telefonla ilgileniyordu. Kedi Rektör'ün kızının havasız odasında uyuyakalmıştı, kız rüyasında aslında Bervok'ta bir zamanlar gördüğü bir gemi olan belirli bir elma jölesi kavanozunu bulamadığını görüyordu, denizcinin biri eğilip dışarıya tükürüyordu, sonra tükürüğünün düştüğünü, düştüğünü, yürek parçalayan denizin elma jölesine düştüğünü seyrediyordu, çünkü rüyası altın-sarısı filme çekilmişti, çünkü lambayı söndürmemişti, çünkü yaşlı babasının konukları gidene kadar uyanık kalmak istiyordu.

"Ayrıca," dedi Krug. "tüm metaforlar melezdir, ayrıca müfredata siyasal bilinçlenmeyi desteklemek ve elimizden gelenin en iyisini yapmak için gerekli konuları eklemeye hazır olmak hakkındaki cümlenin dilbilgisi berbat ve benim eklediğim virgül bile onu düzeltemez. Şimdi eve gitmek istiyorum."

"*Prakhtata meta*!" diye haykırdı zavallı Dr. Azureus çok sessizleşmiş topluluğa. "*Prakhta tuen vadust, mohen kern! Profsar Krug malarma ne donje... Prakhtata!*"

Solarak yok olan denizciye hafifçe benzeyen Dr. Alexander yeniden belirdi, sonra halen imzalanmamış kâğıdı elinde tutarken haykırarak vefalı asistanına doğru hızla hareket eden Rektör'e işaret etti ve seslendi.

"Haydi ama eski dostum, saçmalama. İmzala şu Tanrı'nın cezası belgeyi!" dedi Hedron, Krug'un üzerine eğilerek ve pipolu yumruğunu Krug'un omuzuna koyup dinlendirerek. "Ne fark eder ki zaten? Ticari değeri olan karalamanı ekle şu belgeye. Haydi! Kimse çemberlerimize dokunamaz, ama onları bir yerlere çizmemiz gerekir."

"Çamura değil, beyefendi, çamura değil," dedi Krug, o gece ilk defa gülümsüyordu.

"Haydi, kendini beğenmiş bir bilgiç olma," dedi Hedron. "Kendimi neden bu kadar rahatsız hissetmemi istiyorsun? İmzaladım ben – kıyamet kopmadı"

Krug bakmadan elini kaldırıp Hedron'un tüvit ceketinin koluna hafifçe dokundu.

"Önemli değil. Senin Tanrı'nın cezası ahlakın beni ilgilendirmiyor, tabii ki çemberlerini çizmeye devam ettiğin ve oğluma hokkabazlık numaraları gösterdiğin sürece."

Tehlikeli bir an boyunca yine kederin sıcak kara dalgalanmasını hissetti ve oda neredeyse eridi... ama Dr. Azureus hızla geri geliyordu.

"Zavallı dostum," dedi Rektör büyük bir zevkle. "Buraya gelmen bile büyük bir fedakârlık. Neden söylemedin bana? Şimdi her şeyi anlıyorum! Tabii ki gereken dikkati gösteremezdin – kararın ve imzan ertelenebilir – ayrıca eminim ki hepimiz de seni böyle bir anda rahatsız ettiğimiz için de utanç duyacağız."

"Devam et konuşmaya," dedi Krug. "Devam et. Sözlerin benim için bilmece gibi ama bu seni engellemesin."

Azureus ona tamamen yanlış bilgi servis edildiğiyle ilgili berbat bir hisle baktı, sonra kekeledi:

"Umarım ben... Yani umarım ki... Yani doğru değil mi?... Eşinin yasını tutuyorsun, değil mi?"

"Öyleyse de bu seni hiç ilgilendirmez," dedi Krug. Bir dersin sonundaki doruğa ulaştığındaki gök gürlemesi gibi ge-

len berbat sesiyle birdenbire patlayarak "Eve gitmek istiyorum," diye ekledi. "Şu adam –adı neydi– beni arabayla eve götürebilir mi?"

Uzaktan Dr. Alexander başıyla Dr. Azureus'a bakarak onayladı.

Dilenci serbest bırakılmıştı. İki asker arabanın basamağında birbirlerine eğilmiş oturuyorlardı, sözde arabayı koruyorlardı. Dr. Alexander ile sohbet etmekten kaçınmak isteyen Krug hızla arabanın arka koltuğuna geçti. Ancak onu sinir edercesine Dr. Alexander direksiyona geçeceğine Krug'a arka koltukta katıldı. Askerlerden biri arabayı sürer, diğeri rahat bir dirseği camdan çıkarırken araba feryat etti, boğazını temizledi ve karanlık caddelerden uğuldayarak ilerledi.

"Belki de–" dedi Dr. Alexander ve yerde eliyle kavrayarak bir kilimi kendisinin ve yatak arkadaşının ayakları altında birleştirmek için çekmeye çalıştı. Krug homurdandı ve örtüyü tekmeledi. Dr. Alexander çekiştirdi, huzursuzlandı, tek başına kilimi örttü, sonra rahatladı, bir eli arabanın kendi yanındaki tutacakta tembelce dinleniyordu. Rastgele bir sokak lambası opalini buldu ve yanlış yere koydu.

"İtiraf etmeliyim ki size gıpta ediyorum Profesör. O zavallı sevgili fosillerin arasında tek gerçek adam sizdiniz. Anladığım kadarıyla meslektaşlarınızı pek görmüyorsunuz, değil mi? Ah, kendinizi buraya pek ait hissetmemişsinizdir."

"Yine yanlış," dedi Krug sessiz kalma sözünü bozarak. "Meslektaşlarıma kendime yaptığım gibi değer veririm, onlara iki şey için değer veririm: uzmanlık bilgilerinde mükemmel bir mutluluk bulabilirler, bir de fiziksel cinayet işlemeye yatkın değillerdir."

Dr. Alexander bunun ona söylendiği gibi Adam Krug'un girmekten zevk aldığı karışık esprilerden biri olduğunu düşündü ve temkinle güldü.

Krug ona karanlığın içinden baktı ve kesin olarak öte yana döndü.

"Biliyor musunuz," diye devam etti genç biyodinamikçi, "Garip bir şey hissediyorum Profesör. Nasıl oluyorsa çok sayıda koyunun tek bir yalnız kurttan daha az ödüllendirildiğini düşünüyorum. Hemen sonrasında ne olacağını merak ediyorum. Örneğin şunu merak ediyorum, eğer kaprisli hükümetimizin görünürde bir tutarsızlık yaparak koyunları görmezden geldiğini ama kurta düşünülebilecek en cömert kadroyu teklif ettiğini varsayalım, davranışınız ne olurdu? Gelip geçer bir düşünce tabii ki ve çelişkiye gülebilirsiniz (konuşmacı kısaca nasıl yapılabileceğini gösterdi) ama bu ve belki son derece karşıt özellikleri olan diğer olasılıklar bir şekilde akla geliyor. Biliyor musunuz, öğrenciyken ve bir çatı katında yaşarken ev sahibem –alt kattaki bakkalın karısı– sürekli benim sonunda evi yakacağımı öngörürdü, her gece sizin her anlamda gıpta edilecek eserinizin üzerinden geçerken o kadar çok mum yakıyordum ki..."

"Çeneni kapar mısın lütfen?" dedi Krug, birdenbire garip bir kabalık ve hatta zalimlik damarı ortaya çıkmıştı, çünkü (kendilerini gerçekten büyük insanların, örneğin patronun ya da firmanın müdürünün arkadaşı olduğunu bildikleri birinin, hatta müdürün kayınbiraderi Gogolevitch'in vb. yanında bulduklarında utangaçlık özellikleri nedeniyle açıkça bir boşboğaza dönüştürülmüş olan, aşırı gergin ve belki kötü beslenmiş, kapitalizm, komünizm ve mastürbasyon kurbanı) genç bilim adamının masum ve iyi niyetli olan ama belki çok zeki olmayan gevezeliği hiçbir şekilde bu tepkinin kabalığını açıklayamıyordu; ama bu tepki yolculuğun geri kalanında tam bir sessizlik olmasını garantileme etkisiyle sonuçlanmıştı.

Ne zaman ki bir ölçüde sert sürülen araba Peregolm Sokağı'na saptı, işte o zaman dul adamın kafasının karışıklık du-

rumunu kuşkusuz fark eden, rahatsız genç adam yeniden ağzını açabildi.

"İşte geldik," dedi neşeyle. "Umarım *sesamka*'nız [kapı anahtarı] yanınızdadır. Korkarım bizim acele geri dönmemiz gerek. İyi geceler! Tatlı rüyalar! *Proshchevantze*! [neşeli elveda]"

Araba, çarpılan kapısının doğrudan yankısı fildişinden boş bir resim çerçevesi gibi havada asılı kalmışken gözden kayboldu. Ama Krug yalnız değildi: miğfere benzer bir şey sundurmanın basamaklarından yuvarlanmış ve ayaklarının dibine gelmişti.

Yaklaş, yaklaş! Sundurmanın veda gölgesinde, ay beyazı, aşırı doldurulmuş omuzları ince boynuyla acınası bir uyumsuzluk içinde, Amerikan Futbolu Oyuncusu gibi giyinmiş bir genç kabataslak küçük bir Carmen'le bir tıkanıklık içinde duruyordu – yaşlarının toplamı bile izleyenin yaşından en az on eksikti. Kızın çiçek taçyapraklarını andıran kısa siyah eteği sevgilisinin bacaklarının modası geçmiş giysisini yarı perdeliyordu. Süslü bir şal kızın sol elinden sarkmıştı, gevşek kolunun iç tarafı siyah kumaşın içinden parlıyordu. Diğer kolu yukarıya doğru çember şeklinde uzanıyor ve oğlanın boynuna sarılıyordu ve gergin parmakları arkadan koyu saçına saplanmıştı; evet her şeyi ayrımsamak mümkündü – hatta kısa, beceriksizce ojelenmiş tırnakları ve kaba kız öğrenci parmak eklemleri bile. Becerikli oğlan Laocoön'ü,[27] kırılgan bir kürek kemiğini ve küçük ritmik bir kalçayı içinden parlayan küreciklerin gizlice geçtiği zonklayan kıvrımlarında tutuyordu, kızın gözleri ise kapalıydı.

"Gerçekten üzgünüm," dedi Krug, "ama geçmek zorundayım. *Donje te zankoriv* [lütfen kusuruma bakmayın]."

Ayrıldılar ve Krug kızın solgun, kara gözlü ve pek güzel olmayan yüzünü ve parlayan dudaklarını kız kapıyı tutan

27 Yunan mitolojisinde tanrıların yılan göndererek cezalandırdığı Truvalı.

kolunun altından sıyrılıverip ilk sahanlıktan geriye bir bakış atıp yukarıya doğru koşarken şöyle bir gördü – kız koşarken şalı arkasından tüm takım yıldızlarıyla geliyordu – Cepheus ve Cassiopeia sonsuz mutlulukları içinde, Capella'nın göz kamaştırıcı gözyaşı, Küçük Ayı'nın kır kürkündeki kar tanesi Kutup Yıldızı, bayılan galaksiler – o sonsuz uzay aynaları *qui m'effrayent, Blaise*,[28] seni de korkuttukları gibi, Olga'nın olmadığı yerler ama mitoloji düşüncesizce, iyi oturmamış taytlarıyla güçlü sirk ağları kurduğunda hop hop diye yeniden zıplamak yerine yaşlı boynunu kırmalı – bu sidik kokulu tozda yeniden aşağıya atlayıp tam ortasında yarı dönüşüyle o kısa koşuyu yapıp akrobatların amfiforik[29] hareketinde cennetin aşırı basitliğini gösterir, samimi olarak açılan eller kısa bir alkış sağanağı başlatır akrobat ileri geri yürürken ve sonra erkeksi hareketlere dönerek kaslı uçuş arkadaşının kendi çabasını bitirip kabaran –gülüşünün ima ettiğinden daha fazla kabaran– sıcak göğüslerinin arasından çıkarıp ona ağrıyan zayıflayan ellerinin avuçlarını silebilsin diye attığı küçük mavi mendili yakalar.

28 (Fr.) Beni korkutan. Burada Blaise Pascal'ın ünlü eseri *Düşünceler*'in içinde geçen ve yazarın sonsuz uzay boşluğunun ebedi sessizliğinin kendisini korkuttuğunu belirttiği bölüme gönderme yapıyor.

29 Nabokov'un icat ettiği ve karmaşık metaforları anlatan bir sözcük.

5

Bir sürü gülünç hatayla sivrileşmişti; kaba bir olgunluk duygusu ile kaplıydı (Hamlet'in mezarlık sahnesinde olduğu gibi); bir ölçüde yetersiz sahnesi bir başka (daha sonraki) oyundan dökümtülerle yamanmıştı; ama yine de hepimizin bildiği yinelenen düş (kendimizi eski sınıfımızda bulmak, akılsızca okulu on bin gün kaçırmış olmamız dolayısıyla ödevimizin yapılmamış olması) Krug'un durumunda özgün versiyonun atmosferinin oldukça sadık bir yorumuydu. Gündüz hafızasının senaryosu doğal olarak gerçek ayrıntılara göre çok daha ustacadır, çünkü düş yapımcılarının epeyce bir kesme ve kısaltma ve geleneksel birleştirme yapmaları gerekir (bu yapımcılardan genelde bir sürü vardır, çoğunlukla cahil ve orta-sınıf ve zaman sıkışmasına uğramışlardır) ama bir şov her zaman şovdur ve birinin önceki varlığına utanç verici bir şekilde dönmesi (sahnenin dışında yılların geçişi unutkanlık, kaçma ve verimsizlikle anlatılır) nasıl oluyorsa hafızanın akademik kesinliğindense popüler bir düş aracılığıyla daha iyi sahnelenebilir.

Ama gerçekten bütün bunlar kadar kaba mı? Utangaç ya-

pımcıların arkasında kim var? Hiç kuşkusuz ki Krug'un şu anda kendini otururken bulduğu sıra bir başka setten aceleyle ödünç alınmış ve kokulu (kuru erik ve pas) mürekkep deliği ve (gürültüyle çarpılabilen) kapağında çakı yaraları ve Malheur Gölü şeklindeki o özel mürekkep lekesiyle Krug'un çocukluğunun sıralarından çok üniversite amfisinin genel donanımına benziyor. Yine kuşkusuz ki kapının yeri yanlış, Krug'un bazı öğrencileri, belirsiz süperler (bugün Danimarkalılar, yarın Romanyalılar) diğerlerine göre daha az hafıza oluşturucu okul arkadaşları tarafından bırakılan boşlukları doldurmaları için çabucak toparlanmışlar. Ama sahnenin kurulmasından sorumlu yapımcılar ya da sahne görevlileri arasında biri... ifade etmesi biraz zor... düşün avantajını kullanarak okul günleriyle ya da Krug'un fiziksel varlığının herhangi bir özelliğiyle ilgisi olmayan ama onu bir şekilde dipsiz bir varlık biçimiyle, belki korkunç, belki keyifli, belki her ikisi de olmayan, bilinç köşesinin ardında saklanan ve Krug beynini ne kadar da zorlasa bundan daha doğru bir şekilde tanımlanamayacak bir çeşit metafizik delilikle bağlantılandıran kendi garip şifrelenmiş mesajını iletmeye çalışan isimsiz, esrarengiz bir dahi vardı. A, evet – ışıklandırma kötü ve insanın görüş alanı sanki kapalı göz kapaklarının hatırası, düşün sepya gölgesinde doğal olarak kalıcı oluyormuş gibi garip bir şekilde daraltılmış, duyguların orkestrası birkaç doğal enstrümana indirgenmiş ve Krug düşünde sarhoş bir aptaldan daha kötü bir mantık kullanıyor; ama (düş-benliği on bininci kez öldüğünde ve gündüz-benliği on bininci kez o tozlu, önemsiz şeyleri, o yükleri, o okunmaz harf yığınlarını devraldığında başlatılan) daha yakın bir inceleme, bilen birinin varlığını ortaya çıkarıyor. Davetsiz bir misafir oradaydı, üst kata ayak ucunda çıkmış, dolapları açmış ve nesnelerin düzenini hafif de olsa bozmuştu. Sonra pörsümüş, tebeşir-tozlu, inanılmaz derecede hafif ve kuru sünger suyu içer,

ta ki bir meyve kadar şişene dek; ölü beyaz simgeleri silerken canlı karatahtanın her tarafında parlak siyah kemerler oluşturur; biz de yeni baştan soluk düşleri hatıranın akademik kesinliğiyle birleştirmeye başlarız.

Bir tür tünele giriyordunuz, gereksiz bir evin içinden geçiyor ve sizi ilk yağmur damlalarıyla çamura dönüşen eski gri kumla kaplı bir iç avluya getiriyordu. Burada arka arkaya iki ders arasındaki rüzgârlı soluk teneffüs süresince futbol oynanıyordu. Tünelin ağzı ve okulun kapısı avlunun iki başında, tıpkı bir hayvan türünün sıradan bir organının bir başka hayvan türünde yeni bir fonksiyon kazanarak dramatik bir şekilde değişmesi gibi, futbol kalesi olarak kullanılıyordu.

Zaman zaman deri korsesinin altında kırmızı karaciğeri sıkıca tıkıştırılmış ve sert çınlayan yuvarlaklığının neredeyse yenebilecek bölümlerinde İngiliz üreticisinin ismi yazılmış, nizami boyutlarda bir futbol topu gizlice getirilir ve bir köşede dikkatle sürülürdü, ama bu kırılgan pencerelerle çevrili avluda yasak olan bir nesneydi.

İşte top şurada, top, yumuşak hint kauçuğundan yapılmış, otoritelerce onaylanmış top, birdenbire bir müzedeki gibi cam bir dolapta teşhir ediliyor: aslında üç dolapta üç top, çünkü bütün evrelerini görebiliyoruz; önce yeni olan top, o kadar temiz ki neredeyse beyaz bir köpekbalığının karnı gibi beyaz; sonra fırtına yemiş yanağına çakıl parçaları yapışmış kirli beyaz yetişkin; sonra da sönmüş ve şekilsiz bir ceset. Bir çan çalınıyor. Müze yine karanlık ve boş haline dönüyor.

Pas ver Adamka! İsabetsiz bir vuruş ya da bilinçli bir vole çok seyrek olarak kırılan cam sesi çıkarırdı; ama tam tersine sundurmanın çatısının bir açısının oluşturduğu bir tür hain çıkıntıyla oluşan bir çarpışma çoğunlukla delinmeyle sonuçlanırdı. Yaralı topun çöküşü birdenbire fark edilmezdi. Sonra, bir sonraki sert vuruşta yaşam-havası sızmaya başlar ve eski bir galoş gibi düşer, kirli hint kauçuğundan sefil bir

denizanası gibi şeytanmışçasına hayal kırıklığına uğramış ayakkabıların vurarak onu parçalayacağı çamurlu yere inerdi. *Ballona*'nın [dans edilen şenlikli toplantı] sonu. Pırlanta tacını aynanın önünde çıkarıyor.

Krug futbol oynamıştı [*vooter*], Paduk oynamamıştı [*nekht*]. Krug iri yarı, ablak suratlı, kıvırcık kafalı bir çocuktu, düğmeleri dizin altında yün golf pantolonu giyiyor (kısa şortlar tabuydu), çamurun içinden yetenekten çok zevkle yarıp geçiyordu. Şu anda kendini (gece gece mi, çirkin? Evet, gece gece dostlar!) uzun nemli bir tünelin (düş sahne yönetimi 'tünel' için uygun olan ilk seti kullanmış ve ne rayları ne de kayalık siyah nemli duvarlarda aralıklı olarak parlayan kırmızı ışıkları çıkarmak için uğraşmıştı) ve içinden geçen bir demiryolu rayına benzeyen bir şeyin üstünden koşarken görüyordu. Ayaklarının ucunda ağır bir top vardı; ne zaman topa vurmaya çalışsa üstüne basıyordu; en sonunda top kaya duvarının üstündeki bir çıkıntıya bir şekilde takılı kaldı, çıkıntıda orada burada küçük ek şov pencereleri vardı, pencereler düzgünce aydınlatılmış ve ilginç bir deniz temasıyla canlandırılmıştı (mercanlar, deniz kestaneleri, şampanya kabarcıkları). Pencerelerden birinde o oturmuş, çiy gibi parlak küpelerini çıkarıyor ve beyaz boynunun tümünü çevreleyen pırlantadan *collier de chien*'i[30] açıyordu; evet, kendini tüm dünyevi mücevherlerden arındırıyordu. Adam çıkıntının üzerinde topu yakalamaya çalıştı ve bir terlik yakaladı, sonra da üzerinde bir yelkenlinin olduğu küçük kırmızı kovayı, sonra da bir silgiyi, bir şekilde topun toplamına erişen bu şeyleri çıkardı. Çürük iskelenin dağınıklığı içinden topu sürerek gitmek zordu, Adam orada telleri ya da bir şeyleri tamir eden işçilere engel olduğunu düşünüyordu, yemekhaneye ulaştığında top masalardan birinin altına yuvarlanmış, orada düşen bir peçete

30 (Fr.) Köpek tasması.

tarafından yarı gizlenmişti ve kalenin kenarına kadar geldi, çünkü kale bir kapıydı.

Eğer o kapıyı açarsanız birkaç [*zaftpupen*] "yumuşağı" elbise askılarının arkasındaki geniş pencere sıralarında dalgın dalgın otururken bulabilirdiniz, Paduk da orada olurdu ve saygıdeğer bir sakalı ve sapıkça bakan gözleri olan madalyalı bir gazi olan müstahdemin ona verdiği tatlı ve yapışkan bir şeyi yer olurdu. Zil çaldığında Paduk terli, kirli, sınıfa yönelmiş oğlan koşuşturmasının bitmesini bekler, sonra da yapışkan avuçları tırabzanı okşayarak sessizce merdivenlerden çıkardı. Topu yerine koyduğu için gecikmiş olan Krug (merdivenlerin altında oyun gereçlerini ve sahte mücevherleri koymak için büyük bir kutu vardı) ona yetişip geçerken tombul kıçını çimdiklerdi.

Krug'un babası oldukça ünlü bir biyologdu. Paduk'un babası önemsiz bir mucit, bir vejeteryan, bir teosofist, ucuz Hint efsanelerinde bir uzmandı; bir zamanlar baskı işindeymiş gibi görünüyordu – esas olarak çatlakların ve bıkkın politikacıların eserlerini basıyordu. Bataklık bölgesinden gelen zayıf, serinkanlı bir kadın olan Paduk'un annesi doğum sırasında ölmüş, kısa süre sonra da dul adam yeni bir koltuk değneği geliştirdiği genç bir kötürümle evlenmişti (kadın ondan daha uzun yaşadı, koltuk değnekleriyle falan ve halen bir yerlerde sekerek yürüyor). Çocuk Paduk'un solgun bir yüzü ve gri-mavi yumrulu bir kafatası vardı: babası haftada bir kez onun saçını şahsen kazıyordu – kuşkusuz bir tür mistik törendi bu.

"Kurbağa" lakabının nereden kaynaklandığını kimse bilmiyordu, çünkü yüzünde o hayvanı anımsatan herhangi bir özellik yoktu. Bütün özellikleri doğru yerlerinde olan ama yine de sanki küçük adam şu deriyi vücudun başka bir yerinden ödünç alarak yapılan o yüz ameliyatlarından birini geçirmiş gibi dağınık ve anormal, garip bir yüzdü. Belki de

bu ifade yüz özelliklerinin hareketsiz kalıbından geliyordu: hiç gülmüyordu ve hapşırdığı zaman onu en az kasılmayla ve hiç ses çıkarmadan yapıyordu. Küçük, ölü beyazı burnu ve düzgün mavi heykel yapısı onu terzilerin dükkân pencerelerindeki *en laid*[31] balmumu mankenlere benzetiyordu, ama onun kalçaları mankenlerinkinden çok daha tombuldu ve biraz badi badi yürüyordu, giydiği sandaletlere de bir sürü onur kırıcı yorum geliyordu. Bir keresinde son derece kötü dövülüyorken tam teninin üstüne yeşil bir fanila giydiği keşfedilmişti, bilardo masası renginde ve görünürde aynı kumaştan yapılmış. Elleri sürekli yapışkandı. İlginç biçimde yumuşak, genizden gelen bir sesle, güçlü bir kuzeybatı aksanıyla konuşuyordu ve sınıf arkadaşlarını isimlerinin anagramlarıyla çağırmak gibi sinir bozucu bir huyu vardı – örneğin Adam Krug Gumakrad ya da Dramaguk oluyordu; bunu herhangi bir mizah duygusuyla yapmıyordu, çünkü hiç mizah duygusu yoktu, yeni tanıştığı çocuklara dikkatle açıkladığı gibi, sürekli bütün insanların aslında aynı yirmi beş harfin çeşitli şekillerde karıştırılmasından ibaret olduğunu aklında tutmak gerekirdi.

Eğer Paduk sevilebilir biri, iyi bir arkadaş, birlikte çalışılabilen bir görgüsüz ya da görülebilir derecede kaslı ama hoş bir garipliği olan bir oğlan çocuğu (Krug gibi) olsaydı bu tür eğilimleri kolaylıkla affedilebilirdi. Paduk bütün garipliklerine rağmen sıkıcı, sıradan ve çekilmez derecede adiydi. Daha sonra düşündüğünde insan onun adilik alanında ispatlanabilecek bir kahraman olduğu şeklinde beklenmedik bir sonuca varabilirdi, çünkü her adilik yaptığında her seferinde olduğu gibi intikamcı sınıf arkadaşlarının ona uyguladığı fiziksel acı cehenneminden geçmeye doğru gittiğini biliyor olmalıydı. Gariptir ki onun adiliğini somut olarak gösteren bir tek örnek bile anımsayamıyoruz, ama Paduk'un çap-

31 (Fr.) Çirkin.

raşık suçlarına karşılık olarak neler çektiğini gayet canlı olarak anımsayabiliyoruz. Örneğin şu padograf olayı vardı.

Babası ilk defa ticari bir başarıya ulaşacağı bu aleti icat ettiğinde Paduk on dört on beş yaşlarında olmalıydı. Sahibinin el yazısını itici bir mükemmellikle kopyalayıp yeniden üretebilen, daktiloya benzer taşınabilir bir aletti. Mucide el yazınızın bir sürü örneğini veriyordunuz, o da yazıdaki çizgileri ve bağlantıları inceliyor sonra da size özel padografınızı üretiyordu. Ortaya çıkan yazı sizin el yazınızın ortalama "tonunu" tam olarak kopyalarken bir yandan da küçük değişimleri her harfe atanan birden fazla tuşla hallediyordu. Noktalama işaretleri şu ya da bu bireysel davranışın sınırları içinde farklılaştırılıyor, boşluklar ve uzmanların "cline" dediği sembol yığınları mekanik düzenliliği maskeleyecek şekilde yazılıyordu. Yazının yakından incelenmesi her zaman mekanik bir ortam kullanıldığını açığa çıkarsa da alet epeyce aptalca denilebilecek aldatma işlerinde kullanılabiliyordu. Örneğin padografınızı size yazan birinin özelliklerine göre ayarlatabilir ve sonra ona ve arkadaşlarına oyun oynayabilirdiniz. Bu saçma ve beceriksizce sahtecilik dalgasına rağmen bu şey dürüst müşterinin ilgisini çekti: doğayı değişik yeni bir yolla taklit eden her türlü alet basit akıllara çekici gelir. Gerçekten iyi bir padograf eğer bir dizi gölgeyi kopyalayabiliyorsa son derece pahalı bir nesneydi. Ancak siparişler yağmaya başladı ve birbiri ardına müşteriler kendi karmaşık olmayan kişiliklerinin özünü karmaşık bir aygıtın sihriyle damıtıp görebilme lüksünü yaşamaya başladılar. Bir yıl içinde üç bin padograf satıldı, bu rakamın iyimser olarak onda birinden fazlası sahtecilik için kullanıldı (hem aldatanlar hem de aldananlar bu süreçte inanılmaz bir aptallık sergilediler). Paduk'un babası tam büyük ölçekte üretim için özel bir fabrika kuracaktı ki bir parlamento kararnamesiyle ülke çapında padografların üretimi ve satışı yasaklandı. Felsefi olarak

düşünürsek padograf bir Ortalamacı sembolü olarak mekanik bir aygıtın kişiliği yeniden üretebileceğinin ve Kalite'nin yalnızca Nicelik'in bir dağıtım özelliği olduğunun kanıtı olarak mevcudiyetini sürdürdü.

Mucit tarafından yayınlanan ilk örneklerden biri oğlu için bir doğum günü hediyesiydi. Genç Paduk o örneği ödev gereksinimlerine uyguladı. El yazısı ters tip, ince, örümceğimsi bir karalamaydı, diğer gevşek harflerin yanında güçlü çizgilerle donatılmış t harfleri dikkat çekiyordu, bütün bunlar mükemmel bir şekilde taklit edilmişti. Çocuksu mürekkep lekelerinden hiç kurtulamamıştı, dolayısıyla babası kum saati şeklinde bir leke ve iki de yuvarlak leke için bir iki tuş eklemişti. Ancak Paduk bu süslemeleri göz ardı etmişti, son derece de haklıydı. Öğretmenleri yalnızca ödevlerinin daha düzenli olduğunu ve kullandığı soru işaretlerinin diğer harflere göre daha koyu ve daha mor bir mürekkeple yazıldıklarını fark etmişlerdi: belli bir tür mucidin tipik hatalarından biri olsa gerek, babası soru işaretini unutmuştu.

Ancak kısa zamanda gizliliğin zevki azaldı ve bir sabah Paduk makinesini okula getirdi. Uzun boylu, mavi gözlü, sarımsı kahverengi sakallı bir Yahudi olan matematik öğretmeninin bir cenazeye katılması gerekiyordu, ortaya çıkan bir saatlik boşluk padografın tanıtılmasına ayrıldı. Güzel bir nesneydi ve baharın güneş ışığının bir uzantısı onu hemen buldu; dışarıda karlar eriyor ve sular damlıyordu, çamurun içinde mücevherler parlıyordu, yanardöner güvercinler ıslak pencere pervazında mırıldanıyordu, avlunun ötesindeki evlerin çatıları pırlanta gibi parlıyordu; Paduk'un güdük parmakları (her tırnağın yenilebilir kısmı sarı bir etin içine girmiş olan kara, doğrusal bir sınır dışında tamamen gitmişti) parlak tuşlara tempo tutar gibi vuruyordu. Bütün bu prosedürün onun açısından hatırı sayılır bir cesaret olduğunu kabul etmemiz gerekir: etrafı ondan yoğun olarak hoşlanma-

yan kaba çocuklarla çevriliydi ve büyülü enstrümanını parçalara ayırmamaları için hiç neden yoktu. Ama o orada oturup sakin bir şekilde bir metni kaydediyor ve tiz sesli yayvan aksanıyla gösterinin inceliklerini açıklıyordu. Alsace bölgesinden gelen kızıl saçlı bir çocuk ve son derece verimli parmaklara sahip olan Schimpffer "Şimdi ben deneyeyim!" dedi ve Paduk ona yer açtı ve ilk başta biraz duraklamalı tuş kullanımına yön verdi. Sonra Krug denedi ve Paduk ona da yardım etti, ta ki mekanik ikizinin Krug'un güçlü başparmağının altında teslim olmuş bir şekilde "Ben bir embesilim embesilim ben ve on on beş yirmi-beş krun ödemeyi–" yazdığını görene kadar. "Lütfen, ama lütfen," dedi Paduk çabukça, "birisi geliyor, kaldıralım onu." Aleti sırasına kapatıp kilitledi, anahtarı cebine attı ve her heyecanlandığında olduğu gibi aceleyle tuvalete gitti.

Krug, Schimpffer ile konuştu ve basit bir eylem planı geliştirildi. Derslerden sonra Paduk'u alete bir daha bakmalarını sağlamaya ikna ettiler. Kabının kilidi açılır açılmaz Krug Paduk'u çekip üzerine oturdu, Schimpffer büyük bir zahmetle kısa bir mektup yazdı. Mektubu posta kutusuna attıktan sonra Paduk'u serbest bıraktılar.

Ertesi gün gözleri çapaklı ve titrek tarih öğretmeninin genç karısına (çizgili kâğıt üzerine yazılmış ve kenarında iki delikli) randevu için yalvaran bir not geldi. Bu sıcakkanlı kadın, beklendiği gibi kocasına şikâyet edeceğine kalın mavi bir tül takarak Paduk'un önüne geçti ve onun büyük ve yaramaz bir çocuk olduğunu söyledi ve (ince bellerin baskın olduğu o günlerde ters bir kalbe benzeyen) kıçını hevesli bir şekilde titreterek bir *kuppe*'ye [kapalı araba] binip ve bir boş daireye gidip onu orada azarlamayı önerdi. Paduk bir önceki günden beri kötü bir şey olmasını bekliyordu ama buna benzer bir şeye hiç hazırlıklı değildi ve aklı başına gelmeden önce kadınla birlikte döküntü bir taksiye bindi. Birkaç da-

kika sonra Parlamento Meydanı'nın yoğun trafiğinde arabadan sıvışıp utanç verici bir şekilde kaçtı. Bütün bu *trivesta* [aşk meşk işlerinin ayrıntıları] arkadaşlarına nasıl ulaştı bilinmez; her halükârda bu olay okulda bir efsaneye dönüştü. Paduk birkaç gün ortada gözükmedi; Schimpffer de bir süre uzak durdu: garip bir tesadüf eseri Schimpffer'in annesi alışveriş yaparken bir şakacının çantasına koyduğu esrarengiz bir patlayıcıyla fena halde yanmıştı. Paduk yeniden ortaya çıktığında her zamanki sessizliği içindeydi ama padograftan bir daha bahsetmedi ve onu okula bir daha getirmedi.

Aynı yıl ya da belki bir sonraki yıl fikirleri olan yeni bir başöğretmen yaşça büyük çocukların onun kullandığı terimle "sosyo-politik bilinçlerini" geliştirmeye karar verdi. Epeyce yoğun bir programı vardı –toplantılar, tartışmalar, parti gruplarının oluşturulması– evet, epeyce bir şey. Daha sağlıklı çocuklar bu toplantılardan kaçındılar, basit bir bahaneleri vardı, dersten sonra ya da teneffüs sırasında sınıfta kalmaya zorlandıkları için özgürlüklerine engel olunuyordu. Krug bu yurttaşlık saçmalığına kanan aptallar ya da dalkavuklarla şiddetle dalga geçiyordu. Başöğretmen katılmanın tamamen gönüllülük esasına dayalı olduğunu vurgularken (sınıfının birincisi olan) Krug'u bireyselce davranmanın kötü bir örnek oluşturduğu konusunda uyardı. Başöğretmenin atkılı kanepesinin üzerinde 1849'daki Kumlu Ekmek İsyanı'nı simgeleyen bir gravür vardı. Krug teslim olmayı hiç düşünmedi ve o andan sonra çalışması aynı düzeyde olduğu halde notlarının ortalara düşmesini bilgece görmezlikten geldi. Başöğretmen onunla yine konuşuyordu. Bir başka renkli tabloda aynanın önünde oturan kiraz kırmızısı elbisesi içinde bir leydi tasvir edilmişti. Durum ilginçti: sola doğru güçlü eğilimleri olan, Namusluluk ve Tarafsızlığın güzel konuşan savunucusu bu liberal başöğretmen dahiyane bir şekilde okulundaki en akıllı çocuğa şantaj yapıyor ve bu şe-

kilde davranmasının nedeni çocuğun belirli bir gruba (diyelim ki solcu bir gruba) girmesini istemesi değil de çocuğun hiçbir gruba katılmaması. Başöğretmen adil olmak gerekirse kendi siyasal tercihlerini zorla kabul ettirmek bir yana dursun, öğrencilerin istedikleri herhangi bir partiye uymalarına izin veriyordu, bu yeni kombinasyon o sırada kurulmakta olan parlamentoda temsil edilen hiçbir fraksiyonla bağlantılı olmasa bile. Aslına bakarsanız o kadar açık görüşlüydü ki daha zengin çocukların güçlü kapitalist kümeler oluşturmasını, ya da reaksiyoner soyluların çocuklarının kendi sınıflarıyla uyumlu olarak komünal alanlar bünyesinde birleşmelerini istiyordu. Tek istediği çocukların toplumsal ve ekonomik içgüdülerini izlemeleriydi, sevmediği şey ise bir bireyde bu tür içgüdülerin hiç olmamasıydı. Dünyayı sınıfsal tutkuların korkunç bir şekilde bir geleneksel sıkıcılık manzarasında karşılıklı oynaması şeklinde görüyordu, Zenginlik ve İş önceden saptanmış rollerinde Wagnerci yıldırımlar gönderiyordu birbirlerine; bu şovda yer almayı reddetme ona hem kendi dinamik efsanesine hem de aktörlerin üye olduğu Oyunculuk Sendikası'na ahlaksızca bir hakaret gibi geliyordu. Bu şartlar altında öğretmenlere Adam Krug son sınavlarını takdir alarak geçerse başarısının Krug'un daha az zeki ama daha iyi yurttaşlar olan arkadaşlarına göre diyalektik olarak haksız bir sonuç olacağını işaret etmekte kendini haklı görüyordu. Öğretmenler bu konunun ruhuna o kadar kalpten kendilerini kaptırdılar ki genç dostumuzun geçebilmesi bile şaşırtıcıydı.

Son okul dönemi Paduk'un birden yükselmesine tanık oldu. Herkes tarafından sevilmiyor gibi görünmesine rağmen yavaşça yüzeye çıkıp nazikçe Ortalama İnsan partisini kurduğunda bir tür küçük saray ahalisi ve korumaları onu karşılamak için ordaydı. Takipçilerinin her birinin küçük bir kusuru ya da bir eğitimcinin meyve kokteyli içtikten son-

ra söyleyebileceği gibi "geçmişlerinde bir güvensizlik" vardı: oğlanın biri sürekli yüzündeki çıbanlardan şikayetçiydi, diğeri marazi bir utangaçlığa sahipti, üçüncüsü yanlışlıkla bebek kızkardeşinin kafasını uçurmuştu; dördüncüsü o kadar kötü kekeliyordu ki o sözcüğün başındaki bir p ya da b ile boğuşurken gidip kendinize bir çikolata alıp gelebilirdiniz: engeli aşmak için eşanlamlı bir sözcüğe geçmeyi hiç denemiyordu, en sonunda patlama olduğunda bütün gövdesi kasılıyor ve muhatabına muzaffer salyasını püskürtüyordu. Beşinci bir müridi daha karmaşık bir kekemeydi, çünkü konuşmasındaki kusur kritik sözcükten *sonra* sanki yarım ağızlı bir yankı gibi bir hece eklemesiydi. Korumayı sağlayan acımasız, maymun gibi bir gençti, on yedi yaşında çarpım tablosunu ezberleyemiyordu ama okulun en şişman çocuğu olan başka bir müridin görkemli bir şekilde üzerine oturduğu sandalyeyi havaya kaldırabiliyordu. Hiç kimse bu oldukça uyumsuz, küçük kalabalığın Paduk'un çevresinde nasıl toplandığını fark etmemişti ve hiç kimse Paduk'a tam olarak neyin liderlik verdiğini anlayamıyordu.

Bu olaylardan birkaç yıl önce babası daha sonra acıklı bir üne kavuşacak olan Fradrik Skotoma ile tanışmıştı. Yaşlı gelenek yıkıcı (böyle çağrılmayı kendisi istiyordu) o zamanlar düzenli olarak bulanık bir bunama haline doğru kayıyordu. Islak, parlak, kırmızı ağzı ve kabarık, beyaz bıyıklarıyla saygıdeğer değilse zararsız görünmeye başlamıştı ve pörsümüş bedeni o kadar örümcek ağı görüntüsü almıştı ki pis mahallesinin yöneticileri onu bunaklığının parlak halesi içinde ayaklarını sürerek yürürken görünce neredeyse onun için şarkı söylemek, ona kiraz ve sıcak üzümlü kek ve sevdiği parlak çoraplardan almak istiyorlardı. Gençliklerinde onun yazdıklarından etkilenenler sinsi broşürlerin o tutkulu akışını unutmuşlardı ve kendi hafızalarının unutkanlığını onun nesnel varlığının kısalmasıyla karıştırıyorlardı ve altmışla-

rın *enfant terrible*'ı[32] Skotoma'nın hâlâ yaşadığı söylendiğinde inanmamış bir tavırla yüzlerini buruşturuyorlardı. Skotoma'nın kendisi seksen beş yaşında kargaşa içindeki geçmişini şu anki felsefi dönemine kıyasla çok daha aşağıda bir başlangıç dönemi olarak değerlendirirdi, çünkü doğal olarak gerilemesini bir olgunlaşma ve bir apotheosis[33] olarak görüyordu ve Paduk'un babasına bastıracağı saçma sapan tezin ölümsüz bir başarı olarak kaydedileceğinden bayağı emindi.

Yeni keşfedilmiş insanlık kavramını inanılmaz bir keşfe uygun ciddiyetle ifade etti. Dünya tarihinin her aşamasında, diyordu, dünya nüfusuna dağılmış, hesaplanabilen bir insanî bilinç düzeyi vardı. Bu dağılım eşit değildi ve işte bütün dertlerimizin kökeni burada yatıyordu. İnsanlar, diyordu, bu değişmeyen bilincin eşit olmayan parçalarını taşıyan o kadar fazla kap oluşturuyorlardı ki. Ama, ona göre insan kaplarının kapasitesini ayarlamak son derece mümkündü. Örneğin belli bir miktar su belli sayıda ve değişik boyutlarda kaplarda saklanırsa – şarap şişeleri, damacanalar ve değişen boyut ve şekilde küçük şişeler ve Olga'nın aynasından yansıyan bütün kristal ve altından parfüm şişelerine konursa sıvının dağılımı eşit olmaz, adaletsiz olur ama ya içeriğine not vererek, ya da fantazi şekilli kapları iptal ederek standart bir boyut benimsenirse dağılımı eşit ve adaletli yapmak mümkün olur. Evrensel mutluluğun temeli olarak denge fikrini ortaya atarak kuramına "Ortalamacılık" adını verdi. Bunun oldukça yeni bir şey olduğunu öne sürüyordu. Evet, sosyalizm ekonomik düzlemde bir eşitliği savunmuştu, din ise acımasızca aynı şeyi ruhsal terimlerle mezarın ötesinde ulaşılabilecek kaçınılmaz bir statü olarak vaat etmişti. Ama ekonomist zenginliğin eşit dağılımının başarılamaya-

32 (Fr.) Korkunç çocuk, genelde sözünü sakınmadan söyleyen çocuklar için kullanılır (çok bilmiş).

33 Yüceleşme.

cağını, diğerlerinden daha fazla aklı ya da cesareti olan birileri oldukça bunun gerçekleşemeyeceğini görmemişti; benzer şekilde din adamı da metafizik vaadinin dünyanın onlar için kendi içinde bir cennet olduğu ve sonsuzluğun potasında herkese ne olursa olsun her zaman bir adım önde olacak olan ayrıcalıklılara (garip dehası olan insanlar, büyük hayvanları avlayanlar, satranç oyuncuları, şaşılacak düzeyde güçlü ve çok yönlü aşıklar, balodan sonra gerdanlığını çıkaran ışıltılı kadın) uygulandığında boşuna olduğunu algılayamamıştı. Sonuncuyla birinci yer bile değiştirse, demişti Skotoma, *ci-devant*[34] William Shakespeare'in eskiden tanıdığı umutsuz derecede kötü oyunlar yazan birinin cennetin Kraliyet Şairi olarak çiçek açtığını görünce takınacağı tepeden bakan gülümsemeyi bir düşünün.

Yazarın bireylerin iyi dengelenmiş bir şablonla uyumlu olarak yeniden kalıplanmasını önerirken ihtiyatlı davranarak hem izlenecek pratik yöntemi hem de süreci planlayacak ve yönetecek kişi ya da kişilerin özelliklerini tanımlamaktan kaçındığına dikkat etmek de önemli. Yazar kitabının her yerinde en gururlu zeka ve en alçakgönüllü aptallığın arasındaki farkın yalnızca şu ya da bu bireydeki "dünya bilinci" derecesine bağlı olduğunu tekrarlamakla yetiniyordu. Okuyucuları ana önermesinin doğruluğunu algılar algılamaz bilincin yeniden dağıtımı ve kurallara bağlanmasının kendiliğinden olacağını düşünüyor olduğu belli. Bu arada iyi bir ütopyacının ufkunda yalnızca hastalıklı derecede kendinin farkında olan ülkesinin değil bütün sisli mavi dünyanın olduğunu da gözlemek gerekir. Tezi basıldıktan kısa bir süre sonra öldü, bu yüzden de anlaşılmaz ve iyiliksever Ortalamacılığının (ismi aynı kaldığı halde) şiddete dayalı ve bulaşıcı, ruhsal eşitliğin, ana vatanında yaşayanların en fazla standartlaştırılmış kesimi aracılığıyla, yani Ordu'yu kullana-

34 (Fr.) Burada "rahmetli" anlamında kullanılmış.

rak ve şişkinleşmiş ve tehlikeli derecede kutsallaşmış Devlet'in gözetimi altında zorla uygulanmasını öneren bir doktrine dönüştürüldüğünü görmenin rahatsızlığından kurtulmuş oldu.

Genç Paduk Skotoma'nın kitabına dayanarak Ortalama İnsan Partisi'ni kurduğunda Ortalamacılığın dönüşümü daha yeni başlamıştı ve kötü kokulu bir sınıfta bu sıkıntılı toplantıları yapan engellenmiş çocuklar hâlâ insanların kaplarının ortalama bir ölçeğe nasıl bir yöntemle uydurulabileceğini el yordamıyla bulmaya çalışıyorlardı. O yıl yozlaşmış bir politikacı Emrald adında (yabancı ülkelerde yanlış yazıldığı gibi Amrald değil) bir öğrenci tarafından öldürülmüştü, katil duruşmada gayet alakasız olsa da kendi yazdığı bir şiiri, yani sivri, nevrotik, Skotoma'yı öven bir belagat ürününü okumuştu:

... bize Ortalama Adam'a tapmayı öğretti,
ve gösterdi ki hiçbir ağaç
ormansız var olamaz,
hiçbir müzisyen orkestrasız,
hiçbir dalga okyanussuz,
ve hiçbir yaşam ölümsüz.

Tabii ki zavallı Skotoma buna benzer hiçbir şey yapmamıştı, ama bu. Şiir şimdi "*Ustra mara, donjet domra*" bestesiyle (altın çilek şarabının sarhoş edici özelliklerini öven popüler bir şarkı) Paduk ve arkadaşları tarafından söylendi ve daha sonra bir Ortalamacılık klasiği oldu. O günlerde bariz bir burjuva gazetesi Bay ve Bayan Etermon'un (Sıradan Adam) ev yaşamını anlatan bir çizgi roman yayımlanıyordu. Geleneksel mizah ve müstehcene yaklaşan sempatiyle Bay Etermon ve küçük kadın salondan mutfağa ve bahçeden çatı katına günlük varolmanın bahsedilebilir bütün durumlarından –ki bunlar rahat koltukların ve her türlü elektrik-

li zımbırtının ve bir kendince-menkul şeyin (bir araba) varlığına rağmen Neandertal bir çiftin yaşamından pek de farklı değildi– geçerek takip ediliyordu. Bay Etermon'un divanda kestirmesi ya da mutfağa sızarak cızırdayan et soteyi erotik bir istekle koklaması tam da bilinçaltından gelerek bireysel ölümsüzlüğü yadsıyan canlı bir anı simgeliyordu, çünkü tüm yaşam içinde ölümlülük durumunu aşabilecek yeteneğe ya da değere sahip hiçbir şey olmayan çıkmaz bir sokaktı. Ama insan Etermon'un gerçekten öldüğünü de düşünemiyordu, sadece nazik mizahın kuralları onu ölüm döşeğinde göstermeyi yasakladığı için değil ama aynı zamanda sahnenin tek bir ayrıntısı bile (hayat sigortası satıcılarıyla poker oynaması bile) kesinlikle kaçınılmaz bir şekilde ölümü çağrıştırmıyordu; yani bir anlamda Etermon ölümsüzlüğün yadsınmasını simgelerken kendisi ölümsüzdü, yani ölümden sonra hayattan zevk almayı düşünemezdi çünkü aslında iyi planlanmış evinde bir ölüm odasının basit rahatlığından mahrumdu. Bu sıkışık varlığın sınırları içinde genç çift herhangi bir genç çiftin olması gerektiği kadar mutluydular: sinemaya bir ziyaret, birinin maaşında artış, akşam yemeği için mmm mm ya da öyle bir şey – yaşam bu ve buna benzer güzelliklerle doluydu, birinin başına gelebilecek en kötü şey ise geleneksel bir çekiçle geleneksel başparmağına vurması ya da patronun doğum gününü karıştırmasıydı. Etermon'un poster resimleri onun milyonların içtiği sigara markasını kullandığını gösteriyordu ve milyonlar yanılıyor olamazdı ve her Etermon yakın zamanda sıkıcı, duyarsız Sonuncu Teodor'un yerine geçen Devlet Başkanı'na kadar her bir diğer Etermon'un ofisteki mesainin bitiminde bir Etermon evinin (zengin) mutfağına ve (az miktarda) ailevi mutluluklarına geri dönüşü hayal etmek zorundaydı. Skotoma, Ortalamacılıktan bunak sapmalarının dışında (bunlar bile büyük bir değişim, eldeki koşullardan büyük bir mem-

nuniyetsizlik gösteriyordu) "küçük burjuvazi" dediği şeyi ortodoks anarşizmin gazabıyla incelemişti ve bir grup gencin Ortalamacılığa çizgi filmden doğan Etermon bahanesiyle taptıklarını bilseydi, terörist Emrald'ın da yapacağı gibi, şaşkına dönerdi. Ancak Skotoma sık rastlanan bir hayalin kurbanı olmuştu: onun "küçük burjuva"sı yalnızca boş bir dosya kutusunun üzerindeki basılmış etiket olarak vardı (ikon kırıcı türünün birçok örneği gibi yalnızca genellemelere güveniyordu ve örneğin rastgele bir odadaki duvar kâğıdını ya da bir çocukla zekice konuşabilmek gibi şeyleri fark etmekten acizdi). Aslında biraz idrakla insan Etermonlar hakkında bir sürü ilginç şey öğrenebilirdi, bunlar Etermonları birbirlerinden o kadar farklı yapıyordu ki Etermon'un bir çizgi romancının geçici karakteri olmak dışında var olduğu söylenemezdi. Birdenbire şekil değiştiren ve gözleri kısılarak parlamaya başlayan Bay Etermon (az önce evde ufak işlerle oyalandığını görmüştük) kendini ödülüyle banyoya kilitliyor – ödülün adını vermemeyi tercih ediyoruz; bir başka Etermon harap ofisinden gelip büyük bir kütüphanenin sessizliğine sızarak evde hiçbir zaman bahsetmeyeceğimiz eski bazı haritaları şeytanca bir zevkle inceliyor; üçüncü bir Etermon dördüncü bir Etermon'un karısıyla kadının kocası, açılmış bir yelpaze kadar büyük güveler ve geceleri sayısız ateşböceğinin ışığıyla ritmik olarak titreşen ağaçlar gördüğü uzak bir orman ülkesinde savaşırken ondan peydahlamayı başardığı çocuğun geleceğini endişeyle tartışıyor. Hayır, ortalama kaplar göründükleri kadar basit değiller: bu bir büyücünün seti ve hiç kimse hatta büyücü bile ne kadar ve ne alabildiklerini gerçekten bilemiyor.

Skotoma zamanında Etermon'un ekonomik yönüne değinmişti; Paduk, Etermon çizgi romanını kasten terzilik anlamıyla kopyaladı. Etermon selüloitten bir yaka, meşhur gömlek kolu bantlarını ve pahalı ayakkabıları giyiyordu –

çünkü Bay Etermon'un kendine tanıdığı tek parlaklık kendi benliğinin anatomik merkezinden mümkün olan en uzak yönleriyle ilişkiliydi: parlak ayakkabılar, parlak saç. Babasının gönülsüz desteğiyle Paduk'un soluk-mavi kafatasının üzerindeki saç, Etermon'un güzel taranmış saçlarına benzeyecek kadar uzatılmıştı ve Etermon'un yıkanabilir manşetleri yıldıza benzeyen kol düğmeleriyle Paduk'un zayıf bileklerine takılmıştı. Daha sonraki yıllarda bu taklit tabanlı uyarlama bilinçli olarak takip edilmemeye başlasa da (diğer yandan Etermon çizgi romanı en sonunda iptal edilmişti ve daha sonra bir başka moda dönemine bakıldığında son derece norm dışı görünüyordu) Paduk hiçbir zaman bu katı, yüzeysel zarifliği aşamadı; Ortalamacı partiye üye bir doktorun görüşlerini benimsediği biliniyordu, bu doktora göre eğer bir kişi giysilerini özenli bir şekilde temiz tutarsa hafta içi yıkanmalarını yalnızca yüzünü, kulaklarını ve ellerini yıkamakla sınırlayabilirdi ve hatta sınırlamalıydı. Daha sonraki bütün maceraları boyunca, her yerde, her koşulda, şehir kafelerinin bulanık arka odalarında, şu ya da bu inatçı gazetesinin hazırlandığı sefil ofislerde, kışlalarda, kamuya açık salonlarda, bir dizi çıplak ayaklı askerle birlikte saklandığı ormanlar ve tepelerde ve yerel tarihin inanılmaz bir tezahürü sonucu kendini herhangi bir ulusal liderin eriştiğinden çok daha fazla güce sahip olarak bulduğu sarayda Paduk hâlâ rahmetli Bay Etermon'dan bir şeyler içeriyordu, bir tür çizgi roman sevimsizliği, kullanımıyla insanın yepyeni bir kelebek vida, bir parça ip, paslı bir bıçak ve insan organlarından en hassas olanının bir örneğinin üzerinde kan pıhtılaşmış kökleriyle birlikte sökülüp alınmasını algılayabildiğiniz bir çatlamış ve kirlenmiş selofan kâğıdı etkisi...

Final sınavının yapıldığı sınıfta şık saçı, kazınmış kafasına çok küçük gelmiş bir peruğa benzeyen genç Paduk Maymun Brun ve mevcut olmayan birini temsil eden vernikli bir

kuklanın arasına oturmuştu. Kahverengi bir sabahlık giymiş olan Adam Krug hemen arkalarındaydı. Solundaki biri bir kitabı sağ tarafında oturan komşusunun ailesine vermesi için uzattı, o da yaptı bunu. Krug fark etti ki kitap aslında bir şiir cildine benzemesi için şekil verilmiş ve boyanmış gül ağacından bir kutuydu ve Krug kitabın hazırlıksız bir öğrencinin panikten muzdarip zihnine yardım edecek bazı gizli yorumlar içerdiğini anladı. Krug kitap elinden geçerken kutuyu ya da kitabı açmadığında pişmanlık duydu. İşlenen tema (annesinin amcalarından biri olan) Mallarmé ile bir akşamüstüydü ama tek anımsayabildiği anlaşılan *'le sanglot dont j'etais encore ivre'* idi.[35]

Etraftaki herkes zevkle karalama yapıyordu ve Schimpffer'in bu olay için özel olarak Hint mürekkebine batırdığı çok siyah bir sinek Paduk'un çalışkanca eğilmiş dazlak kafası üzerinde geziniyordu. Pembeleşmiş kulağının yanına bir leke bıraktı, parlak beyaz yakasına da siyah bir iki nokta üst üste. Birkaç öğretmen –Olga'nın kayınbiraderi ve matematik öğretmeni– tartışılacak bir sonraki temayı gösterecek perdeli bir şeyi ayarlamakla uğraşıyorlardı. İnsana sahne yardımcılarını ya da cenaze levazımatçılarını anımsatıyorlardı ama Krug Kurbağa'nın kafasından iyi göremiyordu. Paduk ve diğerleri sürekli yazıyorlardı ama Krug'un başarısızlığı kesindi, şaşırtıcı ve iğrenç bir felaketti bu, çünkü o ulaşılmaz basit pasajları öğrenmek yerine yaşlı bir adam olmakla meşgul olurken onlar yalnızca birer çocuk olarak ezberlemişlerdi. Paduk böbürlenerek ve sessizce sıradan kalkıp kâğıdını gözetmene götürdü, Schimpffer'in uzattığı ayağa takıldı ve bıraktığı boşluktan Krug bir sonraki temanın dış hatlarını açıkça görebildi. Şimdi gösterilmeye hazırdı ama per-

35 *Le Faune* şiirindeki bölüm şöyle: *"Cette proie, à jamais ingrate se délivre, Sans pitié du sanglot dont j'étais encore ivre"* Çevirisi: 'Bu kurban asla nankörlük etmeden sunar, hâlâ sarhoş olduğum spazmı hiçe sayarak".

deler hâlâ kapalıydı. Krug bir parça temiz kâğıt buldu ve izlenimlerini yazmaya hazırlandı. İki öğretmen perdeleri açtılar. Olga aynasının önünde oturmuş ve balodan sonra mücevherlerini çıkarırken görünüyordu. Hâlâ kiraz kırmızısı kadife giysisiyle, güçlü, parlayan dirsekleri arkaya atılmış ve kanat gibi kaldırılmış, boynunun arkasından göz kamaştırıcı kolyesini açıyordu. Krug kolyeyle birlikte Olga'nın kaburgalarının –aslında kaburgalarının kristaliydi bu– çıkacağını biliyordu ve odadaki herkesin Olga'nın kaçınılmaz, acınası, masum yok oluşunu izlerken onun hakkında yazacaklarını acı veren bir uygunsuzluk duygusuyla deneyimledi. Ani bir ışık, sonra bir tıkırtı oldu: Olga her iki eliyle güzel başını çıkardı sonra ona bakmadan, dikkatlice, dikkatlice, canım, eğlenmiş bir anımsama gülümsemesiyle (dans sırasında kim gerçek mücevherlerin rehine konduğunu düşünebilirdi?) güzel taklidi tuvalet masasının mermer kenarına koydu. O zaman Krug geriye kalan her şeyin de, parmaklarının yüzüklerle birlikte, ayak parmaklarının bronz terliklerle, göğüslerinin onları saran dantelle birlikte çıkacağını anladı... Acıması ve utancı doruğa ulaştı ve sahnede bir puma gibi yukarı aşağı dolaşan uzun, soğuk striptizcinin son hareketiyle birlikte, korkunç bir mide bulantısıyla uyandı.

6

"Dün tanıştık," dedi oda. "Ben Maximov'ların *dacha*'sındaki [kır evi, kulübe] yedek yatak odasıyım. Duvar kâğıdının üzerindekiler yeldeğirmeni." "Doğru," dedi Krug. İnce duvarlı, çam kokulu evde bir yerlerde bir soba rahat bir şekilde çıtırdıyor ve David çınlayan sesiyle konuşuyordu – büyük ihtimalle Anna Petrovna'ya yanıt veriyor, büyük ihtimalle yan odada onunla kahvaltı yapıyor.

Kuramsal olarak birinin sabah uyanmasının (kendini yeniden kişiliğinin eğerinde bulmasının) daha önce görülmemiş bir olay, mükemmel derecede özgün bir doğum olduğunun kanıtı yoktur. Bir gün Ember ve Krug ikisinin William Shakespeare'in yapıtlarını *in toto*[36] icat etmiş olmaları, bu düzenbazlık için milyonlar ve milyonlar harcamış olmaları sayısız yayıncı ve kütüphaneciyi, Stratford-on-Avon halkını sus payı parasına boğmuş olmaları ihtimalini tartışmışlardı, çünkü üç yüz yıllık uygarlık boyunca şaire olan tüm referanslardan sorumlu olmak için, bu referansların mucitler tarafından yeniden düzenlenen gerçek eserlere eklenen sahte

36 Tümüyle.

çıkarımlar olduklarını varsaymak gerekirdi; burada yine de açık bir nokta vardı, can sıkıcı bir hata, ama belki bu da yok edilebilirdi, tıpkı pişirilen bir satranç probleminin pasif bir piyon eklenerek düzeltilebileceği gibi.

Aynısı uyanınca birinin kişisel varoluşunun geçmişin perspektifinden algılandığı şekliyle doğru olabilirdi: geçmiş perspektifi oldukça basit bir hayaldir, bir fırçanın düz bir yüzey üzerinde oluşturduğu derinlik ve uzaklığın resimsel değerinden çok farklı değil; ama inanılabilir bir geçmişle desteklenen kısa ve öz bir gerçeklik, mantıksal süreklilik, yaşamın ipliğini tam bırakıldığı noktada geri alma hissi yaratmak için bir fırçadan daha iyisi gerekir. Bu numaranın zekiliği için ancak fevkalade denebilir, özellikle düzenlendiğinde hafızanın bir eylemi olduğunu düşündürecek muazzam sayıda ayrıntı göz önüne alındığında. Krug birden karısının öldüğünü, küçük oğluyla acele bir şekilde taşraya çekildiğini ve pencere kanadında çerçevelenen görüntünün (ıslak yapraksız ağaçlar, kahverengi toprak, beyaz gök, uzakta üzerinde bir çiftlik evi olan bir tepe) yalnızca o bölge için örnek bir resim olmadığını, David'in perdeyi kaldırıp onu uyandırmadan odadan ayrıldığını söylemek için orada olduğunu idrak etti; sonrasında neredeyse yağcılığa varan uygun bir davranışla odanın öte yanındaki bir yatak sessiz hareketler yoluyla –şuna bak ve bir de şuna– bir çocuğun orada uyumuş olduğuna insanı ikna etmek için gereken her şeyi göstermişti.

Ölümünden sonraki sabah Olga'nın akrabaları gelmişti. Bir önceki gece Ember onlara ölümünü haber vermişti. Geçmişe dönük makinenin ne kadar da düzenli çalıştığına bakın: her şey her şeye tam oturuyor. Geldiler (daha düşük bir geçmiş vitesine takarsak) ve Krug'un dairesini işgal ettiler. David velvetina'sını[37] bitiriyordu. Tam kadro geldiler:

37 "Kadife" keki. Genellikle kırmızı renkte malzemelerle yapılan bir tür kek.

kızkardeşi Viola, Viola'nın mide bulandırıcı kocası, bir tür üvey kardeş ve onun karısı, siste zor görünen iki uzak kuzini ve Krug'un daha önce hiç karşılaşmadığı belirsiz yaşlı bir adam. Hayali derinliğin kibrini büyüt. Viola hiçbir zaman kız kardeşinden hoşlanmamıştı; son on iki yılda birbirlerini çok seyrek görmüşlerdi. Aşırı lekeli bir tül takmıştı: çilli burnunun köprüsüne kadar iniyordu, daha aşağı değil, siyah menekşelerinin arkasında hem şehvetli hem sert bir parlaklık olarak görülebiliyordu. Sarı sakallı kocası ona destek oluyordu, aslında şatafatlı düzenbazın sert dirseğini kavradığı özen kadının seri, ustalıklı hareketlerini sadece engelliyordu. Kısa sürede adamı başından uzaklaştırdı. Son görüldüğünde ağırbaşlı bir sessizlikle pencereden kaldırım kenarında bekleyen iki limuzine bakıyordu. Ölü yakma firmasının temsilcisi olan siyah giymiş mavi pudralı gıdısı olan bir beyefendi başlama zamanının geldiğini söylemeye geldi. O arada Krug David'le arka kapıdan kaçmıştı.

Krug hâlâ Claudina'nın gözyaşlarından sırılsıklam bir valizi taşıyarak çocuğu en yakın troleybüs durağına götürdü ve kışlalarına giden bir grup uykulu askerle birlikte tren istasyonuna vardı. Göller bölgesine giden trene binmesine izin verilmeden önce hükümet görevlileri izin kâğıtlarını ve David'in gözbebeklerini incelediler. Göller otelinin kapalı olduğu ortaya çıktı ve etrafta bir süre dolaştıktan sonra sarı otomobiliyle neşeli bir postacı onları (ve Ember'in mektubunu) Maximov'lara götürdü. Bu, yeniden inşayı tamamlıyor.

Bir dost evinde ortak banyo evin tek misafirperver olmayan bölümüdür, özellikle de su önce ılık, sonra buz gibi soğuk aktığında. Bir kalıp ucuz bademli sabunun üzerine uzun beyaz bir saç gömülmüştü. Son zamanlarda tuvalet kâğıdı bulmak zorlaşmıştı ve yerini bir çengele asılı gazete kâğıdı parçaları almıştı. Evyenin dibinde üzerinde Dr. Freud'un yüzü ve imzası olan bir jilet kâğıdı yüzüyordu. Eğer bir hafta

kalırsam, diye düşündü Krug, bu yabancı tahta yorgun yüzümle sürekli temas sonucu yavaş yavaş ehlileşecek ve arınacak. Banyoyu ihtiyatla yıkadı. Duş zımbırtısının lastik tübü musluktan cup diye bir sesle çıktı. İki temiz havlu yıkanmış ya da yıkanacak siyah çoraplarla birlikte bir ipte asılıydı. Yarı dolu bir şişe mineral yağı ve bir tuvalet kâğıdı rulosunun ortasındaki gri karton silindir yan yana bir rafta duruyorlardı. Rafta aynı zamanda iki popüler roman vardı (*Atılan Güller* ve *Don Kıyısında Yeni Bir Şey Yok*). David'in diş fırçası Krug'u tanıyıp gülümsedi. Traş sabununu yere düşürdü ve aldığında ona yapışmış beyaz bir saç vardı.

Yemek odasında Maximov yalnızdı. Şişman, yaşlı beyefendi kitabına bir ayraç koydu, neşeli bir sıçramayla ayağa kalktı ve Krug'la sanki bir gecelik uyku uzun ve tehlikeli bir yolculukmuş gibi kuvvetlice el sıkıştı. "Dinlenebildiniz mi [*Kak pochivali*]?" diye sordu, sonra endişeli bir şekilde kaşını çatarak bobstil örtüsünün altındaki kahve demliğinin sıcaklığını kontrol etti. Parlak pembe yüzü bir aktörün yüzü gibi sinekkaydı tıraşlıydı (eski moda bir benzetme); püsküllü bir takke mükemmel dazlaklıktaki kafasını koruyordu; plastik düğmeli kalın bir ceket giyiyordu. "Bunu tavsiye ederim," dedi beşinci parmağıyla işaret ederek. "Benzerleri arasında bağırsaklarını tıkamayacak tek peynir bu."

O, insanın parlak bir dizi yeteneği olduğu için sevdiği kişilerden değildi (bu emekli işadamının hiç yeteneği yoktu), onlarla geçirilecek her saniye insanın yaşamının ölçülerine uyduğu içindi. Sirklere, çağlayanlara, kütüphanelere benzetilecek arkadaşlıklar vardır; bir de eski geceliklere benzetilebilecek olanlar. Maximov'un zihnini açıp baksanız orada özellikle çekici olacak hiçbir şey yoktu: fikirleri tutucuydu, zevkleri özelliksizdi: ama şu ya da bu şekilde bu sıkıcı bileşenler olağanüstü rahat ve uyum içinde bir bütün oluşturuyorlardı. Dürüstlüğünü herhangi bir düşünce kurnazlığı le-

keleyemiyordu, demir ve meşe kadar güvenilirdi ve Krug bir keresinde "sadakat" kelimesinin fonetik ve görsel olarak ona güneşte bir parça soluk sarı ipeğin üzerindeki altın bir çatalı hatırlattığını söylediğinde Maximov biraz sertçe *kendisi* için sadakatin sözlük anlamıyla sınırlı olduğunu söylemişti. Onunla sağduyu hassas bir duygusal altyapıyla kendini beğenmiş bir kabalıktan kurtarılabiliyordu ve onun dallanma prensiplerinin biraz çıplak ve kuştan arınmış simetrisi safça hiç varolmadığını düşündüğü bölgelerden esen nemli bir rüzgârda çok az kımıldıyordu. Başkalarının talihsizliği onu kendi dertlerinden daha fazla rahatsız ediyordu ve eğer o yaşlı bir gemi kaptanı olsaydı son filikaya çekinerek küt diye kendini atmaktansa görevi başında gemisiyle batmayı tercih ederdi. Şu anda Krug'a akıl vermek için kendini güçlendiriyordu ve politikadan bahsederek zaman kazanıyordu.

"Sütçü," dedi, "bu sabah bana bütün köyde halkı kendiliğinden düzenin yeniden oluşturulmasını kutlamaya davet eden posterler asıldığını söyledi. Bir davranış planı öneriliyor. Her zamanki tatil buluşma yerlerimizde, kafelerde, kulüplerde ve şirketlerimizin salonlarında toplanıp Hükümet'i öven halk şarkıları söylememiz bekleniyor. Kent *ballona*'larının yöneticileri her bölge için seçilmiş durumda. Tabii ki insan şarkı söyleyemeyen ve herhangi bir şirkete bağlı olmayan birinin ne yapacağını merak ediyor."

"Rüyamda onu gördüm," dedi Krug. "Anlaşılan eski okul arkadaşımın benimle bir şekilde ilişkide olmayı ümit edebileceği tek yol bu."

"Anladığım kadarıyla okulda pek de birbirinize düşkün değilmişsiniz."

"Doğrusu bunun incelenmesi gerek. Ben kesinlikle ondan nefret ediyordum ama sorulacak soru şu: nefret karşılıklı mıydı? Garip bir olayı anımsıyorum. Işıklar birdenbire sönmüştü – kısa devre ya da ona benzer bir şey."

"Bazen oluyor. Şu reçeli dene. Oğlun oldukça beğendi."

"Sınıfta bir şeyler okuyordum," diye devam etti Krug. "Kimbilir nedense akşam saatindeydi. Kurbağa sessizce içeri girmiş, sırasında bir şeylerle uğraşıyordu – orada şeker saklardı. O sırada ışıklar söndü. Arkama yaslandım ve zifiri karanlıkta beklemeye başladım. Birdenbire elimin arka tarafında ıslak ve yumuşak bir şey hissettim. Kurbağa'nın Öpücüğü... Ben yakalayamadan fırlayıp kaçmayı başardı."

"Oldukça duygusal bence," dedi Maximov.

"Ve iğrenç," diye ekledi Krug.

Bir ekmeğe yağ sürdü ve Rektör'ün evindeki toplantının ayrıntılarını anlatmaya başladı. Maximov da oturdu, bir an için düşündü, sonra masanın üzerinden uzanıp içinde gevrek ekmek olan bir sepeti aldı, Krug'un tabağının yanına sertçe koydu ve "Sana bir şey söylemek istiyorum," dedi.

"Duyduğun zaman bana kızabilir, işlerine burnunu soktuğumu düşünebilirsin, ama seni mutsuz etmeyi göze alacağım, çünkü bu konu gerçekten fazlasıyla önemli ve kükreyip kükrememen umurumda değil. *Ia, sobstvenno, uzhe vchera khotel* [Aslında konuyu dün açmam gerekirdi] ama Anna çok yorgun olduğunu düşünüyordu. Bu konuşmayı daha fazla ertelemek düşüncesizlik olur."

"Devam et," dedi Krug, ekmeğinden bir ısırık aldı ve reçel damlamak üzere olduğu için öne doğru eğildi.

"Bu adamlarla muhatap olmayı reddetmeni anlıyorum. Sanırım ben de öyle davranmalıydım. Sana bir şeyler imzalatmak için yeni bir deneme yapacaklar, sen de yine reddedeceksin. Bu kısmında mutabıkız."

"Kesinlikle," dedi Krug.

"Güzel. Şimdi bu konuyu hallettiğimize göre bir şeyi daha belirlemiş oluyoruz. Yani, senin yeni rejim altındaki pozisyonunu. Garip bir hal alıyor ve işaret etmek istediğim şu: bu yeni durumun tehlikesini kavrayamıyor gibi görünüyor-

sun. Yani bir başka deyişle Ortalamacılar senin işbirliği yapacağın umudunu yitirdikleri anda seni tutuklayacaklar."

"Saçmalık," dedi Krug.

"Bence de. Diyelim ki bu teorik olay son derece saçma bir şey olsun. Ama saçma olan her şey, Paduk'un yönetiminin doğal ve mantıksal bir parçası. Dostum, bunu dikkate almalısın, tehlike ne kadar uzak görünürse görünsün bir çeşit savunma hazırlamalısın."

"*Yer un dah* [zırva ve saçmalık]," dedi Krug. "Karanlıkta benim elimi yalamaya devam edecek. Bana kimse zarar veremez. Yenilmez, gürüldeyen dalga [*volna*] geri çekilirken çakılları yuvarlayıp ses çıkarır. Kaya Krug'a hiçbir şey olmaz. Benim Kurbağa'mın resmen tanınmayı, borç almayı ya da kurşunlara boğulmuş bir ülkenin gösterişli bir komşusundan almayı isteyebileceği her ne varsa almak isteyeceği iki ya da üç zengin ülke (haritada mavi olan ülkeyle nadasa bırakılan ülke) – bu ülkeler onu ve hükümetini tümüyle göz ardı edeceklerdir – eğer bana... zarar verirse. Bu sence doğru tür bir kükreme mi?"

"Değil. Senin pratik politika anlayışın son derece romantik, çocuksu ve tamamen yanlış. Onun senin önceki eserlerinde ifade ettiğin fikirlerini affedeceğini düşünebiliriz. Ayrıca yasayla en basit vatandaşı kadar basit olması gereken bir ulusun tam göbeğinde son derece sıradışı bir beynin varolmaya devam etmesini kabulleneceğini de düşünebiliriz. Ama bütün bunları düşünebilmek için seni özel bir projede kullanabilmeyi denemesini beklemek durumundayız. Eğer bundan bir şey çıkmazsa, o zaman yurtdışındaki kamuoyu onu ilgilendirmeyecektir, öte yandan bu ülkeyle ilişkide olmaktan herhangi bir kâr bekleyen bir ülke de seni dert etmeyecektir."

"Yabancı akademisyenler protesto edeceklerdir. Benim özgürlüğümü satın almak için ağırlığımca *Ra* önereceklerdir."

"Ne kadar iddia edersen et, yine de şunu bilmek istiyorum – bak buraya Adam, ne yapmayı düşünüyorsun? Yani demek istiyorum ki, ders vermene ya da eserlerini yayımlamana, ya da yabancı akademisyen ve yayıncılarla temasta olmana izin vereceklerini düşünmüyorsun herhalde?"

"Düşünmüyorum. *Je resterai coi.*"[38]

"Fransızcam sınırlı," dedi Maximov kuru bir sesle.

"Ölü taklidi yapacağım. Zamanla kalan zekâm yavaş yavaş yazılan bir kitaba aktarılır. Aslına bakarsan ne bu üniversite ne de bir başkası umurumda. David dışarıda mı?"

"Ama sevgili dostum, senin sessizce oturmana izin vermeyecekler! Konunun özü bu. Ben ya da herhangi bir sıradan vatandaş sessizce oturabilir ve oturmalıdır ama sen yapamazsın bunu. Sen ülkemizin modern çağda yetiştirdiği nadir yıldızlardansın ve–"

"Bu esrarengiz takımyıldızın diğer yıldızları kim?" diye sordu Krug, bacak bacak üstüne atıp rahat elini kasığıyla dizi arasına koydu.

"Peki, tek yıldız. İşte bu nedenle senin mümkün olduğu kadar aktif olmanı isteyeceklerdir. Senin onların düşünce tarzını desteklemen için ellerinden gelen her şeyi yapacaklar. Tarz ve *begonia* [parlaklık] senin olacak tabii ki. Paduk yalnızca programı ayarlamaktan memnun olacaktır."

"Bense sağır ve dilsizi oynayacağım. Gerçekten sevgili dostum, bu senin gazetecilik özentin. Ben yalnız kalmak istiyorum."

"Yalnız yanlış sözcük. Yalnız değilsin! Bir çocuğun var."

"Haydi, haydi," dedi Krug, "lütfen-"

"Hayır. Rahatsız olmanı umursamayacağımı söylemiştim."

"Peki o zaman, ne yapmamı istiyorsun?" diye sordu Krug, iç çekti ve kendine bir fincan daha ılık kahve doldurdu.

"Ülkeyi hemen terk et."

38 (Fr.) Sessiz kalacağım.

Soba nazikçe çatırdadı, beyaz tahta yüzünde boyayla iki peygamber çiçeği resmedilmiş ve camı olmayan kare şeklinde bir saat, saniyeleri on iki puntoluk harflerle tıklatıyordu. Pencere gülümsemeyi denedi. Uzaktaki tepenin üzerinde hafif bir güneş, aşısı dağılmış ve bir tür anlamsız ayrımla öne doğru hareket edermiş gibi görünen ama solgun güneş bayılırken yeniden geri çekilen küçük çiftliği ve karşı tepedeki üç çam ağacını ortaya çıkardı.

"Şu anda bunu gerekli görmüyorum," dedi Krug. "Eğer beni ısrarla ve çok rahatsız ederlerse yapabilirim ama şu anda yapmakla ilgilendiğim tek hamle uzun rok yapmak."

Maximov kalktı ve sonra bir başka sandalyeye oturdu.

"Görüyorum ki senin durumunu anlaman epeyce zor olacak. Lütfen Adam, aklını kullan: Paduk yurtdışına gitmene ne şu anda, ne yarın, ne de gelecekte herhangi bir zaman izin verecek. Ama bugün kaçabilirsin, tıpkı Berenz, Marbel ve diğerleri gibi; yarın o da imkânsız olacak, sınırları çok daha iyi denetliyorlar, sen karar verene kadar bütün boşluklar kapatılacak."

"Peki sen niye kaçmıyorsun o zaman?" diye homurdandı Krug.

"Benim durumum biraz farklı," diye yanıtladı Maximov sessizce. "Dahası sen de biliyorsun bunu. Anna ve ben çok yaşlıyız, ayrıca da ben mükemmel bir ortalama insanım ve Hükümet için bir tehdit oluşturmuyorum. Sana gelince sen çakı gibisin ve yaptığın her şey suç oluşturuyor."

"Ülkeyi terk etmenin akıllıca olduğunu düşünüyor olsaydım bile nasıl yapabileceğim konusunda hiçbir fikrim yok."

"Turok'a git o bilir, gerekli kişilerle bağlantı kurmanı sağlar. Epeyce yüksek bir maliyeti olacak ama altından kalkabilirsin. Nasıl yapıldığını ben de bilmiyorum ama yapılabildiğini, daha önce yapılmış olduğunu biliyorum. Medeni bir

ülkede barış içinde yaşamayı bir düşün, iş olanaklarını, çocuğunun eğitim seçeneklerini. Şu andaki koşullarda–"

Durdu ve kendini kontrol etti. Bir gece önce gitgide daha garipleşen akşam yemeğinden sonra bu garip dulun gayet metin olarak kaçındığı açıkça belli olan konuyu bir daha açmamaya karar vermişti.

"Hayır," dedi Krug. "Hayır. Şu anda bunu yapmaya hazır değilim [*ne do tovo*]. Beni düşünmen [*obo mne*] güzel ama gerçekten [*pravo*] tehlikeyi abartıyorsun. Tabii ki [*koneshno*] önerini göz önüne alacağım. Artık [*bol'she*] bundan bahsetmeyelim. David ne yapıyor?"

"En azından [*po kraĭnĭmere*] ne düşündüğümü biliyorsun," dedi Maximov; Krug geldiğinde okumakta olduğu tarihî romanı eline aldı. "Ama bitmedi bu konu daha. Anna'yı da seninle konuşturacağım, sen istesen de istemesen de. Belki o daha başarılı olur. Sanırım David Anna ile birlikte mutfağın önündeki bahçede. Öğle yemeği saat birde."

Gece fırtınalı geçmiş, acımasız sağanak yağmurlarla kabarıp nefesi kesilmişti; soğuk, sessiz sabahın çıplaklığında sırılsıklam, kahverengi yıldızçiçekleri düzensizdi ve cıva damlaları keskin kokulu mor lahana yapraklarını tırtılların çirkin delikler açtığı kalın damarların arasından lekelemişti. David uykulu uykulu bir el arabasında oturuyor, küçük yaşlı hanımefendi de onu patikanın çamurlu toprağında yürütmeye çalışıyordu. "*Ne mogoo!* [Yapamıyorum]," diye söylendi gülerek ve bir perçem ince beyaz saçı eliyle alnından çekti. David el arabasından yuvarlanarak çıktı. Krug kadına bakmadan çocuğun paltosu olmadan dolaşması için havanın çok mu soğuk olduğunu düşündüğünü söyledi, Anna Petrovna da üzerindeki beyaz süveterin onu yeterince kalın ve rahat tuttuğu yanıtını verdi. Olga nedense Anna Petrovna'yı ve onun tatlı azize havasını hiçbir zaman pek sevmemişti.

"Onu uzun, iyi bir yürüyüşe çıkarmak istiyorum," dedi Krug. "Ondan bıkmış olmalısın. Yemek birde, değil mi?"

Ne dediği, hangi sözcükleri kullandığı önemli değildi; kadının hakkını vermeyeceğini düşündüğü cesur, nazik gözlerine bakmaktan kaçınıp duruyordu, pörsümüş bir dünyanın sessizliğinde kendi sesinin basit sesler çıkarmasını dinledi.

Baba oğul el ele yola doğru yürürken Anna onları seyretmeye devam etti. Çok sakindi, siyah montunun dolu ceplerinde anahtarlarla ve bir yüksükle oynuyordu.

Kırık dağ külü mercan kümeleri çikolata rengi yolun orasında burasında yatıyordu. Dutlar buruşmuş ve kirlenmişti ama sulu ve temiz de olsaydılar yine de onları yiyemezdiniz. Reçel ise tamamen farklı bir şeydi. Hayır dedim: Hayır. *Tatmak*, yemekle aynı şey. İçinden yolun geçtiği sessiz ıslak ormandaki akçaağaçların bazıları boyalı yapraklarını korumuştu ama huş ağaçları oldukça çıplaktı. David kaydı ve aklını iyi kullanarak kaymayı geciktirdi, böylece yapışkan toprağa oturma zevkine erişti. Kalk ayağa, kalk ayağa. Ama orada bir an için daha oturup sahte bir şaşkınlık ifadesiyle ve gülen gözlerle yukarıya bakıyordu. Kalk ayağa. Bu kesinlikle bir düş, diye düşündü Krug, bu sessizlik, evden millerce uzakta sonbaharın sonunun derin alayı. Neden özellikle buradayız ki? Hastalıklı bir güneş yeniden beyaz gökyüzünü canlandırmayı denedi: bir iki saniye boyunca gölgeli cambaz ayaklarının üzerinde yürüyen bir çift dolaşan gölge, K hayalet ve D hayalet insan yürüyüşünü taklit edip sonra da yok oldular. Boş bir şişe. Eğer istersen, dedi, o Skotomacı şişeyi alıp onu son derece sertçe bir ağacın gövdesine atabilirsin. Güzel bir gümbürtüyle patlar. Ama şişe sapasağlam olarak eğreltiotlarının paslı dalgalarına düştü ve kendisi arkasından içeri girmek zorunda kaldı, çünkü orası David'in giymekte olduğu yanlış ayakkabılar için fazla ıslaktı. Yeniden dene. Kırılmayı reddediyordu. Peki, kendim yapacağım. Üzerinde

bir tabela olan bir direk vardı: Avlanmak Yasaktır. Yeşil votka şişesini şiddetle direğe fırlattı. Büyük, kilolu bir adamdı. David geri çekildi. Şişe bir yıldız gibi dağıldı.

Hemen arkasından açık kırlara çıktılar. Bir çitin tepesinde boş boş oturan kimdi? Uzun çizmeleri ve kasketi vardı ama köylüye benzemiyordu. Gülümseyip "Günaydın Profesör," dedi. "Size de günaydın," dedi Krug durmadan. Muhtemelen Maximov'lara av eti ve dut getirenlerden biriydi.

Yolun sağ tarafında kalan *dacha*'lar çoğunlukla terk edilmişti. Ancak orada burada tatil yaşamından bir şeyler hâlâ sağ kalmıştı. Sundurmalardan birinin önünde pirinçten kulpları olan siyah bir sandık, birkaç bohça ve sarılarak tutturulmuş pedalları olan umutsuz görünüşlü bir bisiklet, bir ulaşım aracı bekleyerek duruyor, oturuyor, yatıyordu, şehir giysileri içindeki bir çocuk daha iyi günler görmüş olan iki çam ağacının gövdesi arasında kederli bir salıncakta son kez sallanıyordu. Biraz ötede yüzleri gözyaşlarıyla ıslanmış iki yaşlı kadın merhamet nedeniyle uyutulmuş bir köpeği neşeli genç dişlerinin izini taşıyan bir kroket topuyla beraber gömmekle meşguldüler. Bir başka bahçede beyaz sakallı, Walt Whitman'a benzeyen, yünlü Jaeger kumaşından takım elbise giymiş bir adam bir şövalenin önüne oturmuştu ve saat sıradan bir sabahın onbire çeyrek kalası olduğu halde tuvalde kül rengi-kızıl ışınlarıyla bir günbatımı uzanıp yatmıştı, adam ağaçları ve bir gün önce ilerleyen akşam karanlığının onu bitirmekten alıkoyduğu ayrıntıları resme ekliyordu. Solda bir çam koruluğundaki bir bankta sırtı dimdik bir kız şaşkınlık ve dehşet belirten sinirli hareketlerle karşısında başı öne eğik oturan ve kâğıt parçalarını, otobüs biletlerini, çam iğnelerini, bir oyuncak bebek ya da balığın gözünü, yumuşak toprağı solgun arkadaşına ait ince, sıkıca kapatılmış şemsiyenin ucuyla karıştıran mavi şapkalı öğrenciyle hızlı hızlı konuşuyordu (misilleme...bombalar...korkaklar...

ah, Phokus, eğer bir erkek olsaydım...). Ama bunun dışında bir zamanlar neşeli olan dinlenme yeri ıssızdı, kepenkleri kapatılmıştı, yıpranmış bir çocuk arabası bir hendekte tersyüz olmuş yatıyordu ve telgraf direkleri, o kolsuz tembeller, yaslı bir ahenkle, insanın başında zonklayan kanla mırıldanıyorlardı.

Yol hafifçe aşağıya doğruldu ve köy belirdi, bir tarafta sisli bir kır, diğer tarafta Malheur gölü. Sütçünün bahsettiği posterler alçak yosunlu çatılarının altında kurulmuş mütevazı köye hoş bir uygarlık dokunuşu ve kentsel olgunluk veriyordu. Birkaç sıska köylü kadın ve şişkin karınlı çocukları yakındaki kutlamalar için güzelce süslenmekte olan köy meydanının önünde toplanmışlardı; soldaki postanenin pencerelerinden ve sağdaki polis karakolunun pencerelerinden üniformalı memurlar iyi bir çalışmanın ilerlemesini tatlı bir beklentiyle dolu hevesli, zeki gözlerle izliyorlardı. Birdenbire yeni kurulmuş bir radyo hoparlörü yeni doğan bir bebeğin ağlamasına benzer bir sesle canlandı, sonra da aniden çöktü.

"Burada oyuncaklar var," dedi David, yolun karşısında sebzelerden Rus keçe botlara kadar her şeyi satan küçük ama eklektik bir dükkânı işaret ediyordu.

"Tamam," dedi Krug, "bakalım neler varmış."

Ama sabırsız çocuk tek başına yolu geçmeye çalışırken bölge otoyolu yönünden büyük kara bir otomobil büyük bir hızla üstüne geldi ve Krug öne fırladı, araba gökgürültüsü gibi yanlarından geçerken David'i tutup sertçe geri çekti, geride, arabanın çınlayan rüzgârında bir tavuğun ezilmiş gövdesi kaldı.

"Canımı acıttın," dedi David.

Krug'un dizleri çözülür gibi oldu ve David ölü hayvanı fark etmesin diye ona acele ettirdi.

"Kaç kere–" dedi Krug.

Ölümcül taşıtın küçük bir kopyası David tarafından ucuz oyuncak bebekler ve konserve tenekeleri arasında keşfedildi (arabanın titreşimi hâlâ Krug'un midesindeki sinirağında bir hayalet gibi hissediliyordu, ama artık o anda arkadaşça aylağın çitin üstüne tünediği noktaya erişmiş ya da geçmişti). Biraz tozlu ve çizilmiş de olsa David'in onayladığı çıkarılabilir lastikleri vardı ve son derece ücra bir yerde keşfedildiği için de özellikle kabul edilebilirdi. Krug kırmızı yanaklı genç bakkala cebe girecek matarada brendi sordu (Maximovlar içki içmiyordu). Brendinin ve David'in tezgâhın üzerinde nazikçe ileri geri sürdüğü küçük arabanın parasını öderken Kurbağa'nın burnundan çıkan sesler müthiş bir şekilde yükselerek dışarıdan duyulan bir patlamaya karıştı. Bakkal hazırola geçti, yurttaşlık ateşi içinde kapıdan beyaz göğün bir kesitiyle birlikte görülebilen köy meydanındaki bayraklara gözünü dikti.

"... ve bana kendilerine güvendikleri gibi güvenenlere," diye gürledi hoparlör bir cümleyi bitirirken.

Bunu izleyen alkış büyük ihtimalle konuşmacının el hareketiyle kesildi.

"Bundan sonra," dedi inanılmaz derecede şişmiş Tiranozor, "tam hazza giden yol açılmıştır. Kardeşlerim, ona birbirinizle girdiğiniz ateşli ilişkinin kuvvetiyle ulaşacaksınız, fısıltıyla konuşulan bir yatakhanedeki mutlu çocuklar gibi olarak ulaşacaksınız, fikirlerinizi ve duygularınızı uyum içindeki bir çoğunluğunkilere göre uyarlayarak ulaşacaksınız; yurttaşlar, ona topluluğun paylaşmadığı ve paylaşmaması gerektiği gibi küstah kavramları söküp atarak ulaşacaksınız; ergenler, kişiliğinizi Devlet'in güçlü tekliğinde eriterek ulaşacaksınız ona; işte o zaman ve ancak o zaman amaca ulaşılabilir. El yordamıyla yolunu bulmaya çalışan şahsiyetleriniz birbirinin yerine geçebilir ve çıplak ruhunuz yasadışı bir egonun hapishane hücresinde çömelip oturmak-

tansa bu ülkedeki herkesin ruhuyla bağlantıya geçebilir. Hayır, dahası da var: hepiniz ikametgâhınızı herhangi bir başka yurttaşın esnek iç benliğine taşıyabilir ve birinden öbürüne geçerek dolaşabilirsiniz, ta ki Peter ya da John olduğunuzu unutana kadar, Devlet'in kucaklamasıyla o kadar kenetleneceksiniz ki, o kadar memnun olarak...

Konuşma parazit sesleriyle kesilerek yok oldu. Bir tür şaşkınlık dolu sessizlik oldu: anlaşılan köy radyosu henüz mükemmel çalışmıyordu.

"Bu harika sesin modülasyonlarını ekmeğe sürüp yemek mümkün neredeyse," diye yorum yaptı Krug.

Sonra olan şey hiç beklenmiyordu: bakkal ona göz kırptı.

"Aman Tanrım," dedi Krug, "kasvet içinde bir parıltı!"

Ama o göz kırpmada belirli bir komut vardı. Krug döndü. Bir Ortalamacı asker hemen arkasında duruyordu.

Ancak tek istediği bir kilo ay çekirdeğiydi. Krug ve David yerde bir köşede duran kartondan bir evi incelediler. David küçük kalçalarının üzerinde yere çöküp pencerelerden evin içine göz attı. Ama pencereler yalnızca duvara boyanmıştı. Yavaşça kendini yukarıya çekti, halen eve bakıyor ve otomatik olarak elini Krug'un eline kaydırıveriyordu.

Dükkândan çıktılar ve dönüş yolculuğunun monotonluğunu aşmak için gölün kenarından geçip çayırların arasından dolambaçlı giden ve onları ormanın etrafından dolaştırarak Maximovların kulübesine geri götürecek bir patikayı izlemeye karar verdiler.

Aptal beni kurtarmaya mı çalışıyordu? Neden kurtarmaya? Kimden? Affedersiniz ama ben dokunulmazım. Doğrusu sakal bırakıp sınırı geçmemi önermekten daha aptalca değil.

Politik konularla ilgilenmeden önce halledilmesi gereken bir sürü mesele var, tabii ki bu zırvalıklara politika denebilirse... Üstüne üstlük bir iki hafta içinde sabırsız bir hayranı Paduk'u öldürmezse. Adamcağızın desteklediği ruhsal yam-

yamlığın amacını yanlış anlayarak. İnsan bir de köylülerin bu belagattan ne anladıklarını merak ediyor (en azından biri merak edebilir – soru çok ilgisizdi). Belki onlara uzaktan da olsa kiliseyi anımsatıyordu. Öncelikle ona iyi bir bakıcı bulmam gerekiyor – resimli bir kitaptan alınmış gibi, nazik, akıllı ve son derece temizlik düşkünü bir bakıcı. Sonra seninle ilgili bir şey yapmalıyım aşkım. Büyük dizel motorlu beyaz bir hastane treninin seni bir sürü tünelden geçerek deniz kıyısındaki dağlık bir bölgeye götürdüğünü hayal ediyoruz. Orada iyileşiyorsun. Ama bize yazamıyorsun, çünkü parmakların çok zayıf ve yorgun. Ayışığı beyaz bir kalem bile tutamaz. Resimler son derece güzel ama ekranda ne kadar uzun süre kalabilir ki? Bir sonraki slaydı bekliyoruz ama sihirli fener adamında hiç slayt kalmamış. Uzun bir ayrılık temasını gözyaşlarına boğulana dek uzatmalı mıyız? Belki de dezenfekte edilmiş beyaz kavramları zarifçe kullanarak trene Ölüm, hastaneye Cennet demeliyiz. Ya da resmin kendi kendine soluklaşarak gitgide solan başka izlenimlere karışmasına izin vermeliyiz. Ama sen cevaplayamasan bile sana mektup yazmak istiyoruz. Yavaş, titrek el yazısının (adımızı ve iki üç selam sözcüğünü yazmayı becerebiliyoruz) hiçbir zaman postaya verilmeyecek bir posta kartının üzerinde vicdanlı ve gereksiz yolunu bulmasına katlanmalı mıyız? Bu sorunları çözmek, senin ölümünle ilgili tam olarak ne yapacağıma karar veremediğim için mi bu kadar zor? Benim zekâm fiziksel devamsızlığın bilinen yasaya uymayan fiziksel olmayan bir öğenin kalıcı devamlılığına dönüşmesini kabul edemiyor, sayılamayacak kadar düşünce ve duygu hazinesini biriktirip sonra hepsini birdenbire kara bir bulantı nöbetiyle kaybedip sonsuz bir hiçliğe dönüşmesini de... Parantezi kapa.

"Bak bakalım şu kayaya tırmanabilecek misin? Bence tırmanamazsın."

David ölü bir çayırdan, koyuna benzeyen (dikkatsiz bir

buzul tarafından arkada bırakılmış) bir tümseğe doğru koşuyordu. Brendi kötüydü ama idare ederdi. Krug birdenbire bu tarlalardan Olga'yla tanışmadan hemen önce flört ettiği uzun, siyah saçlı, kalın dudaklı ve tüylü kollu kızla birlikte yürüdüğü yaz gününü hatırladı.

"Evet, *bakıyorum*. Harika. Şimdi inmeye çalış."

Ama David inemedi. Krug tümseğe doğru yürüdü ve onu yumuşakça aşağı indirdi. Bu küçük vücudu. Bir süre yakındaki bir koyun tümseğinde oturup tarlaların ötesinde dumanını tüttürerek gölün yakınındaki istasyona doğru giden sonsuz bir yük trenini düşündüler. Bir karga düşünceli düşünceli önlerinden uçtu, kanatlarının yavaş çırpınmaları çürüyen çimenleri ve renksiz göğü olduklarından daha da üzücü gösteriyordu.

"Onu öyle kaybedersin. En iyisi cebime koyayım."

Şimdi tekrar yürümeye başlamışlardı, David daha ne kadar yürümeleri gerektiğini merak ediyordu. Yalnızca biraz daha. Ormanın sınırını izlediler, sonra da onları şimdilik evleri olan yere götüren çok çamurlu bir yola çıktılar.

Kulübenin önünde bir at arabası duruyordu. Yaşlı beyaz at omuzunun üzerinden onlara bakıyordu. Sundurmanın sınırında iki kişi yan yana oturuyordu: tepede oturan çiftçi ve Maximovlara ev işi yapmaya giden karısı.

"Gittiler," dedi çiftçi.

"Umarım bizi yolda karşılamaya gitmediler çünkü biz başka bir yoldan geldik. İçeri gir David, ellerini de yıka."

"Hayır," dedi çiftçi. Bayağı gittiler. Bir polis arabası onları götürdü."

Bu noktada çiftçinin karısı konuşkanlaştı. Tepeden tam inerken askerlerin yaşlı çifti götürdüğünü görmüştü. Daha yakına gelmekten korkmuştu. Ekim'den beri gündeliği ödenmemişti. Evdeki bütün reçel kavanozlarını alacağını söyledi.

Krug içeriye girdi. Masa dört kişilik hazırlanmıştı. David babasının kaybetmediğini umduğu oyuncağını istiyordu. Mutfak tezgâhının üzerinde bir parça çiğ et vardı.

Krug oturdu. Çiftçi de içeri girmiş, kırlaşmış çenesini kaşıyordu.

Bir süre sonra Krug, "Bizi istasyona kadar götürebilir misin?" diye sordu.

"Başım belaya girebilir," dedi çiftçi.

"E hadi ama, size polisin her ne yapıyorsanız onun için ödediğinin üzerinde öderim."

"Sen polis değilsin, o yüzden de bana rüşvet veremezsin." dedi dürüst ve titiz çiftçi.

"Yani reddediyorsun."

Çiftçi sessiz kaldı.

"Peki ama," dedi Krug ayağa kalkarak, "Korkarım ısrar etmek zorundayım. Çocuk yorgun, benim de hem onu hem bavulu taşımaya niyetim yok."

"Ne kadar vereceksin," diye sordu çiftçi.

Krug gözlüklerini taktı ve cüzdanını çıkardı.

"Yolda polis karakoluna uğrayacaksın," diye ekledi.

Diş fırçaları ve pijamalar çabucak bavula kondu. David bu ani yola çıkmayı tam bir sakinlikle karşıladı ama önce bir şey yemeyi önerdi. Nazik kadın ona birkaç bisküvi ve bir elma verdi. İnceden yağmur yağmaya başlamıştı. David'in şapkası bulunamadı ve Krug ona kendi geniş kenarlı siyah şapkasını verdi ama David onu çıkarıp duruyordu çünkü şapka kulaklarını kapatıyordu ve o atların su sıçratan ayaklarının sesini ve tekerleklerin gıcırdamasını duymak istiyordu.

İki saat önce kalın bıyıklı ve parlayan gözleri olan bir adamın rüstik bir çit üzerinde oturduğu yeri geçerken Krug adamın yerine orada birkaç *rudobrutski* [kızılgerdana yakın bir kuş] olduğunu ve çite kare şeklinde bir kartonun tuttu-

rulduğunu fark etti. Kartonda (şimdiden hafif yağmurdan etkilenmiş olan) mürekkeple yazılmış kaba bir yazı vardı:

Bon Voyage!

Krug şoförün dikkatini bu kartona çekti, şoförse başını çevirmeden *bugünlerde* ("yeni rejim" için kullanılan bir dolaylı tarif) birçok açıklanamayan şeyin olduğunu ve şu anki olguları çok yakından incelememek gerektiğini belirtti. David babasının koluna yapıştı ve ne olduğunu öğrenmek istedi. Krug sıkıcı Kasım ayında piknik düzenleyen insanların garip yöntemlerini tartıştıklarını söyledi.

Çiftçi "Sizi doğrudan istasyona götüreyim, yoksa bir kırkı kaçırabilirsiniz," diye önerdi gönülsüzce, ama Krug onun yerel polisin karargâhı olan tuğla evin önünde park etmesini istedi. Krug arabadan çıktı ve üniformasının yaka düğmesi açık, bıyıklı, yaşlı bir adamın mavi bir tabaktan çay içtiği ve yudumlar arasında üfleyerek soğutmaya çalıştığı bir ofis odasına girdi. Olaydan hiç haberi olmadığını söyledi polis. Tutuklamayı yapanın kendi bölümü değil Şehir Muhafızları olduğunu söyledi. Siyasi suçlular olarak bir hapishaneye götürüldüklerini varsaydığını söyledi. Krug'un işgüzarlığı bırakıp tutuklamalar gerçekleştiğinde evde olmamasına şükretmesi gerektiğini önerdi. Krug tam tersi elinde olan her şeyi kullanarak kırsal bölgede yıllarca yaşayan ve herhangi bir şeyle bağlantıları olmayan iki yaşlı ve saygıdeğer insanın neden... tam o anda Krug'un sözünü kesen polis memuru bir profesörün (eğer Krug bir *profesörse*) yapabileceği en iyi şeyin çenesini kapayıp köyü terk etmesi olacağını söyledi. Tabak yeniden sakallı dudaklara kaldırıldı. İki genç polis etrafta dolaşıp Krug'a bakmaya devam ettiler.

Orada bir an durup duvara, yaşlı polislerin sorunlarına dikkat çeken bir postere, (bir barometreyle canavarca *in copula*)[39] bir takvime baktı; rüşvet vermeyi düşündü; burada

39 Çiftleşme durumunda.

aslında hiçbir şey bilmediklerine karar verdi; ağır omuzlarını silkerek dışarıya çıktı.

David arabada değildi.

Çiftçi başını çevirdi, boş koltuğa baktı ve çocuğun büyük ihtimalle Krug'la birlikte karakola girdiğini söyledi. Krug karakola geri gitti. Polis şefi onu öfkeyle ve kuşkuyla izledi ve arabayı pencereden gördüğünü, baştan beri orada çocuk olmadığını söyledi. Krug koridordaki başka bir kapıyı açmaya çalıştı ama kilitliydi. "Kes şunu," diye homurdandı adam sabrı taşarak, "yoksa seni rahatsızlık çıkarmaktan tutuklarız."

"Oğlumu istiyorum," dedi Krug (bu boğazındaki kasılmayla ve çarpan kalple korkunç derecede engellenmiş bir başka Krug'du).

"Dur bakalım," dedi genç polislerden biri. "Burası çocuk yuvası değil, burada çocuk yok."

Krug (şimdi fildişi yüzlü siyah giymiş bir adamdı) onu kenara itti ve yeniden dışarıya çıktı. Boğazını temizledi ve kükreyerek David'e seslendi. Ortaçağ şapkaları içindeki iki köylü ona ve sonra birbirlerine baktılar, sonra biri dönüp bir yöne doğru baktı. "Gördünüz mü-?" diye sordu Krug. Ama cevap vermediler ve bir kez daha birbirlerine baktılar.

Paniğe kapılmamam lazım, diye düşündü Dokuzuncu Adam, çünkü artık bu seri Krug'lardan epeyce çok sayıda vardı: körebe oyunundaki şaşkın, hırpalanmış ebe gibi bir o yana bir bu yana dönüyor; hayali yumruklarla kartondan bir polis karakolunu yerle bir ediyor; kâbuslardaki tünellerden koşarak geçiyor; Olga ile bir ağacın arkasında yarı saklanarak David'in diğer ağacın çevresinde dikkatle ayakucunda dolanmasını seyrediyor; tüm vücudu coşkudan küçük bir tiremeye hazır; bir yerlerinde çığlık atan bir çocuğun deneyimli eller tarafından işkence gördüğü karmaşık bir zindanı araştırıyor; üniformalı bir zorbanın botlarına sarılıyor; ters-

yüz olmuş mobilyaların karmaşasında zorbayı boğazlıyor; karanlık bir bodrumda küçük bir iskelet buluyordu.

Bu noktada David'in sol elinin dördüncü parmağında emaye bir çocuk yüzüğü olduğu belirtilebilir.

Polise bir kez daha saldırmak üzereydi ama kenarlarında pörsümüş ısırgan otlarıyla kaplı dar bir yolun tuğladan polis evinin yanından devam ettiğini fark etti (iki köylü uzunca bir zamandır öne bakıyorlardı) ve yolu izledi, bunu yaparken de bir kütüğe takıldı ve büyük acı duydu.

"Dikkat et, parmaklarını kırma, lazım olacak," dedi çiftçi dostça bir kahkahayla.

Yolda çıplak ayaklı, pembe, kırmızı yamalı gömlek giyen hastalıklı bir çocuk topaç çeviriyor ve David, elleri arkasında, onu seyrediyordu.

"Buna müsamaha gösteremem," diye bağırdı Krug. "Bir daha hiçbir zaman, hiçbir zaman böyle uzaklaşmamalısın. Kes sesini! Evet, seni *tutacağım*. Gir içeri. Gir içeri."

Köylülerden biri alnına akıllı bir havayla hafifçe vurdu ve arkadaşı başıyla onayladı. Açık bir pencerede genç bir polis memuru yarı yenmiş bir elmayı Krug'un arkasına nişanladı ama daha gururlu bir arkadaşı tarafından engellendi.

Araba yoluna devam etti. Krug mendiline davrandı, bulamadı, yüzünü hâlâ titreyen elinin arkasıyla sildi.

İyi adlandırılmış göl özelliği olmayan gri bir su yığınıydı, araba istasyona kıyıyı izleyerek ulaşan otoyola dönerken soğuk bir rüzgâr görünmez bir parmak ve başparmakla yaşlı kısrağın gümüşi yelesini kaldırdı.

"Döndüğümüzde annem gelmiş olacak mı?" diye sordu David?

7

Ember'in yatak başındaki komodinde mavi damarlı mor, yivli bir bardak ve bir sürahi sıcak meyve suyu duruyor. Yatağın hemen üstündeki (kötü bir soğuk algınlığı var) devetüyü rengi duvar üç gravürden oluşan bir dizi içeriyor.

Birinci gravür bir mızrak ve sol elinde bir şapka tutan mütevazı bir adama bir kitap sunma eylemi içinde olan onaltıncı yüzyıla ait bir beyefendiyi temsil ediyor. Sol el ayrıntısına dikkat edin (Neden mi? Ah, "mesele bu", bir zamanlar Mösyö Homais'nin *le journal d'hier*'den alıntılayarak belirttiği gibi; Birinci Folyo'nun kapak sayfasındaki Portre tarafından tahtamsı bir sesle yanıtlanan bir soru). Ayrıca altyazıya da dikkat edin: "Mürekkep, bir uyuşturucu" Birinin boştaki kalemi (Ember bu şerhe büyük değer veriyor) harflere rakamlar vererek *Grudinka* yazmış ki bu bir kaç Slav dilinde "bacon" anlamına gelir.

İkinci gravür (şimdi beyefendi giysileri içindeki) köylünün (şimdi bir masada yazı yazan) beyefendinin başından bir tür şapkayı almasını betimliyor. Hemen altında aynı el tarafından karalanmış: "*Ham-let* ya da *Domuz Yağında Omlet*"

Nihayet üçüncü gravürde bir yol, bir yaya (çalınan şapkayı giyiyor) ve "High Wycombe'a gider" diyen bir yol levhası. İsmi değişken. Her köşede kopyaları var. Yazarlığı benzeri bir elle yazan avukatlar tarafından bilinçsizce taklit ediliyor. 27 Kasım 1582'nin ıslak sabahında o Shaxpere, kadın ise Temple Grafton'dan Wately. Birkaç gün sonra o Shagspere, kadın ise Stratford-on-Avon'dan Hathway. Kim o? William X, kurnazca iki sol kol ve bir maskeden oluşmuş. Başka kim? İlk defa olmasa da Tanrı'nın şanının bir şeyi saklamak, insanınkinin de onu bulmak olduğunu söyleyen kişi. Ama Warwickshire'lı adamın oyunları yazdığı gerçeği bir elma ve soluk bir çuhaçiçeğinin gücüyle tatmin edici bir şekilde kanıtlanıyor.[40]

Burada iki tema var: Ember'ın yatak odasında ev sahipliği ettiği, şimdiki zamanda anlatılan Shakespeare teması; bir de tamamen başka, geçmiş, şimdiki zaman ve geleceğin karmaşık bir karışımı, Olga'nın korkunç eksikliğinin yol açtığı berbat utancın teması. O öldüğünden bu yana bu ilk buluşmalarıydı, ilk buluşmaları. Krug onun adını anmıyor, küllerine ne olduğunu bile sormuyor ve kendisi de ölümün utancını hisseden Ember ne diyeceğini bilmiyor. Serbestçe hareket edebilseydi şişman dostunu sessizce kucaklayabilirdi (sözcüklerin eylemlere üstün olduğuna inanmaya alışık filozofların ve şairlerin bakış açısından sefil bir yenilgi), ama ikisinden biri yatakta yatarken bu mümkün değil. Krug yarı isteyerek uzakta duruyor. Zor bir insan. Yatak odasını tarif et. Ember'ın parlak ela gözlerini ima et. Sıcak meyve suyu ve hafif bir ateş. Aşırı parlayan mavi damarlı burnu ve kıl-

40 Literatürde Shakespeare'in gerçek kimliği hakkında çok çeşitli söylentiler ve komplo teorileri dolaşır. Bütün o oyunları Shakespeare'in yazmadığını düşünenler vardır. Teorilerden biri aslında oyunları Francis Bacon'un yazdığı üzerinedir. Burada bahsedilen gravürler aslında Gustavus Selenus'un 17. yüzyılda kriptoloji üzerine yazdığı bir kitabın kapağında olan gravürlerdir ve komplo teorilerine göre Bacon'un yazarlığının ispatıdır.

lı bileğindeki bileklik. Bir şey söyle. David'i sor. Şu provaların dehşetini anlat.

"David de soğuk almış yatıyor [*ist auk beterkeltet*] ama geri dönmemiz [*zueruk*] bu yüzden değildi. O provalar [*repetitia*] konusunda ne diyordunuz [*shto bish*]?"

Ember minnetle seçilen konuyu değiştiriyor. "Niye o zaman?" diye sorabilirdi. Nedenini biraz daha sonra öğrenecek. O bulanık bölgede belli belirsiz duygusal tehlikeler seziyor. Bu yüzden işten konuşmayı yeğliyor. Yatak odasını betimlemek için son şans.

Çok geç. Ember coşuyor. Kendi coşma şeklini abartıyor. Susuz kalmış ve sıkıştırılmış bir şekilde Ember'in Devlet Tiyatrosu Edebi Danışmanı olarak ilk izlenimlerini şöyle aktarabiliriz:

"Elimizdeki en iyi iki Hamlet, aslında saygıdeğer olan tüm Hamlet'ler, kılık değiştirerek ülkeyi terk etmiş ve yolda birbirlerini neredeyse öldürecek duruma geldikten sonra şimdi Paris'te birbirlerine vahşice entrika hazırladıkları söyleniyor. Mülakat yaptığımız gençlerden hiçbiri iyi değil, yine de bir ikisi en azından rolün gerektirdiği tüm vücut alışkanlıklarına sahip. Az sonra açığa kavuşturacağım nedenlerle Osric ve Fortinbras kadronun geri kalanına oranla çok büyük bir üstünlük sağlamış durumdalar. Kraliçe hamile. Laertes fiziksel olarak eskrimin öğelerini öğrenemeyecek durumda. Ben bu şeyi sahnelemeyle ilgili tüm motivasyonumu kaybettim, çünkü onun girdiği o korkunç süreci değiştirme yeteneğim yok. Benim tek zavallı amacım şimdi oyuncuların alışık oldukları korkunç metin yerine benim çevirimi uyarlamaları. Öte yandan çok eskiden başladığım bu aşk yapıtı pek bitmiş sayılmaz ve (söylemeden edemeyeceğim) oldukça önemsiz bir nedenle onu hızlandırmak zorunda kalmak bende aşırı rahatsızlık yaratıyor, ancak bu bile oyuncuların Wern arkamdan dolap çevirip onlara izin verdiği anda

bir anlamda kalıtsal bir şekilde oyunun Kronberg versiyonuna dönmeleri kadar dehşet verici değil."

Ember devam ederek yeni Hükümet'in karışık bir Elizabeth dönemi oyununun yapımının zorluğuna katlanmayı neden değer bulduğunu açıklıyor. Yapımın temel aldığı fikri açıklıyor. Alçakgönüllülükle projeyi sunan Wern ana fikrini rahmetli Profesör Hamm'ın olağanüstü eseri "*Hamlet*'in Gerçek Konusu"na dayandırmış.

"'Demir ve buz' (diye yazmıştı Profesör) 'bu, garip şekilde katı ve sıkıcı Hayalet'in kişiliğinin düşündürdüğü bir fiziksel karışım. İşte bu birlikten Fortinbras (Demirkol) doğacaktır. Sahnenin yıllanmış kurallarına göre işaret edilen somutlaştırılmalıdır: sahnedeki tabanca bedeli ne olursa olsun patlamalıdır. *Hamlet*'te gösterilen şey seyirciye Fortinbras'ın babasının Kral Hamlet'e kaybettiği toprakları geri alması üzerine kurulu bir oyun seyredeceği sözünü suratsızca verir. Buradaki çatışma, oyunun konusu budur. Gerilimi bu sağlıklı, güçlü ve açıkça Kuzeyli konudan alıp iktidarsız bir Danimarkalı'nın bukalemun gibi değişen ruh haline çaktırmadan kaydırmak, çağdaş bir sahne üzerinde, determinizme ve sağduyuya ihanettir."

"'Shakespeare'in veya Kyd'in amaçları her ne idiyse açık ki ana fikir, eylemin itici gücü, Danimarka'daki sivil ve askerî yaşamın yozlaşmasıdır. Şimşeklerden ya da sessizlikten korkmaması gereken bir asker kederli olduğunu söyleyince ordunun moralinin ne hale geleceğini bir düşünün! *Hamlet*'in yazarı bilinçli olarak ya da olmadan kitlelerin trajedisini yaratmış ve böylece toplumun birey üzerindeki egemenliğini başlatmıştır. Ama bu oyunda gözle görülür bir kahraman olmadığı anlamına gelmez. Ama bu Hamlet değildir. Gerçek kahraman tabii ki yeni palazlanan yakışıklı şövalye Fortinbras, dibine kadar yakışıklı ve sağlam. Tanrı'nın izniyle bu iyi Kuzeyli genç dejenere Kral Hamlet ve Yahudi-Hıris-

tiyan Claudius tarafından suç oluşturacak kadar kötü yönetilen sefil Danimarka'nın kontrolünü alır.'

"'Bütün yozlaşmış demokrasilerde olduğu gibi Hamlet'in Danimarkası'nda da herkes fazla söz illetine tutulmuştur. Eğer devlet kurtarılacaksa, ulus yeni, güçlü bir hükümete layık olmak istiyorsa her şeyin değişmesi gerekir; halkın sağduyusu ay ışığı ve şiirin havyarını tükürüp atmalıdır ve basit sözcük, insanın ve hayvanın aynı şekilde anlayabileceği, uygun eylemlerle desteklenen *verbum sine ornatu*[41] yeniden iktidara gelmelidir. Genç Fortinbras'ın Danimarka tahtı üzerinde kadim bir iddiası ve kalıtımsal bir hakkı var. Karanlık bir şiddet ya da adaletsizlik eylemi, dejenere bir feodaliteden kaynaklanan basit bir numara, finans çevrelerinden ayarlanan bir mason manevrası onu ailesinin hakkı olan tahttan uzaklaştırmıştır ve bu suçun gölgesi kapanış sahnesinde kitlelerin adaleti bütün oyuna tarihsel önemin damgasını vurana kadar karanlık arka planda dolaşıp durur.'

"'Üç bin şilin ve bir hafta kadar zaman Polonya'yı fethetmek için yeterli olmazdı (en azından o yıllarda); ama bir başka amaç için son derece yeterli olduğu açıktı. Şarap sersemi Claudius genç Fortinbras'ın Claudius'un hakimiyetindeki bölgeden Polonya'ya dolaylı yolunun üzerinde çok başka bir amaca yönelik toplanmış olan bir orduyla geçme teklifiyle tamamen yanıltılır. Hayır, hayvansı Polonyalıların titremesi gerekmez: *o* fetih gerçekleşmeyecektir; kahramanımızın imrendiği *onların* bataklıkları ve ormanları değildir. Fortinbras, o dahi asker, pusuda bekleyecektir ve (bir yüzbaşıyı Claudius'u karşılamak için gönderdikten sonra askerlerine fısıldadığı 'yavaşça ilerlemek' sadece tek bir anlama gelebilir: düşman (Danimarka Kralı) sizin Polonya'ya gittiğinizi sanırken yavaşça saklanmak.'

"'Oyunun ana teması şu gerçeğin ortaya çıkmasıyla ko-

41 (Lat.) Süslemesiz sözcük.

layca anlaşılabilir: Elsinore kalesinin burçlarındaki Hayalet, Kral Hamlet'in hayaleti değildir. Kral Hamlet'in öldürdüğü Baba Fortinbras'ın hayaletidir. Kurbanın hayaletinin katilin hayaleti kılığına girmesi ne kadar uzak görüşlü bir strateji, bizim yoğun hayranlığımızı ne kadar derinden tetikliyor! Bu imrenilecek dolandırıcının anlattığı şekliyle yaşlı Hamlet'in ölümünün geveze ve büyük ihtimalle doğru olmayan hikâyesi yalnızca devlette *innerliche Unruhe*[42] yaratmak ve Danimarkalıların moralini bozmayı amaçlar. Uyuyanın kulağına dökülen zehir ölümcül dedikoduların kurnazca zerk edilmesinin simgesidir, Shakespeare'in zamanının ucuz seyircilerinin kaçırmayacağı bir simgedir bu. Böylece yaşlı Fortinbras, düşmanının hayaleti kılığına girerek düşmanının oğlunun felaketini ve kendi oğlunun zaferini hazırlar. Hayır, katip Horatio'nun gördüğü gibi 'yargı'lar tesadüfi değildi, 'kıyım'lar sıradan değildi ve genç kahraman Danimarka'nın çürümüş halinden geriye kalan herşeyi, zengin ölü bedenler yığınını incelerken gırtlaktan gelen o nidada çok derin bir tatminin notası vardır – Ha ha, bu maden yıkıma ağlıyor (anlamı: tilkiler birbirlerini yemişlerdir). Kolaylıkla onun kaba bir evlat minneti patlamasıyla şöyle dediğini hayal edebiliriz: Evet, yaşlı kurt bayağı iyi iş çıkardı!

"'Ama Osric'e dönersek, Boşboğaz Hamlet az önce bir soytarının kafatasına konuşuyordu; şimdi ise şakacı ölümün kafatası Hamlet'le konuşuyor. Şaşırtıcı bindirmeye dikkat edin: kafatası-kabuk "Kafasında bir kabukla kaçıp gider." Osrick ve Yorick neredeyse kafiyelidir, ama birinin yumurta sarısı diğerinin kemiği (*os*) olmuştur. Bu aracı, mağazanın ve geminin dillerini karıştırarak, olağanüstü bir saray mensubunun giysilerini giyerek, ölüm satma eylemi içindedir, Hamlet'in denizde tam yeni kaçmayı başardığı ölümü. Kanatlı yelek ve altın rengi imalar derin bir amacı, cesur ve

42 (Alm.) İç huzursuzluk.

kurnaz bir aklı gizliyor. Bu seremoni görevlisi kim? Genç Fortinbras'ın en parlak casusu.' İşte, bu sana katlanmak zorunda olduklarımdan oldukça makul bir örneklem veriyor."

Krug küçük Ember'in şikâyetlerine gülümsemeden edemiyor. Bütün bunların öyle ya da böyle Paduk'un davranışlarını anımsattığı yorumunu yapıyor. Düpedüz aptallıktan oluşan bu karışık kıvrımları kastediyorum. Ember sanatçının yaşamdan kopuşunu vurgulamak için bu Paduk ya da Padok'un *–bref, la personne en question–*[43] kim olduğunu bilmediğini ve bilmek de istemediğini (ifşa edici bir inkâr) söylüyor. Krug açıklamak için Ember'e Göller Bölgesi'ne ziyaretini ve nasıl sona erdiğini anlatıyor. Doğal olarak Ember donakalıyor. Krug ve çocuğun terk edilmiş odalarında dolaştıklarını, kulübenin iki saatinin (biri yemek odasında, diğeri mutfakta) büyük ihtimalle, yalnız, sapasağlam, insan gittikten sonra insanın zaman kavramına acınacak şekilde bağlı kalarak hâlen çalıştığını bütün canlılığıyla gözünde canlandırıyor. Maximov'un Olga'nın ölümünü ve Krug'un yardım edilemez durumunu anlatan mektubunu almaya vakti olup olmadığını merak ediyor. Ne demeliyim? Rahip Viola'nın grubundaki uykulu gözlü, yaşlı bir adamı dul Krug sanmış, vaazını verirken ve büyük güzel beden kalın bir duvarın arkasında yanarken hep o kişiye hitap etmişti (o da kafasıyla onaylıyordu). Amcası bile değil, annesinin aşığı bile değil.[44]

Ember yüzünü duvara dönüp gözyaşlarına boğuluyor. İşleri daha az duygusal bir düzeye getirmek için Krug ona bir zamanlar ABD'de birlikte yolculuk ettiği ilginç bir karakteri, fanatik olarak *Hamlet*'ten bir film yapmak isteyen adamı anlatıyor.

"Başlangıçta," demişti,

---

43 (Fr.) Kısaca, bahsedilen kişi.

44 Burada yazar *Hamlet*'e gönderme yapıyor.

Hayaletimsi maymunlar çarşaflara sarılmış,
Titreyen Roma caddelerine dadanıyorlar.
Ve sargılanmış ay...

Sonra: Elsinore'un surları ve kuleleri, ejderhaları ve süslü demir işleri, çatı padavrasından balık pulları yapan ay, bir denizkızının derisinin soyut bir gökyüzünde parlayan üçgen çatı tarafından büyütülmesi ve karanlık şatonun önündeki platformdaki bir ateşböceğinin yeşil yıldızı. Hamlet'in ilk monoloğu filizlenmiş, yabani otları temizlenmemiş bir bahçede sunulmuştu. Dulavratotu ve devedikeni ana işgalciler. Rahmetli kralın en sevdiği bahçe koltuğunda bir kurbağa nefes alıyor ve göz kırpıyor. Yeni kral içerken bir yerlerde top patlıyor. Rüya yasalarına ve ekran yasalarına göre top yumuşakça bahçedeki çürümüş bir ağaç gövdesinin eğimine dönüştürülüyor. Gövde bir top gibi göğe çevriliyor, gökte bir an için özel ayarlanmış beyaz dumanlar yüzen "öz kıyım" sözcüğünü yazıyor.

Hamlet Wittenberg'de, hep geç kalıyor, G. Bruno'nun derslerini kaçırıyor, hiç saat kullanmıyor, Horatio'nun sürekli geri kalan saatine güveniyor, on birle on iki arasında bentte olacağını söylüyor ama gece yarısını geçtikten sonra geliyor.

Tamamen çelik giyinmiş Hayalet'in arkasında ayışığı ayak uçlarında onu takip ediyor, bir an için bir parıltı yuvarlak omuzluklara yerleşiyor, biraz sonra zırhların üzerinde beliriyor.

Aynı zamanda Hamlet'in Sıçan-adamı duvar halısının altından, yer boyunca ve kıvrılan merdivenlerden yukarıya sürüklediğini ve meşale taşıyan İsviçreliler cesedi bulmak için gönderildiklerinde garip bazı ışık efektleriyle onu gizlenmiş bir geçite tıktığını görüyoruz. Fırtınalı denizlerden etkilenmeden, serpintiye aldırış etmeden Danimarka tere-

yağı balyaları ve fıçılarının üzerinden tırmanarak Rosenstern ve Guildenkranz'ın, "iyileştirmeye gelen ve ölmeye giden", birbirlerinin yerine geçebilen nazik ikizlerin ortak yataklarında horladıkları kamaraya sürünerek giren Hamlet'in deniz kıyafetli bedeni bir başka heyecana yol açacaktır. Erkeklerin salonunun penceresinin önünden yavşan bölgesi ve leopar benekli tepeler hızla geçerken giderek daha fazla resim fırsatları gelişiyor. R.'nin genç L.'yi Quartier Latin[45] boyunca takip ettiğini görebiliriz dedi (o şahin suratlı, kılıksız, akademik kariyeri zamansız bir aşk ilişkisi yüzünden aniden sona ermiş bir adamdı), Polonius'un gençliğinde Üniversite Sahnesi'nde Sezar'ı oynadığını, Hamlet'in eldivenli ellerindeki kafatasının (sansür görevlisinin izniyle) canlı bir soytarının yüz hatlarını aldığını görüyoruz; belki de şehvetli yaşlı Kral Hamlet'in buzun üzerinde kayan ve yuvarlanan Polonyalıları uzun saplı bir baltayla hakladığını bile görebiliriz. Sonra arka cebinden bir cep şişesi çıkardı ve "bir yudum al," dedi. Kızın göğsüne bakınca en az on sekiz olduğunu düşündüğünü ama küçük sürtüğün on beşinde bile olmadığını ekledi. Sonra Ophelia'nın ölümü vardı. Liszt'in *Le Funérailles*'inin sesleri eşliğinde Ophelia söğütle güreşirken ya da bir başka nehir kızının babasının söyleyeceği gibi "güleşirken" görüyoruz onu. Bir kız, bir Salix.[46] Burada cam gibi suyun yandan bir çekimini öneriyor. Süzen bir saprağın başrolü.[47] Sonra onun küçük beyaz eline, bir çelengi tutarak ulaşmaya, yanıltıcı bir kıymığı çevrelemeye çalışan eline dönüyor. Şimdi sessiz sinema döneminde kısa komedilerin en önemli özelliğiyle dramatik olarak başa çıkmanın zorluğu geliyor: beklenmedik bir şekilde ıslanma numarası. Tuvalet salonundaki şahin-adam (puroyla tükürük hokkası arasın-

45 Paris'in 5. ve 6. Bölgelerinden oluşan mahallesi.

46 Söğüt familyasının Latince ismi.

47 Burada yazar sözcüklerin harfleriyle oynuyor: "To feature a phloating leaph"

da) zorluğun yalnızca kızın gölgesini, düşen, düşüp çimenli sahilin kenarı boyunca gölgeli çiçeklerden bir sağanak altında parıldayan gölgesini göstererek aşılabileceğine işaret etti. Gördün mü? Sonra: yüzen bir çelenk. O (üzerine oturdukları) püriten deri çağdaş ve yüksek derecede seçkin Pullman fikriyle ilkel posta arabası arasındaki evrimsel bağlantının son kalıntısıydı: samandan petrole. Sonra –ve ancak o zaman– onu görürüz, dedi, (daha sonra çatallanarak ilerleyen ve sonunda Ren Nehri'ni, Dinyeper Nehri'ni ve Cottonwood Kanyonu'nu ya da Nova Avon'u oluşturan) derede, sırılsıklam, şişmiş süslü sözlerle doldurulmuş giysilerden oluşan soluk bir ektoplazma bulutu içinde sırtüstü yatıyor ve uykulu gözlerle *hey yab daba daba* ya da bir başka eski bir mersiyeyi mırıldanıyor. Bu çanların çalışına dönüşüyor ve şimdi *Orchis Mascula*'nın[48] yetiştiği sulak bir toprakta liberal bir çobanı görüyoruz: dönemin paçavraları, güneşin çevrelediği sakal, beş koyun ve bir sevimli kuzu. Bu kuzu önemli bir şey, çoban temasının kısalığına rağmen – bir kalp atışı. Müzik Kraliçe'nin çobanına, kuzu dereye doğru gidiyor."

Krug'un hikâyesi istenen etkiyi yapıyor. Ember burnunu çekmeyi bırakıyor. Dinliyor. Şimdi de gülümsüyor. Sonunda oyunun havasına giriyor. Evet, onu bir çoban buldu. Aslında ismi Arcadia'daki aşık bir çobanın isminin anagramından türetilebiliyor. Ya da büyük ihtimalle Alpheios'un anagramı, "S" ıslak çimende kaybolunca uzun bacaklı bir orman perisini Artemis onu bir çaya dönüştürene kadar kovalayan nehir tanrısı Alpheus'un – tabii ki bu dönüşüm onun akışkanlığına mükemmel uyuyor (bkz. Winnipeg Lake, kıvrım 585, Vico Yayınları basımı). Ya da belki eski Dancadaki bir yılan isminin Yunancadaki yazılışından türetmiş olabiliriz. Kıvrak, peltek *khonushan*, ince dudaklı Ophelia, Amleth'in şeytan aldatması, Lethe'nin bir denizkızı, nadir bir su yıla-

48 Salep orkidesi.

nı, bilimin *Russalka letheana*'sı[49] (senin uzun tüylerine uyuyor). Hamlet Alman hizmetçilerle meşgulken Ophelia evde, korunaklı bir pencerede buz gibi bahar rüzgârı pencere camını tıkırdatırken masumca Osric'le flört etti. Derisi o kadar yumuşaktı ki sadece baktığınızda bile üzerinde pembe bir nokta belirirdi. Bir Boticelli meleğinin alışılmamış soğukluğu burun deliklerini pembeye boyuyor ve üst dudağını kaplıyordu – bilirsiniz, dudaklarının kenarları deriyle birleştiği zaman. Aynı zamanda iyi bir mutfak kızı olduğunu da kanıtladı ama vejetaryen birinin mutfağında. Ophelia, uzun ömürlülük. Pasif hizmette öldü. Güzel Ophelia. Bazı zarif düzeltmeler ve birkaç kötü hatayla bir ilk Folyo. "Sevgili Dostum," (Hamlet'i Horatio'ya böyle söyletebiliriz), "fiziksel yumuşaklığına karşın çivi kadar sertti. Ve kaygan: yılan balıklarından oluşan bir çiçek demeti. O iyi beslenmemiş soluk gözlü sevimli ince kaygan yılan gibi hem ateşli derecede isterik hem de umutsuz düzeyde soğuk kızlardandı. Tehlikeli rotasını babasının hırsının gösterdiği yöne sessizce, bir tür şeytanca zariflikle çevirdi. Delirdikten sonra bile sırrını ölü adamın parmağıyla gösteriyordu. Bu da tam olarak beni işaret ediyordu. Ah, tabii ki onu kırk bin kardeş gibi, hırsızlar kadar yoğun seviyordum (pişmiş topraktan reçel kavanozları, bir selvi, tırnak ayı) ama hepimiz Lamord'un öğrencileriydik, ne demek istediğimi anlıyorsun değil mi?" Salak gösteri sırasında kafasını üşüttüğünü de ekleyebilirdi. Undine'in pembe yutağı, buzlu karpuz, *l'aurore grelottant en role rose et verte*.[50] Onun hırpani kucağı.

Alman bir akademisyenin eskimiş şapkasının üstündeki sözcüklerden bahsederken Krug, Hamlet'in ismiyle de oynamayı öneriyor. Örneğin "Telemachos'a bakalım, diyor, bu-

49 Russalka Rusça'da denizkızı anlamına gelir. Lethe Yunan mitolojisinde suyu içildiğinde ölülerin ruhlarının dünyadaki yaşamlarını unuttukları nehir.

50 (Fr.) Pembe ve yeşil giysili şafak vakti.

nun anlamı 'uzaktan savaşan', bu zaten Hamlet'in savaş anlayışıydı. Kısalt onu, gereksiz harfleri at, hepsi de sonradan eklenmiş, eski dilde "Telmah" kalır. Şimdi tersten oku. Bu şekilde hayalperest bir kalem bayağı bir fikirle kaçıp gider ve geri viteste Hamlet Ulysses'in annesinin aşıklarını öldüren oğluna dönüşür. *Worte, worte, worte.* Siğiller, siğiller, siğiller.[51] En sevdiğim yorumcu Tschischwitz, sessizlerden ya da *soupir de petit chien*[52] oluşan bir tımarhane.

Ama Ember'in tam olarak kızla işi bitmemiştir. Aceleyle Elsinore'nin Roseline'in anagramı olduğunu, bunun da yeni olasılıklar açtığını not ederek Ophelia'ya dönüyor. Onu seviyor, diyor. Hamlet'in onun hakkındaki düşüncelerini bir yana bırakırsak, kızın cazibesi var, bir tür kalp kırıcı cazibe: o hızlı gri-mavi gözler, ani gülüşler, küçük düzgün dişler, onunla dalga geçip geçmediğini anlamak için hafif duraklaması... Dizleri ve baldırları, oldukça şekilli de olsa ince kollarıyla ve küçük göğüsleriyle kıyaslandığında biraz fazla yapılıydı. Ellerinin ayaları ıslak bir pazar günü gibiydi ve boynuna bir haç takmıştı, orada küçük bir et beni, pıhtılaşmış ama yine de saydam güvercin kanı dolu köpükçük her an o ince altın zincir tarafından kesilme tehlikesinde gibiydi. Sonra bir de onun sabah nefesi vardı, kahvaltıdan önce nergis, sonra ise kesilmiş süt kokuyordu. Karaciğerinde bir sorun vardı. Kulak memeleri boştu ama küçük mercanlar için minik delikler açılmıştı – inciler için değil. Bütün bu ayrıntıların bileşimi, sivri dirsekleri, çok açık saçı, sıkı parlak yanak kemikleri ve ağzının kenarlarında sarı tüylerin hayaleti (bakınca son derece ince tüyler görünüyordu), ona anemik bir Estonyalı hizmetçiyi anımsatıyor (Ember çocukluğunu hatırlayarak konuşuyor), kızın acınacak şekilde ayrık

51 Burada yazar Almanca *Worte* (sözcükler) ve Ingilizce *Warts* (siğiller) kelimeleriyle oynuyor.

52 (Fr.) Köpek mama kabı.

zavallı küçük göğüsleri onun çizgili çoraplarını çekmek için aşağıya, çok aşağıya eğildiğinde bluzun içinde solukça sallanıyorlardı.

Burada Ember birdenbire sesini huysuz bir sıkıntı çığlığına dönüştürüyor. Kendi özgün Ophelia'sı yerine olanaksız bir seçimle umutsuz derecede tombul, kupaası gibi ağzı olan Gloria Bellhouse'un role seçildiğini söylüyor. Yönetimin ona "delilik" sahnesinde oynarken kullanmak için verdiği sera karanfillerine ve zambaklara özellikle fitil oluyor. O ve yapımcı, Goethe gibi, Ophelia'yı konserve bir şeftali kılığında düşünüyorlar: "tüm benliği tatlı, olgun bir tutku içinde yüzüyor," diye yazıyor Johann Wolfgang, Alman şair, roman, tiyatro ve felsefe. Ah, korkunç.

"Ya da babası... Hepimiz onu tanıyoruz ve seviyoruz, değil mi? Ve onu doğru anlamak o kadar basit olurdu ki: Polonius-Pantolonius, şişirilmiş geceliğiyle aylak bir bunak, halı terlikleriyle ayağını sürüyerek yürüyor ve odadan odaya, belli belirsiz androjen kimliğiyle anne ve babayı birleştirerek, bir hadımın rahat kasığıyla çift-cinsiyetli, badi badi yürüyordu – bunun yerine *Vals Dünyası*'nda Metternich'i oynayan ve ömrünün geri kalan kısmında bilge ve kurnaz bir devlet adamı kalmakta ısrar eden adama rol veriyorlar. Ah, gerçekten korkunç."

Ama daha kötüsü de var. Ember arkadaşından kendisine belli bir kitabı vermesini istiyor – hayır, kırmızı olan. Özür dilerim, *diğer* kırmızı.

"Belki de fark ettiğiniz gibi Haberci Claudio adlı birinin eline 'ona mektupları [gemiden] getiren birinden' aldığı mektupları vermiş olduğunu belirtir; oyunda bu kişiye başka hiçbir referans yoktur. Şimdi büyük Hamm'ın ikinci kitabını açalım. Ne yapıyor? İşte burada. Bu Claudio'yu alıyor ve daha sonra – neyse, sadece dinle."

"Kralın soytarısı olduğu, eserin Almanca orijinalinde

(*Bestrafter Brudermord*)[53] haberi getirenin palyaço Phantasmo olduğu gerçeğinden bellidir. Kimsenin henüz bu prototip ipucunu takip etmeye zahmet etmemiş olması şaşırtıcı. Kelime oyunu havasına girdiğinde Hamlet'in tabii ki denizcilerin mesajını *Kral'ın soytarısına* vermelerini istediği çünkü Kral'ı *aldattığı*[54] gerçeği de gayet açıktır. Son olarak da o günlerde bir saray soytarısının sık sık efendisinin ismini kullandığını, genelde ismin sonunda küçük bir değişiklik yaptığını hatırladığımız zaman resim tamamlanır. Böylece kırk yaşlarında bir adam olan bu ilginç İtalyan ya da İtalyanımsı soytarı figürünün kuzeydeki bir kalenin kasvetli salonlarında hayalet gibi dolaştığını ama gençliğinde, yirmi yıl önce Yorick'in yerine geçtiği zamanki kadar uyanık olduğunu görürüz. Polonius iyi haberlerin 'babası'yken Claudio kötü haberlerin 'amcası'dır. Karakteri bilge ve yaşlı adamınkinden daha inceliklidir. Kral'la çevik parmaklarının ve meraklı gözlerinin çoktan görmüş olduğu bir mesaj yoluyla doğrudan yüzleşmekten korkar. Kral'a gelip ona "biriniz esrimiş" yerine 'biranız ekşimiş' diyerek 'bira' üzerine bir kelime oyunu yapamaz. O halde, mükemmel bir kurnazlıkla bir strateji icat ediyor, bu ahlaki cesaretinden çok zekâsının bir işareti. Bu strateji nedir? 'Zavallı Yorick'in hiçbir zaman icat edemeyeceği kadar derin bir stratejidir. Denizciler uzun zamandır özlem duyulan bir limanın sağlayabileceği cinsten zevk mekânlarına aceleyle giderken, kara gözlü entrikacı Claudio tehlikeli mektubu yeniden katlar ve onu gelişigüzel bir şekilde bir başka haberciye, oyunun 'Haberci'sine verir, o da masumane mektubu Kral'a götürür."

Ama bu kadarı yeter, şimdi Ember'in bazı meşhur satırları nasıl yazdığına bakalım:

---

53 (Alm.) Cezalandırılan Kardeş Katli.

54 Burada yazar soytarı (*fool*) ve aldatmak (*to fool*) sözcükleriyle kelime oyunu yapıyor.

Ubit' il' ne ubit? Vot est' oprosen.
Vto bude edler: v rasume tzerpieren
Ogneprashchi i strely zlovo roka–

(Ya da bir Fransız'ın söyleyeceği gibi:)

L'égorgerai-je ou non? Voici le vrai problème.
Est-il plus noble en soi de supporter quand même
Et les dards et le feu d'un accablant destin[55]

Evet halen soytarılık yapıyorum. Şimdi gerçeğine geliyoruz.

Tam nad ruch 'om rostiot naklonno iva,
V vade iavliaia list 'ev sedini;
Guirliandy fantasticheskie sviv
Iz etik list 'ev - s primes 'u romashek,
Krapivy, lutikov-

(Şuradaki derenin kenarında büyür meyilli bir söğüt
Suda yapraklarının aksaçlılığını gösterir;
İnanılmaz örgülü çelenkler yaparak
Bu yapraklarla, bir tutam papatya,
Isırgan, menekşeler–)

Gördüğün gibi yorumcularımı seçmek zorundayım. Ya da şu zor pasajı:

Ne dumaete-li vy, sudar', shto vot eto (yaralı geyik hakkındaki şarkı), *da les per'ev na shliape, a dve kamchatye rozy na proreznykh bashmakakh, mogli by, kol' fortuna zadala by mne turku, zasluzhit' mne uchast'e v teatralnoi arteli; a, sudar'*?

55 Bu bölümde yazar Hamlet'in başka dillerdeki çevirileriyle oynayarak ve değişik terimler kullanarak parodi yapıyor. Örneğin bu bölümün Fransızca çevirisi Victor Hugo'ya göre şöyle: *"Etre, ou ne pas être, c'est là la question. Y a- t-il plus de noblesse d'âme à subir la fronde et les flèches de la fortune outrageante"*.

Ya da en sevdiğim sahnenin başlangıcını:

Krug oturup Ember'in çevirisini dinlerken günün garipliğine şaşırmadan edemiyor. Gelecekte bir noktada tam bu anı hatırlarken düşünüyor. Krug, Ember'in yatağının yanında oturuyordu. Ember, dizlerini yatak örtüsünün altına kaldırmış, kâğıt parçalarından kafiyesiz şiir okuyor. Krug yakın zamanda karısını kaybetmişti. Yeni bir siyasal düzen şehri serseme çevirmişti. Düşkün olduğu iki kişi kaçırılmış ve belki de idam edilmişti. Ama oda sıcak ve sessizdi ve Ember *Hamlet*'e derinlemesine girmişti. Krug ise günün garipliğine hayret ediyordu. Zengin tonları olan sesi dinliyor (Ember'in babası İranlı bir tüccardı) ve tepkisinin koşullarını basitleştirmeye çalışıyordu. Doğa bir zamanlar kubbeli kafası bir sözcük kovanı olan bir İngiliz üretmişti; muazzam sözcük dağarcığının herhangi bir parçacığına yalnızca bir nefes vermesi o parçacığın yaşamasına, genişlemesine ve nabız gibi atan beyni ve ilişkili bacaklarla bir karmaşık imge oluncaya kadar titreşen dokunaçlar çıkarmasına yetiyordu. Üç yüzyıl sonra, bir başka ülkede bir başka adam bu ritmleri ve metaforları bir başka dilde söylemeye çalışıyordu. Bu süreç, gerekliliği için gerçek bir neden gösterilemeyen müthiş bir emek gerektiriyordu. Sanki birisi belli bir ülkede büyüyen ve yeşil-kahverengi toprağa kendi özgün gölgesini düşüren belli bir kavak ağacını görüp (bundan sonra ona birey A diyeceğiz) bahçesine kendisi de tıpkı çevirmenin ilham ve dilinin özgün yazarınkine göre farklı olması gibi ona ya da herhangi bir başka ağaca benzemeyen, ama parçaların akıllıca birleştirilmesi, ışık efektleri, rüzgâr üreten motorlar kullanarak, bittiği zaman, birey A'nın düşürdüğünün tam benzeri bir gölge düşürebilen müthiş ayrıntılı bir aygıt dikmeye girişmişti – aynı ana hatlar, aynı şekilde değişen, aynı tek ve çift güneş lekelerinin aynı pozisyonda ve günün aynı saatinde titreşmesi. Pratik bir bakış açısıyla bu tür bir zaman ve malzeme israfı (o baş ağrıları,

sabahın ayıltıcı ışığında felaket oldukları ortaya çıkan o geceyarısı zaferleri!) neredeyse suç oluşturacak düzeyde saçmaydı, çünkü en büyük taklit başyapıtı bir başka adamın dehasına teslim olarak düşünceyi gönüllü olarak kısıtlamayı varsayıyordu. Bu intihar eğilimli kısıtlama ve teslimiyet, uyarlamalı taktikler, gölge resmi çeken binlerce aygıt, o söz dokumacısının ve sözlerin tanığının eğrilikteki her hileyle hissettikleri şahane zevkle dengelenebilir miydi, yoksa hepsini göz önüne aldığımızda bir anlamda Paduk'un yazı makinesinin abartılmış ve ruhanileştirilmiş bir kopyası mıydı?

"Sevdin mi, kabul ediyor musun?" diye sordu Ember endişeyle.

"Bence harika," dedi Krug kaşlarını çatarak. Kalkıp odada dolaştı. "Bazı satırlar biraz yağlanmak istiyor," diye devam etti, "ve ben şafağın giysisinin rengini sevmedim – 'kızıl kahverengi'yi daha az derimsi, daha az proleter bir şekilde görüyorum, ama haklı olabilirsin. Bütün hepsi aslında bayağı harika."

Konuşurken pencereye doğru gitti, bilinçsizce bir ışık ve gölge kuyusu olan avluya bakıyordu (işin garibi akşamüstü bir saatti ve gece yarısı değildi).

"Çok mutluyum," dedi Ember. "Tabii ki değişmesi gerekecek bir sürü küçük şey var. Sanırım ben *'laderod kappe*'de kalacağım."

"Bazı söz oyunları–" dedi Krug. "Hey, bu garip."

Avlunun farkına varmıştı. Orada iki laternacı, birbirlerinden birkaç adım ötede duruyordu, ikisi de laternayı çalınıyordu – aslında ikisi de bunalımlı ve kendinin farkında görünüyordu. Birkaç iri çeneli, çapraz profilli afacan (küçük adamlardan biri bir ipin ucundaki oyuncak bir arabayı tutuyordu) onlara sessizce ve şaşkınlık içinde bakıyordu.

"Hayatım boyunca," dedi Krug, "aynı avluda aynı zamanda *iki* laternacı görmedim."

"Ben de," diye kabullendi Ember. "Şimdi sana göstermek için–"

"Ne oldu acaba?" dedi Krug. "Çok rahatsız görünüyorlar, ya çalmıyorlar, ya da çalamıyorlar."

"Belki biri diğerinin ritmini bozmuştur," diye önerdi Ember, yeni kâğıtları sıralarken.

"Belki de," dedi Krug.

"Belki de her ikisi de biri çalmaya başlar başlamaz diğerinin rekabet eden bir parça çalmaya başlayacağından korkuyordur."

"Belki," dedi Krug. "Her neyse, son derece kendine özgü bir görüntü. Bir laternacı her zaman tekilliğin amblemi gibidir. Ama burada saçma bir ikilik var. Çalmıyorlar ama yukarıya bakıyorlar."

"Şimdi devam edeceğim," dedi Ember, "sana okuyayım-"

"Bu şekilde gözbebeklerini yukarıya hareket ettirebilen," dedi Krug, "yalnız tek bir meslek grubu biliyorum. O da rahipler."

"Bak Adam, otur ve dinle. Yoksa seni sıkıyor muyum?"

"Oo saçmalama," dedi Krug sandalyesine oturarak. "Sadece neyin yanlış olduğunu düşünmeye çalışıyordum. Çocuklar da onların sessizliğine şaşırmış gibiler. Bütün bu iş bana biraz tanıdık geliyor, tam çözemediğim bir şey var – bir düşünce tarzı..."

"Aşağıdaki bölümün çevirmeninin önüne çıkan ana zorluk," dedi Ember, pançtan bir yudum aldıktan sonra şişman dudaklarını yalayıp arkasını büyük yastığa göre düzeltti, "ana zorluk–"

Uzaktan gelen kapı zili sesi konuşmasını böldü.

"Birini mi bekliyorsun?" diye sordu Krug.

"Herhangi birini değil. Belki aktörlerden bazıları ölüp ölmediğimi görmek için gelmişlerdir. Hayal kırıklığına uğrayacaklar."

Uşağın ayak sesleri koridoru geçti, sonra geri döndü.

"Bay ve bayan sizi görmek istiyor, efendim," dedi uşak.

"Lanet olsun," dedi Ember. "Adam, sen gidebilir misin...?"

"Evet tabii," dedi Krug. "Uyuduğunu mu söyleyeyim?"

"Ve tıraşsız olduğumu," dedi Ember. "Ve okumama devam etmek istiyorum."

Güvercin grisi terzi dikimi bir takım içinde şık bir hanımefendi ve frak kesimli ceketinin düğme deliğine parlak kırmızı bir lale takmış olan bir beyefendi koridorda yan yana duruyorlardı.

"Biz–" diye başladı beyefendi, sol pantolon cebini el yordamıyla aradı ve bu hareketine sanki bir yerine kramp girmiş ya da rahatsız giysiler giymiş gibi bir tür yalpalamayla eşlik etti.

"Bay Ember soğuk algınlığı nedeniyle yatakta," dedi Krug. "Benden–"

Beyefendi eğilerek selam verdi. "Gayet iyi anladım, ama bu (boştaki eliyle bir kartvizit uzattı) size adımı ve durumumu belirtecektir. Gördüğünüz gibi emirlerim açık. Onları hemen yerine getirmek için ev sahibi olarak kişisel görevlerimden sıyrıldım. Ben de bir parti veriyordum. Kuşkusuz ki Bay Ember, eğer adı buysa, benim davrandığım kadar hızlı davranacaktır. Bu benim sekreterim – aslında sekreterden de öte bir şey."

"E hadi ama Hustav," dedi hanımefendi ona bir dirsek atarak. "Tabii ki Profesör Krug bizim ilişkilerimizle ilgilenmiyordur."

"İlişkilerimiz mi?" dedi Hustav, aristokratik yüzünde abartılı bir alaycılık ifadesiyle ona bakarak. "Bir daha söyle. Kulağa hoş geliyor."

Hanımefendi kalın kirpiklerini indirdi ve suratını astı.

"Senin düşündüğünü kastetmedim, seni yaramaz çocuk. Profesör de *Gott weiss was*[56] sanacak.

56 (Alm.) Allah bilir ne.

"Kulağa," diye devam etti Hustav yumuşak bir sesle, "belirli bir misafir odasındaki belirli bir mavi yatağın ritmik yayları gibi geliyor."

"Peki. Eğer böyle yaramaz olmaya devam edersen bir kez daha olmayacağı kesin."

"Şimdi de bize küstü," dedi Hustav iç çekerek, Krug'a döndü. "Kadınlardan sakının, Shakespeare'in dediği gibi! Peki, bu üzücü görevimi yerine getirmek zorundayım. Beni hastaya götürün, Profesör."

"Bir dakika," dedi Krug. "Eğer siz oyuncu değilseniz, bu bir tür aptalca şaka değilse..."

"Ah, ne diyeceğinizi biliyorum," diye mırıldandı Hustav; "bu tür bir yaklaşım size garip geliyor, değil mi? İnsanın aklına bu durumlarda tamamen vahşet ve kasvet çağrıştıran şeyler geliyor, tüfek dipçikleri, kaba askerler, çamurlu botlar vesaire. Ama karargâh Bay Ember'in bir artist, bir şair, duyarlı bir ruh olduğunu biliyordu ve tutuklamalarda biraz nazik kaçsa ve alışılmışın dışında da olsa, bir lüks yaşam atmosferinin, çiçeklerin, dişi güzelliğin kokularının işi kolaylaştıracağı düşünüldü. Lütfen sivil elbiseler giydiğime dikkat edin. Tuhaf belki, kabul ediyorum, ama şunu düşünün: Eğer benim görgüsüz yardımcılarım (boştaki elinin başparmağı merdivene doğru işaret etti) içeri dalıp eşyaları parçalamaya başlasalardı ne hissederdi?"

"Cebindeki o iri, çirkin şeyi göster Profesör'e Hustav."

"Efendim?"

"Tabii ki tabancanı kastediyorum." dedi kadın kaskatı bir şekilde.

"Anlıyorum," dedi Hustav. "Seni yanlış anladım. Ama buna sonra değiniriz. Ona aldırış etmeyin Profesör, biraz abartma eğilimi vardır. Bu silahın çok önemli bir farkı yok. Resmî görevlilerce kullanılan bir silah türü, numarası 184682, herhangi bir anda bunun gibi düzinelercesini görebilirsiniz."

"Sanırım bu kadarı bana yetti," dedi Krug. "Tabancalara inanmam ve her neyse. Yerine koyabilirsiniz. Tek bilmek istediğim şu: onu hemen mi götürmeye niyetlisiniz?"

"Evvet," dedi Hustav.

"Bu inanılmaz tecavüzleri şikâyet etmenin bir yolunu bulacağım," diye kükredi Krug. "Bu böyle devam edemez. Onlar son derece zararsız yaşlı bir çiftti ve her ikisinin de sağlık sorunları vardı. Buna kesinlikle pişman olacaksınız."

"Şimdi aklıma geldi," dedi Hustav açık renk saçlı arkadaşına, Krug'un peşi sıra dairede hareket ediyorlardı. "Albay yanından ayrıldığımızda epeyce fazla *şnaps* içmişti, yani geri gittiğimizde kızkardeşini bıraktığımız gibi bulacağımız biraz şüpheli."

"Albay'ın iki asker ve *barbok*'la [ortasında erimiş tereyağı için bir delik olan bir tür pasta] ilgili anlattığı hikâye bayağı eğlendiriciydi," dedi kadın. "Bay Ember'a anlatmalısın, o bir yazar, bir sonraki kitabına koyabilir o hikâyeyi."

"Aslına bakarsan senin o güzel ağzın," diye başladı Hustav ama yatak odasının kapısına ulaşmışlardı ve hanımefendi alçakgönüllülükle geride kalmıştı, Hustav ise bir kez daha araştırıp duran elini pantolon cebine soktu, sallanarak Krug'un arkasından gitti.

Uşak yatağın yanından bir *mida*'yı [küçük, kaplama bir masa] çıkarmaktaydı. Ember bir el aynasında küçük dilini inceliyordu.

Krug İngilizce olarak, "Bu aptal seni tutuklamaya gelmiş," dedi.

Ember'e eşikten sessizce gülümsemekte olan Hustav birden kaşlarını çattı ve Krug'a kuşkuyla baktı.

"Ama bu kesin bir hata olmalı," dedi Ember. "Beni kim tutuklamak istesin ki?"

"*Heraus, Mensch, marsch*,"[57] dedi Hustav uşağa, o odadan

57 (Alm.) Dışarı, adam, marş marş.

çıkınca da:

"Profesör, sınıfta değiliz," dedi Krug'a dönerek. "O yüzden herkesin anlayabileceği bir dil kullanın. Başka zaman bana Danca ya da Hollandaca öğretmenizi isteyebilirim; ama şu anda size olduğu kadar bana ve Bayan Bachofen'e de itici gelen görevleri yerine getirmekle yükümlüyüm. O yüzden basit şakalara karşı olmasam da dikkatinizi çekerim ki–"

"Bir dakika, bir dakika," diye bağırdı Ember. "Şimdi anladım. Dün o çok yüksek sesle bağıran hoparlörler çalışırken penceremi açmadığım için değil mi bunlar? Ama açıklayabilirim.... Doktorum hasta olduğumu onaylayabilir. Adam, her şey yolunda, merak etmene gerek yok."

Misafir odasından boş bir parmağın soğuk bir piyanonun tuşlarına dokunma sesi geldi, o sırada Ember'in uşağı kolunun üstünde birkaç giysiyle çıkageldi. Adamın yüzü dana eti rengiydi ve Hustav'a bakmaktan kaçınıyordu. Efendisinin şaşırma ünlemine misafir odasındaki hanımefendinin ona ya Ember'in giyinmesini sağlamasını ya da kurşuna dizileceğini söylediğini belirterek cevap verdi.

"Ama bu saçmalık!" diye bağırdı Ember. "Giysilerimin içine dalamam ki. Önce banyo yapmalıyım, sonra da tıraş olmalıyım."

"Gideceğiniz güzel, sessiz yerde berber var," diye yanıtladı nazik Hustav. "Haydi gelin, bu kadar itaatsiz olmamalısınız gerçekten."

(Ya "hayır" dersem?)

"Hepiniz bana bakarken giyinmeyi reddediyorum," dedi Ember.

"Bakmıyoruz," dedi Hustav.

Krug odadan çıktı, piyanonun yanından geçip çalışma odasına doğru yürüdü. Bayan Bachofen piyano taburesinden kalktı ve çabucak ona yetişti.

"*Ich will etwas sagen* [Bir şey söylemek istiyorum]" dedi ve

hafif elini onun koluna koydu. "Az önce konuşurken Hustav ve benim oldukça saçma gençler olduğumuzu düşündüğünüz izlenimine kapıldım. Ama bu onun tarzı, sürekli *witze* [espriler] yapıp bana takılıyor, ben de gerçekten sizin düşündüğünüz gibi bir kız değilim."

"Bu ıvır zıvırın," dedi Krug, geçmekte olduğu bir rafa dokunarak. "özel bir değeri yok, ama onlara değer veriyor ve eğer küçük bir porselen baykuşu –ki onu görmüyorum– çantanıza attıysanız"

"Profesör, biz hırsız değiliz," dedi kız çok sessizce, dar kalçalı, beyaz ipek bluzunun fırfırlarının arasında bir çift simetrik göğsün nemli nemli inip kalktığı bu sarışın kız orada dururken kötü düşüncesinden utanmayanın taş bir kalbi olması gerekirdi.

Krug telefonuna uzanıp Hedron'un numarasını çevirdi. Hedron evde değildi. Hedron'un kızkardeşiyle konuştu. Sonra Hustav'ın şapkasının üzerinde oturduğunu fark etti. Kız ona doğru gelip gerçek ya da manevi değeri olan herhangi bir şeyi aşırmadığını göstermek için beyaz çantasını açtı.

"Beni de arayabilirsiniz," dedi meydan okuyarak, ceketinin düğmelerini açmaya başladı. "Beni gıdıklamamanız koşuluyla," diye ekledi iki kez masum, terleyen Alman kızı.

Krug yatak odasına döndü. Pencerenin yakınında Hustav bir ansiklopedinin sayfalarını karıştırarak M ve V ile başlayan heyecan verici kelimeleri arıyordu. Ember yarı giyinik, elinde sarı bir kravatla duruyordu.

"*Et voilà... et me voici...*"[58] dedi sesinde çocuksu bir mızırdanmayla. "*Un pauvre bonhomme qu'on traîne en prison.*[59] Ah, gitmeyi *hiç* istemiyorum! Adam, yapılabilecek hiç bir şey yok mu? Lütfen bir şeyler düşün! *Je suis souffrant, je su-*

58 (Fr.) Ve işte... Ve ben burada.

59 (Fr.) Hapise sürüklenen zavallı bir adam.

is en détresse.[60] Eğer bana işkence yapmaya başlarlarsa darbe planladığımı itiraf edeceğim."

Adı İvan olan ya da daha önce İvan olmuş olan uşak, dişleri çatırdayarak, gözleri yarı kapalı, zavallı efendisinin paltosunu giymesine yardım ediyordu.

Bayan Bachofen, "Şimdi içeri girebilir miyim?" diye sordu bir tür müzikal cilveyle. Sonra da kalçalarını sallayarak, gezinerek içeriye girdi.

"Gözlerinizi iyice açın Bay Ember," dedi Hustav. "Evinizi şereflendirmeye razı olmuş hanımefendiyi takdir etmenizi istiyorum."

"Sen uslanmazsın," diye mırıldandı Bayan Bachofen eğri bir gülümsemeyle.

"Otur canım. Yatağa. Oturun Bay Ember. Oturun Profesör. Bir an sessizlik. Şiir ve felsefe düşünmeli, güzellik ve kuvvet ise... daireniz güzel ısınıyor Bay Ember. Şimdi, eğer ikinizin dışarıdaki adamlarca vurulmamaya çalışacağınızdan *kesin olarak* emin olsaydım, odadan çıkmanızı isterdim, Bayan Bachofen ile ben ise burada kalıp kısa bir görüşme yapabilirdik. Çok ihtiyacım var buna."

Hayır, *Liebling*,[61] hayır," dedi Bayan Bachofen. "Haydi gidelim. Buradan sıkıldım. Evde yaparız şekerim."

"Bence güzel bir yer burası," diye mırıldandı Hustav sitemle.

"*Il est saoul*,"[62] dedi Ember.

"Aslında, bu aynalar ve halılar benim dayanamayacağım bazı muhteşem Oryantal duygular uyandırıyor"

"*Il est complètement saoul*,"[63] dedi Ember ve ağlamaya başladı.

---

60 (Fr.) Acı çekiyorum, üzüntü duyuyorum.

61 (Alm.) Sevgilim.

62 (Fr.) O sarhoş.

63 (Fr.) O tamamen sarhoş.

Hoş Bayan Bachofen erkek arkadaşının koluna sıkıca girdi ve biraz dil dökmeden sonra Ember'i onları bekleyen siyah polis arabasına götürmesi sağlandı. Gittiklerinde İvan isterikleşti, tavan arasından eski bir bisiklet indirdi ve binip gitti. Krug daireyi kilitledi ve yavaşça evine gitti.

8

Kasaba geç güneş ışığında hayret uyandıracak kadar parlaktı: bu bölgeye özgü Boyalı Günler'den biriydi. İlk ayazdan sonra arka arkaya gelirdi bu günler, bu dönemde Padukgrad'ı ziyaret eden yabancı turist mutlu olurdu. Son yağmurların bıraktığı çamur insanın ağzını sulandırıyordu, o kadar besleyici görünüyordu. Sokağın bir tarafındaki ev cepheleri her türlü, ah, her türlü ayrıntıyı ön plana çıkaran koyu sarı bir ışıkla yıkanmıştı; bazıları mozaik desenleriyle döşenmişti; örneğin şehrin ana bankasında yukaya benzer bir bitki örtüsünün ortasında melekler vardı. Bulvardaki bankların yeni mavi boyası üzerine çocuklar parmaklarıyla "Şanlı Paduk" yazmışlardı – kulakları polisçe çekilmeden yapışkan maddenin özelliklerinin keyfini çıkarmanın en garantili yoluydu bu, polisin zorlukla gülümsemesi kendini içinde bulduğu ikilemin göstergesiydi. Bulutsuz gökte yakut kırmızısı bir balon asılı duruyordu. Kirli baca temizleyicileri ve üstleri başları un olmuş fırıncı çırakları açık kafelerde arkadaşlık ediyorlar, tarihî kan davalarını elma şırası ve nar şurubuyla boğuyorlardı. Birinin lastik galoşu ve kan lekeli manşe-

ti kaldırımın ortasında yatıyor, gelip geçenler yavaşlamadan ve bu iki nesneye bakmadan, hatta yalnızca kaldırımdan çamura inmek ve sonra yeniden kaldırıma çıkmak dışında onların farkında olduklarını bile belli etmeden uzağından geçiyorlardı. Ucuz bir oyuncak dükkânının vitrini bir kurşunla çatlamıştı ve Krug yaklaşırken bir asker elinde temiz bir kâğıt torbayla gelip galoşu ve manşeti torbaya tıktı. Engeli kaldırırsanız karıncalar düz bir yol izlerler. Ember hiç bir zaman çıkarılabilir manşetler takmazdı, ayrıca o talihsiz adamın yaptığı gibi hareket eden bir taşıttan atlamaya ve koşmaya, nefesini tutmaya ve koşup eğilmeye cesaret edemezdi. Bu rahatsız edici olmaya başladı. Uyanmalıyım. Krug düşünceli, siyah paltolu, siyah şapkalı, paltosunun düğmeleri açık ve sallanarak, geniş kenarlı fötr şapkayı elinde tutarak yürürken, kâbuslarımın kurbanlarının sayısı çok hızlı artıyor, diye düşündü.

Alışkanlığın zayıflığı. Eski bir görevli, eski rejime çok bağlı bir şahıs Peregolm Sokağı 4 numaradaki kibar, peluş ve toz dolu dairesinden gizlice dışarı sıvışarak ve yaşadığı yeri Krug'un yaşadığı evdeki ölü asansöre taşıyarak tutuklanmaktan kurtulmuştu. Kapıdaki "Devre Dışı" yazısına rağmen Adam Krug adlı o robot her zaman girmeye çalışıyor ve tehdit edilen mültecinin korkmuş yüzü ve beyaz keçi sakalınca karşılanıyordu. Ancak korku çabucak dünyevi bir konukseverliğe dönüşecekti. Yaşlı adam dar ikâmetgâhını son derece rahat küçük bir sığınağa çevirmişti. Düzgün giyinmiş ve dikkatlice tıraş olmuştu, affedilebilir bir gururla size örneğin bir alkol lambası ya da bir pantolon ütüsü gibi eşyaları gösteriyordu. O bir Baron'du.

Krug kendine sunulan kahveyi kaba bir şekilde reddetti ve ağır adımlarla kendi dairesine gitti. Hedron, David'in odasında onu bekliyordu. Krug'un telefonunu ona söylemişlerdi; hemen atlayıp gelmişti. David onların çocuk odasından

çıkmalarını istemiyordu ve eğer bunu yaparlarsa yataktan kalkmakla tehdit etti. Claudina çocuğa akşam yemeğini getirdi ama o yemeyi reddetti. Krug ve Hedron çekildikleri çalışma odasından çocuğun kadınla tartışmasını belli belirsiz duyabiliyorlardı.

Ne yapılabileceğini tartıştılar: belirli bir hareket tarzı planlamak; tabii ki ne bu hareket tarzının ne de bir başkasının işe yarayacağını gayet iyi biliyorlardı. İkisi de siyasal hiçbir önemi olmayan insanların neden yakalandığını bilmek istiyordu ama doğruyu söylemek gerekirse yanıtı keşfetmiş olmalılardı, onlara yarım saat sonra verilecek basit yanıtı.

"Bu arada, ayın on ikisinde bir toplantı daha yapıyoruz," dedi Hedron. "Korkarım bir kez daha onur konuğu olacaksın."

"Ben değil," dedi Krug, "ben orada olmayacağım."

Hedron piposundaki siyah kalıntıları dirseğinin yanındaki bronz kül tablasına dikkatle çıkarıyordu.

"Dönmem lazım," dedi iç çekerek. "Şu Çinli delegeler yemeğe geliyorlar."

Son anda iptal edilen bir kongreye katılmak için davet edilen yabancı fizikçi ve matematikçilerden bahsediyordu. Daha az önemli bazı üyelere bu iptal bildirilmemişti ve ta o kadar yolu boşu boşuna gelmişlerdi.

Kapıda, tam çıkmadan önce, elindeki şapkaya baktı ve "Umarım acı çekmemiştir... Ben–" dedi.

Krug başını salladı ve aceleyle kapıyı açtı.

Merdivende inanılmaz bir görüntü vardı. Hustav, şimdi tamamen üniformalı, şişmiş yüzünde tam bir keyifsizlik ifadesiyle basamaklarda oturuyordu. Çeşitli duruşlarda dört asker duvarda askerî bir kabartma oluşturuyorlardı. Hedron'un hemen etrafı sarıldı ve tutuklama emri kendine gösterildi. Adamlardan biri Krug'u iterek yoldan çekti. Belirsiz bir itiş kakış oldu ve bu sırada Hustav dengesini kaybetti ve

merdivenlerden düştü, düşerken de Hedron'u arkasından sürükledi. Krug askerlerin peşinden inmek istedi ama engellendi. Patırtı durdu. İnsan Baron'un alışılmadık saklanma yerinin karanlığında sinerek saklandığını ve hâlâ yakalanmadığına inanmaya cesaret edemediğini hayal edebiliyordu.

9

Canım, ellerini sıkı sıkı kavrayarak ve son derece ileri yaşının (aslında on beş bile değilken) temkinli ve titrek adımlarıyla ilerleyerek sundurmayı geçtin; durdun; cam kapıyı dirseğinin yardımıyla açtın; örtülü büyük piyanonun yanından ilerleyip, serin karanfil kokulu odaları geçip teyzeni mor odada buldun–

Sanırım bütün sahneyi tekrarlatmak istiyorum. Evet, ta başından. Sundurmanın taş basamaklarından çıkarken gözlerini birbirini sıkı sıkı tutmuş ellerinin başparmakları arasındaki pembe aralığın üstünden hiç ayrılmadı. Peki ne taşıyordun? Hadi ama... Kirli beyaz ve açık mavi çizgili kolsuz bluz, koyu mavi bir izci eteği, düzensiz yetim siyahı çoraplar ve bir çift eski, klorofil lekeli tenis ayakkabısı. Sundurmanın sütunlarının arasından güneş ışığı kızıl-kumral kısa kesilmiş saçlarına, tombul boynuna ve güneş yanığı kolundaki aşı izine dokunuyor. Serin ve yankılı bir misafir odasından geçerek halının, koltukların ve perdelerin mor ve mavi olduğu bir odaya girdin. Bir sürü aynadan birbirine kenetlenmiş ellerin ve eğik başın sana doğru geldi ve hareketlerin

arkandan taklit edildi. Teyzen, bir ressam mankeni, mektup yazıyordu.

"Bak," dedin.

Ellerini bir gül gibi, yavaşça açtın. Orada, altı tüylü ayağıyla başparmağının altına tutunmuş, fare gibi gri vücudunun iç kısmı hafif kavisli, kısa kırmızı mavi göz şeklinde alt kanatları eğri, uzun, ebruli ve derin yarıkları olan üst kanatlarının altından garip bir çıkıntıyla öne doğru gelen–

Korkarım sahneyi sana bir üçüncü kez tekrar ettirmek zorundayım ama bu sefer tersten – sfenks güvesini bulduğun meyve bahçesine geri götürürken.

Geldiğin yoldan –şimdi ellerinin avuçları açık olarak– geri giderken misafir odasının parkesinde ve piyanonun yanında, parlak gözleriyle yatan kaplan postunun yanında dinlenen güneş üstüne sıçrayıp bluzunun yumuşak basamaklarına tırmanıp tam yüzüne vurdu ki herkes (üşüşerek, kademe kademe, gökte, birbirini itip kakarak, işaret ederek, gözleriyle genç *radabarbára*'yı yiyerek) onun keskin rengini ve alevli çillerini, sıcak ve kıpkırmızı yanaklarını görebilsin –ne de olsa güve hâlâ eline yapışıktı– sen de bahçeden geçip seni dikkatle seyreden kızkardeşinin gözlerinden çok uzaktaki bir elma ağacının dibindeki bereketli otlara onu yavaşça yerleştirirken hâlâ bakıyordun ona.

Ya ben neredeydim o zaman? Kilometrelerce ötede bir istasyonda kucağında bir kitapla oturan (herhalde Pascal'ın *Düşünceler*'i olsa gerek) on sekiz yaşında bir gençtim, sen tanımıyordun beni, benim de senden haberim yoktu. Kitabı kapatıp trene bindim ve genç Hedron'un yazı geçirdiği kır evine gittim. Bu nehre bakan bir tepenin üstünde yapılmış bir dizi kiralanabilir kulübeden biriydi, nehrin öte yanında köknar ağaçları ve kızılağaç çalılarının işaretlediği, yoğun ağaçlarıyla teyzenin arazisi görünüyordu.

Şimdi trenle yeni bir karakter *à pas de loup*[64] çıkıp gelsin, uzun boylu, küçük kara bıyığı olan bir çocuk. Ben değil, Hedron da değil. Senin kuzenindi o, yoldaşımla ben nehrin ötesinde Tarrash'ın[65] açıklamalı oyunlar koleksiyonuna konsantre olurken o yemek sırasında seni karışık ve delirtici bir şekilde kızdırarak gözlerinden yaş getirirdi, sonra teselli etme bahanesiyle çılgınca ağlamanı sakladığın çatı katına gelip yaşlı gözlerinden ve sıcak boynundan ve karışmış saçından öperdi, koltuk altlarına ve jartiyerine elini sokmaya çalışırdı, çünkü sen yaşına göre şaşırtıcı derecede büyük, olgun bir kızdın; ama o, bütün o iyi görünüşü ve aç, sert bacaklarıyla bir yıl sonra tüberkülozdan öldü.

Daha da sonraları, sen yirmi, ben yirmi üç yaşındayken bir Noel partisinde rastladık birbirimize ve o yaz, beş yıl önceki o yaz, komşu olduğumuzu fark ettik, kaybedilmiş beş yıl! İşte tam (kaderin beceriksizliğinden korkarak) korkulu bir şaşkınlıkla elini ağzına götürüp ve bana o yuvarlak gözlerinle bakıp "Ama orası benim yaşadığım yer!" diye mırıldandığın anda, bir anda bir meyve bahçesinin yanındaki yeşil bir yolu ve kaybolmuş tüylü bir yavruyu dikkatle taşıyan güçlü bir genç kızı hatırladım, ama bu gerçekten sen miydin, bütün o inceleme ve dürtmelerim bunu ne onaylayabiliyor ne de çürütebiliyordu.

Cennetteki ölü bir kadına sarhoş kocasının yazdığı bir mektuptan parçalar.

---

64 (Fr.) Sessizce, fark ettirmeden (kurt gibi yürüyerek).

65 1862-1934 yılları arasında yaşamış, dünyanın en ünlü satranç oyuncularından biri.

10

Onun kürklerini, bütün fotoğraflarını, dev gibi İngiliz süngerini ve lavanta sabunu stoğunu, şemsiyesini, peçete halkasını, Ember için alıp hiç vermediği küçük porselen baykuşu yok etti – ama Olga unutulmayı reddediyordu. Neredeyse on beş yıl önce anne ve babası bir tren kazasında öldüğünde Krug duyduğu acı ve paniği *Mirokonzepsia*'sının 3. Bölümü'nü (sonraki baskılarda 4. Bölüm) yazıp ölümün doğrudan gözünün içine bakıp ona itin teki ve iğrenç olduğunu söyleyerek hafifletmişti. İri omuzlarını kuvvetlice silkerek canavarı saran kutsallık yükünü atmış, kalın eski paspas ve halılar ve ıvır zıvır büyük bir gürültü ve patlamayla düşerken bir tür iğrenç rahatlama hissetmişti. Ama yeniden yapabilir miydi?

Olga'nın elbiseleri ve çorapları ve şapkaları ve ayakkabıları neyse ki Claudina Hedron'un tutuklanmasından hemen sonra polis memurlarınca gitmeye zorlandığında onunla beraber yok oldular. Onun yerine geçecek eğitimli bir hemşire bulmak için aradığı ajanslar ona yardım edemiyorlardı ama Claudina gittikten birkaç gün sonra kapı çaldı ve orada

elinde bavuluyla ona hizmet etmeye gelen çok genç bir kız duruyordu. "Adımı sorarsanız," dedi eğlenceli bir şekilde, "Mariette cevabını alırsınız." Daha önce Krug'un tam üstündeki 30 numaralı apartmanda yaşayan meşhur ressam için hizmetçi ve model olarak çalışmıştı; ama şimdi ressam uzaktaki bir bölgede, çok daha az rahat bir hapishane kampına karısı ve iki başka ressamla birlikte gitmek zorunda kalmıştı. Mariette ikinci bir bavul getirdi ve çocuk odasının yakınındaki odaya sessizce yerleşti. Kamu Sağlığı Bakanlığı'ndan çok iyi referansları, zarif bacakları ve solgun, yumuşak hatlı, çok güzel olmayan ama çocuksu bir çekiciliği olan bir yüzü, kavrulmuş görünen, hep aralık duran dudakları ve garip ışıksız kara gözleri vardı; gözbebeği normalde olduğundan biraz yüksekte olan ve isli kirpiklerle eğik gölgelenmiş irisinin neredeyse tonuna karışmıştı. Dikkat çekecek kadar kansız, eşit derecede berrak yanaklarına boya ya da pudra değmemişti. Saçı uzundu. Krug garip bir şekilde onu daha önce –belki de merdivenlerde– gördüğünü hissediyordu. Külkedisi, o küçük pasaklı, düşte hareket edip toz alıyor, her zaman fildişi solukluğunda ve dün gecenin balosundan sonra bahsedilmeyecek kadar yorgun. Bütünüyle bakıldığında onda oldukça rahatsız edici bir şey ve dalgalı kahverengi saçlarında yoğun kestanemsi bir koku vardı ama David onu sevmişti, o halde belki de işe yarayacaktı.

11

Krug'a doğum gününde telefonla Devlet Başkanı'nın onunla görüşmeyi kabul ettiği bildirildi; öfkeli filozof telefonu daha yeni yerine koymuştu ki kapı açıldı ve –(perdeler arasında hakaret edip belki de dövdükleri) hayali efendilerinin ellerini çırpmasından yarım saniye önce içeriye kaskatı girip yürüyen sahne uşakları gibi– şık, topuklarını birbirlerine çarparak yürüyen bir emir subayı eşikten selam verdi. Sarayın arabası –insana mermer döşeli şehirlerdeki birinci sınıf cenaze törenlerini anımsatan dev gibi siyah bir limuzin– hedefine vardığında Krug'un sıkıntısı yerini bir tür suratsız meraka bırakmıştı. Aslında tamamen giyinmiş olmasına rağmen ayaklarında yatak odası terlikleri vardı ve iki devasa odacı (Paduk onları balkonları destekleyen sefil kadın heykelli sütunlarla birlikte devralmıştı) Krug mermer merdivenlerden yukarıya çıkarken onun unutkan ayaklarına bakakaldılar. O andan sonra bir dizi üniformalı namussuz sessizce çevresinde dolaşıp durdu ve onu kesin hareketler ya da sözler yerine bedensiz esnek bir baskıyla şu ya da bu yolu izlemeye yönlendirdiler. Her zamanki dergiler yerine insana çeşitli yete-

nek oyunları (örneğin içinde küçük parlak umutsuzca hareketli topların gözleri olmayan palyaçoların yörüngesine girmeye ikna edilmesi gereken bir oyun) sunulan bir bekleme odasına yöneltildi. Sonra iki maskeli adam gelip üstünü iyice aradılar. Bir tanesi bir paravanın arkasına geçti, diğeri ise üzerinde Sülfürik Asit formülü yazan küçük bir şişeyi Krug'un koltuk altına saklamaya çalıştı. Krug'u "doğal bir pozisyona" soktuktan sonra arkadaşına seslendi, o da istekli bir gülümsemeyle yaklaştı ve hemen nesneyi buldu: bunun üzerine *kwazinka*'nın [bir paravanın katlanan parçaları arasındaki bir aralık] içinden bakmakla suçlandı. Hızlıca büyüyen bir ağız dalaşı *zemberl*'in [kahya] gelmesiyle sona erdi. Bu kuralcı yaşlı şahsiyet hemen Krug'un ayak giyiminin uygunsuz olduğunu fark etti; sonra bunu sarayın baskıcı geniş alanında ateşli bir arama izledi. Krug'un çevresinde küçük bir ayakkabı koleksiyonu birikmeye başladı – birkaç sevimsiz ayakkabı, kenarlarında güve yeniği sincap kürkü olan minik bir kız terliği, kan lekesi olmuş su geçirmez galoşlar, kahverengi ayakkabılar, siyah ayakkabılar ve hatta altına buz pateni takılmış bir çift yarı bot. Yalnızca bu sonuncusu Krug'un ayağına uyuyordu ve uygun eller ve aletler bulunup ayakkabı tabanlarını paslanmış ama zarif eğrileri olan bu eklerden kurtarmak için biraz daha zaman harcanması gerekti.

Sonra *zemberl* Krug'u Alman asıllı bir von Embit olan *ministr dvortza*'nın huzuruna çıkardı. Embit hemen kendinin Krug'un dehasının mütevazı bir hayranı olduğunu belirtti. Zihninin *Mirokonzepsia* tarafından oluşturulduğunu söyledi. Dahası, bir kuzeni –ünlü tıp doktoru– Profesör Krug'un öğrencisi olmuştu, akrabası mıydı? Değildi. *Ministr* sosyal konuşmasını birkaç dakika daha sürdürdü (bir şey söylemeden önce tuhaf bir şekilde burnundan soluyordu) sonra Krug'un koluna girdi ve beraberce bir kenarda kapılar, diğer kenarda açık yeşil ve ıspanak yeşili, astropikal bir ormanda

sonsuz bir ava benzeyen bir şeyi gösteren örtüler olan uzun bir geçitten aşağıya yürüdüler. Ziyaretçinin çeşitli odaları incelemesi sağlandı, yani rehberi yavaşça bir odayı açıyor ve saygılı bir fısıldamayla onun dikkatini şu ya da bu ilginç şeye yöneltiyordu. Gösterilen ilk odada Devlet'in kontur haritası vardı, bronzdan yapılmıştı ve şehirler ve köyler çeşitli renklerde değerli ve yarı-değerli taşlarla temsil edilmişti. Bir sonrakinde genç bir daktilograf kadın bazı dokümanların içeriğini inceliyordu ve onları çözmeye o kadar odaklanmıştı ki ve *ministr* içeriye o kadar sessiz girmişti ki arkasında bir yerde burnundan soluduğunda vahşi bir çığlık attı. Sonra bir sınıf ziyaret edildi: bir dizi kahverengi derili Ermeni ve Sicilyalı çocuk gül ağacı sıralarında hamaratça yazarken *eunig*'leri –boyalı saçları ve kanlı gözleri olan yaşlı, şişman bir adam– önlerinde tırnaklarını boyayarak ve kapalı ağızla esneyerek oturuyordu. Özel ilgi gerektiren ise tamamen boş bir odaydı, içinde soyu tükenmiş mobilyalar kahverengi yerde bal sarısı renkte kareler bırakmıştı: von Embit oralarda durup Krug'a da durmasını söyledi ve bir elektrik süpürgesine işaret etti, gözleri bir o yana bir bu yana, sanki tarihî bir şapelin kutsal hazinelerinin üzerinden geçip gider gibi hareket ediyordu.

Ama daha da ilginç bir şey *pour la Bonne bouche*[66] saklanmıştı. *Notamment, une grande pièce bien claire*[67] sandalyeleri ve masaları belirgin bir laboratuvar havasındaydı ve özellikle büyük ve karmaşık bir radyo setine benziyordu. Bu makineden bir Afrika davulundan çok da farklı olmayan düzenli bir vurma sesi geliyordu, beyaz önlüklerini giymiş üç doktor da dakikadaki vuruş sayısını ölçmekle meşguldü. Paduk'un korumaları arasından şiddete eğilimli görünen ikisi de ken-

66 (Fr.) En son olarak, en sona. Genelde en iyi şeyin sona saklanmasını belirtir (yemekler için kullanılabilir).

67 (Fr.) Özellikle geniş bir oda.

dilerince ayrıca sayarak doktorları kontrol ediyorlardı. Güzel bir hemşire bir köşede *Fırlatılan Güller*'i okuyordu ve Paduk'un dev gibi, bebek yüzlü, tozlu görünen bir frak giymiş olan özel doktoru bir projeksiyon ekranının önünde derin bir uykudaydı. Güm-pa, güm-pa, güm-pa diye devam ediyordu makine, arada bir de bir ek sistol atıyor, bu da ritimde hafif bir bozulmaya yol açıyordu.

Uzmanların yükseltilmiş atışını dinledikleri kalbin sahibi on beş metre kadar ötedeki çalışma odasındaydı. Muhafız askerleri tümüyle deri ve fişek içindeydiler ve Krug ile von Embit'in belgelerini dikkatle incelediler. İkinci beyefendi yanında doğum belgesinin kopyasını getirmemişti ve geçemedi, bu da onun iyi niyetli rahatsızlığıyla sonuçlandı. Krug içeriye yalnız başına girdi.

Paduk çıbanından nasırına kadar gri kamuflaj giymişti, elleri arkasında ve arkası okuyucuya dönük duruyordu. Bu şekilde giyinmiş ve yönelmiş olarak sıkıcı bir boydan boya pencerenin önünde duruyordu. Beyaz gökte düzensiz bulutlar vardı ve pencere camı hafifçe takırdıyordu. Oda maalesef eskiden bir balo salonuydu. Epeyce fazla miktarda sıva süsüyle duvarlar canlandırılmıştı. Aynalı çölde yüzüp duran birkaç sandalye altın yaldızlıydı. Radyatör de öyle. Odanın bir köşesi büyük bir yazı masasınca kesilmişti.

"Buradayım," dedi Krug.

Paduk döndü ve ziyaretçisine bakmadan masasına gitti. Orada deri bir koltuğa gömüldü. Sol ayakkabısı vurmaya başlayan Krug bir sandalye aradı ve masanın etrafında bulamayınca, altın yaldızlı sandalyelere baktı. Ancak ev sahibi bunu görmüştü: bir tıkırtı sesi duyuldu ve Paduk'un *klubzessel*'inin [koltuk] bir kopyası masanın yanındaki bir bölmeden fırladı.

Kurbağa fiziksel olarak pek değişmemişti ama görünen organizmasının her parçacığı genişletilmiş ve pürüzlenmiş-

ti. Engebeli, mavimsi, kazınmış kafasının tepesinde bir parça saç düzgünce fırçalanmış ve ayrılmıştı. Lekeli teni her zamankinden çok kötüydü ve insan birinin şişmanımsı burnunun kanatlarının üstünde ve yakınındaki kaba gözenekleri tıkayan siyah noktaları sıkmaktan kaçınmak için nasıl inanılmaz bir irade gücü olduğunu merak ediyordu. Üst dudağı bir yara nedeniyle şekil değiştirmişti. Çenesinin yanına bir parça gözenekli yara bandı yapışmıştı ve daha büyük bir parçanın kirlenmiş bir köşesi geri döndürülmüştü ve bir pamuk parçası yarı askerî paltosunun katı yakasının hemen üstündeki boynunun kıvrımında görülebiliyordu. Bir bakıma inanılmayacak kadar iticiydi, o halde (bronz bir kartal tarafından tutulan) bir çanı çalalım ve onu bir levazımatçı aracılığıyla güzelleştirelim. Şimdi derisi güzelce temizlendi ve yumuşak kurabiye rengini aldı. Kumral ve sarışın bukleleri sanatsal olarak birleştirilmiş, parlak bir peruk kafasını kapatıyor. Pembe boya uygunsuz yarayı halletmiş. Aslında gözlerini kapatabilseydik gıpta edilebilecek bir yüz olurdu. Ama göz kapakları ne kadar basınç uygularsak uygulayalım yine açılıyorlar. Gözlerini hiç fark etmedim, ya da gözleri değişmiş.

Gözleri ihmal edilmiş bir akvaryumdaki bir balığınkine benziyordu, çamurlu, anlamsız gözler, üstelik zavallı adam büyük, ağır Adam Krug'la aynı odada olmaktan gelen hastalıklı bir utanç durumundaydı.

"Beni görmek istemişsin. Sorunun nedir? Gerçeğin nedir? İnsanlar hep beni görmek ve kendi sorunlarından ve gerçeklerinden bahsetmek istiyorlar. Yorgunum, dünya yorgun, ikimiz de yorgunuz. Dünyanın dertleri benim. Bana sorunlarını anlatmalarını istiyorum. Sen ne istiyorsun?"

Bu kısa konuşma yavaş, düz, tonsuz bir mırıldama şeklinde yapılmıştı. Paduk konuşmasını bitirince kafasını eğdi ve ellerine baktı. Tırnaklarından kalan sarımsı ete derin gömülmüş ince ipliklere benziyordu.

"Peki," dedi Krug. "Bu şekilde ele alınca, *dragotzennyĭ* [şekerim], sanırım bir içecek istiyorum."

Telefondan hafif bir çınlama geldi. Paduk telefonu açtı. Dinlerken yanağı seğiriyordu. Sonra alıcıyı Krug'a uzattı, o da rahatsızca onu yakaladı ve "Evet," dedi.

"Profesör," dedi telefon, "bu sadece bir öneri. Devlet Başkanı'na genellikle '*dragotzennyĭ*' diye hitap edilmez."

"Anlıyorum," dedi Krug, bir ayağını uzatarak. "Bu arada, lütfen biraz brendi gönderir misiniz? Bir dakika bekleyin."

Bir ölçüde dinî ve Fransızlara özgü bir halsizlik ve iğrenme işareti yapan ve iki elini kaldırıp yeniden indiren Paduk'a sorgular gibi baktı.

"Bir brendi ve bir bardak süt," dedi ve alıcıyı yerine koydu.

"Yirmi beş yıldan fazla oldu, Mugakrad," dedi Paduk bir sessizlikten sonra. "Sen olduğun gibi kaldın ama dünya dönmeye devam ediyor. Gumakrad, zavallı küçük Gumradka."

"Sonra," dedi Krug, "ikisi eski günlerden konuşmaya başladılar, öğretmenlerinin isimlerini ve acayipliklerini hatırlamaya çalıştılar – nedense çağlar boyu bu hep aynı kalmıştır, alışkanlık olmuş bir acayiplikten komik ne olabilir ki? Haydi, *dragotzennyĭ*, haydi efendim, bunların hepsini biliyorum, doğrusu kartoplarından ve mürekkep lekelerinden daha önemli konuşacak şeylerimiz var."

"Pişman olabilirsin," dedi Paduk.

Krug bir süre masanın kendi tarafında parmaklarıyla tempo tuttu. Sonra fildişinden yapılmış uzun bir kâğıt bıçağını elledi.

Telefon yeniden çaldı, Paduk dinledi.

"Burada bıçaklara dokunmamalısın," dedi Krug'a, içini çekerek alıcıyı yerine koyarken. "Beni neden görmek istedin?"

"Ben istemedim. Sen istedin."

"Peki, ben neden istedim? Biliyor musun, deli Adam?"

"Çünkü," dedi Krug, "ben tahterevallinin öte ucunda oturup senin tarafını kaldırabilen tek kişiyim."

Kapıya hızlıca vuruldu ve *zemberl* çınlayan bir tepsiyle içeriye girdi. İki arkadaşa ustalıkla servis yaptı ve Krug'a bir mektup verdi. Krug bir yudum aldı ve mektubu okudu. "Profesör," diyordu mektup, "bu hâlâ doğru davranış biçimi değil. Şunu unutmamalısınız ki her iki tarafı birleştiren ve dar ve kırılgan okul anılarından oluşan köprü bir yana, bu iki taraf büyük bir filozofun bile –evet, siz büyük bir filozofsunuz, evet efendim!– ölçmeyi ümit edemeyeceği bir güç ve haysiyet uçurumuyla ayrılmış durumdadır. Bu korkunç samimiyet gösterisinden kaçınmanız gerekir. Bir kez daha uyarmamız gerekiyor sizi. Yalvarıyoruz size. Ayakkabıların çok sıkmadığını umuyoruz ve iyi niyetlerimizi iletiyoruz."

"Bu da böyle," dedi Krug.

Paduk dudaklarını pastörize sütle ıslattı ve daha boğuk bir sesle konuştu.

"Şimdi ben bir şey söyleyeyim sana. Bana gelip soruyorlar. Bu iyi ve akıllı adam neden boş oturuyor? Neden Devlet'in hizmetinde değil? Ben de cevap veriyorum: Bilmiyorum. Onlar da şaşırmış durumda."

"Kim onlar?" diye sordu Krug kuru bir sesle.

"Dostlar, kanun dostları, kanun yapıcıların dostları. Köy heyetleri. Şehir kulüpleri. Büyük loncalar. Neden böyle, neden bizimle değil? Sadece onların sorularını tekrarlıyorum."

"Tabii, mutlaka öyledir," dedi Krug.

Kapı hafifçe açıldı ve gagasında bir not tutan şişman, gri bir papağan içeriye girdi. Beceriksiz, ağarmış ayaklar üzerinde badi badi yürüyerek masaya yaklaştı ve pençeleri parlak zeminler üzerinde manikür yapılmamış köpeklerin yaptığı gibi sesler çıkardı. Paduk sandalyesinden zıplayarak kalktı, hızla yaşlı kuşa doğru yaklaştı ve onu bir tekmede bir futbol topu gibi odanın dışına gönderdi. Sonra kapıyı çarparak

kapattı. Telefon masanın üzerinde kendini yırtarcasına çalıyordu. Telefonu fişten çekti ve olduğu gibi bir çekmeceye kapattı.

"Şimdi de cevabı," dedi.

"Evet, bana bunu borçlusun," dedi Krug. "Öncelikle o dört arkadaşımı neden tutuklattığını öğrenmek istiyorum. Çevremde bir boşluk oluşturmak için mi? Bir boşlukta titreyip durmam için mi?"

"Senin tek gerçek dostun Devlet."

"Anlıyorum."

Uzun camlardan giren gri ışık. Bir romorkörün kasvetli çığlığı.

"İyi bir resim oluşturuyoruz – sen bir tür *Erlkönig*[68] ve ben de duygusuz atlıya tutunmuş ve büyülü sislere bakıp duran erkek bebek. Pöh!"

"Senden tek istediğimiz o kulpun olduğu küçük parça."

"Yok öyle bir şey," diye bağırdı Krug ve yumruğuyla masanın kendi tarafına vurdu.

"Dikkatli olmanı tavsiye ederim. Duvarlarda kamufle edilmiş delikler var, her birinde de sana çevrilmiş bir tüfek. Lütfen ani hareketler yapma. Bugün hepsi tedirgin. Havadan. Gri beyin hücreleri."

"Eğer," dedi Krug, "beni ve arkadaşlarımı rahat bırakamıyorsan, o zaman onların ve benim yurtdışına gitmemize izin ver. Bir sürü beladan kurtulmuş olursun."

"Benim hükümetime tam olarak neden karşısın?"

"Senin hükümetinle hiç mi hiç ilgilenmiyorum. Beni rahatsız eden şey, benim ilgilenmemi sağlamak için çabalaman. Beni yalnız bırak."

"'Yalnız' dilimizdeki en iğrenç sözcük. Kimse yalnız değil-

68 Goethe'nin *Erlkönig* şiirine gönderme. Bu şiirde at sırtındaki babasına tutunmuş giden çocuk onun fark etmediği bazı yaratıkları fark eder, babası aldırış etmez ve sonunda saldırıya uğrayıp ölür.

dir. Bir organizmadaki tek bir hücre 'beni yalnız bırak' dediği zaman sonuç kanser olur."

"Hangi hapishanede tutuluyorlar?"

"Pardon?"

"Mesela Ember nerede?"

"Çok şey bilmek istiyorsun. Bütün bunlar senin gibi aklı olan birinin hiç ilgilenmeyeceği, son derece sıkıcı teknik sorunlar. Şimdi"

Hayır, aslında tam böyle olmadı. Öncelikle Paduk görüşmenin büyük kısmında genellikle sessizdi. Söyledikleri birkaç basmakalıp sözden ibaretti. Doğruyu söylemek gerekirse parmaklarıyla masanın kenarına vurdu (hepsi bunu yaparlar), Krug da ona kendi parmaklarını vurarak karşılık verdi ama ikisi de tedirgin değildi. Yukarıdan fotoğrafları çekilseydi Çin perspektifiyle bebek gibi, biraz gevşek ama akla yakın giysilerinin altında büyük ihtimalle sert tahtadan bir çekirdek varmış gibi görünürlerdi –biri kendi masasında gri bir ışığın altında, diğeri masada yanlamasına oturmuş, bacak bacak üstüne atmış, üstteki ayağın başparmağı yukarı aşağı oynuyor– ve gizli seyirci (örneğin bir tür insan biçiminde tanrı) yukarıdan insan kafalarının görünüşünü kesin olarak eğlenceli bulurdu. Paduk sert bir tavırla Krug'un dairesinin yeterince ısınıp ısınmadığını sordu (tabii ki bir devrimin biraz kömür sıkıntısı *olmadan* yapılacağı beklenemezdi), Krug da ısındığını söyledi. Peki süt ya da turp bulmakta zorlanıyor muydu? Evet, belki biraz. Paduk Krug'un yanıtını küçük bir takvim yaprağına not aldı. Üzülerek Krug'un kaybını öğrenmişti. Profesör Martin Krug onun akrabası mıydı? Rahmetli eşinin akrabaları var mıydı? Krug ona gerekli bilgileri verdi. Paduk iskemlesinde arkaya yaslanıp elindeki kurşun kalemin silgili ucuyla burnuna vurup duruyordu. Düşünceleri başka bir yola girerken kalemin yerini değiştirip durdu: şimdi kalemi ucundan tutuyor, iki elinin başparmağı ve di-

ğer parmağı arasında yatay olarak hafifçe çeviriyordu, Eberhard Faber 2 3/8'in kaybolup yeniden ortaya çıkmasıyla ilgileniyor görünüyordu. Bu zor bir rol değil ama oyuncu burayı Graaf'ın bir yerlerde "haince kararlılıkla" dediği şekilde abartmamaya özen göstermeli. Krug bu arada brendisini yudumladı ve kadehi yavaşça okşadı. Birden Paduk çekmecesine hamle yaptı; bir çekmece dışarı fırladı; kurdeleli, basılı bir kâğıt çıktı. Bunu Krug'a uzattı.

"Gözlüğümü takmalıyım," dedi Krug.

Gözlüğünü yüzünün önünde tuttu ve içinden uzaktaki bir pencereye baktı. Sol camın ortasında hayaletimsi bir başparmağın izinden çok da farklı olmayan soluk bir helezoni nebula görünüyordu. Üstüne hohlayıp mendiliyle silerken Paduk durumu açıkladı. Krug Azureus'un yerine üniversitenin rektörü olacaktı. Maaşı selefinin aldığının –beş bin krun– üç katı olacaktı. Ayrıca bir araba, bir bisiklet ve bir padograf verilecekti. Üniversite'nin açılışında bir konuşma yapacaktı. Eserlerinin yeni baskıları güncel siyasal olayların ışığında düzenlenerek yayımlanacaktı. Primler, yedinci yıl izni, piyango biletleri, bir inek – bir sürü şey olacaktı.

"Bu da yapacağım konuşma olsa gerek," dedi Krug müstehzi bir tavırla. Paduk Krug'u onu yazma derdinden kurtarmak için konuşmayı bir uzmanın hazırladığı yorumunu yaptı.

"Umarım sen de onu bizim sevdiğimiz kadar seversin."

"Yani bu," diye yineledi Krug, "konuşma metni."

"Evet," dedi Paduk. "Şimdi istediğin kadar zaman ayır. Dikkatle oku. O, bu arada bir sözcüğün değişmesi gerekiyordu. Yapıldı mı acaba? Şimdi lütfen"

Elini uzatıp dokümanı Krug'dan almaya çalıştı ve bunu yaparken dirseğiyle süt bardağına çarpıp devirdi. Sütten kalan masada böbrek şeklinde beyaz bir birikinti bıraktı.

"Evet," dedi Paduk dokümanı geri verirken. "değişiklik yapılmış."

Kendini masadan çeşitli şeyler alarak meşgul etti (bronz bir kartal, bir kurşun kalem, Gainsborough'nun "Mavi Çocuk" tablosunun resimli posta kartı ve Aldobrandini'nin "Düğün"ünün, damadın yumrulu, boğuk gelinin hatırına terk etmek zorunda olduğu yarı çıplak, çelenkli, tapılası kölenin çerçevelenmiş bir reprodüksiyonu) sonra da süte bir parça kurutma kâğıdıyla etrafı berbat ederek bastırdı. Krug *sotto voce*[69] okudu:

"'Bayanlar baylar! Yurttaşlar, askerler, eşler ve anneler! Erkek ve kızkardeşler! Devrim son derece güç, büyük önemi haiz ve dünya çapında [*mirovovo mashtaba*] sorunları [*zadachi*] göz önüne koydu. Liderimiz ezilen ve sömürülmüş kitlelerin sınırsız kahramanlığını ortaya çıkarmak için son derece kararlı devrimci önlemlere başvurdu. En kısa [*kratchaĭshiĭ*] sürede [*srok*] Devlet ülkeye en önemli ürünleri sabit bir fiyatla –ve kanlı bir şekilde– dağıtabilmek için gereken merkezî organları oluşturdu. Affedersin – *planlı* bir şekilde. Eşler, askerler, anneler! Başkaldırının çok başlı canavarı hâlâ başını kaldırabilir...!'"

"Bu olmadı, yaratığın birden fazla başı var, değil mi?"

"Not al," dedi Paduk dişlerinin arasından. "Kenarına not al ve Tanrı aşkına devam et."

"Eski atasözümüzün de dediği gibi, 'en çirkin kadınlar en haklı olanlardır,' ama bu düşmanlarımızın yaydığı 'çirkin dedikodulara' uygulanamaz. Örneğin entelektüellerimizin en üst tabakasının şu anki rejime karşı olduğu dedikodusu var.'"

"'Krema tabakası' desek olmaz mı aynı mecazı sürdürüp?"

"Not al, not al, bu ayrıntılar önemli değil."

"'Doğru değil! Yalnızca bir sözcük, doğru olmayan bir şey. Öfkelenen, gürleyen, patlayan, dişlerini gıcırdatan ve bize bir sürü [*potok*] hakaret sözcükleri sayanlar bizi doğru-

69 (Lat.) Fısıltıyla.

dan bir şeyle suçlamıyorlar, yalnızca 'ima ediyorlar'. Bu tür imalar aptalca. Rejime karşı olmak bir yana, biz profesörler, yazarlar, filozoflar ve bunun gibi entelektüeller büyük bir şevkle hükümeti destekliyoruz."

"Hayır baylar; hayır hainler, kullandığınız en 'kategorik' sözcükler, bildiriler ve notlar bu gerçeklerin değerini azaltmayacak. En önemli profesörlerimiz ve düşünürlerimizin rejimi desteklediği gerçeğini göz ardı edebilirsiniz, ama destekledikleri gerçeğini yok edemezsiniz. Kitlelerle birlikte yürümekten mutlu ve gururluyuz. Kör Madde tekrar gözlerinin kontrolünü ele alıyor ve adına Düşünce denilen şeyin uzun burnunu süslemek için kullanılan pembe gözlükleri fırlatıp atıyor. Geçmişte ne düşünüp yazmış olursam olayım, şu anda bir şey benim için çok açık: kime ait olurlarsa olsunlar, aynı çizmeye bakan iki göz aynı şeyi görür çünkü o her ikisinde de aynı şekilde yansır; daha da iyisi, düşüncenin oturağı gırtlaktır, yani aklın çalışması bir tür gargara yapmaktır."

"Doğrusu bu sonuncusu benim kitaplarımdan bir pasajın alınıp gargara yapılmış haline benziyor. Benim sözcüklerimin özünü anlamamış birisi tarafından tersine çevrilmiş bir pasaj. Ben orada aslında o eski–"

"Lütfen devam et. Lütfen."

"'Bir başka deyişle, yeni Eğitim, yönetmekle gurur duyduğum yeni Üniversite Dinamik Yaşama çağını başlatacak. Sonuç olarak, yozlaşmış bir geçmişin kötü düzenlemelerinin yerine büyük ve güzel bir basitleştirme geçecek. Öncelikle Eflatun'un rüyasının Devlet Başkanımız'ın elinde gerçekleştiğini öğretecek ve öğreneceğiz...'"

"Bu tamamen saçmalık. Devam etmeyi reddediyorum. Al götür şunu."

Taslağı, gözleri kapalı oturan Paduk'a doğru itti.

"Acele karar verme deli Adam. Evine git. Düşün. Hayır,

konuşma. Ateş etmemek için zor tutuyorlar zaten kendilerini. Rica ediyorum, git."

Tabii ki bununla birlikte mülakat bitti. Böyle miydi? Ya da başka bir şekilde miydi? Krug gerçekten de hazırlanan konuşmaya baktı mı? Baktıysa, gerçekten o kadar aptalca mıydı? Baktı; öyleydi. Rahatsız devlet başkanı ya da diktatör ya da her neyse –bir sözcükle Paduk, bir diğeriyle Kurbağa olan kişi– en sevdiğim karaktere gizemli bir dizi düzgünce daktilo edilmiş sayfa verdi. Alan kişiyi oynayan aktöre sayfaları *son derece yavaşça* alırken (o alt çenedeki yan kasları lütfen hareket halinde tutalım, lütfen) eline bakmamayı ama verene dosdoğru bakmayı öğretmek gerekir: kısaca, önce verene bak, sonra gözlerini hediyeye doğru indir. Ama her ikisi de beceriksiz ve aksi adamlardı ve kardiaryumdaki uzmanlar belirli bir noktada (süt döküldüğünde) ciddi bir şekilde kafa salladılar ve onlar da rol yapmıyordu. Şimdilik üç ay sonrasına planlanan Üniversite açılışı son derece törensel ve yaygın olarak duyurulacak bir konu olacaktı; yabancı ülkelerden bir sürü gazeteci, cahil ve fazla para alan muhabirler kucaklarında sessiz küçük daktilolar, ruhları kuru incir kadar ucuz fotoğrafçılar. Ülkedeki tek büyük düşünür mor cübbeler içinde başkanın ve devletin simgesinin yanında belirecek (klik) ve davudi bir sesle Devlet'in her şeyden daha büyük olduğunu ve herhangi bir ölümlünün olabileceğinden çok daha akıllı olduğunu duyuracaktı (klik, klik, klik, klik, klik, klik).

12

O gülünç mülakatı hatırladığında, bir sonraki denemeye kadar ne kadar zaman geçeceğini düşündü. Halen başını çıkarmazsa kötü bir şey olmayacağına inanıyordu. Gariptir ki ayın sonuna doğru her zamanki çeki geldi, ama bu arada Üniversite yok olmuştu, en azından dıştan. Sahnenin arkasında bitmeyen bir dizi oturum, bir idari hengame, güçlerin yeniden toparlanması vardı ama o bu toplantılara katılmayı ya da Azureus ve Alexander'ın evine gönderip durduğu çeşitli delegasyonlar ve özel ulaklarla görüşmeyi reddetti. Akiller Konseyi baştan çıkarma gücünü kaybettiğinde artık rahat bırakılacağını düşünüyordu, çünkü Hükümet her ne kadar onu tutuklamaya cesaret edemiyor ve ona sürgün lüksünü vermiyorsa da ümitsiz bir inatçılıkla sonunda belki teslim olacağını düşünüyordu. Geleceğin aldığı o sıkıcı renk dulluğunun gri dünyasıyla iyi örtüşüyordu ve eğer merak edeceği arkadaşları ve yanağına ve kalbine bastıracağı bir çocuk olmasaydı alacakaranlığı biraz araştırma yapmaya adayabilirdi: örneğin her zaman Orinyasiyen Dönemi ve o tekil insanların bir İspanyol soylusu ve kızı tarafından Al-

tamira'nın resimli mağarasında keşfedilen portreleri (belki Orinyasiyenler tarafından köle olarak kullanılan Neanderthal yarı insanlar – Paduk ve benzerlerinin doğrudan ataları) ile ilgili daha fazla şey bilmek istemişti. Ya da Viktorya dönemi telepatisinin önemsiz bir sorununu (din adamları, sinirli bayanlar, emekli olmuş ve zamanında Hindistan'da hizmet vermiş albaylar tarafından rapor edilen olayları) ele alabilirdi, örneğin Bayan Storie adlı birinin erkek kardeşinin ölümüyle ilgili gördüğü dikkat çekici rüyayı. Biz de erkek kardeşi çok karanlık bir gecede demiryolunda yürürken izleyebiliriz: on altı mil gittikten sonra biraz yorgunluk hissetti (kim hissetmezdi ki); oturup botlarını çıkardı ve cırcır böceklerinin sesleriyle uykuya daldı, sonra da bir tren yavaşça yanından geçti. Yetmiş altı koyun vagonu (garip bir "koyun-say-uyu" parodisiyle) ona dokunmadan yanından geçip gitti, ama bir çıkıntı başının arkasına temas edip onu anında öldürdü. Ayrıca bir keresinde bir kâbus gören ve uyanınca kâbusundaki çok farklı bir şeytan uyandıktan sonra da sağ kalan ve onun yatağın rayını yakalamış elini incelemek için oturan ve onun şömine rafının süslemelerinde kaybolduğunu gören sevgili Bayan Bidder'ın *illusions hypnagogiques*'ini (yalnızca yanılsama mı?) inceleyebiliriz. Aptalca, ama elimde değil, diye düşünüyordu koltuğundan kalkıp divanın üstünde yayılmış dururken, bir ucunda çok belirgin bir Ortaçağ yüzü gösteren sabahlığının kötü niyetli katlarını yeniden düzenlemek için odayı geçerken.

Hiçbir zaman yazmadığı ve hiçbir zaman yazamayacağı –çünkü ana fikrini, gizli birleşimini unuttuğu– bir deneme için garip zamanlarda sakladığı çeşitli döküntüleri aradı. Örneğin Rhind adlı bir adamın bazı Araplardan satın aldığı (onlar da onu Ramesseum'un yakınındaki küçük binaların kalıntılarında bulduklarını söylemişlerdi) papirüs vardı: "bütün sırları, bütün gizemleri" ortaya çıkaracağı iddia-

sıyla başlıyordu ama (Bayan Bidder'ın şeytanı gibi) yalnızca milattan önce on yedinci yüzyılda kimliği bilinmeyen Mısırlı bir çiftçinin beceriksiz hesaplamaları için kullandığı, sayfaları boş bir defter olduğu anlaşılmıştı. Bir gazete kupürü Devlet Entomoloğu'nun Gölge Ağaçları üzerine Danışman olmak için emekli olacağını belirtiyordu, insan da bunun ölüm için zarif bir oryantal isimlendirme olup olmadığını merak ediyordu. Bir sonraki kâğıt parçasında ünlü bir Amerikan şiirinden pasajlar yazmıştı:

Tuhaf bir görüntü – bu utangaç ayılar,
Bu ürkek savaşçı balina avcıları

Ve şimdi gelgit zamanı geldi;
Gemi kablolarını atıyor

Herhangi bir haritada gösterilmiyor;
Gerçek yerler hiç gösterilmez

Bu güzel ışık, beni aydınlatmıyor;
Tüm sevimlilik ızdırap–

ve tabii ki bir Ohio bal avcısının (kendi mizahım için bir zamanlar onu Thula'da Rus arkadaşlarımdan oluşan bir tembellik çemberine anlatırken kullandığım stili koruyorum) lezzetli ölümüyle ilgili o parça.

Son Tasmanyalı Truganini 1877'de öldü ama son Kruganini bunun İsa'dan Sonra Birinci Yüzyıl'da Galile'de yenilebilen balıkların temelde tatlısu balıkları ve karakeçi balığı olduğu gerçeğiyle nasıl bağlantılı olduğunu hatırlamıyordu, ama biz Raphael'in mucizevi taslağı betimlemesinde genç ressamın fantezisinin sıradan balık formları arasında çemçe balığı ailesine dahil olan ve hiçbir zaman tatlı suda bulunamayacak iki örnek buluyoruz. Aynı dönemlerde Roma'daki *venationes*'ten (vahşi hayvanlarla yapılan şovlar) bahseder-

ken üzerinde saçma derecede resmedilmeye değer kayalar ("romantik" manzaraların daha sonraki süsleri) ve kayıtsız bir ormanın temsil edildiği sahne sidik kokulu arenanın altındaki bodrumdan kaldırılmıştı, üzerinde Orpheus gerçek aslanlar ve yaldızlı pençeleri olan ayıların arasındaydı; ama bu Orpheus bir suçlu tarafından oynanıyordu ve sahne bir ayının onu öldürmesiyle bitiyordu, bu arada Titus veya Neron ya da Paduk sanatın orta yerinden "insan ilgisi" ile vurulmasının ürettiği söylenen o bütüncül zevkle bunu seyrediyordu.

En yakın yıldız Alpha Centauri'dir. Güneş yaklaşık 93 milyon mil uzaktadır. Güneş sistemimiz sarmal bir nebuladan ortaya çıkmıştır. Çalışmak zorunda olmayan bir adam olan De Sitter, "sonlu ama sınırsız" evrenin çevresini yaklaşık yüz milyon ışık yılı ve kütlesini yaklaşık bir kentilyon katrilyon gram olarak hesaplamıştır. Milattan sonra 3000 yılında insanların bizim saf saçmalıklarımıza küçümseyerek bakacaklarını ve onu kendi saçmalıklarıyla değiştireceklerini kolayca hayal edebiliriz.

"İç savaş kimsenin, hatta mavi gözlü gençleriyle vahşi hayvan Almanya'nın bile mahvedemeyeceği Roma'yı yok ediyor." Horace'ın *Blandinia* kopyasını (1556'da Ghent yakınlarındaki Blankenbergh'deki Aziz Peter Benediktin Manastırı bir güruh tarafından yağmalandığında yok olmuştur) gerçekten gören Cruquius'a ne kadar gıpta ediyorum. Appia Yolu boyunca uzun yolculuklarda kullanılan ve adına *rhēda* denen o büyük dört tekerlekli arabada seyahat etmek nasıl bir şeydi? Aynı Boyalı Leydiler aynı devedikenleri üzerinde kanatlarını sallıyorlar.

Gıpta ettiğim yaşamlar: uzun yaşama, huzurlu zamanlar, huzurlu ülke, sessiz ün, sessiz tatmin: Ivar Aase, Norveçli dilbilimci, 1813-1896, bir dil icat etti. Burada çok fazla *homo civis* ve çok az *sapiens* var.

Dr. Livingstone bir seferinde bir yerliyle bir süre Tanrı ile ilgili sohbet ettikten sonra vahşinin onun yerel bir şef olan Sakomi'den bahsettiğini sandığını keşfettiğini anlatıyor. Karınca, şekilli kokulardan, kimyasal bileşimlerden oluşan bir evrende yaşar.

Eski Zerdüştlerin doğan güneş motifi, Perslerin köşebent tasarımının kökeni. Meksika'daki kurban törenlerinin Katolik rahiplerce anlatılan kan-ve-altın dehşetleri ya da sahte peygamber Psalmanazar tarafından verilen emirle küçük kalpleri bir sunakta yakılan dokuz yaşın altındaki on sekiz bin Formoza'lı oğlan çocuğu – hepsi de soluk yeşil on sekizinci yüzyılın Avrupa sahteciliği.

Notları yeniden masasının çekmecesine attı. Ölü ve kullanılamazlardı. Dirseğini masaya yaslayarak ve koltuğunda hafifçe sallanarak kafasını kaba saçının üzerinden yavaşça kaşıdı (saçı en az Balzac'ınki kadar kabaydı; bir yerlerde bunun da notu vardı). Üzerine kasvetli bir his çöküyordu: boştu içi, artık hiçbir kitap yazmayacaktı, eğilip o öldüğünde çakılıp kalan dünyayı yeniden kurmak için çok yaşlıydı.

Esnedi ve hangi omurunun önce esnediğini ve bu sıkıcı kasılmanın tüm altbölünmenin evrimsel açıdan yorulmasının ilk emaresi olduğunun varsayılıp varsayılamayacağını merak etti. Eğer bu enkaz yerine yeni bir dolmakalem ya da diyelim ki dar bir vazoda taze bir buket, diyelim ki yirmi adet güzelce açılmış kurşun kalem ve bu –bir bakayım– (en üsttekine David'in çizdiği iki gözlü dolikosefal yüz resmiyle) on üç on dört tane hemen hemen tümüyle kırışmış kâğıt yerine bir top fildişi yumuşak kâğıt olsaydı, yazmak istediğim bilinmeyen şeyi yazmaya başlayabilirdim; belli belirsiz ayakkabı şeklinde bir dış çizgi dışında bilinmeyen, dinlenemeyen kemiklerimde hissettiğim haşlamlılara ait titreme, yarı sızlama yarı gıdıklanma, bir şeyi hatırlamaya ya da anlamaya ya da bulmaya çalıştığınızda (çocuk-

luğumuzda söylediğimiz gibi) bir *shchekotiki* hissi, belki de mesanen doludur, belki de sinirlerin ayaktadır, ama birleşim (çok uzun sürmüyorsa) bütününde hoş değildir denemez ve en sonunda tam boşluğa uyan resmi-bulmaca parçasını bulduğunda küçük bir orgazm ya da "*petit éternuement intérieur*"[70] üretir.

Esnemesini tamamlarken vücudunun kendisi için çok büyük ve sağlıklı olduğunu düşündü: tamamen buruş buruş ve sarkık olsa ve önemsiz hastalıklarla boğuşsaydı kendisiyle daha barışık olabilirdi. Baron Munchausen'in atın kafa kesilmesi hikâyesi. Ama tekil bir atom özgürdür: istediği gibi titreşir, yüksek ya da düşük yörüngede; ne zaman enerji emeceğine, ne zaman ışıyacağına kendi karar verir. Eski romanlarda erkek karakterlerce kullanılan bir yöntem konusunda söylenecek bir şey vardır: insanın başını hoş derecede soğuk pencere pervazına yaslaması gerçekten de rahatlatıcıdır. Böylece durdu, zavallı, idrak yeteneği yüksek birey. Sabah eriyen kar şeritleriyle griydi.

David birkaç dakika sonra kreşten alınacaktı (eğer saati doğruysa). Yan odadan gelen yavaş, durgun sesler ve gönülsüz gümbürtüler Mariette'in kendi belirsiz düzen kavramlarını uygulamakla meşgul olduğunu gösteriyordu. Ev işlerini sefil derecede genç vücudunu gizlemek için yıpranmış kenarı dizlerine bile zor ulaşan bulanık bir gecelikten başka bir şey giymeden yapmak gibi rahatsız edici bir yöntemi vardı. *Femineum lucet per bombycina corpus.*[71] Hoş ayak bilekleri: bir dans ödülü kazandığını söylemişti. Yalan sanırım, diğer bütün sözleri gibi ama tekrar düşündüğünde odasında bir İspanyol yelpazesi ve bir çift kastanyet vardı. Herhangi bir nedeni olmadan (ya da bir şey mi arıyordu? Hayır) o David'le dışarıdayken önünden geçerken odasına bakma gereği

70 (Fr.) İçeride küçük bir hapşırma.

71 (Lat.) Kadın cinsinin vücudu ipekle parlar.

duymuştu. Odada onun saçının ve *Sanglot*'nun (ucuz, misk kokulu bir parfüm) kokusu yoğun olarak vardı; yerde cılız, kirli ıvır zıvır yatıyordu ve yatak masasının üzerinde bir camın içinde kahverengi-pembe karışımı bir gül ve ciğerleriyle omurgalarının büyük röntgeni vardı. O kadar berbat bir aşçıydı ki Krug her gün en az bir öğünde her üçü için köşedeki iyi bir restorandan yemek getirtmek zorunda kalmıştı, kahvaltı ve akşam yemeğinde ise yumurta ve yulaf ezmesi ve çeşitli reçellere güveniyordu.

Yeniden saatine baktıktan (ve hatta onu dinledikten) sonra huzursuzluğunu dışarıya yürümeye çıkardı. Külkedisini David'in odasında buldu: işine ara verip David'in hayvan kitaplarından birini almıştı ve şimdi yatakta yarı oturur, yarı yatar pozisyonda, bir bacağını uzatmış, çıplak ayak bileği bir sandalyenin üzerinde dinleniyor, terlik çıkmış, ayak parmakları hareket ediyor.

"David'i ben alırım," dedi Krug, Mariette'in gösterdiği kahverengi-pembe gölgelerden gözünü kaçırarak.

"Ne?" (Garip çocuk davranışını değiştirmeye tenezzül etmedi, yalnızca ayak parmaklarını kıpırdatmayı bıraktı ve ışıltısız gözlerini kaldırdı.)

Krug cümleyi yineledi.

"O, tamam," dedi ve gözlerini yeniden kitaba çevirdi.

"Ve lütfen, giyin," diye ekledi Krug odadan çıkmadan önce.

Başka birini bulmam gerek, diye düşündü sokaktan aşağıya yürürken; tamamen değişik biri, yaşlı biri, tümüyle giyinik. Anladığı kadarıyla bu yalnızca alışkanlıktı, 30 numaralı dairedeki siyah sakallı ressama sürekli çıplak poz vermenin sonucuydu. Aslında yazın, demişti, hiçbiri içeride bir şey giymiyordu, ressam, Mariette, ressamın karısı (devrimden önce sergilenen muhtelif yağlıboya resimlere bakılırsa müthiş bir vücudu ve bazısı kaş çatan, diğerleri şaşırmış görünen bir sürü göbeği vardı).

Kreş eski öğrencilerden biri olan Clara Zerkalsky adında bir kadın ve erkek kardeşi Miron tarafından yönetilen parlak küçük bir kurumdu. Bakımları altındaki sekiz küçük çocuğa verdikleri temel eğlence birinin dört ayak üzerinde sürünebileceği kadar yüksek, karmaşık bir dizi tünelden oluşuyordu, ama ayrıca ışıl ışıl boyanmış kartondan kiremitler ve mekanik trenler ve resimli kitaplar ve kaba tüylü Basso adlı canlı bir köpek vardı. Yeri, Olga bir yıl kadar önce bulmuştu ve kreş için David artık biraz büyük kalıyordu ama yine de tünellerde sürünmeyi seviyordu. Krug diğer ebeveynlerle selamlaşmaktan kaçınmak için kapıda durdu, kapının ötesinde küçük bahçe (şimdi su birikintilerinden oluşuyordu) ve ziyaretçiler için banklar vardı. David canlı renkli ahşap evden koşarak çıkan ilk çocuk oldu.

"Mariette neden gelmedi?"

"Benim yerime mi? Şapkanı tak."

"İkiniz birlikte gelebilirdiniz."

"Silgin yok muydu senin?"

"I-ıh."

"O zaman elini bana ver. Eğer bir kez bile bir su birikintisine girersen..."

"Ya kazayla [*nechaianno*] girersem?"

"O zaman bakarız. Gel, *raduga moia* [benim gökkuşağım], elini ver bana da gidelim."

"Billy bugün bir kemik getirdi. Vay canına – ne iyi bir kemik. Ben de bir tane getirmek istiyorum."

"Kara Billy mi yoksa gözlüklü küçük adam mı?"

"Gözlüklü. Annemin öldüğünü söyledi. Bak, bak, kadın bir baca temizleyicisi."

(Bunlar Devlet'in ekonomisindeki garip bir değişim ya da açılım ya da karışım ya da dağıtım nedeniyle ortaya çıkmışlardı ve çocukların da hoşuna gitmişti bu.) Krug sessizdi. David konuşmaya devam etti.

"Bu senin hatandı, benim değil. Sol ayakkabım su dolu. Baba!"

"Evet."

"Sol ayakkabım su dolu."

"Evet. Üzgünüm. Biraz daha hızlı yürüyelim. Ne cevap verdin?"

"Ne zaman?"

"Billy annenle ilgili o aptalca şeyi söylediği zaman."

"Hiçbir şey. Ne söylemeliydim?"

"Ama aptalca bir şey olduğunu biliyordun, değil mi?"

"Sanırım."

"Çünkü *ölseydi bile* senin ya da benim için ölü olmazdı."

"Evet ama ölmedi, değil mi?"

"Bizim anladığımız şekliyle hayır. Bir kemik senin ya da benim için anlamlı değildir ama Basso için çok anlamı vardır."

"Baba, *hırladı* ona. Orada yatıp patisini kemiğin üzerine koydu ve hırladı. Bayan Zee kemik ondayken ona dokunmamamız ve konuşmamamız gerektiğini söyledi."

"*Raduga moia!*"

Şimdi Peregolm Sokağı'ndaydılar. Krug'un casus olduğunu bildiği ve her zaman tam öğle saatinde gelen sakallı bir adam Krug'un evi önündeki görev yerindeydi. Bazen elma satıyordu, bir keresinde postacı kılığında gelmişti. Çok soğuk günlerde bir terzinin camekanında durup cansız manken taklidi yapmaya çalışırdı, Krug da zavallı adama uzun uzun bakarak eğlenmişti. Bugün evin ön cephesini inceliyor ve elindeki bir bloknota bir şeyler yazıyordu.

"Yağmur damlalarını mı sayıyorsunuz müfettiş?"

Adam başka tarafa baktı; hareket etti; hareket ederken ayak başparmağını kaldırıma çarptı. Krug gülümsedi.

"Dün," dedi David, "biz geçerken o adam Mariette'e göz kırptı."

Krug yine gülümsedi.

"Biliyor musun baba? Sanırım onunla telefonda konuşuyor. Sen her dışarı çıktığında telefonla konuşuyor."

Krug güldü. O garip kız birçok çobanın sevişmesini seviyor olmalıydı. İki akşamüstü serbestti, herhalde orman tanrıları, futbolcular ve matadorlarla dolu oluyordu. Bu bir takıntıya mı dönüşüyor? Kim o, bir hizmetçi mi? Evlat edinilmiş bir çocuk mu? Ya da ne? Hiçbir şey. Çok iyi biliyorum, diye düşündü Krug, gülmeyi bırakırken, yalnızca bodur bir kız arkadaşıyla sinemaya gidiyor –öyle diyor– benim de ona inanmamak için hiçbir nedenim yok; ve eğer onun gerçekten olduğu şey olduğunu düşünseydim, onu anında işten atardım: çocuk odasına getireceği mikroplardan dolayı. Tıpkı Olga'nın yapacağı gibi.

Geçen ay bir ara asansör sökülüp çıkarılmıştı. Adamlar gelip talihsiz Baron'un küçücük evinin kapısını mühürlemişler ve onu olduğu gibi bir kamyona yüklemişlerdi. İçerideki kuş kanat çırpamayacak kadar korkmuştu. Yoksa o da mı casustu?

"Tamam, zili çalma. Anahtarım var."

"Mariette!" diye bağırdı David.

"Sanırın alışverişe çıkmış," dedi Krug ve banyoya gitti.

Orada, küvette ayakta duruyor, kıvrımlı bir şekilde sırtını ya da en azından dar, değişken çukurlu, parlak sırtının kolunu omuzunun üstünden atarak ulaşabileceği bölgelerini sabunluyordu. Saçı bir mendil ya da etrafına sardığı bir şeyle toplanmıştı. Aynadan kahverengi bir koltukaltı ve kıpır kıpır soluk meme ucu yansıyordu. "Bir saniye sonra hazırım," diye şarkı söyler gibi seslendi.

Krug kapıyı büyük bir iğrenme gösterisiyle sertçe çarptı. Çocuk odasına gidip David'in ayakkabılarını değiştirmesine yardım etti. Angliskii Kulübü'nden gelen adam etli börek, sütlaç ve kızın ergen kıçını getirdiğinde o hâlâ banyodaydı. Garson gittiğinde saçını sallayarak çıktı ve odasına koştu,

orada siyah bir elbisenin içine girdi ve bir dakika sonra yine koşarak odadan çıktı ve masayı hazırlamaya başladı. Akşam yemeği bittiğinde gazete ve akşam postası gelmişti. Ne haber olabilirdi ki?

13

Hükümet ona başarılarını ve amaçlarını anlatan bir sürü basılı malzeme gönderip duruyordu. Telefon faturası ve dişçisinin Noel kutlamasıyla birlikte posta kutusunda şu şekilde süren, teksirle çoğaltılmış bir genelge buldu:

> Sevgili Vatandaş, Anayasamızın 521. maddesine göre şu dört özgürlük ulusun hizmetine sunulmuştur: 1. konuşma özgürlüğü, 2. basın özgürlüğü, 3. toplanma özgürlüğü, 4. resmîgeçit özgürlüğü. Bu özgürlükler insanların kullanımına verimli baskı makineleri, yeterli kâğıt stoğu, iyi havalandırılmış salonlar ve geniş caddeler sunarak garanti edilmiştir. Ilk iki özgürlükten ne anlaşılmalıdır? Devletimizin bir vatandaşı için bir gazete, işi okuyucusunu onlara verilmiş çeşitli görevlerin ifasına hazırlamak olan kolektif bir organizatördür. Başka ülkelerde gazeteler yalnızca iş girişimleri, basılı ürünlerini halka satan firmalardır (ve bu yüzden halkı korkunç başlıklar ve yaramaz hikâyelerle tavlamak için ellerinden geleni yaparlar), ama *bizim* basınımızın temel amacı her vatandaşa yerel ve uluslara-

rası olayların yol açtığı düğüm olmuş sorunlarla ilgili açık bir perspektif sağlayacak bilgileri vermektir; bu nedenle de okuyucularının faaliyetlerini ve duygularını gereken tarafa doğru yöneltirler.

Başka ülkelerde birbiriyle rekabet eden inanılmaz sayıda öğe gözlemleyebiliyoruz. Her gazete kendi yolunda gidiyor ve bu şaşırtıcı eğilim zenginliği sokaktaki adamın kafasında tamamen kargaşa yaratıyor; bizim tamamen demokratik ülkemizde homojen bir basın ulusun önünde sağladığı siyasal eğitimin doğruluğundan sorumludur. Gazetelerimizdeki makaleler şu ya da bu kişisel zevkin değil okuyucuya yönelik olgun ve dikkatli hazırlanmış bir mesajın sonucudur, okuyucu da buna karşılık mesajı aynı ciddiyet ve gayretli düşünce içinde alır.

Basınımızın bir başka önemli özelliği yerel muhabirlerin gönüllü olarak işbirliği yapmasıdır – mektuplar, öneriler, tartışmalar, eleştiriler, vesaire. Böylece yurttaşlarımızın gazetelere serbestçe eriştiğini gözleyebiliyoruz, bir başka yerde rastlanamayacak bir olgu. Doğru, başka ülkelerde "özgürlük"ten epeyce bahsedilir ama gerçekte para olmadığı zaman insanın basılı sözcüğü kullanma olanağı yoktur. Bir milyoner ve çalışan bir adam açıkça eşit fırsatlara sahip değildir.

Basınımız milletimizin kamu malıdır. O yüzden ticari bir temelde çalışmaz. Kapitalist bir gazetede reklamlar bile politik eğilimi etkileyebilir; tabii ki burada bu imkânsız gibidir.

Gazetelerimiz hükümet ve kamu kuruluşları tarafından yayımlanır ve kişisel, özel ve ticari çıkarlardan tamamen bağımsızdır. Bağımsızlık da bu bağlamda özgürlükle eşanlamlıdır. Bu açıktır.

Gazetelerimiz ait oldukları ve başka bütün sahipleri dışlayarak hizmet ettikleri halkın çıkarlarıyla uyuşmayan buna benzer tüm etkilerden tamamen ve mutlak ola-

rak bağımsızdır. Böylece ülkemiz konuşma özgürlüğünü yalnızca kuramsal olarak değil pratikte de yaşayabilir. Yine açık.

Başka ülkelerin anayasaları da çeşitli "özgürlükler"den bahseder. Ama gerçekte bu "özgürlükler" aşırı derecede sınırlıdır. Kâğıt sıkıntısı basının özgürlüğünü kısıtlar; ısıtılmayan salonlar özgür toplantıları teşvik etmez ve trafiği düzenleme bahanesiyle polis gösteri ve yürüyüşleri dağıtır.

Başka ülkelerin gazeteleri genellikle ya kendi organları olan ya da başka gazetelerde sütunlar satın alan kapitalistlerin hizmetindedir. Örneğin yakın zamanda *Top Oyuncusu* adlı bir gazete bir işadamından diğerine birkaç bin dolara satılmıştı.

Diğer yandan yarım milyon Amerikan tekstil işçisi greve gittiğinde gazeteler krallar ve kraliçelerden, sinema ve tiyatrodan bahseden yazılar bastılar. O dönemin *bütün* kapitalist gazetelerinde basılan en popüler fotoğraf *vsemi tzvetami radugi* [gökkuşağının tüm renkleriyle] parlayan iki nadir kelebeğin resmiydi. Ama tekstil işçilerinin grevinden tek bir kelime bile yoktu!

Liderimizin dediği gibi: "İşçiler sözde 'demokratik' ülkelerdeki 'konuşma özgürlüğü'nün boş bir laf olduğunu biliyorlar." Kendi ülkemizde gerçeklikle Paduk'un Anayasası'nın vatandaşlara verdiği haklar arasında bir çelişki olamaz, çünkü bizim yeterli kâğıt stoğumuz, bir sürü iyi matbaamız, geniş ve sıcak kamu salonlarımız ve görkemli caddeler ve parklarımız var.

Sorular ve önerilerinizi bekliyoruz. Fotoğraflar ve ayrıntılı kitapçıklar başvurunuz üzerine ücretsiz olarak postalanacaktır.

(Saklayacağım bunu, diye düşündü Krug, onu özel bir süreçle işleteceğim ki ileri bir gelecekte özgür mizahçıların ho-

şuna gitsin diye kalıcı olmasını sağlayacağım. Ah evet, saklayacağım.)

Habere gelince *Ortalamacı*'da ya da *Akşam Çanı*'nda ya da hükümet kontrolündeki günlük gazetelerin hiçbirinde haber yoktu. Ancak başyazılar müthişti:

> Tek gerçek Sanat'ın Disiplin Sanatı olduğuna inanıyoruz. Mükemmel Şehrimiz'deki diğer bütün sanatlar yüce Çağrı Borusu'nun itaatkar çeşitlemeleridir. Ait olduğumuz tüzel kişiliği kendimizden daha fazla seviyoruz ve daha da iyisi o kişiliği zamanımızda simgeleyen Yönetici'mizi daha da fazla seviyoruz. Devlet'in üç fonksiyonunun mükemmel bir İşbirliği ile karışıp dengelenmesinden yanayız: Üretim, Yönetim ve Düşünme fonksiyonları. Vatandaşlarımız arasında tam bir ortaklıktan yanayız. Seven ve sevilen arasındaki güçlü armoniden yanayız.

(Krug bunu okurken hafif bir "Lacedaemoncu" duygu yaşadı: kırbaçlar ve sopalar; müzik; garip gece kâbusları. Makalenin yazarını tanıyordu: yıllar önce "Pankrat Tzikutin" takma adını kullanarak katliam yanlısı bir derginin editörlüğünü yapmıştı.)

Bir başka ciddi makale – gazetelerin ne kadar ciddiyet içinde olduklarını görmek ilginçti.

> Bir Mason loncasına ya da bir öğrenci birliğine, kulüp, sendika ya da benzeri örgüte üye olmayan bir kişi anormal ya da tehlikeli bir kişidir. Tabii ki bazı örgütler epeyce kötüydüler ve bugün yasaklandılar, ama bir insanın politik olarak yanlış bir örgüte üye olması hiçbir örgüte üye olmamasından daha iyidir. Her yurttaşın samimiyetle gıpta edip takip edeceği bir model olarak dünyada hiçbir şeyin, en heyecan verici polisiye öykünün, hatta genç karısının tombul cazibesinin, hatta her genç adamın bir gün bir yönetici ol-

mak istediği gündüz düşlerinin bile benzerleriyle haftalık toplantının, iyi tezahüratların –ve eklemeliyiz ki– iyi bir iş ortamının olduğu bir atmosferde şarkı söylemenin zevkiyle rekabet edemeyeceğini itiraf eden bir komşumuzdan bahsetmeliyiz.

Son zamanlarda Akiller Konseyi seçimleri epeyce bir yer kaplıyordu. Paduk'un yönetimindeki özel bir komisyonun seçtiği otuz kişiden oluşan aday listesi ülkede dolaştırılıyordu; oy verenler bu listeden on bir tanesini seçeceklerdi. Aynı komisyon "*backergrupps*" aday gösteriyordu, yani bazı isim kümeleri "*megaphonshchiki*" [megafon kuşanmış destekçiler] adı verilen özel ajanların desteğini alıyorlardı, bunlar sokak köşelerinde adaylarının yurttaşlık erdemlerini yüceltiyor, böylece telaşlı bir seçim mücadelesi olduğu imgesini yaratıyorlardı. Bütün olay son derece kafa karıştırıcıydı ve kimin kazandığı ya da kaybettiği önemsizleşiyordu ama gazeteler kendilerini bir tür çılgın ajitasyon durumuna sokuyor, her gün, sonra her saat özel baskılar yoluyla şu ya da bu bölgedeki mücadelenin sonuçlarını veriyorlardı. İlginç bir özellik ise en heyecan verici anlarda tarımsal ya da sanayi çalışanlarından oluşan takımlar olağandışı bir atmosfer olayı nedeniyle çiftleşmeye yöneltilen böcekler gibi birdenbire başka takımlara meydan okuyarak seçimlerin şerefine "üretim yarışları" düzenleme isteklerini belirtiyorlardı. Bu yüzden bu "seçimlerin" net sonucu Konsey'in yapısında herhangi bir değişiklik oluşturmuyordu ama hasat makinelerinin, (kürek kemiklerini sabunlayan çıplak kız resimleriyle dolu parlak kâğıtlara sarılı) kremalı karamellerin, *kolbendeckelschrauben* [piston-izleyen-somunlar], *nietwippen* [kaldıraç taşıyıcılar], *blechtafel* [plaka demir], *krakhmalchiki* [erkekler ve erkek çocuklar için kolalı yakalar], *glockenmetall* [çan bronzu], *geschützb-*

ronze [top bronzu], *blasebalgen* [vozdukhoduvyne mekha] ve diğer yararlı aletler.

Fabrika insanlarının ya da kolektif mutfak bahçıvanlarının çeşitli toplantılarının ayrıntılı raporları, muhasebeciliğin sorunlarına ayrılmış şık makaleler, suçlamalar, sayısız profesyonel sendikaların faaliyet haberleri ve Paduk'a adanmış, merdiven şeklinde basılmış (bu sayede satır başına telifi üç katına çıkarılmış) şiirlerin kısaltılmış vurguları daha mutlu ve küstah zamanların cinayetlerinin, evliliklerinin ve boks maçlarının tamamen yerine geçmişti. Sanki dünyanın bir tarafı felç olmuş diğeri ise inanmaz –ve biraz aptalca– bir gülümseme içindeydi.

14

Gerçek Cismi, Bir'i, Mutlak'ı, Evrenin Noel Ağacından Sarkan Pırlanta'yı aramaktan hiçbir zaman zevk almamıştı. Her zaman tam sayıların, hapishane demirlerinden sonsuzun parlaklığına bakan sonlu bir aklın hafif alaycılığını hissetmişti. Nesne yakalanabiliyor olsaydı bile neden o ya da herhangi biri bu fenomenin buklelerini, maskesini, aynasını kaybetmesini ve dazlak bir feminen olmasını dilerdi ki?

Öte yandan eğer (bazı daha akıllı yeni matematikçilerin düşündüğü gibi) fiziksel dünyanın fiziğin kapsamı dışında yatan gölgesel bir arka planda *mouches volantes*[72] gibi hareket eden ölçüm gruplarından (arapsaçına dönmüş basınçlar, elektrik cücelerin günbatımı sürüleri) oluştuğu söylenebilirse o zaman birinin ilgisine yalnızca ölçülebileni ölçmek konusundaki silik bir kısıtlama getirme çok alçaltıcı bir boşunalık hissi veriyordu. Götürün kendinizi, siz, cetvel ve ölçülerinizi de alın! Çünkü sizin kurallarınız olmadan, bilimin kâğıt üzerinde takip edilmesi dışında programda olmayan herhangi bir olayda Madde Işığı *geçebilir*.

72 (Fr.) Uçan sinekler.

O zaman gökkuşaklarının ruhani titreşimlerin oktavlarından başka bir şey olmadığı ve saydam kafalı evrenbilimcilerin sürekli birbirine çarpıp durduğu ve birbirlerinin titreşen boşluklarından geçerken çeşitli referans çerçevelerinin Fitz-Gerald kasılmalarıyla titreştiği bir prizma ya da hapishane düşünelim. Sonra teleskopumsu çiçekdürbününe iyi bir sarsıntı uyguluyoruz (çünkü evren bir aynalar organizasyonuyla döndürüldüklerinde –dikkat edin: döndürüldüklerinde– bir dizi simetrik şekilde beliren küçük, renkli cam parçaları içeren bir aletten başka bir şey değildir) ve lanet şeyi atıyoruz.

Kaçımız yeniden ev yapmaya başlamıştır – ya da yeniden yaptıklarını düşünmüşlerdir. Sonra inşaatlarını incelediler. Bakın, Salkım Söğüt Heraklitus kapının yanında parıldıyordu ve Duman Parmenides bacadan çıkıyordu ve Pisagor (çoktan içerdeydi) pencere çerçevelerinin gölgelerini yerde sineklerin oynadığı parlak cilalı zemine çiziyordu (Ben konayım, sen vızılda; sonra ben vızıldayayım ve sen yerleş; sonra kasılma, kasılma, kasılma, sonra da ikimiz de vızıldayalım).

Uzun yaz günleri. Olga piyanoyu çalıyor. Müzik, düzen.

Krug'un derdi, diye düşündü Krug, uzun yaz yılları boyunca ve büyük bir başarıyla başkalarının sistemlerini hassasiyetle parçalamış ve o yüzden şeytani bir mizah duygusu ve harika bir sağduyu sahibi olduğuna dair bir üne kavuşmuştu ama aslında o büyük, üzgün, domuz gibi bir adamdı ve "sağduyu" olayı saf gülümseyen bir deliliği sığdırabilmek için yavaş yavaş bir çukur kazmaya dönüşmüştü.

Sürekli olarak zamanının en saygın felsefecilerinden biri olarak adlandırılıyordu ama kimsenin onun felsefesinin ne tür özellikleri olduğunu gerçekten tarif edemeyeceğini biliyordu, ya da "saygın"ın ne demek olduğunu, ya da "zamanının" kelimesinin tam olarak hangi zamanı gösterdiği ya

da diğer kodamanların kimler olduğunu. Yabancı ülkelerdeki yazarlar için onun müridi dendiğinde onların yazılarında onun onayı olmadan eleştirmenlerin ona atfettikleri stil ya da düşünce haline uzaktan da olsa benzeyen herhangi bir şey bulamıyordu, bu yüzden en sonunda kendini (güçlü kaba Krug) bir hayal ya da çok sayıda kültürlü insan (ve hatırı sayılır derecede kültürsüz insan) tarafından oldukça beğenilen bir hayalin ortağı olarak görmeye başladı. Romanlarda yazar ve evet efendimci karakterleri kahramanın "büyük ressam" ya da "büyük şair" olduğunu herhangi bir kanıt (resimlerinin reprodüksiyonları, şiirlerinden örnekler) sunmadan –gerçekte de bu tür kanıtları getirmemeye özen gösterirlerdi, çünkü herhangi bir örnek kuşkusuz okuyucunun beklentileri ve hayal ettiklerinin altında kalacaktı– önerdiklerinde olması kaçınılmaz şeydi bu. Krug bir yandan kimin onu aşırı övdüğünü ve şöhret ekranına yansıttığını merak ederken bir yandan da garip bir şekilde bunu hak ettiğini, aslında çevresindeki insanların çoğundan daha büyük ve parlak olduğunu düşünmeden edemiyordu; ama aynı zamanda insanların onda belki farkına varmadan gördüklerinin pozitif maddenin gıpta edilecek bir uzantısı değil ama bir tür donmuş, sessiz patlama (sanki film şeridi bombanın patladığı yerde durdurulmuş gibi) olduğunu ve patlamanın enkazının havada zarafetle durduğunu biliyordu.

"Yaratıcı yıkım"da çok iyi olan bu tür bir akıl kendine herhangi bir zavallı, yanıltılmış filozofun diyeceği gibi (ah, şu sıkışık, rahatsız "Ben", şu *cogito*'da saklanmış satranç Şeytanı!) "Şimdi toprağı kazdım, şimdi inşaata başlayacağım, antik felsefenin tanrıları da müdahale etmeyecekler" dediğinde sonuç genellikle bu amaçla özellikle konuldukları yapay gölden çıkarılan soğuk küçük bir öbek gerçekten oluşur. Krug'un yakalamayı umduğu şey yalnızca tarif edilmemiş bir tür, cins, familya ya da düzene ait olan bir şey değil,

aynı zamanda tamamen yeni bir sınıfı simgeleyen bir şeydi.

Şimdi şunu açıkça belirtelim. Hangisini çözmek daha önemlidir: "dış" sorunu mu (uzay, zaman, madde, dışarıdaki bilinmeyen) ya da "iç" sorunu mu (yaşam, düşünce, aşk, içerideki bilinmeyen)? Çünkü dünya bir şeyden yapılmış hiçliğin içinde hiçlikten yapılmış bir şey olsa bile sorunların sorun olarak varolduklarını kabul ediyoruz, değil mi? Ya da "dış" ve "iç" de birer hayal mi, öyle ki büyük bir dağın binlerce düş kadar yüksek olduğu söylenebilir ve umut ve dehşet en az isimlendirilmelerine yardım ettikleri körfezler ve burunlar kadar kolay haritalandırılabilir.

Yanıt! Ah, o harika görüş: tedbirli bir mantıkçı düşüncenin dikenli çalıları ve çukurları arasında yolunu bulmaya çalışıyor, bir ağaç ya da tepeyi işaretliyor (bunu geçmiştim, bu Nil halloldu), geriye bakıyor ("bir başka deyişle") ve bataklık bir toprağı dikkatle deniyor (şimdi devam edelim–); bir araba dolusu turist bir metaforun ya da Basit Örnek'in (varsayalım ki bir asansör–) önünde durdurur; devam eder, bütün zorlukları aşarak sonunda zafer içinde ilk işaretlediği ağaca döner!

Sonra, diye düşündü Krug, hepsine ek olarak ben imgelerin kölesiyim. Bir şeyin bir başka şey gibi olduğundan bahsederiz ama aslında yapmayı çok istediğimiz şey dünyada başka hiçbir şeye benzemeyen bir şeyi tarif etmektir. Bazı akıl imgeleri "zaman" kavramı tarafından o kadar karıştırılmıştır ki hatırlayamadığımız geçmişe yönelik sonsuzluğumuzla bilemediğimiz müstakbel sonsuzluğumuz arasında sürekli hareket eden parlak bir çatlağın (algılama noktası) gerçekte varolduğuna inanmışızdır. Zamanı ölçemeyiz, çünkü Paris'te bir kasada saklanan altın bir saniye yoktur ama gayet açık olmak gerekirse birkaç saatlik bir uzunluğu birkaç millik bir uzunluktan daha kesin olarak hayal edemez misiniz?

Ve şimdi, bayanlar ve baylar, ölüm sorununa geliyoruz.

Pratik olarak elimizde olabilecek en az doğrulukla denebilir ki mutlak bilgiyi aramak bir noktanın uzay ve zamanda kendini diğer bütün noktalarla ilişkilendirmeyi denemesidir: ölüm ya mutlak bilginin (daha önce mahkûmun iki küçük açıklığın optik olarak teke inmesiyle yetinmek zorunda kaldığı dairesel zindanı oluşturan taş ve sarmaşığın anında parçalarına ayrılması gibi diyelim; ama şimdi bütün duvarların yok olmasıyla bütün dairesel manzarayı inceleyebilir), ya da mutlak hiçliğin (*nichto*) bir anda edinilmesidir.

Ve bu da, diye burnundan soluyarak homurdandı Krug, yepyeni bir düşünme tarzı! Biraz daha balık alın.

Güçlü beyninin bu kadar düzensizleşeceğine kim inanabilirdi? Eski günlerde ne zaman bir kitabı alsa, altı çizili bölümler, sayfanın kenarlarındaki hızlı notları neredeyse otomatik olarak bir araya gelirdi ve yeni bir deneme, yeni bir bölüm hazır olurdu – ama şimdi ağır kalemi gevşek elinden tozlu, kalın halıya düştüğü yerden kaldırmaktan neredeyse acizdi.

15

Ayın dördünde eski bazı makaleleri taradı ve Washington Felsefe Derneği'nde sunduğu Henry Doyle Konferansı'nın yeniden basımını buldu. Madde fikri üzerine polemik yaparak alıntıladığı bir bölümü yeniden okudu: "Bir beden tümüyle tatlı ve beyazsa, beyazlık ve tatlılık hareketleri çeşitli yerlerde yinelenir ve karışır..." [*Da mi basia mille.*]

Ayın beşinde yürüyerek Adalet Bakanlığı'na gitti ve arkadaşlarının tutuklanması ile ilgili bir görüşme talep etti ama yavaş yavaş binanın bir otele dönüştürüldüğü ve yüksek düzeyde bir görevli sandığı adamın yalnızca başgarson olduğu anlaşıldı.

Ayın sekizinde David'e bir ekmek parçasına üst üste atılmış iki parmakla nasıl dokunarak dokunma açısından bir tür ayna etkisi (ikinci bir parça hissi) yapabileceğini gösterirken Mariette çıplak ön kolunu ve dirseğini Krug'un omuzuna koydu ve ilgiyle izledi, bütün o zaman boyunca huzursuzca kıpırdanıyor, Krug'un alnını kahverengi saçıyla gıdıklıyor ve kendi kasığını bir örgü şişiyle kaşıyordu.

Ayın onunda Phokus adlı bir öğrenci onu görmeye çalıştı

ama buna izin verilmedi, bunun nedeni kısmen okulla ilgili herhangi bir konunun onu (şu anda var olmayan) ofisi dışında herhangi bir yerde rahatsız etmesine izin vermemesiydi ama ana neden bu Phokus'un bir hükümet casusu olabileceğini düşünmesiydi.

Ayın onikisi gecesinde rüyasında Mariette'in kızını oynadığı bir oyunun provasında o kucağında biraz ürkekçe otururken gizlice zevk aldığını gördü.

Ayın onüçü gecesinde sarhoştu.

Ayın onbeşinde telefonda bilinmeyen bir ses ona arkadaşının kızkardeşi Blanche Hedron'un yurtdışına kaçırıldığı ve şimdi anlaşılan Orta Avrupa'da bir yer olan Budafok'ta güvende olduğu bilgisini verdi.

Ayın onyedisinde garip bir mektup aldı:

"Zengin Bayım, yurtdışındaki bir temsilcim iki arkadaşınızdan, Bay Berenz ve Bay Marbel'den Turok'un başyapıtı 'Kaçış'ın bir reprodüksiyonunu almak istediğiniz bilgisini almışlar. Eğer Pazartesi, Salı ya da Cuma akşamüstü saat beş gibi dükkânımı ('Brikabrak', Soluklamba Sokak 14 Numara) ziyaret etme nezaketini gösterirseniz bunu görüşmekten memnun olurum–" Büyük bir mürekkep lekesi cümlenin sonucunu kapatmıştı. Mektubun imza yerinde "Peter Quist, Antikacı" yazıyordu.

Şehir haritasını uzun uzun inceledikten sonra sokağı şehrin kuzeybatı köşesinde keşfetti. Büyütecini koydu ve gözlüklerini çıkardı. Bu tür durumlarda yapma eğiliminde olduğu o yapışkan sesleri çıkararak gözlüklerini yeniden taktı, büyüteci aldı ve (kırmızıyla işaretlenen) otobüs güzergâhlarından herhangi birinin onu oraya götürüp götürmeyeceğini inceledi. Evet, yapılabilirdi. Sıradan bir parlamayla, hiçbir neden olmadan Olga'nın aynada kendine bakarken sol kaşını nasıl kaldırdığını hatırladı.

Herkeste bu var mıdır? Bir yüz, bir sözcük, bir manzara,

geçmişten gelen bir hava köpüğü sanki akıl tamamen farklı bir konuyu düşünürken beyindeki bir hücreden başgardiyanın çocuğu tarafından bırakılmış gibi birden havalanıverir. Buna benzer bir şey tam uykuya dalmadan önce düşündüğünü düşündüğün aslında hiç de düşündüğün değilken olur. Ya da düşünceden oluşan iki paralel yolcu treni, biri diğerini geçerken.

Dışarıda, havanın dalgalı kenarları yılın henüz başı olmasına rağmen şimdiden bir parça bahar içeriyordu.

Komik, yeni bir yasa otobüse binen herkesin sadece pasaportunu göstermekle kalmayıp kondüktöre imzalı ve numaralı bir fotoğraf vermesini zorunlu tutuyordu. Fotoğrafın, imzanın ve numaranın pasaporttakine karşılık gelip gelmediğini kontrol etme süreci oldukça uzundu. Ayrıca bir kararnameye göre bir yolcunun gereken ücreti tam olarak ödeyecek bozuk parası yoksa (mil başına 17 1/3 sent), verdiği fazla para yolcuya uzak bir postanede iade edilecekti, yeter ki otobüsten indikten sonra en geç otuz üç saat içinde kuyruğa girsin. Makbuzların bezgin kondüktör tarafından yazılması ve damgalanması daha fazla gecikmeyle sonuçlanıyordu; ayrıca aynı kararnameye göre otobüs yalnızca en az üç kişinin ineceği duraklarda duracaktı, gecikmeye bir de epeyce kafa karışıklığı ekleniyordu. Bütün bu önlemlere karşın otobüsler o günlerde özellikle kalabalıktı.

Yine de Krug hedefine ulaşmayı başardı; rüşvet verdiği iki gençle birlikte (her birine iki krun) gereken üçlüyü oluşturmak için yardım alarak tam inmeyi planladığı yerde indi. İki arkadaşı (bunu bir geçim kaynağı yaptıklarını açıkça itiraf ettiler) hemen hareket eden bir troleybüse bindiler (oradaki kurallar daha da karmaşıktı).

O seyahat ederken hava kararmıştı ve eğri küçük sokak adının gereğini yerine getirmişti. Heyecanlı, güvensiz ve endişeli hissediyordu kendini. Padukgrad'dan yabancı bir ül-

keye kaçma olasılığını kendi geçmişine dönme olarak görüyordu, çünkü ülkesi geçmişte özgür bir ülkeydi. Uzay ve zamanın bir olduğu düşünülürse kaçmak ve dönmek birbirinin yerine geçebiliyordu. Geçmişin garip karakteri (o zaman değer biçilemeyen mutluluk, onun ateş rengi saçı, çocuğuna küçük, insanlaştırılmış hayvanlar hakkında okuyan sesi) çocuğunun güvenlik, özgürlük, barış içinde yetiştirilebileceği bir ülkenin karakteriyle değiştirilebilir ya da en azından taklit edilebilirdi (vücutlarla dolu uzun uzun bir kumsal, güneşli tatlı bir şey ve satenden Latin sevgili – bir yerlerde görülmüş, bir şekilde hatırlanmış bir Amerikan malı reklamı). Tanrım, diye düşündü, *que j'ai été veule*,[73] bunun aylarca önce yapılması gerekirdi, zavallı sevgili adam haklıydı. Sokak kitapçılarla ve loş küçük birahanelerle dolu gibi görünüyordu. İşte buradayız. Kuş ve çiçek resimleri, eski kitaplar, puantiyeli bir porselen kedi. İçeri girdi.

Dükkânın sahibi Peter Quist kahverengi yüzlü, düz burunlu, kısaltılmış kara bıyıklı ve dalgalı siyah saçlı orta yaşlı bir adamdı. Mavi-beyaz çizgili yıkanabilir bir yazlık takımın içinde basit ama düzgün kıyafetliydi. Krug girerken boynunda eski moda tüylü gri bir boa derisi olan yaşlı bir hanıma hoşçakal diyordu. *Voilette*'ini[74] indirip dışarıya çıkmadan önce Krug'a hevesle baktı.

"Kim olduğunu biliyor musunuz?" diye sordu Quist.

Krug başını salladı.

"Rahmetli Başkan'ın eşiyle hiç tanıştınız mı?"

"Evet," dedi Krug. "Tanıştım."

"Peki ya kız kardeşi – onunla tanıştınız mı?"

"Sanmıyorum."

"Peki, bu onun kız kardeşiydi," dedi Quist umursamaz bir tavırla. Krug burnunu sildi ve silerken dükkanın içindekile-

73 (Fr.) İstediğim.

74 (Fr.) Tül, peçe.

re şöyle bir baktı: genelde kitap vardı. Bir yığın *Librairie Hachette* cildi (Molière ve benzerleri), değersiz kâğıt, parçalanan kapaklar bir köşede çürüyordu. Erken on dokuzuncu yüzyıla ait bir böcek kitabından alınan güzel bir resim basit gözlü bir şahin güvesi ve bir dala tutunup boynunu kamburlaştıran sahtiyan tırtılını gösteriyordu. Bir düzine kadar bıyıklı ve tayt giymiş, protez bacakları olan adamı gösteren büyük, rengi kaçmış bir fotoğraf (1894) ve bir Mississippi yük gemisinin tablosu panellerden birini şereflendiriyordu.

"Peki," dedi Quist. "Sizinle tanıştığıma kesinlikle çok memnunum."

El sıkışma.

"Bana adresinizi veren Turok'tu," dedi güleryüzlü antikacı Krug'la dükkânın derinliklerinde iki koltuğa yerleşirken. "Herhangi bir anlaşmaya varmadan önce size açıkça söylemek istiyorum: bütün hayatım boyunca kaçakçılık yaptım – uyuşturucu, pırlanta, eski ustaların resimleri... Ve şimdi insan. Bunu yalnızca kendi özel dürtülerimin ve alemlerimin masraflarını karşılamak için yapıyorum, ama iyi yapıyorum."

"Evet," dedi Krug, "evet, görüyorum. Bir süre önce Turok'u bulmaya çalıştım ama iş için gitmişti."

"Evet, sizin anlamlı mektubunuzu tam tutuklanmadan önce almıştı."

"Evet," dedi Krug. "Evet. Yani tutuklandı. Bunu bilmiyordum."

"Bütün grupla temastayım," diye açıkladı Quist hafif bir eğilmeyle.

"Söyleyin bana," dedi Krug, "arkadaşlarımdan haber var mı? Maximovlardan, Ember'den, Hedron'dan?

"Hayır, ama hapis rejimini ne kadar tatsız bulduklarını hayal edebiliyorum. İzin verin size sarılayım Profesör."

Öne eğilip Krug'un sol omuzuna geleneksel bir öpücük

verdi. Krug'un gözleri yaşardı. Quist sıkılgan bir tavırla öksürdü ve devam etti.

"Ancak, benim sert bir işadamı olduğumu ve bu tür... sıradan duyguların üzerinde olduğumu unutmayın. Doğru, sizi kurtarmak isterim, ama bunun için para da almak isterim. Bana iki bin krun ödemeniz gerekir."

"Çok sayılmaz," dedi Krug.

"Her neyse, dedi Quist kuru bir sesle, "titreyen müşterilerimi sınırın öte yanına götürecek cesur adamlara ödeme yapmak yeterli."

Ayağa kalktı ve bir karton Türk sigarası aldı, birini Krug'a sundu (o da reddetti), yaktı, yanan kibriti kültablası görevini gören pembe ve mor deniz kabuğuna düzgünce koydu, böylece yanmaya devam edecekti. Kibritin uçları kıvrıldı, karardı.

"Affedin beni," dedi, "bir an için bir coşku ve yüceltme hareketine teslim oldum. Şu yarayı görüyor musunuz?"

Elinin arkasını gösterdi.

"Bunu," dedi, "dört yıl önce Macaristan'da bir düelloda aldım. Süvari kılıçları kullandık. Bir sürü yara almama rağmen rakibimi öldürmeyi başardım. İri bir adamdı, parlak bir beyni, nazik bir kalbi vardı ama benim genç kızkardeşime şaka yoluyla '*cette petite Phryné qui se croit Ophélie*'[75] deme talihsizliğine uğramıştı. Anladınız mı, romantik küçük şey, onun yüzme havuzunda kendini boğmaya çalışmıştı."

Sessizce sigarasını içti.

"Onları oradan çıkarmanın bir yolu yok mu yani?" diye sordu Krug.

"Nereden? Ah, anlıyorum. Hayır. Benim organizasyonum başka tür bir şey. Biz ona *fruntgenz* [sınır kazı] diyoruz kendi profesyonel jargonumuzda, *turmbrokhen* [hapishane kaçkınları] değil. Yani istediğim parayı vermeye razı mısınız?

75 (Fr.) Ophelia olduğuna inanan bu küçük Phryné.

Güzel. Sahip olduğunuz tüm parayı istersem yine de vermeye razı olur musunuz?"

"Kesinlikle," dedi Krug. "Yabancı üniversitelerden herhangi biri paramı geri öder."

Quist güldü ve içinde küçük tabletler olan bir şişeden bir parça pamuğu çıkarmak için oldukça neşeyle uğraştı.

"Biliyor musunuz?" dedi yapmacık bir gülümsemeyle. "Eğer bir *agent provocateur* olsaydım, tabii ki değilim, bu noktada şu gözlemi geçirirdim aklımdan: Madamka (casusluk bölümünde bunun sizin lakabınız olduğunu varsayarak) ülkeyi terk etmeye istekli görünüyor, ona neye mal olursa olsun."

"Doğrusu haklı olurdunuz," dedi Krug.

"Ayrıca bana özel bir hediye vermeniz gerekir," diye devam etti Quist. "Yani kütüphaneniz, taslaklarınız, her parça yazınız. Bu ülkeyi terk ettiğinizde bir solucan kadar çıplak olmanız gerekir."

"Harika," dedi Krug. "Çöp sepetimin içindekileri sizin için saklarım."

"Peki," dedi Quist, "eğer öyleyse, hepsi bu."

"Ne zaman ayarlayabilirsiniz?" diye sordu Krug.

"Neyi?"

"Kaçışımı."

"Ha, şu. Peki – aceleniz mi var?"

"Evet. Çok acelem var. Çocuğumu buradan çıkarmak istiyorum."

"Çocuk mu?"

"Evet, sekiz yaşında bir oğlan."

"Evet. Tabii, çocuğunuz var."

Garip bir duraklama oldu. Soluk bir kırmızı yavaşça Quist'in yüzüne yayıldı. Yere baktı. Yumuşak pençeleriyle ağzını ve yanaklarını yoldu. Ne kadar aptaldılar! Şimdi terfi onun olacaktı.

"Müşterilerim," dedi Quist, "yirmi mil kadar yürümek zorundalar, yabanmersini ormanından ve kızılcık bataklıklarından geçerek. Geri kalan zamanda kamyonların zemininde yatarlar ve her sarsıntıyı hissederler. Yiyecek az ve basittir. Doğal ihtiyaçları bir seferde on saat ya da daha fazla bekletmek gerekir. Sizin fiziğiniz iyi, dayanabilirsiniz. Tabii ki çocuğunuzu birlikte götürmeniz söz konusu olamaz."

"O, bence bir fare kadar sessiz olacaktır," dedi Krug. "Ayrıca kendimi taşıyabildiğim sürece onu da taşıyabilirim."

"Bir gün," diye mırıldandı Quist, "onu tren istasyonuna kadar birkaç mil taşıyamamıştınız."

"Affedersiniz?"

"Dedim ki: Bir gün onu buradan istasyona kadar taşıyamayacaksınız. Ama bu önemli olan nokta değil. Tehlikeleri gözünüzde canlandırabiliyor musunuz?"

"Belli belirsiz. Ama hiç bir zaman çocuğumu arkada bırakamam."

Bir duraklama daha oldu. Quist bir parça pamuğu bir kibritin başına sardı ve sol kulağının iç kovuklarını karıştırdı. Çıkardığı altını memnuniyetle inceledi.

"Peki," dedi, "Ne yapılabilir bir bakayım. Tabii ki temasta olmalıyız."

"Bir randevu ayarlayamaz mıyız?" diye önerdi Krug, sandalyesinden kalkıp şapkasını aradı. "Demek istiyorum ki avans olarak biraz para isteyebilirsiniz. Evet, görebiliyorum. Masanın altında. Teşekkürler."

"Bir şey değil," dedi Quist. "Gelecek hafta bir gün olur mu? Salı günü olur mu? Akşamüstü beş gibi?"

"Bu mükemmel olur."

"Benimle Neptün Köprüsü'nde buluşur musunuz? Diyelim ki yirminci elektrik direğinin önünde."

"Memnuniyetle."

"Hizmetinizdeyim. Küçük konuşmamızın tüm durumu

harika derecede açıklığa kavuşturduğunu itiraf etmeliyim. Daha fazla kalamamanız üzücü."

"Eve dönüşü," dedi Krug, "düşününce titriyorum. Geri dönmem saatler alacak."

"Ee, ama size daha kısa bir yol gösterebilirim," dedi Quist. "Bir dakika bekleyin. Çok kısa ve hoş bir kestirme."

Sarmal bir merdivenin başına gitti ve yukarıya bakarak seslendi:

"Mac!"

Yanıt yoktu. Bekledi, yüzü şimdi yukarıya dönüktü, sonra yarı Krug'a döndü – aslında Krug'a bakmıyordu; gözünü kırpıyor, dinliyordu.

"Mac!"

Yine yanıt yoktu, bir süre sonra Quist yukarıya gidip istediğini kendi almaya karar verdi.

Krug bir raftaki derme çatma şeyleri inceledi: eski, paslı bir bisiklet zili, kahverengi bir tenis raketi, üzerinde kristalden minicik bir göz deliği olan fildişi bir kalemlik. Bir gözünü kapatarak delikten baktı; zincifre rengi bir günbatımı ve siyah bir köprü gördü. *Gruss aus Padukbad.*[76]

Quist merdivenlerden mırıldanarak ve sekerek indi, elinde bir dizi anahtar vardı. Bunlardan en parlağını seçti ve merdivenlerin altındaki gizli bir kapıyı açtı. Sessizce uzun bir geçidi işaret etti. Loş ışıkla aydınlatılmış duvarlarda modası geçmiş posterler ve dirsekli su boruları vardı.

"Şey, çok teşekkür ederim," dedi Krug.

Ama Quist kapıyı arkasından kapatmıştı bile. Krug geçitten aşağıya doğru yürüdü, paltosunun düğmeleri açıktı, elleri pantolon ceplerindeydi. Gölgesi onu çok fazla valiz taşıyan zenci bir hamal gibi takip ediyordu.

Az sonra kabaca tutturulmuş kaba tahtalardan oluşan bir başka kapıya geldi. Kapıyı itti ve kendi arka bahçesine çık-

76 (Alm.) Padukbad'dan selamlar.

tı. Ertesi sabah bu çıkışı giriş açısından incelemek için aşağıya indi. Ama şimdi avlunun duvarına dayanmış kalaslarla ve proleter bir tuvaletin kapısıyla kısmen birleşmiş, kurnazca kamufle edilmişti. Yakındaki bazı tuğlalarda evine atanmış olan kederli dedektif ve bir tür laternacı oturmuş bakara oynuyordu; ayaklarının dibinde, kül serpilmiş toprakta kirlenmiş bir maça dokuzlusu yatıyordu ve bir tür sabırsız bir ihtiras sızısıyla bir demiryolu platformunu canlandırdı gözünde ve hâlâ onu yazla duman karışımı içinde bekleyen ama bir dakika sonra istasyondan süzülerek çıkıp uzağa, uzağa, inanılmaz Carolinaların hafif sisine gidecek olan Pullman vagonunun altındaki rayların arasındaki kömür tozunu canlandıran portakal kabuklarına ve bir oyun kartına baktı. Ve onu karanlık bataklıklarda izleyerek ve gecenin eterinde sadıkane askıda durarak ve telgraf tellerinden kumaşımsı kâğıt filigranları kadar sade, yorulmuş bir gözün üzerinde çaprazlama yüzen saydam hücre öbekleri kadar yumuşak hareket ederek, yolcunun üzerinde parlayan limon soluğu lamba abajuru gizemli bir şekilde penceredeki turkuvaz manzarada hareket ederdi.

16

Arka arkaya yerleştirilmiş üç sandalye. Aynı fikir.

"Ne?"

"İnek yakalayıcı."

İlk sandalyenin ayaklarına yaslanmış bir Çin daması tahtası inek yakalayıcıyı simgeliyordu. Son sandalye gözlem arabasıydı.

"Anlıyorum. Şimdi araba sürücüsü yatağa gitmek zorunda."

"Acele et baba. Bin çabuk. Tren hareket ediyor!"

"Bak şimdi canım–"

"Ah, *lütfen*. Bir dakikalığına otur."

"Hayır canım – sana demiştim."

"Ama sadece bir dakika. Ah, baba! Mariette istemiyor, sen de istemiyorsun. Kimse benimle süper trenimde yolculuk etmek istemiyor."

"Şimdi değil. Şimdi yatma–"

Yatma zamanı, okula gitme zamanı – yatak zamanı, akşam yemeği zamanı, banyo zamanı, sadece 'zaman' değil hiçbir zaman; kalkma zamanı, dışarı çıkma zamanı, eve gitme zamanı, bütün ışıkları söndürme zamanı, ölme zamanı.

Nasıl bir acı bu, diye düşündü, düşünür Krug; iki gizemin, daha doğrusu her biri bir trilyon gizemden oluşan iki kümenin birleşmesinden gizemli bir şekilde (bizim için soluk zeytin ağaçlarındaki ilk düşünürlere olduğundan çok daha gizemli) oluşturulan küçük bir yaratığı bu kadar delice sevmek; aynı zamanda bir seçim konusu ve bir şans konusu ve saf bir büyüleme konusu olan bir birleşimle oluşturulmuş; böylece oluşturulmuş ve kendine ait trilyonlarca gizem biriktirmesine izin verilmiş; bütünü dünyada tek gerçek şey olan ve kendisi de en büyük gizem olan bilinçle kaplanmış.

David'i bir ya da iki yaş büyükken gördü, iskeledeki gümrük binasında son derece canlı olarak etiketlenmiş bir sandığın üstünde oturuyordu.

Onu parlak hor çiçeği çalılarının ve ince, çıplak huş ağaçlarının arasında üzerinde 'bisiklet giremez' işareti olan bir yolda bisiklete binerken gördü. Onu bir havuzun kenarında karnının üzerinde siyah şortuyla yatarken, bir kürek kemiği sertçe kalkmış, bir eli oyuncak bir destroyeri tıkayan yanardöner suyu sallayarak çıkarırken gördü. Onu bir tarafta yüz kremleri, diğer tarafta dondurma olan harika köşe mağazalarında barda tünemiş, şurup musluklarına uzanırken gördü. Onu –eski ülkesinde bilinmeyen– bileğinin özel bir hareketiyle bir topu atarken gördü. Onu sonradan renklendirilmiş bir kampüsü geçen bir genç olarak gördü. Onu Amerikan top oyunundaki oyuncuların giydiği (ayakkabılar ve çoraplar dışında jokeylerinkine benzeyen) garip kıyafeti giyerken gördü. Onu uçmayı öğrenirken gördü. Onu iki yaşında oturağında otururken, sıçrarken, mırıldanırken, gıcırdayan oturağının üzerinde, çocuk odasının zemininde sıçrayarak ilerlerken gördü. Onu kırk yaşında bir adam olarak gördü.

Quist'in ayarladığı günün akşamında kendini köprüde buldu: keşif yapmak için dışarıdaydı, çünkü askerler yüzünden buluşma yeri olarak güvenli olmayabileceği gelmişti ak-

lına; ama askerler gideli çok olmuştu, köprü terk edilmişti, Quist istediği zaman gelebilirdi. Krug'un eldiveninin sadece bir teki vardı, gözlüklerini evde unutmuştu, o yüzden Quist'in ona verdiği, üzerinde bütün şifreler ve adresler ve şematik harita ve Krug'un tüm yaşamının şifresinin anahtarı olan dikkatli notu yeniden okuyamıyordu. Fakat pek fark etmiyordu. Hemen üstündeki gökyüzü canlı ve dalgalı, kalın bulutlardan oluşan bir alanla kaplıydı; çok büyük, grimsi, yarı saydam, düzensiz şekilli kar taneleri yavaşça ve dikey olarak iniyorlardı; Kur Nehri'nin karanlık suyuna dokunduklarında da birdenbire erimek yerine üzerinde yüzüyorlardı, bu da garipti. Daha ileride, bulutun sınırının ötesinde köprüye mahkûm gözlemciye birden ortaya çıkan bir gök ve nehir çıplaklığı gülümsüyordu ve sedeften bir parlaklık uzak dağların eğimlerine dokunuyordu ve bu parlaklıktan nehir, gülen üzgünlük ve nehir kenarındaki binaların pencerelerindeki ilk akşam ışıkları çeşitli şekillerde türetiliyordu. Krug karanlık ve güzel suyun üzerindeki kar tanelerini seyrederken ya kar tanelerinin gerçek ve suyun gerçek su olmadığı ya da suyun gerçek olduğu ama kar tanelerinin bir tür erimeyen maddeden yapıldığını kafasında tartıştı. Soruyu cevaplayabilmek için eşini kaybetmiş eldiveninin köprüden düşmesine izin verdi ama anormal bir şey olmadı: eldiven basitçe suyun dalgalı yüzeyini uzanmış işaret parmağıyla deldi ve yok oldu.

Geldiği güney kıyısında yukarıya doğru Paduk'un pembe sarayını ve Katedral'in bronz kubbesini ve kamuya açık bir bahçenin yapraksız ağaçlarını görebiliyordu. Nehrin diğer yakasında eski kiralık evler, onların arkasında (görünmeyen ama bir zonklama şeklinde varlığı hissedilen) Olga'nın öldüğü hastane vardı. Bunu düşünerek taş bir bankta otururak nehre bakarken mavna çeken bir romorkör uzakta belirdi ve aynı anda son kar tanelerinden biri (tepedeki bulut

şimdi cömertçe kızaran gökyüzünde eriyor gibi görünüyordu) alt dudağını sıyırarak geçti: normal, yumuşak, ıslak bir kar tanesiydi, diye düşündü, ama belki suyun üzerine inenler farklı olabilirdi. Romorkör düzenli yaklaşıyordu. Tam köprünün altına dalacakken iki kızıl çizgiyle çevrelenen baca ipini yakalayan ve yorgunluktan sırıtan iki adam tarafından geriye çekildi, geriye ve aşağıya indirildi; biri birçok nehir adamının ve kentteki çamaşırcıların olduğu gibi Çinliydi. Arkadaki mavnada yarım düzine parlak renkli gömlek kuruyordu ve arkada saksılı sardunyalar görülüyordu ve Krug'un hiç sevmediği sarı bluz içinde çok şişman bir Olga tam mavnanın sırası gelip köprünün kemeri tarafından yutulacakken dönüp Krug'a el salladı.

Uyandı (deri koltuğuna yayılmıştı) ve bir anda olağandışı bir şey olduğunu anladı. Bunun rüyayla ya da hissettiği beklenmeyen ve oldukça saçma fiziksel rahatsızlıktan (yerel bir tıkanma) ya da odasının görünüşüyle bağlantılı olarak (dağınık ve tozlu, dağınık ve tozlu bir ışıkta) hatırladığı herhangi bir şeyden ya da günün saatinden (akşam sekizi çeyrek geçiyor; erken bir akşam yemeğinden sonra uyuyakalmıştı) dolayı değildi. Olan şey şuydu: yeniden yazabileceğini biliyordu.

Banyoya gitti, iyi bir izci gibi soğuk bir duş aldı ve istekli, heyecanlı ve kendini pijama ve robuyla temiz ve rahat hissederek dolmakaleminin susuzluğunu gidermesini sağladı, ama sonra David'in yatma saati olduğunu hatırladı ve yatak odası çağrılarıyla kesintiye uğramamak için bunu halletmeye karar verdi. Koridorda üç sandalye hâlâ arka arkaya dizilmiş duruyordu. David yatakta yatıyor ve kalemini hızla ileri geri oynatarak büyük bir kitabın lifli ince kapağının üstüne konmuş bir kâğıdın üzerini karalıyordu. Bu nahoş olmayan bir ses üretiyordu, hem sürtünmeye dayalı hem ipeksi, tırmalamanın üzerine bir tür yükselen uğuldayan titreşim ge-

liyordu. Kapağın benekli dokusu yavaş yavaş kâğıdın üstünde gri bir ızgara şeklinde belirdi ve sonra büyülü bir hassaslıkla ve (kaza eseri eğik olan) kalem darbelerinin yönünden oldukça bağımsız olarak büyük, dar, beyaz harflerle baskılanmış sözcük ATLAS belirdi. İnsan merak ediyordu, birinin yaşamını buna benzer şekilde karalayarak...–

Kalem çatladı. David gevşemiş ucu çam yuvası içinde düzeltmeye çalıştı ve kalemi tahtanın daha uzun uzantısını bir destek olarak kullanacak şekilde kullanmaya çalıştı ama kurşun kesin olarak kırıldı.

"Her neyse," dedi Krug, yazmaya geri dönmek için sabırsızdı, "ışık söndürme saati."

"Önce yolculuk hikâyesi," dedi David.

Krug birkaç gecedir David'i uzak bir ülkeye yapacağı yolculuğunda bekleyen maceraları işleyen bir diziyi geliştiriyordu (durduğumuz noktada bir kızağın dibinde eğilmiş duruyor, nefesimizi tutuyor, koyun derisi battaniyelerin ve boş patates çuvallarının altında çok, çok sessizce duruyorduk).

"Hayır, bu gece değil," dedi Krug. "Çok geç oldu ve ben meşgulüm."

"Çok geç değil," diye bağırdı David birdenbire ayağa kalkarak, gözleri alev alevdi, yumruğuyla atlasa vurdu.

Krug kitabı aldı ve David'in üzerine eğilip ona iyi geceler öpücüğünü vermek istedi. David hızlıca duvara doğru döndü.

"Nasıl istersen," dedi Krug, "ama bence iyi geceler [*pokoĭnoĭ nochi*] desen iyi olur, çünkü yeniden gelmeyeceğim.

David somurtarak yorganı üzerine çekti. Krug küçük bir öksürükle doğruldu ve ışığı söndürdü.

"Uyumayacağım," dedi David boğuk bir sesle.

"Sen bilirsin," dedi Krug, Olga'nın yumuşak, pedagojik tonlarını taklit etmeye çalışarak.

Karanlıkta bir duraklama.

'Pokoĭnoĭ nochi, dushka [animula]," dedi Krug eşikten. Sessizlik. Bir derece rahatsızlıkla kendisine on dakika sonra yeniden gelip bütün bu işi tekrarlaması gerekeceğini söyledi. Bu, sık sık olduğu gibi, iyi geceler töreninin ilk kaba taslağıydı. Ama tabii uyku bu sorunu çözebilirdi. Kapıyı kapattı ve geçidin eğimini dönerken Mariette'le çarpıştı. "Nereye gittiğine dikkat et, çocuk," dedi keskin bir sesle, sonra dizini David'in bıraktığı sandalyelerden birine çarptı.

Sonsuz bilinçlilikle ilgili bu ön raporda temel özetin biraz donuklaştırılması kaçınılmazdır. Görmeyi görme yeteneğimiz olmadan tartışmalıyız. Bu tür bir tartışma süresince edinebileceğimiz bilginin hakikatle ilişkisi göz içinde göz kapağına baskı uygulayarak oluşan kara tavuskuşu noktasının gerçek gün ışığıyla çizgilenmiş bahçe yoluyla ilişkisiyle ister istemez aynı olacaktır.

Ah evet, maddenin sarısı yerine akı, diyecektir okuyucu bir iç çekmeyle; *connu, mon vieux*![77] Aynı zevksiz safsata, aynı eski toz kaplı imbik ve düşünce, süpürgesi üzerindeki bir cadı gibi hızla uçup gider! Ama yanılıyorsun, seni kılı kırk yaran aptal.

Hakaretimi görmezlikten gelin (bir güdü sorunu) ve şu noktayı düşünün: Sonsuz yılları, kara kadifenin sonsuz katlarını (kuruluklarını ağzınızın içine tıkın), doğduğumuz günün eksi tarafında uzanan tek kelimeyle sonsuz geçmişi hayal etmeye çalışarak kendimizi sefil bir panik durumuna sokabilir miyiz? Yapamayız. Neden? Basit bir nedeni var: Sonsuzu zaten aştık, bir kez var olmama durumunda olduk ve bu *néant*'ın[78] herhangi bir dehşet içermediğini keşfettik. Şimdi (başarısız şekilde) denediğimiz şey, kendisi de sonsuz geçmişten ödünç alınmış olan, öndeki uçurumdan ödünç

77 (Fr.) Biliniyor, azizim!

78 (Fr.) Hiçlik.

alınan dehşetlerle güvenli olarak geçtiğimiz uçurumu doldurabilmek. Böylece içi dışına çevrilmekte olan bir çorapta yaşıyoruz ve bizim bilinçli olma anımızın karşılık geldiği süreç aşamasını hiçbir zaman tam olarak bilemiyoruz.

Bir kez başladı mı belli ölçüde (yandan bakıldığında) acıklı bir zevkle yazmaya devam ediyordu. Yaralıydı, bir şey çatlamıştı ama şu an için ikinci sınıf bir ilham ve az da olsa değerli imgeler onun güzelce devam etmesine olanak sağlamıştı. Bir saat kadar bu tür bir şeye devam ettikten sonra durdu ve yazdığı dört buçuk sayfayı okudu. Yol şimdi açıktı. Tesadüfen tek bir cümlede birkaç dine ("nazik genç hahamın Roma çarmıhı üzerinde ölmesi düşleri bütün Kuzey ülkelerine yayılan o harika Yahudi mezhebini" de unutmadan) değinmişti ve hepsini de hayaletler ve yer cinleriyle birlikte çöpe atmıştı. Engellenmemiş felsefenin soluk, yıldızlı gökleri önünde uzanıyordu ama o bir içkiye ihtiyacı olduğunu düşünüyordu. Ucu açık dolmakalemiyle yemek odasına doğru yorgun argın yürüdü. Yine o kız.

"Uyudu mu?" diye sordu Krug kafasını çevirmeden, bir tür tonsuz homurtuyla, bu arada büfenin alt tarafındaki brendiyi almak için eğilmişti.

"Uyumuş olmalı," dedi kız.

Krug şişenin mantarını açtı ve içindekinden birazını yeşil cam bir kadehe doldurdu.

"Teşekkür ederim," dedi kız.

Ona bakmaktan kendini alamadı. Masada oturmuş, çorabını tamir ediyordu. Çıplak boynu ve bacakları siyah robu ve siyah terliklerinin tersine alışılmadık derecede soluktu.

Kız işinin üstünden baktı, kafası eğikti, alnında yumuşak kırışıklıklar oluşmuştu.

"Eee?" dedi.

"Sana sert içki yok," dedi Krug. "İstersen kök birası alabilirsin. Sanırım soğutucuda olacak."

"Seni kötü adam," dedi kız, düzensiz kirpiklerini indirdi ve yeniden bacak bacak üstüne attı. "Seni korkunç adam. Bugün güzel hissediyorum."

"Güzel ne?" dedi Krug büfenin kapısını çarparak.

"Yalnızca güzel. Her yanıyla güzel."

"İyi geceler," dedi Krug. "Çok geç vakte kadar oturma."

"Sen yazarken odanda oturabilir miyim?"

"Kesinlikle hayır."

Gitmek için döndü ama kız ona seslendi:

"Kalemin büfenin üzerinde."

İnleyerek kadehiyle geri geldi ve kalemini aldı.

"Yalnız olduğumda," dedi kız, "böyle oturup bir cırcır böceği gibi şunu yapıyorum. Dinle lütfen."

"Neyi dinleyeyim?"

"Duymuyor musun?"

Ayrık dudaklarla oturuyor, sıkıca üst üste binmiş kalçalarını hafifçe oynatıyordu, hafif bir ses çıkarıyordu, yumuşak, dudak sesi gibi, sanki ellerinin ayalarını birbirine sürtüyormuş gibi farklı bir hırıltı çıkıyordu, bu arada elleri sabitti.

"Zavallı yalnız bir cırcır böceği gibi cıvıldıyorum."

"Ben yarı sağır sayılırım," dedi Krug ve ayaklarını sürüyerek odasına gitti.

David'in uyuyup uyumadığını görmek için gitmesi gerektiğini düşündü. Uyumuş olmalıydı, yoksa babasının ayak sesini duyup seslenirdi. Krug yemek odasının açık kapısından bir kez daha geçmeyi göze alamadı ve kendisine David'in en azından yarı uyumuş olduğunu ve odasına girerse –ne kadar iyi niyeti olursa olsun– uyanacağını telkin etti. O hevesli *puella*'nın[79] yardımıyla son derece doğal gerginliğinden hoşça kurtulabilecekken neden bütün bu sofuca kendini denetleme işine girdiği çok açık değildi (o küçük canlı karın için genç Romalılar o zamanlar Suriyeli kö-

79 (Lat.) Genç kız.

le tüccarlarına 20,000 dinar ya da daha fazla verirlerdi). Belki de bazı ince evlilik ötesi pişmanlıklardan dolayı ya da bütün bunların sıkıcı ve üzücülüğünden dolayı kendini tutmuştu. Maalesef yazma isteği birdenbire sönüvermişti ve ne yapacağını bilmiyordu. Akşam yemeğinden sonra uyuduğu için uykusu yoktu. Brendi yalnızca sıkıntısını arttırmıştı. Büyük, kilolu, kıllı cinsten, bir ölçüde Beethoven'a benzeyen bir suratı olan bir adamdı. Kasım ayında karısını kaybetmişti. Felsefe öğretmişti. Aşırı derecede erkeksiydi. Adı Adam Krug'du.

Ne yazdığını yeniden okudu, süpürgesi üzerindeki cadıyı sildi ve elleri pijamasının cebinde odayı arşınlamaya başladı. Gregoire koltuğun altından ona bakıyordu. Radyatör mırıldanıyordu. Sokak kalın, koyu mavi perdelerin arkasında sessizdi. Yavaş yavaş düşünceleri gizemli yollarını buldular. Fındıkkıran birinin ardından ikinci bir boş kabuğu kırdı, sonra dolu, etli birine geldi. Uzak bir alkışın yankısı gibi belirsiz bir ses yeni bir ruhun görünüşüyle karşılaştı.

Bir tırnak gıcırdayarak sürttü ve sonra tıklattı.

"Ne var? Ne istiyorsun?"

Cevap yok. Yumuşak bir sessizlik. Sonra duyulabilen bir gamze. Sonra yine sessizlik.

Kapıyı açtı. Orada geceliğiyle duruyordu. Yavaş bir göz kırpması kara, opak gözlerinin garip bakışını önce sakladı, sonra yeniden ortaya çıkardı. Koltuğunun altında bir yastık ve elinde bir çalarsaat vardı. Derin derin içini çekti.

"Lütfen girmeme izin ver," dedi, küçük, beyaz yüzünün biraz lemura benzeyen özellikleri yalvarır gibi büzülüyordu. "Korkuyorum, açıkça söylemek gerekirse yalnız kalamam. Sanki korkunç bir şey olacakmış gibi hissediyorum. Burada uyuyabilir miyim? Lütfen!"

Odayı parmak uçlarında geçti ve sonsuz bir özenle yuvarlak yüzlü saati etajerin üzerine koydu. Lambanın ışığı ince-

cik giysisinin içine girerek vücudunu renkli cam ardından görünen bir siluet gibi ortaya çıkarıyordu.

"Tamam mı?" diye fısıldadı. "Fazla yer kaplamam."

Krug yüzünü çevirdi, bir kitaplığın yanında durduğu için eski bir Latin şairinin arkasındaki dana derisinin yırtık bir kenarına bastırdı ve bıraktı. *Brevis lux. Da mi basia mille.*[80] Kitabı yumruğuyla yavaş çekimle dövdü.

Ona yeniden baktığında yastığı geceliğinin altına sokmuş ve sessiz bir kahkahayla sarsılıyordu. Sahte hamileliğini okşuyordu. Ama Krug gülmüyordu.

Kaşını çatıyor ve yastığı ve şeftali yapraklarını bileklerinin arasındaki zemine düşürüyor.

"Beni *hiç mi* beğenmiyorsun?" diye sordu [*inquit*].

Eğer, diye düşündü Krug, kalbimin sesi duyulabilseydi, Paduk'unki gibi, gökgürültüsü gibi çarpması ölüleri bile uyandırırdı. Ama bırakalım ölüler uyusun.

Mariette taklidine devam ederek kendini yataklı koltuğa attı ve orada başaşağı yattı, güçlü kahverengi saçları ve kızarmış bir kulağının ucu lambanın tüm aydınlığı altındaydı. Soluk genç bacakları yaşlı bir adamın arayan elini davet ediyordu.

Yanına oturdu; suratsızca, dişlerini sıkarak kaba daveti kabul etti, ama ona henüz dokunmuştu ki Mariette ayağa kalktı, ince, beyaz, kestane kokan çıplak kollarını kaldırıp bükerek esnedi.

"Şimdi geri gidiyorum sanırım," dedi.

Krug bir şey demedi. Krug orada suratsızca ve ağır, oturdu, olgun üzüm gibi tutkudan patlayacak gibiydi, zavallı şey.

Mariette içini çekti, dizini yatağa dayadı ve omuzunu sıyırarak bir oyun arkadaşının dişlerinin donuk derisi üzerin-

---

80 (Lat.) *Kısa süreli ışık. Bana bin öpücük ver.* Burada yazar Romalı şair Catullus'un ilişkisi olduğu Senatör eşi Lesbia'ya yazdığı aşk şiirinden alınmış iki bölümü Krug'un durumuyla ilişkilendirerek kullanmış.

deki küçük, çok kara bir doğum lekesine yakın bıraktığı izleri inceledi.

"Gitmemi istiyor musun?" diye sordu.

Krug başını salladı.

"Kalırsam sevişecek miyiz?"

Krug'un elleri kırılgan kalçalarını onu bir ağaçtan indirirmiş gibi yakaladı ve bastırdı.

"Ya çok az şey ya da çok fazla şey biliyorsun," dedi. "Eğer çok azsa o zaman koş ve kendini odana kilitle, hiçbir zaman yanıma gelme çünkü bu hayvani bir patlama olacak ve çok kötü yaralanabilirsin. Uyarıyorum seni. Yaşım seninkinin neredeyse üç katı ve iri, üzgün, domuz gibi bir adamım. Ve sana âşık değilim."

Mariette onun duyularının çektiği acıya baktı. Kıkırdadı.

"O, değil misin?"

Mea puella, puella mea.[81] Benim seksi, kaba, ilahi kırılganlıktaki küçük *puella*'m. Bu kulplarından tutup yavaşça yere koyduğum yarı saydam amforam. Bu yapışan pembe güve–"

Sağır edici bir gürültü (kapının zili, kapıya gürültülü vurma) bu antolojiye layık önsözü kesintiye uğrattı.

"Ah, lütfen, lütfen," diye mırıldandı ve kıvrılarak Krug'a yanaştı, "devam edelim, kapıyı kırmalarından önce bunu yapacak kadar zamanımız var, lütfen."

Krug onu sertçe itti ve yerdeki robunu aldı.

"Sooon şaaan-sııın," diye şakıdı, belli belirsiz sorgucu bir dalgalanmaymış gibi bir soru işaretinin sıvı yansımasını üreten o özel yükselen notayı kullanarak.

Krug bir ölçüde manastıra ait gibi görünen robunu yakalayıp kahverengi kordonunun uçlarını aceleyle bağlayarak koridordan aşağıya doğru, Mariette tarafından izlenerek hızla indi ve yeniden bir kambur olarak sabırsız kapının kilidini açtı.

81 (Lat.) Benim kızım. Kızım benim.

Eldivenli elinde tabancayla genç kadın; O.Ç.T'den (Okul Çocuğu Tugayı) iki kaba genç: tıraş olmamış deri ve sivilcelerden oluşan itici bölgeler, kareli yün gömlekler, gevşek giyilmiş ve sallanıyor.

"Merhaba Linda," dedi Mariette.

"Merhaba Mariechen," dedi kadın. Omuzlarından Ortalamacı asker parkası dikkatsizce sarkıyordu, buruşuk bir asker kepi düzgünce dalgalandırılmış bal rengi saçlarının üzerine şıkça tutturulmuştu. Krug onu hemen tanıdı.

"Nişanlım dışarıda arabada bekliyor," diye açıklama yaptı Mariette'e, gülerek onu öptükten sonra. "Profesör olduğu gibi gidebilir. Götürdüğümüz yerde ona standart giysiler verecekler."

"Sonunda benim sıram geldi mi?" dedi Krug.

"Nasılsın, Mariechen? Profesörü bıraktıktan sonra partiye gideceğiz. Olur mu?"

"Olur," dedi Mariette, sonra sesini alçaltarak sordu: "Kibar çocuklarla oynayabilir miyim?"

"Haydi, haydi şekerim, daha iyisine layıksın. Aslına bakarsan senin için büyük bir sürprizim var. Haydi çocuklar, işe koyulun. Çocuk odası şurada."

"Hayır, yapamazsınız," dedi Krug yolu kapatarak.

"Bırakın geçsinler Profesör, görevlerini yapıyorlar. Bu arada bir iğne bile çalmayacaklar."

"Kenara çekilin, Doktor, görevimizi yapıyoruz."

Yarı kapalı hol kapısına ciddi bir şekilde vuruldu. Arkası kapıya dönük duran ve kapının omurgasına nazikçe dokunduğu Linda kapıyı sonuna kadar açtığında şık bir yarı polis üniforması içindeki uzun, geniş omuzlu adam bir ağır siklet güreşçisinin yusyuvarlak adımıyla içeriye girdi. Çalı gibi siyah kaşları, kare şeklinde büyük bir çenesi ve beyazın beyazı dişleri vardı.

"Mac," dedi Linda, "işte bu benim küçük kızkardeşim. Ya-

nan bir yatılı okul binasından kaçtı. Mariette, bu benim nişanlımın en yakın arkadaşı. Umarım ikiniz birbirinizi seversiniz."

"Umarım severiz," dedi ağır Mac, tok, yumuşak bir sesle. Diş gösterisi; uzatılmış avuç beş kişilik bir biftek boyutunda.

"Ben de kesinlikle Hustav'ın bir arkadaşıyla tanışmaktan mutluyum," dedi çekingenlikle.

Mac ve Linda gözleri parlayarak birbirlerine gülümsediler.

"Sanırım çok açık anlatmadık şekerim. Bahsedilen nişanlı Hustav değil. Kesinlikle Hustav değil. Zavallı Hustav şimdi artık bir soyutlama."

(İki genci kapıda tutan Krug, "Geçmeyeceksiniz," diye homurdandı.)

"Ne oldu?" Dedi Mariette.

"Şey, boğazını sıkmak zorunda kaldılar. O bir *schlapp* [başarısızlık] idi, biliyor musun..."

"Kısa yaşamı boyunca birçok iyi tutuklama yapmış bir *schlapp*," dedi Mac, onun önemli özelliği olan cömertlik ve açık fikirliklikle.

Linda gizlilik içeren bir ses tonuyla, tabancayı kızkardeşine göstererek "İşte bu onundu," dedi.

"El feneri de mi?"

"Hayır, o Mac'ın."

"Vay canına!" dedi Mariette huşu içinde dev gibi deriden nesneye dokunarak.

Krug tarafından itilen gençlerden birisi şemsiyelikle çarpıştı.

"Haydi, haydi, lütfen bu gereksiz itişmeyi bitirir misiniz?" dedi Mac Krug'u geri çekerek (zavallı Krug basit bir dans icra etti). İki genç hemen çocuk odasına yöneldiler.

"Onu korkutacaklar," diye mırıldandı Krug ve Mac'ın tutuşundan kurtulmak için çabaladı. "Beni hemen bırakın. Mariette, benim için bir şey yap." Ona çılgınca işaret etti:

"Koş, çocuk odasına koş ve bak da çocuğum, çocuğum, çocuğum-"

Mariette kızkardeşine bakıp kıkırdadı. Mac harika bir profesyonel kesinlik ve *savoir-faire*[82] ile birdenbire Krug'a dökmeli demir pençesinin kenarıyla kesmeli bir ters vuruş sundu: Darbe Krug'un tam sağ koluna rastladı ve orayı anında felce uğrattı. Mac Krug'un sol koluna aynı şekilde davranmak için harekete geçti. Krug, iki büklüm, uyuşmuş kollarını uyuşmuş kollarıyla tutarak koridorda (şimdi dağınık ve anlamsızca) hâlâ duran üç sandalyeden birine çöktü.

"Mac bu tür işlerde inanılmaz derecede iyi," diye yorum yaptı Linda.

"Evet, iyi, değil mi?" dedi Mariette.

İki kızkardeş birbirlerini bir süredir görmemişlerdi ve sürekli gülümsüyor, tatlı tatlı göz kırpıyor ve birbirlerine yumuşak kız hareketleriyle dokunuyorlardı.

"Bu güzel bir broş," dedi genç olanı.

"Üç elli," dedi Linda, çenesine bir gıdı eklendi.

"Gidip siyah ipek çorap ve İspanyol elbisemi giyeyim mi?" diye sordu Mariette.

"Ah, sanırım bu kırışmış gecelik içinde son derece sevimli görünüyorsun. Değil mi, Mac?"

"Kesinlikle," dedi Mac.

"Ayrıca üşümezsin, çünkü arabada vizon bir kürk var."

Çocuk odasının kapısının birden açılması (yeniden çarpılmadan önce) nedeniyle David'in sesi bir an için duyuldu: gariptir ki çocuk sızlanıp yardım isteyeceğine çekilmez ziyaretçilerine laf anlatmaya çalışıyor gibiydi. Belki de aslında hiç uyumamıştı. O saygılı ve yumuşak ses en kederli inlemeden daha kötüydü.

Krug parmaklarını oynattı, uyuşukluk yavaş yavaş geçi-

82 (Fr.) Teknik bilgi.

yordu: Mümkün olduğu kadar sakin bir şekilde. Mümkün olduğu kadar sakin bir şekilde yine Mariette'e yalvardı.

"Benden ne istediğini anlayan var mı?" diye sordu Mariette.

"Bak," dedi Mac Adam'a, "ya denileni yaparsın ya da yapmazsın. Eğer yapmazsan müthiş acılı olacak, anladın mı? Kalk ayağa!"

"Peki," dedi Krug, "Ayağa kalkacağım. Sonra ne olacak?"

"*Marsh vniz* [Aşağıya in]!"

Sonra David çığlık atmaya başladı. Linda onaylamadığını belirten bir ses çıkardı ("şimdi bu aptal çocuklar saçmaladı") ve Mac ona talimat almak için baktı. Krug çocuk odasına doğru fırladı. Aynı anda David, açık maviler içindeki küçücük şey odadan dışarıya koştu ama hemen yakalandı. "Babamı istiyorum," diye ağladı sahne dışında. Mariette kapısı açık banyoda mırıldanarak dudaklarına ruj sürüyordu. Krug çocuğuna ulaşmayı başardı. Haydutlardan biri David'i yatağa bastırmıştı. Diğeri David'in hızlıca tekme atan ayaklarına ulaşmaya çalışıyordu.

"Rahat bırakın onu, *merzavtzy*!" [müthiş hakaret içeren bir terim] diye bağırdı Krug.

"Sadece onun sessiz olmasını istiyorlar, o kadar," dedi durumun kontrolünü yeniden eline geçiren Mac.

"David, aşkım," dedi Krug, "tamam, senin canını yakmayacaklar."

Hâlâ sırıtan gençlerin tuttuğu çocuk Krug'a robunun bir kıvrımını tutarak yapıştı.

Küçük elin açılması gerek.

"Tamam, bana bırakın baylar. Ona dokunmayın. Canım–"

Artık durumdan sıkılan Mac çevik bir hareketle Krug'un ayağına vurdu ve onu paketleyerek dışarıya çıkardı.

Küçüğümü ikiye bölmüşler.

"Bak buraya, seni canavar," dedi, yarı dizlerinin üstündey-

di, koridordaki gardroba tutunuyordu (Mac onu robunun önünden tutuyor ve çekiyordu). "Çocuğumun işkence görmesine seyirci kalamam. Beni nereye götürüyorsanız onun da gelmesine izin verin."

Bir sifon sesi duyuldu. İki kızkardeş erkeklere katıldılar ve sıkılmış bir eğlenme ifadesiyle baktılar.

"Sevgili adamım," dedi Linda, "çocuğun olduğunu, ya da en azından rahmetli karının çocuğu olduğunu anlıyoruz, tabii ki küçük bir porselen baykuş ya da ona benzer bir şey değil, ama bizim görevimiz seni götürmek, geri kalanı bizi ilgilendirmiyor."

"Lütfen gidelim," diye yalvardı Mariette, "korkunç geç kalıyoruz."

"Schamm'ı aramama izin verin," dedi Krug (Akiller Konseyi'nin üyelerinden biriydi). "Sadece o. Tek bir telefon görüşmesi."

"Ah, *gidelim* artık," dedi Mariette.

"Soru şu," dedi Mac, "sessizce, kendi kuvvetinle mi gideceksin, yoksa seni sakatlayıp Lagodan'da kütüklere yaptığımız gibi merdivenden mi yuvarlamak zorunda kalacağım?"

"Evet," dedi Krug birdenbire karar vererek. "Evet. Kütükler. Evet. Gidelim. Oraya çabucak varalım. Ne de olsa çözüm çok basit!"

"Işıkları kapa, Mariette," dedi Linda, "aksi takdirde bu adamın elektriğini çalmakla suçlanabiliriz."

"On dakikada döneceğim," diye bağırdı Krug çocuk odasına doğru, ciğerlerindeki bütün gücü kullanıyordu.

"Ah, Tanrı aşkına," diye mırıldandı Mac onu kapıya doğru iterek.

"Mac," dedi Linda, "Korkarım Mariette merdivenlerde soğuk kapabilir, onu aşağıya taşısan iyi olur. Bak, önce o insin, sonra ben, sonra sen. Haydi, al onu kucağına."

"Fazla ağır değilim," dedi Mariette, dirseklerini Mac'a

doğru kaldırdı. Genç polis öfkeyle kızararak terli pençesini kızın minnettar kalçalarının altına, diğerini de kaburgalarının etrafına sararak onu hafifçe göğe doğru kaldırdı. Terliklerinden biri düştü.

"Tamam,"dedi çabucak. "Ayağımı cebine sokabilirim. Şöyle. Lin terliğimi taşıyabilir."

"Doğru, gerçekten de fazla ağır değilsin," dedi Mac.

"Beni sıkıca tut şimdi," dedi Mariette. "Sıkı tut beni. Bana şu el fenerini ver, canımı acıtıyor."

Küçük kafile aşağıya doğru yoluna devam etti. Etraf hâlâ sessiz ve karanlıktı. Krug önde, bir ışık çemberi eğik çıplak kafasında ve kahverengi robunda parlayarak yürüyordu; tüm dünya için bir ışık-gölge oyunu ustasının resmini yaptığı ya da böyle bir resimden kopyalanmış ya da ondan ya da bir başka kopyadan yeniden kopyalanmış gizemli bir dinsel seremoninin bir katılanı gibi görünüyordu. Linda onu izledi, tabancası sırtına dayanmıştı, güzel kemerli ayakları zarifçe adımlarını belirliyordu. Sonra Mariette'i taşıyan Mac geliyordu. Tırabzanların abartılmış parçaları ve bazen Linda'nın saçının ve kepinin gölgesi Krug'un arkasında ve hayaletimsi duvarın üstünde kayıyordu, sinsi Mariette'in elledığı el feneri sarsılarak hareket ediyordu. Çok ince bileğinin dışında komik, küçük, kemikli bir boğum vardı. Şimdi ne olduğunu bulalım, ona daha dikkatle bakalım. Kulpu bulmuşlardı. Yirmi birinin gecesi, Adam Krug tutuklandı. Bu beklenmedik bir şeydi, çünkü onların kulpu bulacaklarını düşünmemişti. Aslında bir kulp olduğunu da bilmiyordu. Mantıklı bir şekilde ilerleyelim. Çocuğa zarar vermezler. Tam tersi, onların en değerli varlığı oydu. Bir şeyler hayal etmeyelim, yalnızca saf mantığa güvenelim.

"O Mac, bu kutsal bir şey... Keşke bir milyar basamak olsaydı!"

Uyuyabilir. Dua edelim de uyusun. Olga bir keresinde de-

mişti ki milyar kötü halde soğuk almış milyondur. İncik kemiği ağrıyordu. Ne olursa, ne olursa, ne olursa, ne olursa. Botlarının, *dragotzennyĭ*, şekerli erik gibi bir tadı var. Bak, dudaklarım senin dikenlerinden kanıyor.

"Hiçbir şey göremiyorum," dedi Linda. "O el feneriyle oynamayı kes, Mariechen."

"Düz tut ufaklık," diye homurdandı Mac, gürültüyle nefes alıyordu, büyük, derisi soyulmuş pençesi durmadan eriyordu; kumral yükünün hafifliğine rağmen; yanan gülünden dolayı.

Kendine ne yaparlarsa yapsınlar ona zarar vermeyeceklerini söyleyip dur. Korkunç kokuları ve ısırılmış tırnakları – liseli çocukların kokusu ve kirleri. Onun oyuncaklarını kırmaya başlayabilirler. Birbirlerine atarlar, atıp yakalarlar, hangi elimde derler, sevdiği bilyelerden birini, opal olanı, tek, kutsal, benim bile dokunmaya cesaret edemediğim. O aralarında onları duyurmaya çalışır, onu yakalamaya çalışır, onlardan kurtarmaya çalışır. Ya da örneğin kolunu bükerler ya da iğrenç bir ergen şakası yaparlar, ya da – hayır, bu tamamen yanlış, dayan, hayal gücümü çalıştırmamalıyım. Uyumasına izin verirler. Yalnızca apartmanı yağmalarlar ve mutfakta iyi bir yemek yerler. Schamm'a ya da Kurbağa'nın kendisine ulaştığım ve söyleyeceğimi söylediğim zaman da...

Dört arkadaşımız evden çıktıklarında uğuldayan bir rüzgâr onları kontrolüne aldı. Şık bir araba onları bekliyordu. Direksiyonda, Linda'nın nişanlısı oturuyordu, sarışın, yakışıklı bir adamdı, beyaz kirpikleri vardı ve–

"Ah, ama biz birbirimizi tanıyoruz. Evet, gerçekten de. Aslına bakarsanız bir keresinde Profesör'ün şoförü olma onuruna erişmiştim. Demek bu da küçük kızkardeş. Seninle tanıştığıma sevindim, Mariechen."

"Gir içeri, seni şişman salakkafa," dedi Mac ve Krug büyük bir ağırlıkla şoförün yanına oturdu.

"İşte terliğin ve işte kürkün," dedi Linda, söz verilen kürkü Mac'e uzattı, o da alıp Mariette'in giymesine yardım etmeye başladı.

"Hayır, yalnızca omuzlarıma at," dedi yeni aktris.

Yumuşak kahverengi saçlarını salladı; sonra özel bir umursamazlık hareketiyle (elinin arkası narin boynunun ense tarafından hızlıca geçti) saçlarını hafif kaldırarak giysinin yakasına takılmamasını sağladı.

"Üç kişilik yer var," diye şarkı söyledi arabanın derinliklerinden, en iyi sarısasma kuşu tavrıyla, sonra da ablasına sokularak dış taraftaki boş yere eliyle vurdu.

Ama Mac ön koltuklardan birini açtı ve mahpusunun tam arkasına geçti; iki dirseğini de ayraca koymuş dinlendirip nane kokulu şeyi çiğneyerek Krug'a ayağını denk almasını söyledi.

"Herkes bindi mi?" diye sordu Dr. Alexander.

O anda çocuk odasının penceresi (soldaki son pencere, dördüncü kat) hızla açıldı ve gençlerden biri dışarıya eğildi, sorgulayan bir tonda bir şeyi haykırdı. Sert rüzgâr nedeniyle çıkan seslerden hiçbir şey anlaşılamadı.

"Ne?" diye bağırdı Linda, burnu sabırsızlıkla buruşmuştu.

"Uglovovlovoo?" diye seslendi genç, pencereden.

"Tamam," dedi Mac herhangi birini hedeflemeden. "Tamam," diye homurdandı. "Duyuyoruz seni."

"Tamam!" diye bağırdı Linda yukarıya doğru, eliyle bir megafon yapmıştı.

İkinci genç, ışık yamuğunun içinde sert bir hareketle belli belirsiz göründü. Pencereye erişmek için boşuna bir çabayla masanın üstüne çıkmış olan David'e kelepçe takıyordu. Parlak saçlı soluk mavi küçük şekil kayboldu. Krug böğürerek ve atılarak arabadan yarı yarıya çıkmıştı, Mac ona asılmış, onu belinden yakalamıştı. Araba hareket ediyordu. Mücadele boşunaydı. Küçük renkli hayvanlardan oluşan bir ka-

file eğik bir duvar kâğıdı parçasının üzerinden hızla geçiyordu. Krug yeniden koltuğuna gömüldü.

"Ne soruyordu acaba?" diye sordu Linda. "Tamam olduğuna emin misin Mac? Mac? Yani–"

"Talimatları var, öyle değil mi?"

"Sanırım."

"Altınız da," dedi Krug nefesi kesilerek, "altınız da işkence görecek ve kurşuna dizileceksiniz, çocuğumun canı yanarsa."

"Haydi, haydi, bunlar çirkin sözcükler," dedi Mac, pek de nazik olmayan bir hareketle dört parmağının gevşek eklemleriyle kulağının arkasına vurdu.

Bir ölçüde gergin durumu hafifleten Dr. Alexander oldu (Çünkü kuşkusuz ki bir an için herkes bir şeyin yolunda gitmediğini düşündü):

"Bakın," dedi karmaşık bir yarı gülüşle, "çirkin dedikodular ve basit gerçekler her zaman çirkin gelinler ve basit eşlerin kaçınılmaz şekilde olduğu gibi doğru değildir."

Mac kahkahayla tam Krug'un ensesine ağzındakileri püskürttü.

"Söylemem gerek ki, yeni sabit aşkının düzenli bir mizah duygusu var," diye fısıldadı Mariette kızkardeşine.

"O üniversiteli biri," dedi büyük gözlü Linda, huşu içinde başını sallıyor ve alt dudağını sarkıtıyordu. "Yani her şeyi biliyor. Bazen tüylerim diken diken oluyor. Onu bir sigorta ya da İngiliz anahtarıyla görmelisin."

İki kız arka koltuktaki kızların yapma eğiliminde oldukları gibi rahat bir sohbete gömüldüler.

"Bana biraz daha Hustav'dan bahset," dedi Mariette. "Nasıl boğuldu?"

"Şey, şöyle oldu: Ben kahvaltı hazırlarken arka kapıdan geldiler ve onu ortadan kaldırmak için talimat aldıklarını söylediler. Ben a-ha dedim ama yerlerin berbat olmasını is-

temiyorum ve tabanca istemiyorum. Bir giysi dolabına saklanmıştı. Orada titrediğini ve giysilerin üzerine düştüğünü ve askıların her titremede şakırdadığını duyabiliyordunuz. Çok korkunçtu. Sizi bunu yaparken görmek istemiyorum, dedim, ayrıca bütün günümü temizlik yaparak geçirmek istemiyorum. Bu yüzden onu banyoya götürüp orada üzerinde çalışmaya başladılar. Tabii ki sabahım mahvoldu. Saat onda dişçide olmak zorundaydım ve onlar banyoda iğrenç sesler çıkarıyorlardı – özellikle de Hustav. En az yirmi dakika uğraşmış olmalılar. Adem elmasının bir ayakkabı topuğu kadar sert olduğunu söylediler – tabii ki de geç kaldım."

"Her zamanki gibi," diye yorum yaptı Dr. Alexander.

Kızlar güldü. Mac genç olana döndü ve çiğnemeyi bırakarak sordu:

"Üşümediğine eminsin değil mi Cin?"

Bariton sesi aşk doluydu. Ergen kız kızardı ve gizlice eline dokundu. Sıcağım, dedi, çok sıcak. Kendin bak. Kızarmıştı, çünkü Mac kimsenin bilmediği bir takma ad kullanmıştı, bir şekilde anlamıştı bunu. Sezgi sevginin gıdasıdır.

"Tamam, tamam, karamel gözlüm," dedi utangaç genç dev elini çekerek. "Görevde olduğumu hatırla."

Krug yine adamın eczane kokan nefesini hissetti.

17

Araba hapishanenin kuzey kapısında birden durdu. Dr. Alexander kornanın tombul lastiğini yumuşakça idare ederek (beyaz el, beyaz aşık, siyah cariyenin armut şeklindeki göğsü) kornayı çaldı.

Yavaş, demirden bir esneme başladı ve araba 1 numaralı avluya yavaşça girdi. Bir nöbetçi hücumu oldu, bir kısmı gaz maskesi takıyordu (yandan bakıldığında oldukça büyütülmüş karınca kafalarına şaşırtıcı bir benzerlik gösteriyorlardı), ayaklıklara ve arabanın erişilebilir diğer noktalarına tırmandılar; hatta iki üç tanesi homurdanarak arabanın tepesine bile çıktı. Bazıları kalın eldiven giymiş bir sürü el (hâlâ larva döneminde olan) uyuşuk ve yeniden eğrilmiş Krug'u yakalayıp dışarıya çekti. A ve B nöbetçileri onun sorumluluğunu aldılar; diğerleri çapraz çizerek, bir o yana bir bu yana fırlayarak başka kurbanlar bulmaya gittiler. Bir gülümseme ve yarı selamla Dr. Alexander A nöbetçisine: "Görüşürüz," dedi ve sonra geri vitese takarak enerjik bir şekilde tekerleği kurtarmaya çalıştı. Kurtulan araba döndü, öne fırladı: Dr. Alexander yarı selamını tekrarladı, Mac ise büyük bir par-

mağını Krug'a salladıktan sonra kalçalarını Mariette'in yanında onun için ayarladığı yere sıkıştırdı. Şimdi araba hızla oradan ayrılıp özel, misk kokulu bir apartmana doğru uzaklaşırken şenlikli korna sesleri duyuluyordu. Ah o coşkulu, kıpkırmızı, sabırsız gençlik!

Krug ana binaya doğru birkaç avludan geçerek götürüldü. 3. ve 4. avlularda hedef tahtası olarak kullanılan mahkûmların siluetleri tuğla bir duvara tebeşirle çizilmişti. Eski bir Rus efsanesi der ki bir *rastrelianyi*'nin [idam mangası tarafından kurşuna dizilen kişi] 'öteki dünyaya' girerken (lütfen kesmeyin, bu henüz olgunlaşmamış, ellerinizi çekin) ilk gördüğü şey sizin düşünüyor olabileceğiniz gibi olağan 'gölgelerin' ya da 'ruhların' ya da itici sevgili itici söylenemeyecek kadar sevgili söylenemeyecek kadar itici, eskimiş giysiler içindeki sevgililerin toplanması değil, ama bir tür yavaş bale, bu tebeşirle çizilmiş siluetlerin saydam haşlamlılar gibi hareket etmeleridir; ama şimdi bu batıl inançları bir yana bırakalım.

Binaya girdiler ve Krug kendini garip biçimde boş bir odada buldu. Tam yuvarlaktı, zemini iyi düzeltilmiş bir betondu. Nöbetçileri o kadar aniden kayboldular ki eğer o bir kurgusal yapıtın karakteri olsaydı bütün bu garip şeylerin ve olanların bir uğursuz hayal olup olmadığını merak edebilirdi. Zonklayan bir başağrısı vardı: bir yandan ucuz çizgi romanlardaki renkler gibi insanın kafasının sınırlarını aşıyor gibi görünen ama diğer yandan kafanın boşluklarını tamamen doldurmayan başağrılarından biriydi; donuk zonklamalar şöyle diyordu: bir, bir, bir, hiç ikiye ulaşmıyor, hiç. Dairesel odanın pusulanın dört yönüne karşılık gelen noktalarındaki dört kapıdan yalnızca biri, biri, biri kilitli değildi. Krug onu iterek açtı.

"Evet?" dedi soluk yüzlü bir adam, hâlâ her ne yazdıysa onu kurutmakta kullandığı tahterevalli gibi kurutma kâğıdına bakıyordu.

"Hızlıca harekete geçmenizi istiyorum," dedi Krug.

Memur ona yorgun, sulu gözlerle baktı.

"Benim adım Konkordiĭ Filadelfovich Kolokololiteischikov," dedi, "ama bana Kol derler. Oturun."

"Ben–" diye yeniden başladı Krug.

Kol başını salladı, aceleyle gerekli formları buldu.

"Bir dakika. Öncelikle bütün yanıtları almalıyız. Adınız?–"

"Adam Krug. Lütfen çocuğumun hemen buraya getirilmesini sağlar mısınız, hemen."

"Biraz sabredin," dedi Kol kalemini mürekkebe batırarak. "Kabul ediyorum, mevzuat biraz yorucu ama ne kadar çabuk bitirirsek o kadar iyi. Şimdi, K, r, u, g. Yaşınız?"

"Eğer size doğrudan fikrimi değiştirdiğimi söylersem bu saçmalık sona erer mi?"

"Her halükarda gerekli. Cinsiyet, erkek. Kaşlar, tüylü. Baba adı?"

"Benimle aynı, lanet olsun."

"Hey, Küfür etmeyin bana. Ben de sizin kadar yorgunum. Din?"

"Yok."

"'Yok' bir yanıt değil. Yasaya göre her erkek dinsel bağlantısını açıklamak zorundadır. Katolik? Vitalist? Protestan?"

"Yanıt yok."

"Sevgili bayım, en azından vaftiz edildiniz mi?"

"Neden bahsettiğinizi bilmiyorum."

"Ama, bu çok – Bakın, *bir şey* yazmam gerekiyor."

"Kaç soru daha var? Bunun hepsini doldurmanız gerekiyor mu?" (Sayfaya delice titreyen bir parmakla işaret ederek).

"Korkarım öyle."

"O halde devam etmeyi reddediyorum. Çok önemli bir açıklama yapmak için buradayım – siz de benim zamanımı saçmalıklarla harcıyorsunuz."

"Saçmalık sert bir kelime."

"Bakın buraya, istediğiniz her şeyi imzalarım, eğer oğlum..."

"Tek çocuk mu?"

"Tek. Sekiz yaşında bir oğlan."

"Hassas bir yaş. Kabul ediyorum, sizin için epeyce zor olmalı. Yani – ben de bir babayım vesaire. Ama sizi temin ederim ki oğlunuz tamamen güvende."

"Güvende değil!" diye bağırdı Krug. "İki hödük gönderdiniz."

"Ben kimseyi göndermedim. Şu anda az para alan bir *chinovnik*'in huzurundasınız. Aslına bakarsanız, Rus edebiyatında olan her şeyden nefret ediyorum."

"Her neyse, kim sorumluysa bir seçim yapmalı; ya sonsuza kadar sessiz kalırım ya da konuşur, imzalar, küfür ederim – Hükümet ne isterse yaparım. Ama bütün bunları ve daha fazlasını ancak çocuğum buraya, bu odaya, hemen getirilirse yaparım."

Kol düşündü. Bütün bunlar son derece kural dışıydı.

"Bütün bunlar son derece kural dışı," dedi yavaşça, "ama sanırım haklısınız. Bakın, genel prosedür şöyle bir şey: Önce form doldurulmalı, sonra hücrenize gidiyorsunuz. Orada aslında ajanlarımızdan biri olan bir başka mahkûmla kalp kalbe bir konuşma yapıyorsunuz. Sonra, sabah saat ikiye doğru düzensiz bir uykudan uyandırılıyorsunuz ve sizi yeniden sorgulamaya başlıyorum. Bu işin uzmanı kişiler tarafından saat altı kırkla yedi on beş arasında çözüleceğiniz hesaplandı. Meteoroloğumuz oldukça kasvetli bir sabah bekliyor. Meslektaşınız Dr. Alexander sizin anlaşılmaz sözlerinizi günlük konuşmaya çevirmeyi kabul etti, çünkü kimse bu açık sözlülüğü tahmin edemezdi, bu... Sanırım size yapay acı inlemeleri çıkaran bir çocuk sesi dinletileceğini de ekleyebilirim. Bunun provasını kendi çocuklarımla yapıyordum – çok büyük hayal kırıklığı yaşayacaklar. Gerçekten Devlet'e

bağlılık yemini edeceğinizi ve bütün o diğer şeylere hazır olduğunuzu mu söylemeye çalışıyorsunuz, eğer-"

"Acele etseniz iyi olur. Kâbus kontrolden çıkabilir."

"Tabii, hemen durumu düzelteceğim. Davranışınız son derece tatmin edici. Büyük hapishanemiz sizi yola soktu. Gerçek bir ödül bu. Sizi bu kadar çabuk pes ettirdiğim için tebrik edileceğim. Affedersiniz."

Ayağa kalktı (küçük, ince, koca soluk kafalı ve siyah tırtıklı çeneli bir Devlet görevlisiydi), kadife bir *portière*'in[83] kıvrımlarını açtı ve mahkûm tek başına sıkıcı 'teke-tek'le kaldı. Bir dosya dolabı Krug'un bir kaç dakika önce kullandığı girişi gizliyordu. Perdeli bir pencereye benzeyen şey aslında perdeli bir aynaydı. Robunun yakasını düzeltti.

Dört yıl geçti. Sonra bir yüzyılın kopuk parçaları. Yırtılmış zamanın ıvır zıvırı. Diyelim ki toplam yirmi iki yıl. Eski kilisenin önündeki meşe ağacı tüm kuşlarını kaybetmişti; yalnız kalan, budaklı Krug değişmemişti.

Perdenin hafif eğrilmesi ya da kırışması ya da her ikisinden ve kendi görünür elinin girmesinden sonra Konkordiĭ Filadelfovich geri döndü. Memnun görünüyordu.

"Oğlunuz kısa bir süre sonra buraya getirilecek," dedi parlak bir sesle. "Herkes çok rahatladı. Eğitimli bir hemşirenin gözetimindeymiş. Hemşirenin dediğine göre çocuk oldukça kötü davranmış. Sorunlu bir çocuk sanırım. Bu arada, size sormam istendi: Kendi konuşmanızı kendiniz yazmak ve önceden vermek mi istersiniz, yoksa hazırlanan malzemeyi mi kullanacaksınız?"

"Malzemeyi. Çok susadım."

"Az sonra soğuk içeceklerimiz gelecek. Şimdi bir soru daha var. İşte imzalanacak birkaç belge daha. Hemen başlayabiliriz."

"Çocuğumu görmeden olmaz."

---

83 (Fr.) Kapı.

"Çok meşgul bir adam olacaksınız, *sudar* [efendim], uyarıyorum sizi. Şimdiden etrafta dolaşan bir iki gazeteci olacaktır. Ah, nasıl dertler çekmek zorunda kaldık! Üniversite'nin bir daha hiç açılmayacağını düşünüyorduk. Sanırım yarın öğrenci gösterileri, yürüyüşler, kamuya açık şükran törenleri olacak. Film yapımcısı d'Abrikossov'u tanıyor musunuz? Şey, dediğine göre sizin Devlet'in büyüklüğünü birdenbire fark edeceğinizi ve bütün bunları hep biliyormuş. Dindeki *la grâce*[84] gibi olduğunu söyledi. Bir vahiy. Gerçeğin bu şaşırtıcı şokunu deneyimlemeyen birine bunları anlatmanın çok zor olduğunu söyledi. Şahsen ben sizin güzel dönüşümünüze tanık olduğum için çok mutluyum. Halen somurtuyor musunuz? Haydi, o kırışıklıkları silelim. Dinleyin! Müzik!"

Görünüşe göre bir düğmeye basmış ya da bir düğmeyi çevirmiş olmalıydı, çünkü bir yerlerden boru moru gibi bir ses yayıldı ve iyi adamımız saygılı bir fısıltıyla "Sizin onurunuza bu müzik," diye ekledi.

Ama bandonun müziği cırlak bir telefon sesiyle boğuldu. Başkentten haberlerdi anlaşılan, çünkü Kol ahizeyi zafer edalı bir gösterişle yerine koydu ve Krug'u perdeli kapıya doğru yöneltti. Önce siz buyurun.

O bir dünya adamıydı; Krug değildi ve öne doğru hödük bir domuz gibi ilerledi.

Numaralanmamış sahne (son perdelerden birine ait her halükarda): moda bir hapishanenin geniş bekleme odası. Şömine rafı üzerindeki camdan çıngırağın altındaki küçük tatlı giyotin modeli (katı silindir şapkalı bebek beklemede). Çeşitli dinî konularla karanlık bir şekilde uğraşan yağlıboya resimler. Bir sehpanın üzerindeki dergi koleksiyonları (*Coğrafya Dergisi*, *Stolitza i Usad'ba*, *Die Woche*, *The Tatler*, *L'Illustration*). Her zamanki kitapları olan bir iki raf (*Küçük Ka-*

84 (Fr.) Bağışlama.

dınlar, Nottingham Tarihi'nin 3. cildi vb.) Bir sandalye üzerinde (gardiyanlardan biri tarafından yanlışlıkla unutulan) bir dizi anahtar. Bir masa üzerinde yiyecek ve içecekler: bir tabak ringa balığı sandviçi ve çeşitli Alman ılıcalarından gelen bir sürü kupayla çevrilmiş bir kova su (Krug'un kupasında Bad Kissingen'in resmi vardı.)

Arkadaki bir kapı hızla açıldı; bir sürü basın fotoğrafçısı ve haberci iki iri yarı adamın on iki-on üç yaşında zayıf ve korkmuş bir çocuğu içeri götürmesini görmek için canlı bir galeri oluşturmuşlardı. Kafası bandajla yeni sarılmıştı (kimsenin suçu değil dediler, fazla cilalanmış bir zeminde kayıp düşmüştü ve alnını Çocuk Müzesi'ndeki Stevenson motorunun modeline çarpmıştı). Bir okul çocuğunun siyah üniformasını ve kemerini takıyordu. Adamlardan biri basın mensuplarının heveslerini kısıtlamak için ani bir hareket yapınca yüzünü korumak için dirseği hızla yukarıya kalktı.

"Bu benim çocuğum değil," dedi Krug.

"Baban her zaman şaka yapıyor, her zaman şaka yapıyor," dedi Kol çocuğa nazikçe.

"Kendi çocuğumu istiyorum. Bu başkasının çocuğu."

"O da ne?" dedi Kol sertçe. "Çocuğunuz değil mi? Saçmalık bayım. Gözlerinizi kullanın."

İri yarı adamlardan biri (sivil giyimli bir polis) bir doküman çıkarıp Kol'a verdi. Doküman açıkça belirtmişti: Arvid Krug, Tıp Akademisi'nin eski Rektör Yardımcısı Profesör Martin Krug'un oğlu.

"Bandaj belki onu biraz değiştiriyordur," dedi Kol aceleyle, konuşmasına bir umutsuzluk tonu sızmaya başlıyordu. "Sonra, tabii ki, küçük çocuklar o kadar hızlı büyüyorlar ki–"

Nöbetçiler fotoğrafçıların ekipmanlarını yere deviriyor ve habercileri odanın dışına doğru itiyorlardı. "Çocuğu tutun," dedi acımasız bir ses.

Yeni gelen Crystalsen adlı biriydi (kırmızı yüz, mavi gözler, uzun kolalı yaka), Akil Adamlar Konseyi'nin ikinci sekreteriydi, Kol'a doğru geldi ve kravatının boğumundan yakalayıp zavallı adama bu geri zekâlıca yanlış anlamadan sorumlu olduğunu düşünüp düşünmediğini sordu. Kol hâlâ umutsuzca umutlu olmaya çalışıyordu–

"Gerçekten emin misiniz" diye sorup duruyordu Krug'a, "gerçekten emin misiniz bu küçük adamın sizin oğlunuz olmadığına? Filozofların unutkan olduğunu bilirsiniz. Bu odadaki ışık da pek iyi sayılmaz–"

Krug gözlerini kapadı ve sıkılmış dişlerinin arasından "Kendi çocuğumu istiyorum," dedi.

Kol Crystalsen'e döndü, ellerini açtı ve dudaklarıyla çaresiz, umutsuz bir patlama sesi çıkardı (pffft). Bu arada istenmeyen çocuk götürüldü.

"Özür dileriz," dedi Kol Krug'a. "Bu kadar çok tutuklama olunca böyle hatalar kaçınılmaz oluyor."

"Ya da yeterince olmayınca," diye keskince kesti Crystalsen sözünü.

"Demek istiyor ki," diye açıkladı Kol Krug'a," bu hatayı yapanlar en sert şekilde cezalandırılacaklar."

Crystalsen, aynı şekilde: "Ya da fena ödeyecekler." dedi.

"Kesinlikle. Tabii ki gecikmeden işler düzeltilecek. Bu binada dört yüz telefon var. Küçük kayıp çocuğunuz hemen bulunacak. Şimdi karımın dün gece neden o korkunç rüyayı gördüğünü anlıyorum. Ah Crytalsen, *was ver a trum* [ne rüyaydı]!"

İki görevli, biri yüksek sesle konuşarak ve kravatını avuçlayarak, diğeri suratsızca sessiz kalarak ve Kutup Denizi gözleri tam önüne, ileriye bakarak odayı terk ettiler.

Krug yine bekliyordu.

Saat 23:24'te bir polis (şimdi üniforma içinde) içeriye girdi ve Crystalsen'i aradı. Yanlış çocukla ne yapılması gerek-

tiğini öğrenmek istiyordu. Boğuk bir fısıltıyla konuşuyordu. Krug ona gittikleri yönü gösterince incelikle ve sorgulayarak kapıyı yeniden işaret etti, sonra Adem elması çekingenlikle hareket ederek odayı parmak uçlarında geçti. Kapıyı oldukça sessizce kapaması yüzyıllar sürdü.

Saat 23:43'te aynı adam, ama şimdi gözleri yuvalarından uğramış ve üstü başı dağılmış bir şekilde iki Özel Muhafız tarafından bekleme odasına geri götürüldü, daha sonra diğer 'iri yarı adam'la (bakınız numaralanmamış sahne) ve zavallı Konkordiĭ ile birlikte önemsiz bir günah keçisi olarak vurulacaktı.

Saat tam geceyarısına geldiğinde Krug hâlâ bekliyordu.

Ancak yavaş yavaş yakındaki ofislerden gelen çeşitli sesler hem güç hem de heyecan bakımından artmaya başladı. Birkaç kez memurlar odayı nefessiz bir koşuyla geçtiler, bir seferinde de utanç verici bir şekilde kaba kuvvet gören bir telefon operatörü (Bayan Lovedale) iki iyi kalpli taş yüzlü iş arkadaşı tarafından bir sedyede hapishane revirine taşındı.

Saat 1:08'de Krug'un tutuklandığı dedikodusu öğrenci Phokus'un lideri olduğu Ortalamacı karşıtı küçük komplocu grubuna ulaştı.

Saat 2:17'de elektrik teknisyeni olduğunu söyleyen sakallı bir adam radyatörü kontrol etmeye geldi ama şüphelenen bir gardiyan ona ısıtma sistemlerinde elektrik kullanılmadığını ve lütfen bir başka gün gelmesini söyledi.

Crystalsen en sonunda yeniden göründüğünde pencereler hayaletimsi bir maviye dönmüştü. Krug'a çocuğun bulunduğunu bildirmekten mutluydu. "Birkaç dakika içinde birbirinize kavuşacaksınız," dedi ve şu anda hatayı yapanlar için tamamıyla modernize edilmiş yeni bir işkence odasının hazırlanmakta olduğunu söyledi. Adam Krug'un ani dönüşümüyle ilgili doğru bilgilendirilip bilgilendirilmediğini öğrenmek istedi. Krug cevap verdi – evet, bazı zengin ülke-

lere Ortalamacılığın gayet iyi olduğuyla ilgili kesin inancını yayımlamaya hazırdı, ancak ve ancak çocuğu ona sağ salim teslim edilirse. Crystalsen onu bir polis arabasına bindirdi ve yolda açıklama yapmaya başladı.

Bir şeylerin korkunç derecede yanlış olduğu açıktı; çocuk ayarlandığı gibi en iyi Devlet Dinlenme Evi'ne götürülmek yerine bir tür Anormal Çocuklar için Enstitü'ye götürülmüştü. Bileğimi acıtıyorsunuz bayım. Maalesef Enstitü'nün müdürü ona teslim edilen çocuğun 'suç' kaydı (ırza geçme, cinayet, devlet malının amaçsızca yok edilmesi vb.) olan en ilginç mahkûmlar için bir tür 'stres atma yöntemi' olarak kullanılan 'Öksüzler' adı verilenlerden biri olduğunu sanmıştı, kim sanmazdı ki... Teoriye göre –burada ne kadar geçerli olduğunu tartışmıyoruz ve eğer gömleğimin kolunu yırtarsanız ödemek zorunda kalırsınız– eğer haftada bir en zor mahkûmlar bastırılmış dürtülerini (abartılmış yaralama dürtüsü, yok etme vs.) topluma pek bir katkısı olmayan küçük bir yaratık üstünde tümüyle yansıtırlarsa, derece derece içlerindeki kötülüğün kaçması mümkün olacaktı, bir anlamda 'sel gibi dışarı akacaktı' ve en sonunda iyi yurttaşlar olacaklardı. Deney eleştirilebilirdi tabii ama mesele bu değildi (Crystalsen ağzındaki kanı dikkatle sildi ve çok da temiz olmayan mendilini Krug'a elindeki kanı silmesi için uzattı; Krug reddetti; arabaya girdiler; birkaç asker onlara katıldı.) Bu 'rahatlama oyunları'nın gerçekleştirildiği bina uzantısı öyle bir yerleştirilmişti ki müdür penceresinden, diğer doktorlar ve araştırmacılar, erkek ve kadınlar [örneğin Doktor Amalia von Wytwl, rastlayabileceğiniz en harika kişiliklerden biridir, bir aristokrattır, onu daha mutlu koşullar altında severdiniz, kesin severdiniz) diğer *gemütlich*[85] gözlem noktalarından olayları izleyip not alabiliyorlardı. Bir hemşire 'yetim'i mermer merdivenlerden aşağıya indirdi. Uzantı güzel bir geniş çim alanıy-

85 (Alm.) Rahat.

dı ve bütün alan, özellikle yazın son derece çekici görünüyordu, Yunanlıların çok sevdiği o açık hava tiyatrolarını hatırlatıyordu. 'Öksüz' ya da 'küçük kişi' yalnız bırakılıyor ve tüm bölgede dolaşmasına izin veriliyordu. Fotoğraflardan biri onu avuntusuz bir şekilde karnının üstünde yatarken ve gevşek parmaklarıyla bir çim parçasını sökerken gösteriyordu (hemşire bahçe merdivenlerinde yeniden belirip onu durdurmak için ellerini çarptı. O da durdu). Bir süre sonra hastalar ya da 'mahkûmlar' (hepsi sekiz kişiydi) uzantıya girdiler. Önce mesafelerini koruyarak 'küçük kişi'yi gözlediler. 'Çete' ruhunun yavaş yavaş kendini nasıl kabul ettirdiğini gözlemek ilginçti. Onlar kaba, kanun dışı, organize olmamış bireylerdi, ama şimdi bir şey onları birbirine bağlıyor, topluluk bilinci (pozitif) bireysel istekleri (negatif) fethediyordu; yaşamlarında ilk defa *organize*ydiler; Dr. Von Wytwyl bunun harika bir an olduğunu söylerdi: onun ilginç şekilde söyleyeceği gibi, 'gerçekten bir şey oluyordu', ya da teknik bir dille: 'ego', 'puf'lar (dışarı) ve saf 'yumurta' (egoların ortak özü) 'kalır'. Sonra eğlence başladı. Hastalardan biri (bir 'temsilci' ya da 'potansiyel lider'), kilolu, yakışıklı, on yedi yaşında bir oğlan 'küçük kişi'ye gidip çimende yanına oturdu ve 'aç ağzını' dedi. 'Küçük kişi' denileni yaptı ve hatasız bir kesinlikle genç çocuğun açık ağzına bir bilye fırlattı. (Bu az da olsa kurallara karşıydı, çünkü, genel anlamda, bütün füzeler, aletler, silahlar ve saire yasaktı.) Bazen 'tükürme oyunu'ndan hemen sonra 'sıkıştırma oyunu' başlardı ama başka zaman da zararsız çimdikleme ve dürtmeden ya da yumuşak cinsel araştırmalardan kol koparma, kemik kırma, göz çıkarma gibi şeylere geçme uzun zaman alabilirdi. Ölümler tabii ki kaçınılmazdı, ama çoğunlukla 'küçük kişi' sonradan iyileştirilir ve oyun oynarcasına mücadeleye geri döndürülürdü. Gelecek Pazar, şekerim, yine büyük çocuklarla oynayacaksın. İyileştirilen bir 'küçük kişi' özellikle tatmin edici bir 'rahatlama' sağlardı.

Şimdi bütün bunları alıyoruz, küçük bir top olana kadar sıkıştırıyoruz ve onu Krug'un beyninin merkezine sığdırıyoruz, o da orada nazikçe genişliyor.

Yolculuk uzun sürdü. Bir yerlerde, deniz yüzeyinin 1200-1500 metre üstünde kaba bir dağlık bölgede durdular: askerler *frishtik*'lerini [erken öğle yemeği] istediler ve o vahşi ve manzaralı yerde sessiz bir piknik yapmaya pek niyetli değillerdi. Araba hareketsiz durdu, kara kayalar ve ölü beyaz kar şeritleri arasında hafifçe bir yanına yatıyordu. Ekmeklerini ve salatalıklarını ve alaya ait termos şişelerini çıkardılar ve araba eşliğinde ya da otoyolun yanındaki solmuş, karışık kaba çimende kamburca otururken huysuzca kemirdiler. Doğanın harikalarından biri olan ve ezelden beri çalkantılı Sakra Nehri'nin kum dolu sularıyla kesilen Kraliyet vadisi görkem ve ihtişam sahneleri sunuyordu. Gelin Tülü Çiftliği'nde misafirlerimizin çoğunun şehirdeki evlerinden ve işyerlerinden geldiklerindeki akıl davranışlarını anlamak için büyük çaba gösteriyoruz, misafirlerimizin yalnızca kendi istedikleri şekilde eğlenmek, egzersiz yapmak ve dinlenmekle meşgul olmalarına çalışıyoruz.

Krug'un bir dakika için arabadan çıkmasına izin verildi. Güzelliklerden anlamayan Crystalsen içeride kaldı, bir elma yiyor ve bir gün önce eline geçen ve henüz inceleme fırsatı bulmadığı (bu çelik adamların bile kendi ailevi sorunları vardır) özel bir mektubu hızla okuyordu. Krug arkası bir kayanın önündeki askerlere dönük duruyordu. Bu o kadar uzun bir süre devam etti ki en azından biri gülerek yorum yaptı:

"*Podi galonishcha dia vysvistal za-noch* [Gece boyunca birkaç litre içmiş olmalı]."

Burada kaza geçirmişti. Krug geri geldi ve yavaşça, acı içinde arabaya binerek halen okuyan Crystalsen'e katıldı.

Crystalsen ayağını çekerek, "Günaydın," dedi. Sonra ka-

fasını kaldırdı, mektubu aceleyle cebine tıkıştırdı ve askerleri çağırdı.

76 numaralı otoyol onları ovanın bir başka bölgesine indirdi ve kısa zaman sonra meşhur deneysel istasyonun yakınında olduğu küçük fabrika şehrinin dumanlı bacalarını gördüler. Müdürü Dr. Hammecke adında biriydi: kısa, güçlü, sarı-beyaz çalı gibi sakallı, pörtlek gözleri ve bodur bacakları olan biriydi. Müdür, asistanları ve hemşireler paniğe varan bir derecede heyecanlıydılar. Crystalsen yok edilip edilmeyeceklerini bilmediğini söyledi; yok etmeleri ('emirleri' için bir başka dil sürçmesi) telefonla yakın zamanda almayı umduğunu söyledi (saatine baktı). Hepsi korkunç derecede yaltakçılık yapıyordu, Krug'a yağ çekiyor, ona duş, güzel bir *masöz*, bir mahkûmdan alınan mızıka, bir bardak bira, brendi, kahvaltı, sabah gazetesi, tıraş, kâğıt oyunu, takım elbise, aklına ne gelirse sunuyorlardı. Açıkça zaman kazanmaya çalışıyorlardı. Sonunda Krug bir film gösterim salonuna götürüldü. Bir dakika içinde çocuğuna götürüleceği söylendi (çocuğun hâlâ uyuduğunu söylediler), bu arada birkaç saat önce çekilmiş bir film görmek istemez miydi? Çocuğun ne kadar sağlıklı ve mutlu olduğunu gösteriyor, dediler.

Oturdu. Titreyerek gülümseyen hemşirelerden birinin yüzüne sokarcasına sunduğu brendi bardağını kabul etti (hemşire o kadar korkuyordu ki önce onu bir çocuğu besler gibi beslemeye çalıştı). Dr. Hammecke, takma dişleri ağzında zar gibi takırdayarak gösteriyi başlatma emrini verdi. Genç bir Çinli David'in kenarı kürklü küçük kabanını getirdi (evet, tanıdım, onun bu) ve onu bir sihirbazın hızlı hareketleriyle bir o yana bir bu yana çevirdi (yeni temizlendi, bakın, delik kalmadı) ve hile olmadığını göstermeye çalıştı: çocuk gerçekten bulunmuştu. En sonunda, hem gülüp hem bağırarak ceplerinden birinden küçük bir oyuncak araba (evet, be-

raber almıştık) ve emayesinin çoğu gitmiş gümüş bir yüzük (evet). Sonra eğilerek selam verdi ve çekildi. Krug'un yanında ilk sırada oturan Crystalsen ümitsiz ve şüpheci görünüyordu; kollarını çatmıştı. "Bir numara, lanet olası bir numara," diye mırıldanmaya devam etti.

Işıklar söndü ve ekrana kare, parlak bir ışık zıpladı. Ama makinenin pır pır sesi yine kesildi (makinist genel sinirlilikten etkilenmişti). Karanlıkta Dr. Hammecke, Krug'a eğilip konuşurken ağzından yoğun bir endişe ve ağız kokusu yayıyordu.

"Bizimle olduğunuza memnunuz. Filmden zevk alacağınızı umuyoruz. Sessizlik için. İyi bir söz söyleyin. Elimizden gelenin en iyisini yaptık."

Pır pır eden gürültü yeniden başladı, bir yazı tepetaklak belirdi, sonra projektör durdu.

Bir hemşire kıkırdadı.

"Temizlik, lütfen!" dedi doktor.

Artık bıkmış olan Crystalsen çabucak yerinden kalktı; şanssız Hammecke onu durdurmaya çalıştı ama huysuz memur tarafından baştan savıldı.

Ekranda titreyen bir jenerik belirdi: Test 656. Bu eriyerek daha zekice bir başlığa dönüştü: "Bir Gece Bahçe Partisi". Silahlı hemşireler kapıları açarken gösteriliyordu. Gözlerini kırpıştıran mahkûmlar dışarıya çıktılar. Bir sonraki altyazıda "Bayan Doktor von Wytwyl, Deney Lideri (ıslık çalmayın lütfen!)". İçinde olduğu korkunç çıkmaza rağmen Dr. Hammecke bile minnettar bir hı-hı'yı kullanmaktan alıkoyamadı kendini. Heykel gibi bir sarışın olan bayan Wytwyl bir elinde bir kamçı, diğerinde bir kronometre tutarak ekranda kibirli bir şekilde dolaşıyordu. "Şu eğrilere dikkatle bakın:" bir karatahtada eğri bir çizgi gösterildi ve lastik eldivenli bir eldeki işaretçi egonun soğutulmasında doruğa ulaşma noktalarını ve diğer ilginç noktaları işaret etti.

"Hastalar Uzantının Rosebush Girişi'nde Gruplara Ayrılıyorlar. Saklanmış Olabilecek Silahlar için Aramadan Geçiyorlar." Doktorlardan biri en şişman çocuğun giysi kolundan bir oduncu testeresi çıkardı. "Şansına Küs, Şişko!" Bir tepsi üzerinde bir dizi etiketlenmiş alet gösterildi: daha önce görülen testere, bir kurşun boru parçası, bir mızıka, bir parça ip, yirmi dört bıçağı ve başka şeyleri olan çakılardan biri, bezelye üfleyicisi, altıpatlar, tığlar, matkaplar, gramofon iğneleri, eski tip bir savaş baltası. "Pusuda Bekliyor." Pusuda bekliyorlar. "Küçük Kişi Beliriyor."

Bahçeye inen aydınlatılmış mermer basamaklarda belirdi. Beyaz giymiş bir hemşire ona eşlik etti, sonra durup ona yalnız inmesini söyledi. David en kalın kabanını üzerine almıştı, ama bacakları çıplaktı ve yatak odası terliklerini giyiyordu. Bütün olay bir an sürdü, başını kaldırıp hemşireye baktı, kirpikleri sallandı, saçı parlayan bir ışık huzmesini yakaladı; sonra etrafa baktı, gözleri Krug'un gözlerine takıldı ama tanıma emaresi göstermedi sonra kendinden emin olmadan kalan basamakları indi. Yüzü büyüdü, soluklaştı ve benimkine değerken yok oldu. Hemşire basamaklarda kaldı, kara dudaklarında hafif, sert olmayan bir gülümseme oynuyordu. "Ne Büyük Bir İkram," dedi altyazı, "Küçük Kişi Gecenin Yarısında Dışarıda Yürüyebiliyor", sonra da "A-aa. Bu da kim?"

Dr. Hammecke yüksek sesle öksürdü ve makinenin hırıltısı durdu. Işık yeniden yandı.

Uyanmak istiyorum. Nerede o? Uyanmazsam öleceğim.

İçecekleri reddetti, seçkin konuklar defterini imzalamayı reddetti, örümcek ağları gibi yolunu kesen insanların arasından geçti. Dr. Hammecke gözlerini devirerek, nefes nefese, elini hasta kalbine bastırarak baş hemşireye Krug'u revire götürmesini işaret etti.

Ekleyecek çok fazla şey yok. Geçitte Crystalsen ağzında

büyük bir puroyla bütün hikâyeyi alnının hizasındaki sarı duvara yasladığı küçük bir deftere yazmakla meşguldü. Başparmağıyla A-1 kapısını gösterdi. Krug girdi. Bayan Doktor von Wytwyl, kızlık soyadı Bachofen (üçüncü, en büyük, kızkardeş) odanın en uç köşesinde yanında durduğu yatağa bakarken nazikçe, neredeyse rüyada gibi bir termometreyi sallıyordu. Sonra Krug'a dönüp ona doğru geldi.

"Kendinizi hazırlayın," dedi sessizce. "Bir kaza oldu. Elimizden geleni..."

Krug onu o kadar büyük bir güçle kenara attı ki beyaz bir tartma makinesine çarpıp elindeki termometreyi kırdı.

"Ayy," dedi kadın.

Katledilen çocuğun kafasında kızıl ve altın rengi bir türban sarılıydı; yüzü ustalıkla boyanmış ve pudralanmıştı; leylak rengi, inanılmaz derecede yumuşak bir battaniye çenesine kadar çekilmişti. Yatağın ayak ucuna tüylü, benekli oyuncak köpeğe benzer bir şey güzelce yerleştirilmişti. Krug koğuştan çıkmadan bu şeyi battaniyeden aşağıya attı, bunun üzerine canlanan yaratık acıyla hırladı ve dişleri kapandı, az daha Krug'un elini kapıyordu.

Krug arkadaş canlısı bir asker tarafından yakalandı.

"*Yablochko, kuda-zh ty tak kotishsa* [küçük elma, nereye yuvarlanıyorsun]?" diye sordu asker ve ekledi:

"*A po zhabram, milaĭ, khochesh* [sana vurmamı ister misin arkadaş]?"

Tut pocherk zhizni stanovitsa kraĭne nerazborchivym [burada yaşamın uzun eli son derece okunulmazlaşıyor]. *Ochevidtzy, sredi ḳotorykh byl i evo vnutrenniĭ sogliadataĭ* [şahitlerin arasında kendi zamazingosu ('dahili casus'? 'Özel dedektif'? Anlamı hiç açık değil)] *potom govorili* [sonradan dedi ki] *shto evo prishlos' sviazat'* [bağlanması gerekti]. *Mezhdu tem* [Temalar arasında? (Belki de: rüyaya benzeyen durumunun özneleri arasında)] *Kristalsen, nevozmutimo dymia sigaroĭ*

[Crystalsen sakince purosunu içerken], *sobral ves' shtat v aktovom zale* [bütün personelin toplantı salonunda toplanmasını istedi] ve onlara bir telefon mesajı aldığını ve buna göre ünlü filozof, Üniversitenin Rektörü ve Tıp Akademisi Rektör Yardımcısı Profesör Krug'un tek oğlunun ölümünden sorumlu olanların askerî mahkemeye çıkarılacaklarını bildirdi [*i soobschil im*]. Kalbi zayıf Hammecke sandalyesinden kaydı ve kaymaya devam etti, kıvrılan eğrilerden kızakla aşağı kaydı ve son bir yumuşak kayışla anonim ölümün bakir karları üzerinde sahipsiz bir kızak gibi durdu. Wytwyl duruşunu bozmadan zehirli bir hap yuttu. Askerler kadronun geri kalan kısmını yargıladıktan ve gömdükten ve uğuldayan hastaların kilitli olduğu binayı ateşe verdikten sonra Krug'u arabaya taşıdılar.

Vahşi dağların üzerinden başkente sürdüler arabayı. Logodan Geçidi'nin ötesinde vadiler şimdiden alacakaranlıkla dolmuştu. Meşhur şelalenin yanındaki yüksek köknar ağaçlarının arasında gece hakim oldu. Olga direksiyondaydı, araba kullanmayan Krug onun yanında oturuyordu, eldivenli elleri kucağındaydı; arkada Ember ile sıska, çöküк yanaklı, beyaz saçlı, Krug ile madde yanılsaması üzerine konuşmak için uzak ülkesinden ta oralara gelen Amerikalı bir felsefe profesörü oturuyordu. Manzarayla ve zengin yerel yiyeceklerle (yanlış aksan işaretli *piróshki*, yanlış kodlanan *schtschi* ve telaffuz edilemeyen et yemeğiyle onu takip eden çaprazımsı sıcak kabuklu vişne payı) tıkabasa doyan nazik akademisyen uyuyakalmıştı. Ember, Rocky Dağları'ndaki benzer köknarların Amerika'daki ismini hatırlamaya çalışıyordu. Aynı anda iki şey oldu: Ember "Douglas" dedi ve şaşkına dönmüş bir ceylan farlarımızın parıltısına atıldı.

18

"Bunun hiç olmaması gerekiyordu. Son derece üzgünüz. Çocuğunuza bir beyaz adamın çocuğunun düşleyebileceği en mükemmel cenaze töreni düzenlenecek, ama gayet iyi anlıyoruz ki geride kalanlar için bu–" (anlaşılamayan iki kelime). "Hissettiğimiz üzüntüden de öte. Aslında rahatça söyleyebiliriz ki bu büyük ülkenin tarihinde bir grup, hükümet ya da hükümdarın bugün bizim olduğumuz kadar üzgün olduğu görülmemiştir."

(Krug Adalet Bakanlığı'nda şaşaalı duvar resimleriyle bezeli büyük bir odaya getirilmişti. Binanın planlandığı ama henüz inşa edilmediği şekliyle bir resmi –yangınlar sonucunda Adalet ve Eğitim Bakanlıkları Astoria Oteli'ni paylaşıyorlardı– morfo mavisi bir göğe albino bir katedral gibi yükselen beyaz bir gökdelen gösteriyordu. İki blok ötedeki Saray'da olağanüstü bir oturum düzenleyen Akillerden birinin sesi güzel ceviz bir dolaptan geliyordu. Crystalsen ve birkaç memur salonun bir başka tarafında fısıldaşıyorlardı.)

Ceviz ses "Ama yine de", diye devam etti, "bu kişisel trajedi gerçekleşmeden hemen önce sizin, Adam Krug, son de-

rece ciddi olarak tanımladığınız ilişkide, bağda, anlaşmada herhangi bir şeyin değişmediğini hissediyoruz. Kişisel yaşamlar güvencede değil, ama Devlet'in ölümsüzlüğünü garanti ediyoruz. Şehir yaşasın diye yurttaşlar ölür. Sizinle Lider'imiz arasına şahsi bir kaybın girebileceğine inanmıyoruz. Öte yandan yapmaya hazır olduğumuz telafilerin pratik bir sınırı yok. İlk olarak en önemli Cenaze Evimiz lâl ve turkuaz kaplamalı bronz bir tabut hazırlamayı kabul etti. Orada küçük Arvid'iniz en sevdiği oyuncak olan bir kutu kurşun askeri tutarak yatacak, şu anda Savaş Bakanlığı'ndan çeşitli uzmanlar üniformaların ve silahların doğruluğunu yakından kontrol ediyorlar. İkincisi, altı ana sorumlu sizin önünüzde deneyimsiz bir cellat tarafından idam edilecekler. Bu heyecan verici bir öneri."

(Krug'a bu kişiler birkaç dakika önce ölüm hücrelerinde gösterilmişti. Katolik bir rahip tarafından ziyaret edilen iki kara, sivilceli genç, büyük ölçüde hayal gücü eksikliğinden cesur gibi görünüyorlardı. Mariette gözleri kapalı, baygın oturuyor, yavaşça kanı akıyordu. Diğer üçü hakkında ne kadar az söylense o kadar iyi.)

"Bu koşullar altında," diye devam etti cevizli dondurma sesi, "yapılabilecek en kötü hatanın telafisi için gösterdiğimiz çabayı takdir etmelisiniz. Birçok şeyi kabul etmeye hazırız, cinayeti bile, ama hiçbir zaman, hiçbir zaman affedilemeyecek bir suç vardır; o da birinin profesyonel görevini yerine getirirken dikkatsizlik etmesi. Az önce belirttiğimiz cömert telafileri yerine getirdikten sonra da bu sefil işi sona erdirdiğimizi ve bundan bir daha bahsetmek zorunda olmadığımızı hissediyoruz. Yeni atamanızın çeşitli ayrıntılarını tartışmaya hazır olduğumuzu duymak sizi memnun edecektir."

Crystalsen Krug'un (halen robu içinde, tıraşı gelmiş yanağı yaralı yumruklarına yaslanmış) oturduğu yere geldi ve

kenarı Krug'un dirseğini destekleyen aslan pençeli masaya bir sürü doküman yaydı. Mavi gözlü ve kırmızı yüzlü görevli kırmızı-mavi kalemiyle kâğıtların üzerinde çeşitli yerlere küçük artı işaretleri koyarak Krug'a imzalayacağı yerleri gösterdi.

Sessizlikte Krug kâğıtları aldı ve iri, kıllı elleriyle onları yavaşça ezdi ve yırttı. Dökümanların (değerli kar beyazı kâğıt üzerine) basılmasının ne kadar düşünce ve emek gerektirdiğini bilen, sıska, tedirgin genç bir adam olan memurlardan biri elini yüzüne atıp sadece acıdan oluşan bir çığlık attı. Krug sandalyesini terk etmeden genç adamı paltosundan yakaladı ve aynı düşünceli, yavaş ezme hareketleriyle kurbanını boğmaya başladı ama vazgeçmek zorunda bırakıldı.

Son derece mükemmel bir sükunet takınan tek kişi olan Crystalsen mikrofona aşağıdaki açıklamayı yaptı:

"Baylar, az önce duyduğunuz sesler Adam Krug'un dün gece imzalamaya söz verdiği kâğıtları yırtma sesiydi. Ayrıca asistanlarımdan birini boğma girişiminde bulundu."

Sessizlik oldu. Crystalsen oturdu ve gün içinde bir yerlerden aşırdığı bir çakının içinde yirmi üç başka aletle birlikte varolan bir düğme kancasıyla tırnaklarını temizlemeye başladı. Memurlar dizleri üzerine çökmüş, dökümanlardan geri kalanları toplayıp düzeltiyorlardı.

Anlaşılan Akiller arasında bir görüşme olmuştu. Sonra ses duyuldu:

"Daha da ileriye gitmeye hazırız. Adam Krug, size suçluları kendiniz katletme fırsatını sunuyoruz. Bu çok özel bir tekliftir ve yenilenmesi muhtemel değildir."

"Evet?" dedi Crystalsen kafasını kaldırmadan.

"Sen git de–" (üç anlaşılmayan sözcük) dedi Krug.

Bir duraklama daha oldu. ("Adam delirmiş...tamamen delirmiş." diye fısıldadı bir efemine memur diğerine. "Böyle bir teklifi geri çevirmek! İnanılmaz! Hiç duymadım böyle

bir şey." "Ben de." "Patronun o çakıyı nereden aldığını merak ediyorum.")

Akiller belli bir karara varmışlardı ama açıklamadan önce aralarından daha vicdanlı olanlar diski bir daha seyretmek istediklerini düşünüyorlardı. Krug'un mahkûmları izlerkenki sessizliğini duydular. Gençlerden birinin kol saatini ve akşam yemeğini yemeyen rahibin içindeki üzgün guruldamayı duydular. Bir damla kanın yere düşerken çıkardığı sesi duydular. Tatmin olmuş kırk askerin yan taraftaki nöbetçi kulübesinde bedensel deneyimlerini anlattıklarını duydular. Krug'un telsiz odasına sokulduğunu duydular. İçlerinden birinin hepsinin ne kadar üzgün oldugunu ve ne kadar telafi etmeye hazır olduklarını söyleyen sesini duydular: dikkatsizliğin kurbanı için güzel bir mezar, dikkatsizler için korkunç bir kader. Crystalsen'in sayfaları düzelttiğini ve Krug'un onları yırttığını duydular. Kolay etkilenen genç memurun ağlamasını, mücadelenin seslerini, sonra Crystalsen'in zinde ses tonunu duydular. Crystalsen'in katı tırnaklarının sıkı çakının yirmi dörtte birine geldiğini duydular. Kendilerinin cömert öneriyi dillendirmelerini ve Krug'un kaba yanıtını duydular. Crystalsen'in çakıyı bir tıkırtıyla kapatmasını ve memurların fısıldamasını. Kendilerini bütün bunları duyarken duydular.

Ceviz dolap dudaklarını ıslattı:

"Yatağına götürülsün," dedi.

Söylenir söylenmez yapıldı. Hapishanede ferah bir hücre verdiler ona; o kadar ferah ve hoştu ki müdür birden fazla defa karısının fakir akrabalarını şehri ziyaret ettikleri zaman bu hücrede yatırmıştı. Tam yerdeki ikinci bir samandan şiltede bir adam duvara dönmüş yatıyor, vücudunun her noktası titriyordu. Kafasını devasa, kıvırcık bir peruk kaplamıştı. Giysileri eski moda bir serserininkilerdi. Onunki gerçekten büyük bir suç olmalıydı. Kapı kapanır kapanmaz ve

Krug kendi saman ve çuvaldan yatağının üstüne çöker çökmez hücre arkadaşının titremesi görünür olmaktan çıktı ve birdenbire kamış gibi titreyen, ustaca gizlenmiş bir ses olarak duyulur oldu.

"Benim kim olduğumu bulmaya çalışma. Yüzüm duvara dönük kalacak. Duvara dönük olacak yüzüm. Duvara dönük olacak sonsuza kadar yüzüm. Deliadam seni. Ruhun gecedeki ıslak şose gibi gururlu ve kara. Vah vah! Suçunu sorgula. Suçunun derinliğini gösterir sana. Karadır bulutlar, gitgide koyulaşırlar. Avcı korkunç atına binerek gelir. Ho-yo-to-ho! Ho-yo-to-ho!"

(Ona durmasını söyleyeyim mi? Diye düşündü Krug. Ne işe yarar ki? Cehennem bu maskaralarla dolu.)

"Ho-yo-to-ho! Dinle şimdi dostum. Dinle, Gurdamak. Sana son bir teklifimiz olacak. Dört dostun vardı, dört dostun vardı senin, dört sadık ve içten dost. Bir zindanın derinliklerinde inleyip çürüyorlar. Dinle, Drug, dinle, Yoldaş. Onlara ve yirmi diğer *liberalishki*'ye özgürlüklerini vermeye hazırım, eğer dün neredeyse kabul ettiğini kabul edersen. O kadar küçük bir şey ki! Yirmi dört adamın hayatı senin ellerinde. Eğer 'hayır' dersen yok olacaklar, eğer 'evet' dersen yaşayacaklar. Düşün, ne harika bir güç bu! Adını yazıp imzalıyorsun ve yirmi iki erkek ve iki kadın gün ışığına çıkıyorlar. Son şansın. Madamka, evet de!"

"Cehenneme kadar yolun var, iğrenç Kurbağa!"

Adam öfkeyle haykırdı, şiltesinin altından bronz bir inek çıngırağı kaptı ve öfkeyle salladı. Japon fenerleri ve mızraklar taşıyan maskeli nöbetçiler hücreyi işgal edip onu saygıyla ayağa kaldırdılar. Yüzünü kırmızı-kahverengi peruğunun iğrenç bukleleriyle kapatarak Krug'un dirseğinin yanından geçti. Asker botları gübre kokuyordu ve sayısız gözyaşıyla parlıyordu. Karanlık yeniden etrafa hakim oldu. Hapishane müdürünün gıcırdayan omurgasını ve Kurbağa'ya ne ka-

dar şık bir oyuncu olduğunu, ne büyük bir performans olduğunu, ne büyük bir zevk olduğunu söyleyen sesini duyabiliyordunuz. Ayak sesleri yankılanarak uzaklaştı. Sessizlik. Hah, en sonunda diye düşünebilirdiniz.

Ama baygınlık ya da uyuklama, Krug acısıyla tam olarak boğuşamadan kendinden geçti. Tek hissettiği hafif bir suya gömülme, karanlık ve hassaslığın odaklaşması, tatlı bir sıcaklığın yavaşça büyümesiydi. Onun ve Olga'nın kafaları, yanak yanağa, loş bir yataktan yukarıya uzanan bir çift küçük, deney yapan el tarafından birlikte tutulan iki kafa (ya da bir kafa, çünkü iki kafa bir tane oluşturuyordu) aşağıya, aşağıya, aşağıya üçüncü bir noktaya doğru, sessizce gülen bir yüze doğru gidiyordu. Krug'un ve Olga'nın dudakları çocuğun serin kaşı ve sıcak yanağına ulaşırken hafif bir kıkırdama oldu ama inme orada durmadı ve Krug yürek paralayan yumuşaklığa, gecikmiş ama –önemli değil– sonsuz bir okşamanın siyah, göz kamaştırıcı derinliklerine gömülmeye devam etti.

Gecenin bir yarısında bir rüyanın içindeki bir şey onu uykusundan sıçratıp aslında ışık çizgileri (aslında parlayan bir adalının ayak izi gibi ayrı bir soluk parlaklığı olan tek bir parıltı) olan bir hapishane hücresi olan şeye uyandırdı. Önceleri, bazen olduğu gibi, etrafındakiler herhangi bir gerçeklik şekline uymuyordu. Aslında mütevazı kökenden gelen (dışarıdaki uyanık bir ışık yayı, hapishane avlusunun canlı bir köşesi, kilitli ve sürgülü panjurlardaki bir çatlak ya da kurşun deliğinden geçen eğik bir ışık) gördüğü parlak desen garip, belki ölümcül bir önem kazanıyordu, bunun anahtarı yarı hatırlanan bir kâbusun parlayan zeminindeki karanlık bir bilinçlilik tarafından yarı gizleniyordu. Bir söz bozulmuş gibi görünüyordu, bir tasarın önlenmişti, bir fırsat kaçırılmıştı – ya da o kadar fena halde sömürülmüştü ki arkasında bir günah ve utanç parıltısı bırakmıştı. Işık deseni her nasıl-

sa bir rüyanın içinde ya da arkasında, bir dizi hatırlanması zor ve şimdi şekilsiz ve nedensiz entrikalarla devam eden bir tür gizli, soyut, kindar, elleyen, kurcalayan hareket sonucu oluşmuştu. Düşünün ki bir işaret sizi bir patlama hakkında o kadar bilmecemsi ya da çocuksu bir dille uyarıyor ki her şeyin –işaret, pencere pervazının altındaki donmuş patlama ve titreyen ruhunuz– orada ve o zaman aynanın arkasındaki akıl tarafından özel bir düzenlemeyle yapay olarak yeniden üretilip üretilmediğini merak ediyorsunuz.

İşte tam bu anda, tam Krug karmaşık bir rüyanın diplerine doğru düşüp uyanarak, soluğu kesilerek saman şiltenin üzerine oturduğunda ve tam gerçekliği, hatırlayabildiği o iğrenç kadersizliği onun üstüne atlayacağı sırada, işte tam o anda ona acıdım ve eğik bir ışık huzmesinin üzerinde ona doğru kaydım – anında delirmesine sebep oldum, ama en azından onu mantıksal kaderinin anlamsız acısından kurtarmış oldum.

Gözyaşlarıyla lekeli yüzünde sonsuz bir rahatlama gülümsemesiyle yeniden saman şiltenin üzerine yattı. Berrak karanlıkta yatıyordu, şaşkın ve mutluydu, büyük hapishanelere özgü alışılmış gece seslerini dinliyordu: bir nöbetçinin arada bir ha-aha-aha-ha diye esnemesi, İngilizce gramer kitaplarını okuyan uykusuz yaşlı mahkûmların meşgul mırıldanmaları (Teyzemin vizesi var. Saul amca Samuel amcayı görmek istiyor. Çocuk cesur.), sessizce özgürlüğe ve yeniden yakalanmaya giden bir yeraltı tüneli kazan genç mahkûmların kalp atışları, yarasaların dışkılarının çıkardığı pıtırtı, şiddetle buruşturulup çöp sepetine atılan ve kendini yeniden düzeltip biraz daha uzun yaşamak için acınacak bir çaba içinde olan bir sayfanın temkinli hışırtısı.

Şafak vakti dört zarif subay (üç kont ve bir Gürcü prensi) onu arkadaşlarla önemli bir toplantıya götürmek için geldiklerinde hareket etmeyi reddetti ve yattığı yerden onla-

ra gülümseyerek oyun oynarcasına onları çenelerinin altından çıplak ayak başparmaklarıyla gıdıklamaya çalıştı. Üstüne herhangi bir şey giydirmek mümkün olmuyordu ve hızlı bir konsültasyondan sonra dört genç muhafız eski moda Fransızca ile küfürler ederek onu olduğu gibi (yani yalnızca beyaz pijama giyerken) bir zamanlar merhum Dr. Alexander'ın gayet yumuşakça kullandığı arabaya taşıdılar.

Ona hesaplaşma töreninin programını verdiler ve bir tür tünelden bir merkezî avluya götürdüler.

O avlunun şeklini, oradaki sundurmanın çıkıntılı çatısını, içinden geçerek geldiği tünel gibi girişin ağzı açık kemerini düşünürken ifade etmesi zor bir tür uçarı kesinlikle bunun okulunun bahçesi olduğunu fark etti birden; ama binanın kendisi değiştirilmişti, pencereleri uzamıştı ve baktığınızda Astoria'dan kiralanmış garson sürüsünün peri masallarından çıkma bir ziyafeti hazırladıklarını görebiliyordunuz.

Krug beyaz pijamaları içinde, başı açık, yalınayak, gözlerini kırpıştırarak, o yana bu yana bakarak duruyordu. Bir sürü beklenmedik kişi gördü: avluyu topunuzu hiçbir zaman geri atmayan somurtkan, yaşlı bir komşunun atölyesinden ayıran kirli duvarın yanında kaskatı ve sessiz küçük bir nöbetçi ve madalyalı görevli grubu duruyordu, aralarında ise Paduk, bir topuğunu duvara sürterek, kollarını çatmış duruyordu. Avlunun bir diğer, daha loş bölgesinde bir sürü hırpani adam ve iki kadın Krug'a verilen programın dediğine göre 'rehineleri temsil ediyorlardı.' Baldızı bir salıncağa oturmuş, ayaklarını yere değdirmeye çalışıyor, sarışın, sakallı kocası iplerden birini yakalama hazırlığındaydı ki kadın salıncağın yalpalamasına sebep olduğu için ona hırladı ve zarif olmayan bir hareketle salıncaktan kayarak indi ve Krug'a el salladı. Onlardan biraz uzakta Hedron ve Ember ve Rufel ve pek de çıkaramadığı bir adam ve Maximov ve Maximov'un karısı duruyordu. Herkes gülümseyen filozofla konuşmak istiyor-

du (çünkü oğlunun öldüğü ve kendisinin de delirdiği bilinmiyordu) ama askerlere emir verilmişti ve ricacıların ancak ikişer ikişer yaklaşmalarına izin veriyorlardı.

Akillerden biri, Schamm adındaki bir adam tüylü kafasını Paduk'a eğmiş ve sinirli, çekingen bir parmakla yarı işaret ediyor, sonra da yaptığı her sert dürtme hareketini geri alıyor ve bir başka parmakla hareketi tekrarlayarak olan biteni alçak sesle açıklıyordu. Paduk başıyla onayladı ve boşluğa baktı, sonra yeniden onayladı.

Sinir küpü, sevimsiz, aşırı kıllı, çöküк yanakları ve sararmış dişli küçük bir adam olan Profesör Rufel, Krug'a doğru geldi ve yanında–

"Tanrı aşkına, Schimpffer!" diye bağırdı Krug. "Seni bunca yıl sonra burada görmek ne ilginç – bir bakayım–"

"Çeyrek yüzyıl oldu," dedi Schimpffer tok bir sesle.

"Evet, evet, bu kesinlikle eski günlerdeki gibi," diye devam etti Krug gülerek. "Eh, Kurbağa da orada olduğuna göre–"

Ani bir rüzgâr gürültücü bir kül tablasını ters çevirdi; küçük bir toz girdabı avluyu yarış yapar gibi geçti.

"Ben sözcü olarak seçildim," dedi Rufel. "Durumu biliyorsun. Ayrıntılar üzerinde durmayacağım çünkü zamanımız kısa. Bilmeni istiyoruz ki durumunun seni herhangi bir şekilde etkilemesini istemiyoruz. Yaşamayı çok istiyoruz, gerçekten de çok, ama sana karşı hiçbir şekilde kin tutmayacağız-" Boğazını temizledi. Halen uzakta olan Ember Punch[86] gibi sallanıyor ve uzanıyor, omuzlar ve kafaların üstünden Krug'u görmeye çalışıyordu.

"Kin yok, hiç yok," diye devam etti Rufel hızlıca. "Aslında, eğer ödün vermeyi reddedersen, bunu gayet iyi anlarız – *Vy ponimaete o chom rech? Daĭte zhe mne znak, shto vy ponimaete* – [Bütün bunların ne olduğunu anlıyor musun? Anlıyorsan bana bir işaret ver]."

86 Punch ve Judy geleneksel İngiliz kukla tiyatrosunun popüler karakterleridir.

"Tamam, devam et," dedi Krug. "Sadece hatırlamaya çalışıyordum. Sen tutuklanmıştın –dur bakayım– tam kedi odayı terk etmeden önce. Sanırım – "(Krug büyük burnu ve kırmızı kulakları askerler ve omuzlar arasında orada burada görünüp duran Ember'a el salladı). "Evet, sanırım hatırlıyorum şimdi."

"Profesör Rufel'den sözcümüz olmasını istedik," dedi Schimpffer.

"Evet, görüyorum. Harika bir konuşmacı. Seni dinlemiştim Rufel, en iyi zamanında, yüksek bir kürsüde, çiçekler ve bayraklar arasında. Canlı renkler neden–"

"Dostum," dedi Rufel. "zamanımız kısa. Lütfen devam etmeme izin ver. Biz kahraman değiliz. Ölüm iğrenç bir şey. Aramızda kaderimizi paylaşan iki kadın var. Eğer ruhunu satarak hayatımızı kurtarmayı kabul etseydin sefil bedenimiz inanılmaz bir coşkuyla titrerdi. Ama senden ruhunu satmanı istemiyoruz. Yalnızca–"

Krug onun sözünü bir hareketle kesti, sonra yüzünü korkunç bir şekilde buruşturdu. Kalabalık nefesi kesilmiş, heyecanla bekliyordu. Krug sessizliği müthiş bir hapşırıkla kesti.

"Sizi aptallar," dedi burnunu eliyle silerek, "neden korkuyorsunuz ki Tanrı aşkına? Ne fark eder ki? Saçmalık! Tıpkı o çocuksu zevkler gibi – Olga ve çocuk aptalca oyunlara kalkışıyorlar, Olga boğuluyor, çocuk hayatını ya da bir şeyi bir tren kazasında kaybediyor. Ne fark eder ki Tanrı aşkına?"

"Peki, fark etmiyorsa," dedi Rufel derin bir nefes alarak, "o zaman, lanet olsun, onlara en iyiyi yapmaya hazır olduğunu söyle ve sözünü de tut ki bizi kurşuna dizmesinler."

"Anlıyor musun, çok korkunç bir durum," dedi Schimpffer, eskiden cesur, banal, kızıl saçlı bir oğlandı, şimdi ise soluk, şişmiş bir yüzü vardı ve seyrek saçından çilleri görünüyordu. "Bize Hükümet'in koşullarını kabul etmezsen bu-

nun son günümüz olduğu söylendi. Ast-Lagoda'da spor malzemeleri üreten büyük bir fabrikam var. Gece yarısı tutuklandım ve hapishaneye tıkıldım. Ben kanunlara uyan bir vatandaşım ve birinin hükümetten gelen bir teklifi neden kabul etmediğini hiç anlamıyorum ama bildiğim senin sıradışı bir insan olduğun ve sıradışı nedenlerin olabileceği ve inan bana seni onursuz ya da aptal bir şey yapmaya zorlamaktan nefret ederim."

"Krug, ne söylediğimizi anlıyor musun?" dedi Rufel aceleyle ve Krug onlara iyiliksever ve biraz da zorlama bir gülümsemeyle bakmaya devam ettiği için şaşkınlıkla bir deliyle muhatap olduklarını fark ettiler.

"*Khoroshen'koe polozhen'itze* [iyi iş]" dedi Rufel dili tutulmuş Schimpffer'e.

Birkaç saniye sonra çekilen renkli bir fotoğraf şunu gösteriyordu: sağda (çıkışa dönük) gri duvarın yanında evden az önce onun için getirilmiş bir sandalyede Paduk bacaklarını ayırarak oturmuştu. En sevdiği birliklerden birinin yeşil-kahverengi alacalı üniformasını giymişti. Yüzü (bir zamanlar babasının icat ettiği) su geçirmez bir kepin altında ölü pembe bir lekeydi. Şişe şeklinde kahverengi tozluklar takmıştı. Pirinçten bir zırh içinde ve geniş kenarlı beyaz tüylü siyah kadife bir şapka takmış göz kamaştırıcı biri olan Schamm somurtkan küçük diktatöre eğilmiş bir şeyler anlatıyordu. Diğer Akillerden üçü siyah pelerin takmışlar, selvi gibi ya da komplocu gibi yakınında duruyorlardı. Bir sürü yakışıklı genç adam operavari üniformalar içinde, kahverengi-yeşil-alacalı otomatik tabancalar takıyor, bu grubun çevresinde korumacı bir yarım daire oluşturuyorlardı. Paduk'un arkasındaki duvarda ve tam başının üzerinde tebeşirle yazılmış bir şey, bir öğrenci tarafından yazılmış ayıp bir kelimenin kalmasına izin verilmişti; bu büyük ihmal doğrusu resmin sağ tarafını berbat ediyordu. Solda, avlunun ortasında,

şapkasız, kaba siyah beyazlaşan bukleleri rüzgârda hareket ederek, kendine büyük gelen beyaz pijamalar ve gümüşi bir korse içinde ve eskinin azizleri gibi yalınayak Krug duruyordu. Nöbetçiler onlara itiraz eden Rufel ve Schimpffer'e tüfek doğrultmuşlardı. Olga'nın kızkardeşi, yüzü seğirerek, gözleri kaygısız görünmeye çalışarak etkisiz kocasına birkaç adım öne gelerek daha iyi bir konuma geçmesini, böylece bir sonraki sırada Krug'a kendilerinin ulaşabileceğini anlatıyordu. Arka planda bir hemşire Maximov'a iğne yapıyordu: yaşlı adam yere yığılmıştı ve diz çökmüş karısı onun ayaklarını siyah şalıyla sarıyordu (ikisine de hapishanede kötü davranılmıştı). Hedron ya da son derece yetenekli bir taklitçisi (çünkü birkaç gün önce Hedron intihar etmişti) bir Dunhill piposu içiyordu. Giydiği astragan kürke rağmen titrerken (ana hatları bulanıktı) ilk çiftle nöbetçiler arasındaki ağız dalaşından yararlanarak neredeyse Krug'un dirseğine ulaşmıştı. Şimdi kıpırdayabilirsiniz. Rufel el hareketleriyle bir şeyler anlatıyordu. Ember Krug'un kolunu yakaladı ve Krug hızlıca arkadaşına döndü.

"Bir dakika," dedi Krug. "Ben yanlış anlaşılmayı düzeltmeden şikâyete başlama. Çünkü, anlıyor musun, bu yüzleşme tam bir yanlış anlaşılma. Dün gece bir rüya gördüm, evet bir rüya... O, boş ver, rüya de ya da kafasında halesi olan bir halüsinasyon –bir keşişin hücresindeki o eğik kolonlardan biri– bak çıplak ayaklarıma –mermer gibi soğuk, tabii ki, ama– Nerede kalmıştım? Dinle, sen diğerleri kadar aptal değilsin, değil mi? Sen de en az benim kadar korkulacak bir şey olmadığını biliyorsun."

"Sevgili Adam," dedi Ember, "korku gibi ayrıntılara girmeyelim. Ölmeye hazırım... Ama artık katlanmayı reddettiğim tek bir şey var, *c'est la tragédie des cabinets*,[87] öldürüyor beni. Bildiğin gibi çok hassas bir midem var ve beni yağlı bir

87 (Fr.) O da tuvaletlerin trajedisi.

sıvının, bir pislik cehenneminin içine sokuyorlar, günde bir kez bir dakika için. *C'est atroce.*[88] Doğrudan kurşuna dizilmeyi tercih ederim."

Rufel ve Schimpffer hâlâ mücadele ettikleri ve nöbetçilere Krug'la konuşmayı bitirmediklerini söyledikleri için askerlerden biri Akillere başvurdu ve Schamm yanlarına gelip yumuşak bir sesle konuştu.

"Bu hiç olmaz," dedi dikkatlice seçilmiş vurgularla (sadece irade gücüyle kendini gençliğindeki patlayıcı bir kekemelikten tedavi etmişti). "Programı bütün bu gevezelik ve karmaşa olmadan sürdürmemiz gerekiyor. Keselim artık şunu. Söyle onlara" (Krug'a döndü) "Eğitim ve Adalet Bakanı olarak atandığını ve onlara hayatlarını geri vereceğini söyle."

"Göğüs zırhın inanılmaz güzel," diye mırıldandı Krug ve ani bir hareketle on parmağıyla birden dışbükey metalin üzerine vurdu.

"Bu avluda yavru köpek gibi oynadığımız günler geride kaldı," dedi Schamm sertçe.

Krug, Schamm'ın şapkasına uzandı ve hızlıca kendi saçlarının üzerine koydu.

Hanım evlatları için fok derisinden bir şapkaydı. Çocuk öfkeden kekeleyerek onu geri almaya çalıştı. Adam Krug onu Pembe Schimpffer'e, o da üst üste yığılmış, üzerlerinde kar birikmiş huş ağacı kütüklerinin olduğu yere fırlattı ve şapka oraya takılıp kaldı. Schamm şikayet etmek için okul binasına geri koştu. Kurbağa geri dönmek üzere alçak duvarın yanından çıkışa doğru fark ettirmeden yürüyordu. Adam Krug kitap çantasını omuzuna attı ve Schimpffer'e komik olduğunu söyledi – Schimpffer de bazen 'yinelenen bir dizi' hissine kapılıyor muydu, bütün bunlar daha önce olmuş gibi: kürk şapka, sana attım, sen havaya attın, kütükler, kütüklerin üzerinde kar, şapka takıldı kaldı, Kurbağa dışa-

88 (Fr.) Bu iğrenç.

rı çıktı...? Schimpffer pratik düşünceli biri olduğu için Kurbağa'yı iyice bir korkutmaları gerektiğini söyledi. İki oğlan onu kütüklerin arkasından seyrettiler. Kurbağa duvarın yanında durdu, anlaşılan Mamsch'ı bekliyordu. Krug muazzam bir yaşasın nidasıyla saldırıyı başlattı.

"Tanrı aşkına durdurun onu," diye bağırdı Rufel, "delirdi. Onun hareketlerinden sorumlu değiliz. Durdurun onu!"

Güçlü bir hız patlamasıyla Krug duvara doğru koşuyordu, duvarın önünde Paduk, yüz hatları korku suyuyla erirken sandalyesinden kaymış, kaybolmaya çalışıyordu. Avlu vahşi bir karmaşayla kaynıyordu. Krug bir nöbetçinin kucaklamasından kaçtı. Sonra yüzünün sol tarafı alevler içinde kalmış gibi göründü (o ilk kurşun, kulağının bir parçasını aldı), ama neşeyle tökezleyerek devam etti:

"Haydi Schrimp, haydi," diye kükredi geriye bakmadan, "onu kırpalım, bağırsaklarını deşelim, haydi!"

Kurbağa'yı duvarın dibine eğilmiş, titrerken, erirken, tiz, büyülü seslerini hızlandırırken, soluklaşan yüzünü saydam koluyla korumaya çalışırken gördü ve Krug ona doğru koştu ve bir başka ve daha iyi kurşun onu vurmadan sadece bir anın küçük bir kesiri kadar önce yeniden bağırdı: Sen, sen – ve duvar aniden çekilen bir slayt gibi yok oldu ve ben vücudumu esnettim ve yazılmış ve yeniden yazılmış sayfaların karmaşasından kalkıp penceremin sinekliğine aniden çarpan bir şeyin çıkardığı pat sesini incelemeye gittim.

Düşündüğüm gibi büyük bir güve tüylü ayaklarıyla sinekliğin gece tarafına tutunmuştu; mermerimsi kanatları titreşip duruyordu, gözleri iki minyatür kömür parçası gibi parlıyordu. Tam aerodinamik kahverengi-pembe gövdesini ve ikiz renk noktasını kestirecek kadar zamanım olmuştu ki sinekliği bırakıp sıcak, ıslak karanlığa doğru döndü.

Evet, hepsi bu kadardı. Karşılaştırmalı cennetimin çeşitli bölümleri –yatağın yanındaki lamba, uyku hapları, süt dolu

bardak– tamamen teslimiyetle gözümün içine bakıyorlardı. Zavallı adama tanıdığım ölümsüzlüğün kaygan bir safsata, bir kelime oyunu olduğunu biliyordum. Ama hayatının son turu mutlu geçmişti ve ona ölümün de aslında bir stil meselesi olduğunu ispatlamıştı. Tam olarak hiçbir zaman yerini saptayamadığım, aslında gündüz vakti de hiç duymadığım bir kule saati iki kez çaldı, sonra durakladı ve ağrıyan şakaklarımın damarlarından akmaya devam eden yumuşak, hızlı sessizliğe geçildi, bu bir ritm meselesiydi.

Yolun öte yanında iki pencere halen canlıydı. Birinde bir kolun gölgesi görünmeyen bir saçı tarıyordu; ya da belki dalların hareketiydi; diğerinin önünden bir kavak ağacının eğri kara gövdesi geçiyordu. Bir sokak lambasının parçalanmış ışığı ıslak çimden duvarın parlak yeşil bölgesini ortaya çıkarmıştı. Ben de (Krug'un her nasılsa hayatının katmanları arasından algılayabildiği) özel bir su birikintisinin, oval, yerdeki bir çıkıntının sabit, spatula gibi şeklinden dolayı her sağanaktan sonra sürekli olarak aynı şekli alan parıltısını ayırımsayabiliyordum. Belki de bu tür bir şey bizim uzayın yakın dokusu üzerinde bıraktığımız iz için de söylenebilirdi. Pat. Güvelenme için iyi bir gece.

Ortalama İnsan partisini kurduğunda bir tür küçük saray ahalisi ve korumaları onu karşılamak için ordaydı. Takipçilerinin her birinin küçük bir kusuru ya da bir eğitimcinin meyve kokteyli içtikten sonra söyleyebileceği gibi "geçmişlerinde bir güvensizlik" vardı: oğlanın biri sürekli yüzündeki çıbanlardan şikâyetçiydi, diğeri marazi bir utangaçlığa sahipti, üçüncüsü yanlışlıkla bebek kız kardeşinin kafasını uçurmuştu; dördüncüsü o kadar kötü kekeliyordu ki, o sözcüğün başındaki bir p ya da b ile boğuşurken gidip kendinize bir çikolata alıp gelebilirdiniz.

ÇARPIK DÜNYA

Modern romanda algılarının çeşitliliği, gücü ve zenginliği bakımından Nabokov'a rakip çıkabilecek bir yazar yoktur.

MARTIN AMIS

THG
0098883
NZZ
2018
THG

iletişim

ISBN 13: 978 975 05 2704 1
9 789750 527043
KDV'DEN MUAFTIR